

Úradný vestník

Európskej únie

C 218

Slovenské vydanie

Informácie a oznámenia

Zväzok 54

23. júla 2011

Číslo oznamu

Obsah

Strana

I Uznesenia, odporúčania a stanoviská

STANOVISKÁ

Európsky hospodársky a sociálny výbor**471. plenárne zasadnutie v dňoch 4. a 5. mája 2011**

2011/C 218/01	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Vplyv finančnej a hospodárskej krízy na rozloženie pracovnej sily medzi jednotlivými výrobnými sektormi s osobitným dôrazom na MSP“ (prieskumné stanovisko)	1
2011/C 218/02	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Úloha rodinnej politiky v procese demografických zmien v záujme podpory výmeny osvedčených postupov medzi členskými štátmi“ (prieskumné stanovisko)	7
2011/C 218/03	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Hodnotenia vplyvu udržateľného rozvoja (SIA) a obchodná politika EÚ“	14
2011/C 218/04	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Poľnohospodárske, stavebné a manipulačné stroje a zariadenia: východiská z krízy“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	19
2011/C 218/05	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Vonkajší rozmer európskej priemyselnej politiky – Zohľadňuje obchodná politika EÚ primeraným spôsobom záujmy európskeho priemyslu?“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	25
2011/C 218/06	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Verejné podniky tretích krajín ako účastníci verejného obstarávania v EÚ“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	31

SK

Cena:
7 EUR

(Pokračovanie na druhej strane)

III Prípravné akty

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

471. plenárne zasadnutie v dňoch 4. a 5. mája 2011

2011/C 218/07	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: „Integrovaná priemyselná politika vo veku globalizácie – Konkurencieschopnosť a udržateľnosť v popredí záujmu“ [KOM(2010) 614 v konečnom znení]	38
2011/C 218/08	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o účinnom presadzovaní rozpočtového dohľadu v eurozóne“ [KOM(2010) 524 v konečnom znení – 2010/0278 (COD)]	46
2011/C 218/09	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o opatreniach na presadzovanie vykonávania nápravy nadmernej makroekonomickej nerovnováhy v rámci eurozóny“ [KOM(2010) 525 v konečnom znení – 2010/0279 (COD)] „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh“ [KOM(2010) 527 v konečnom znení – 2010/0281 (COD)]	53
2011/C 218/10	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Biela kniha o systémoch poisťných záruk“ [KOM(2010) 370 v konečnom znení]	61
2011/C 218/11	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie o monitorovaní a oznamovaní údajov o registrácii nových osobných automobilov“ [KOM(2010) 657 v konečnom znení]	66
2011/C 218/12	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 2006/2004 o spolupráci medzi národnými orgánmi zodpovednými za vynucovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa“ [KOM(2010) 791 v konečnom znení – 2011/0001 (COD)]	69
2011/C 218/13	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovujú technické požiadavky pre prevodové príkazy a priame inkasá v eurách a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 924/2009“ [KOM(2010) 775 v konečnom znení – 2010/0373 (COD)]	74
2011/C 218/14	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach“ [KOM(2010) 748 v konečnom znení/2 – 2010/0383 (COD)]	78

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

STANOVISKÁ

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

471. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 4. A 5. MÁJA 2011

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Vplyv finančnej a hospodárskej krízy na rozloženie pracovnej sily medzi jednotlivými výrobnými sektormi s osobitným dôrazom na MSP“

(prieskumné stanovisko)

(2011/C 218/01)

Spravodajca: **pán PEZZINI**

Pomocný spravodajca: **pán HAVLÍČEK**

Stály zástupca Maďarskej republiky v Európskej únii pán Péter GYÖRKÖS požiadal 15. novembra 2010 v mene nastávajúceho maďarského predsedníctva Európsky hospodársky a sociálny výbor o prieskumné stanovisko na tému

„Vplyv finančnej a hospodárskej krízy na rozloženie pracovnej sily medzi jednotlivými výrobnými sektormi s osobitným dôrazom na MSP“.

Poradná komisia pre priemyselné zmeny poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 4. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza zo 4. mája 2011) prijal 153 hlasmi za, pričom 5 členovia hlasovali proti a 11 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor vyjadruje potešenie, že sa maďarské predsedníctvo venuje účinkom finančnej a hospodárskej krízy na rozloženie pracovnej sily medzi jednotlivými výrobnými sektormi s dôrazom na MSP; táto téma je pre organizovanú občiansku spoločnosť skutočne rozhodujúca.

1.2 EHSV ďalej pripomína, že už niekoľkokrát mal možnosť vyjadriť sa k problematike MSP, ktoré spolu s verejným sektorom a sociálnym hospodárstvom tvoria spojivo hospodárstva a zamestnanosti v Európe.

1.3 MSP boli dôsledkami svetovej finančnej a hospodárskej krízy vážne zasiahnuté, hoci často reagovali prejavom zvýšenej flexibility a prínosom novátorských riešení.

1.4 EHSV sa nazdáva, že EÚ môže okrem principiálnych vyhlásení pre podporu MSP urobiť viac. V súčasnosti je absolútne nevyhnutné, aby EÚ vyvíjala súvislú a koordinovanú činnosť so zameraním na škálu priorít, aby sa zamerala na podporu skvalitnenia podmienok chodu vnútorného trhu a zároveň sa sústredila na internacionalizáciu MSP.

1.4.1 Spomedzi prioritných činností EHSV upozorňuje na rozvoj potenciálu nových podnikateľských subjektov, predovšetkým žien, zamestnanosť mládeže a podporu hlavného cieľa „Mládež v pohybe“.

1.4.2 Odporúča, aby sa pravidelne organizovala **výročná konferencia MSP**, na ktorej by sa bilancovala situácia MSP v Európe, najmä z hľadiska zamestnanosti. Na tejto ukázkovej konferencii by sa mali zísť národné a európske profesijné organizácie a všetky európske inštitúcie.

1.5 EHSV osobitne požaduje stanoviť plán realizácie, ktorý by okamžite zaručil podmienky nevyhnutné pre rozvoj nových inovatívnych podnikov a podporu existujúcich MSP, prispel k tvorbe nových pracovných miest nevyhnutných pre prekonanie krízy a oživil trvalo udržateľný rast. Plánované činnosti musia byť naprogramované na európskej, národnej i regionálnej úrovni a musia zahŕňať tak obchodné a neobchodné spoločnosti ako aj podniky sociálneho hospodárstva. Okrem tohto plánu realizácie by sa malo počítať aj s odbornou prípravou nezamestnaných pracovníkov a mladých ľudí, aby získali prístup k novým pracovným miestam.

1.5.1 Po dohode s členskými štátmi by EÚ mohla v regiónoch patriacich do cieľa „Konvergencia“ podporovať využívanie štrukturálnych fondov na podporu MSP.

1.6 Podľa názoru EHSV je potrebné zrýchliť internacionalizáciu MSP tým, že sa zlepši ich prístup k novým trhom, a teda aj ich schopnosť tvorby pracovných miest.

1.6.1 Prístupu k novým trhom musia predchádzať spoľahlivé obchodné dohody zahŕňajúce jednoduché procedurálne protokoly, ktoré môžu MSP ihneď použiť.

1.7 EHSV berie do úvahy, že je nevyhnuté šíriť podnikateľskú kultúru a iniciatívnosť v prostredí, ktoré by viac podporovalo podnikateľov, bolo si vedomé trhových rizík a zveľaďovalo ľudský kapitál.

1.8 Vzdelávanie, prenos vedomostí a odbornosti, nové pracovné postupy a rozvoj ochoty zmeniť aktuálny stav je potrebné podporovať najmä v tomto období krízy, čím sa zaručí zachovanie pracovných miest a konsolidácia roly pracovníkov ako nástroja posilnenia podnikov.

1.9 EHSV zdôrazňuje dôležitosť verejného obstarávania dodržiavajúceho sociálne a environmentálne normy ako nástroja na podporu prežitia podnikov a udržania miestnej zamestnanosti. „Najprv myslieť na malých“ by malo byť počas krízy povinnosťou, inak je v hre veľká časť pracovných miest: správne, zodpovedné a rozvážne používanie verejného dopytu by malo stimulovať otvorenú konkurenciu a inováciu.

1.10 Podľa EHSV je potrebné posilniť rozvoj zoskupení podnikov a sektorových skupín MSP. Spoločné využívanie zmlúv a vedomostí medzi veľkými a malými podnikmi by mohlo pomocou sieťových systémov, a to aj sektorových, vstiepiť inovačný dynamizmus.

1.11 Pre maximálne využitie špičkových sektorových inovácií EHSV odporúča, aby bol ich rozvoj predmetom lepšej koordinácie, pokiaľ ide o technologický aspekt, pracovné miesta, investície a zveľaďovanie ľudských zdrojov.

1.12 Je potrebné uznať nutnosť vylepšenia nových finančných mechanizmov a EHSV sa nazdáva, že finančné nároky a ostatné faktory krízy sa pre MSP zostrili aj pre neschopnosť programovať nové zásahy, napríklad aj posilniť také nástroje ako sú Jeremie, Jasper a Jessica.

1.13 Komisia by mala podľa EHSV v záujme obmedzenia kumulatívnych účinkov legislatívy a zníženia nárokov a nákladov zrýchliť kontrolu kvality existujúcej legislatívy a íť tak členským štátom príkladom.

1.14 EHSV sa domnieva, že nové legislatívne návrhy by mali podliehať preventívnej analýze, aby sa preskúmali ich vplyv na konkurencieschopnosť, a to pomocou operačných záznamov vplyvu na úrovni jednotlivých štátov a EÚ.

1.15 EHSV vyzýva Komisiu, aby rozšírila opatrenia na presadzovanie technológií s nízkymi emisiami CO₂ a ekologického hospodárstva, ktoré sú zdrojom vytvárania nových pracovných miest vyššej kvality.

1.16 Podľa názoru EHSV by bolo užitočné podporovať a presadzovať predovšetkým rozšírenie medzinárodných sietí, a to aj sektorových, pre protagonistov tvorivosti a inovácie. V tejto súvislosti odporúča, aby sieť **Enterprise Europe Network** spĺňala nielen všeobecné informačno-poradenské funkcie, ale aj sektorové, a aby jej boli priznané aj administratívne funkcie jednotného kontaktného miesta.

1.17 EHSV požaduje zrýchlenie schválenia európskeho štatútu MSP a implementácie iniciatívy Small Business Act na úrovni členských štátov, k čomu už výbor zaujal stanovisko.

2. Úvod

2.1 Spolu s hospodárskou krízou z roku 2008 sa kladná vývojová tendencia, ktorú medzi rokmi 2002 a 2008 zaznamenali MSP, zastavila a podľa odhadov došlo za obdobie rokov 2009 – 2010 k strate 3,25 milióna pracovných miest⁽¹⁾.

2.2 Miera nezamestnanosti v EÚ sa v roku 2010 vyšplhala na 9,6 %, a to osobitne výrazne v sektoroch verejnej správy, dopravy a telekomunikácií. Boli sme svedkami širokej expanzie v sektore maloobchodného predaja a továrenského priemyslu, pričom pracovný trh mladých vo veku od 15 do 24 rokov ostáva na mŕtvom bode s mierou nezamestnanosti okolo 21 %, čo je najvyššia hodnota od začiatku krízy.

2.2.1 Navyše hospodárska kríza, rovnako ako činitele, akými sú globalizácia, technologický pokrok, starnutie populácie a postupný prechod na hospodárstvo s nízkymi emisiami CO₂ a prachových častíc, značne prispela k rapídny zmenám v kvalifikáciách a spôsobilostiach požadovaných na pracovnom trhu a k značnému rozmachu nových profesií.

⁽¹⁾ Správa z roku 2010 – „European SMEs under pressure“ (Európske MSP pod tlakom).

2.3 Zdá sa, že na sektorovej úrovni došlo k zrýchleniu aktuálnej vývojovej tendencie presunu pracovných miest z primárnej a základnej priemyselnej výroby do sektora služieb. Odhady uvádzajú zásadný pokles pracovných miest v primárnom priemysle a poľnohospodárstve, pričom sa za obdobie rokov 2010 – 2020 očakávajú straty v továrenskom a výrobnom priemysle, no v službách, predovšetkým v službách určených pre priemysel a v trhových službách sa predpokladá rast rovnako, ako sa počíta s nárastom v distribúcii a doprave či v sektore hotelierstva, stravovania, cestovného ruchu, zdravotníctva, vzdelávania a bezpečnosti.

2.4 Pokiaľ ide o pracovné profily, vývinový rast, ktorý by sa mal do roku 2020 skonsolidovať a zvýšiť, by uprednostňoval stredné až vyššie odbornosti (40 %), a to najmä u riadiacich pracovníkov a slobodných a technických povolání, ktoré predstavujú pracovné miesta so silnou koncentráciou vedomostí a zručností.

2.4.1 Najvýraznejší pokles sa predpokladá u pracovníkov disponujúcich nízkou formálnou kvalifikáciou. Zdá sa, že pracovné miesta v sektoroch, ktoré produkujú investičný majetok sú počas celkových hospodárskych kríz zraniteľnejšie, pretože ich kompetencie sú osobitne dôležité a navyše sú s týmito sektormi spojené špecifické kompetencie.

2.5 Výbor niekoľkokrát pripomenul ⁽²⁾, že „široká verejnosť uznáva význam malých a stredných podnikov pre hospodárstvo Európskej únie“ a opätovne potvrdil ⁽³⁾, že „keďže výroba, inovácie a miera zamestnanosti stále viac závisí od MSP, mala by podpora podnikateľskej iniciatívy mladých ľudí zaujímať významné miesto“.

2.6 V EÚ je viac ako 20 miliónov samostatných podnikov, z ktorých 99 % tvoria MSP s počtom zamestnancov nižším ako 250. Mikropodniky s počtom zamestnancov nižším ako 10 predstavujú väčšinový podiel (92 %) týchto spoločností. Obdobne, pokiaľ ide o pracovné miesta, podiel MSP dosahuje v EÚ viac ako 67 % ⁽⁴⁾. Mnohé malé a stredné podniky, ktoré prekonalí krízu, to dokázali len vďaka oddanosti svojich pracovníkov.

2.7 Okrem toho je potrebné zohľadniť mnohoraké prekážky ako:

- prostredie nevhodné pre rozvoj podnikateľskej kultúry,
- zložitý prístup k pôžičkám,

⁽²⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Rôzne politické opatrenia, okrem primeraného financovania, ktoré by mohli pomôcť malým a stredným podnikom pri raste a rozvoji“, Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, s. 7; stanovisko EHSV na tému „Ako podporovať úsilie malých a stredných podnikov prispôbiť sa zmenám na svetových trhoch“, Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 24 a stanovisko EHSV na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Najskôr myslieť v malom – Iniciatíva Small Business Act pre Európu“, Ú. v. EÚ C 182, 4.8.2009, s. 30.

⁽³⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Lisabonská stratégia po roku 2010“, Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 3.

⁽⁴⁾ Zdroj: Eurostat.

- ťažkosti pri internacionalizácii a prístupe na trhy,
- nedostatočný presun vedomostí alebo riadiacich schopností,
- nedostatočná ochrana duševného vlastníctva,

ktoré môžu brzdiť tak zrod novej kultúry podnikania ako aj rýchly rozvoj inovačných MSP, a tým brániť realizácii politiky plnej zamestnanosti.

2.8 V roku 2009 bol počet veľkých podnikov, v ktorých sa znížil počet zamestnancov, dvakrát vyšší ako v prípade malých podnikov, a trikrát vyšší ako v prípade mikropodnikov. Tieto údaje potvrdzujú schopnosť mikropodnikov a malých podnikov hrať úlohu stabilizátora ekonomických cyklov.

2.9 Aj napriek tomu ostáva vývin trhu práce v EÚ poznačený veľkými nepomerami medzi členskými štátmi s neakceptovateľnou mierou nezamestnanosti mladých. Ak je pravdou, že priemerná miera nezamestnanosti dosahovala v priebehu rokov 2010 – 2011 kritickú úroveň presahujúcu 10 %, rozdelenie pracovnej sily medzi sektormi, územiaми a predovšetkým medzi vekovými skupinami prináša oveľa väčšie obavy.

2.9.1 Posledná správa „Zamestnanosť v Európe v roku 2010“ uvádza, že hlavnou obeťou krízy je mládež, pretože miera nezamestnanosti vo vekovej skupine 15 – 24 rokov dosahuje, a v niektorých členských štátoch presahuje, 30 %.

2.10 Analýza vývinu rozloženia pracovnej sily v Európe do jednotlivých sektorov ⁽⁵⁾ – vrátane jej prerozdelenia podľa veku, pohlavia a podnikovej typológie – naznačuje:

- celková miera zamestnanosti EÚ-27 ⁽⁶⁾ sa zvýšila z 62,2 % v roku 2000 na 64,6 % v roku 2009,
- miera zamestnanosti mládeže ⁽⁷⁾ sa počas toho istého obdobia znížila z 37,5 % na 35,2 %,
- miera zamestnanosti žien sa celkovo zmenila z 53,7 % na 58,6 %, a v prípade mládeže z 34,1 % na 33,1 %,
- celková miera zamestnanosti EÚ-27 sa v priemyselnom sektore zmenila z 26,8 % v roku 2000 na 24,1 % v roku 2009,
- miera zamestnanosti v oblasti služieb sa zmenila zo 65,9 % v roku 2000 na 70,4 % v roku 2009,

⁽⁵⁾ Eurostat – Ukazovatele pracovného trhu – Európska únia 27 – 2010.

⁽⁶⁾ Klasifikácia Eurostat veková skupina 15 – 64.

⁽⁷⁾ Klasifikácia Eurostat veková skupina 15 – 24.

— miera zamestnanosti v oblasti poľnohospodárstva sa zmenila zo 7,3 % v roku 2000 na 5,6 % v roku 2009.

2.11 V EÚ-15 čísla naznačujú mierne zlepšenú situáciu či už z hľadiska celkovej miery zamestnanosti (63,4 % – 65,9 %) alebo z hľadiska miery zamestnanosti žien (54,1 % – 59,9 %).

2.12 Jedným z cieľov iniciatívy „Mládež v pohybe“ je obohatenie odbornej spôsobilosti mladých ľudí oboch pohlaví a poskytnutie nových kvalifikácií, hoci vzhľadom na veľkú vážnosť problému môže tento cieľ budiť dojem skromnosti a je potrebné skombinovať ho s inými iniciatívami, ktorých cieľom je vytvorenie nových činností a nových podnikov.

2.13 Výbor by mohol predovšetkým prostredníctvom poradnej komisie pre priemyselné zmeny (CCMI) vyjadriť svoje stanovisko k účinkom krízy na zamestnanosť v sektore priemyselnej výroby, automobilovom a textilnom priemysle, v priemysle obrábania kovov, leteckom priemysle, sektore kultúry a tvorby, lodnom priemysle a stavebníctve, v uhľom a oceliarskom priemysle, vo výrobe domácich spotrebičov a ďalších, ako je napríklad lesnícky a poľnohospodársky sektor a sektor služieb.

2.14 Vo všetkých týchto odvetviach možno popri veľkých podnikoch pozorovať veľký výskyt MSP, ako napr. v továrenskom sektore (z 2 376 000 európskych podnikov sú 2 357 000 MSP), stavebníckom sektore (2 914 000 MSP z 2 916 000), vo veľkoobchode a maloobchode, v servisoch automobilov a motocyklov a tovare domácej spotreby (celkovo 6 491 000 MSP z 6 497 000 podnikov), nezabúdajúc na sektor realitných služieb, reštauračných služieb, hotelierstvo a dopravu.

2.15 EHSV zdôrazňuje celkovú komplementárnosť medzi veľkými, strednými a malými podnikmi, čo sa prejavuje v kvalite subdodávok, účinnosti externalizácie a vytváraní rozširujúcich sa inovačných podnikov (*spin-off*).

2.16 Možnosť tvorby nových pracovných miest ako nástroja boja proti kríze a podpory trvalo udržateľného a konkurencieschopného hospodárskeho rozvoja vďaka malým a stredným podnikom vo verejnom a súkromnom sektore a sociálnom hospodárstve je mimoriadne dôležitá pre niektoré oblasti služieb⁽⁸⁾:

- rozšírené inovačné podniky (*spin-off*) venujúce sa výskumu a vývoju,
- sektor informatiky a pridružených činností,
- činnosti údržby a reštrukturalizácie nehnuteľností,
- pridružené činnosti súvisiace s finančným sprostredkovaním,
- sektor hotelierstva a stravovania,
- sektor cestovného ruchu a kultúry,
- sektor pôšt, telekomunikácií a dopravy,
- sektor dodávok elektriny, plynu a vody,

⁽⁸⁾ Pozri Hartmut Schrör: Zakladanie, prežitie a rušenie podnikov – vplyv na zamestnanosť (*Enterprise births, survivals and deaths - employment effects*) (EUROSTAT, Statistics in Focus, 44/2008).

— sektory, ktoré preberajú iniciatívu na vedúcich trhoch: on-line zdravotníctvo, trvalo udržateľné stavebníctvo, inteligentné tkanivá, produkty biologického pôvodu, recyklácia, obnoviteľné zdroje energie a ekologické hospodárstvo.

2.17 Pokiaľ ide o geografické rozčlenenie príspevku MSP k vytváraniu pridanej hodnoty a pracovných miest v EÚ za obdobie rokov 2002 – 2007, pozorujeme, že z pohľadu počtu pracovných miest nenastávajú príliš veľké rozdiely, zatiaľ čo z hľadiska pridanej hodnoty zaznamenáva ich prínos veľkú odchýlku medzi EÚ-12 a EÚ-15, pretože rozdielnosť v ich produktivite je v porovnaní s veľkými podnikmi vyššia v nových členských krajinách ako v starších členských krajinách.

2.18 Okrem vytvárania pracovných miest prispievajú MSP vo veľkej miere k dynamike ekonomiky svojimi inovačnými výkonmi, pretože sú dôležitým vektorom prenosu vedomostí a technológií do praxe prostredníctvom prenosu a komercializácie nápadov a objavov. Z tohto dôvodu je dôležité zdôrazniť, že na európskej úrovni neboli nové prístupy vyjadrené v zásadách „najskôr myslieť v malom“ alebo v *Small Business Act* naplno použité predovšetkým na regionálnej a národnej úrovni.

2.19 Podľa výboru je potrebné rozvinúť inovačné zoskupenia („clusters“) MSP s vysokým rozvojovým potenciálom, ktoré ako iniciátori inovačných vývojových zvrátov musia byť vďaka sieťovým systémom schopné rýchlo vstupovať na trh s vysokokvalitnými produktmi a s prínosom veľkých ziskov.

2.20 V rámci posilnenia rozvoja konkurencieschopnosti MSP zohráva rozhodujúcu úlohu podpora ich internacionalizácie na svetových trhoch a rozvoj ich potenciálu na vnútornom trhu zabezpečením spravodlivých podmienok konkurencieschopnosti a prevádzky.

2.21 Hoci prispievajú do národného HDP v priemere 50 %, ich priemerný príspevok k exportu mimo EÚ dosahuje len 30 %, hoci ich prínos veľmi často zostáva obmedzený len v rámci globálnych hodnotových reťazcov.

2.22 Navyše sa veľmi často naliehalo na jednoduchší prístup k pôžičkám: EÚ podporila počas krízy vlády, finančné inštitúcie a veľké podniky, pričom nebolo vyvinuté takmer žiadne úsilie na podporu MSP a vytváranie produktívnych a trvalých pracovných miest na lokálnej úrovni. Bolo by vhodné posilniť programy, ako sú Jeremie, Jessica alebo Jasper.

2.23 EHSV sa domnieva, že vlády EÚ sú povinné rozhodným spôsobom podporovať:

- národné a regionálne programy na podporu podnikateľského ducha,
- nástroje na udržanie činnosti malých a stredných podnikov,

- rozvoj nových činností súvisiacich s podporou inteligentných produktov a služieb,
- znižovanie byrokratických nárokov,
- odborná príprava nezamestnaných a mladých ľudí, aby získali prístup k novým pracovným miestam,
- kvalifikáciu a trvalé vzdelávanie pracovnej sily,
- sociálny dialóg,
- lepší prístup k programom EÚ s osobitným zameraním na financovanie MSP,
- boj proti daňovým únikom a ilegálnej práci,
- znižovanie a zjednodušovanie administratívnych nákladov posilnením miest jedného kontaktu a sektorových sietí.

2.24 EHSV odporúča predovšetkým zrýchliť prebiehajúcu revíziu s cieľom zjednodušiť prístup k programom EÚ na podporu výskumu a inovácií.

2.25 Je potrebné zmierňovať trhové rozdiely, či už ide o podporu vytvárania trvalých pracovných miest, rozvoja podnikateľského ducha, inováciu či zabezpečenie trvalo udržateľného hospodárskeho rastu pomocou balíkov dynamických opatrení, ktoré by dokázali zohľadniť a sprevádzať podniky od ich vzniku, počas rozmachu až po výstup z trhu za primeraných jasných a transparentných podmienok.

3. Pripomienky

3.1 Výbor vypracoval toto stanovisko z vlastnej iniciatívy na žiadosť maďarského predsedníctva. Zaoberá sa v ňom otázkou vplyvu aktuálnej finančnej a hospodárskej krízy na pracovnú silu a jej rozloženie medzi jednotlivými výrobnými sektormi s osobitným dôrazom na malé a stredné podniky.

3.2 EHSV sa domnieva, že ak sa chce Európa dostať z krízy a hrať rolu protagonistu v procese globalizácie, je nevyhnuté zaviesť okamžitú spoločnú, súvislú a koordinovanú činnosť, ktorá bude zameraná na množstvo priorít a ktorá bude presahovať jednoduché vyhlásenia, a bude aj účinná, a to v prospech zlepšenia pracovných podmienok na vnútornom i svetovom trhu, ktorá bude v malých a stredných podnikoch podporovať inováciu, oživiť podnikateľského ducha, bude viesť vytýčiť nové cesty pre vzdelávanie zamestnancov a zvyšovanie ich odbornej spôsobilosti a prispôbiť pracovný trh novým výzvam.

3.3 Aby mohli MSP naplno konkretizovať svoj pozitívny prínos pre zamestnanosť, a to aj v novom kontexte globalizácie a napriek prebiehajúcej medzinárodnej kríze v rozvinutých priemyselných krajinách, musia mať možnosť rovnocenne konkurovať v prostredí aj pod podmienkou, že sa:

- vypracuje plán pre vytvorenie požadovaných podmienok s cieľom zabezpečiť, aby MSP mohli naplno prispievať k vytváraniu pracovných miest, rozvinú inovačné schopnosti malých a stredných podnikov a podporovať siete, výrobnú sféru, služby a technologické parky⁽⁹⁾,
- zabezpečí prístup k zahraničným trhom, financovaniu a posilneniu platobných istôt a záruk pri medzinárodných výmenách,
- plánuje podporné hospodárske informačné štruktúry pre trhy⁽¹⁰⁾, s plnou reciprocitou otvorenosti medzi Európou a zahraničným trhom,
- zaručí dodržiavanie sociálnych a environmentálnych noriem a priemyselného a duševného vlastníctva,
- zavedú opatrenia proti informačnej nesúmernosti v prístupe k pôžičkám poskytnutím adekvátnych úverových ponúk a pôžičiek a prístupom k rizikovému kapitálu,
- zavedú pobočky pre trvalé vzdelávanie tak s cieľom rozvoja podnikania a riadenia podnikov, ako aj získania kvalifikovanej pracovnej sily v rámci flexibilitaty dosiahnutej dohodou so sociálnymi partnermi,
- nadviaže sociálny dialóg na národnej a európskej úrovni, ktorý by uznal špecifickosť MSP poskytnutím záruky adekvátneho zastúpenia v Únii, no zároveň i dialóg, ktorý by sociálnym partnerom umožnil vhodne odpovedať na dôsledky krízy,
- bude bojovať proti tieňovej ekonomike a posilňovať politiku konkurencieschopnosti v rámci štátnej pomoci.

3.4 EHSV zastáva názor, že je nevyhnutné racionalizovať a zjednodušiť administratívne a legislatívne povinnosti týkajúce sa zakladania podnikov predovšetkým v členských štátoch s cieľom zaručiť, aby mohli existujúce firmy profitovať z otvorenia technológií a obchodov pre rozvoj, a aby boli nové MSP schopné vytvárať nové pracovné miesta pri plnom a konkrétnom uplatnení zásady „najskôr myslieť v malom“ a *Small Business Act*.

3.4.1 Zároveň je nevyhnutné schváliť štatút európskych MSP a preskúmať európsku družstevnú spoločnosť s cieľom zvýšiť jej rozsiahle.

3.5 Je potrebné zjednodušiť internacionalizačný proces MSP zvyšovaním podielu podnikov na výskumnom partnerstve a zabezpečením prístupu k zahraničným trhom.

⁽⁹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Európske priemyselné oblasti a nové siete založené na vedomostiach“, Ú. v. EÚ C 255, 14.10.2005, s. 1, stanovisko EHSV na tému „Úloha technologických parkov pri priemyselnej transformácii nových členských štátov“, Ú. v. EÚ C 65, 17.3.2006, s. 51, a stanovisko EHSV na tému „Priemyselné zmeny, územný rozvoj a zodpovednosť podnikov“, Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 63.

⁽¹⁰⁾ Pozri prístup a zjednodušené štruktúry databázy „Prístup k trhom“ (*market access database*) (MADB).

3.5.1 V naplnení tohto cieľa je potrebné pokračovať aj prostredníctvom stratégie, ktorá prispieva k zavedeniu medzinárodných sietí medzi protagonistami v sektoroch tvorivosti a inovácie, riadiacimi pracovníkmi, výskumníkmi, príslušníkmi slobodných povolání s cieľom podporiť súčinnosť a lepšiu internacionalizáciu slobodných povolání.

3.6 Okrem toho je potrebné šíriť podnikateľskú kultúru a posilniť iniciatívneho ducha a ženské podnikanie rozvojom odborných spôsobilostí potrebných v oblasti stratégie a riadenia a konsolidáciou vzdelávania.

3.6.1 Zároveň je vhodné zaviesť vhodný plán realizácie s polročnými štatistikami týkajúcimi sa ekonomických a sociálnych premenných európskych MSP.

3.7 Trvalé vzdelávanie riadiacich pracovníkov a personálu musí umožniť poskytnutie kvalifikovanej a modernej pracovnej sily v rámci, ktorý podporuje rovnosť pohlaví. EHSV požaduje, aby sa zaviedla prioritná činnosť na národnej a regionálnej úrovni a na úrovni EÚ na boj proti nezamestnanosti mládeže rozšírením možností učňovského vzdelávania, kvalitných stáží, sponzorovania vysokoškolsky vzdelaných ľudí predovšetkým vo

vedeckých disciplínach, a aby sa zároveň zorganizovala kampaň na zveľaďovanie priemyselných a továrenských činností a propagáciu predovšetkým ženskej podnikateľskej iniciatívy.

3.8 EHSV je presvedčený, že je potrebné stimulovať schopnosti asimilácie inovácie: musia sa posilniť kompetenčné a vzdelanostné siete a je potrebné rozvíjať priemyselné odvetvia novej generácie ako aj infraštruktúru pre transfer technológií a mobilitu ľudských zdrojov medzi priemyslom, výskumnými strediskami a univerzitami najmä v rámci Európskeho technologického inštitútu (IET), kde by mali byť zapojené aj MSP.

3.9 Podľa názoru výboru by bolo vhodné lepšie koordinovať rozvoj špičkových sektorových iniciatív, pokiaľ ide o technológie, investície a vzdelávanie ako aj zveľaďovanie ľudských zdrojov.

3.10 Európske pracovné trhy vystúpia z krízy hĺbkovo zmenené: zároveň je vhodné, aby boli vedúci podnikoví pracovníci pripravení prispôsobiť sa meniacej sa skutočnosti prostredníctvom vhodnej kvalifikácie a podpory: „Kríza zvrátila všetok pokrok, ktorý sme v minulosti dosiahli, a preto teraz musíme bezodkladne reformovať trhy práce, zabezpečiť súlad ponúkajúcich zručností s dopytom po nich a zaistiť, aby pracovné podmienky umožňovali tvorbu pracovných miest⁽¹⁾“.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ László Andor, člen Európskej komisie zodpovedný za zamestnanosť, IP/10/1541, 23. november 2010.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Úloha rodinnej politiky v procese demografických zmien v záujme podpory výmeny osvedčených postupov medzi členskými štátmi“

(prieskumné stanovisko)

(2011/C 218/02)

Hlavný spravodajca: **Stéphane BUFFETAUT**

Hlavná spravodajkyňa: **Béatrice OUIIN**

V liste z 15. novembra 2010 pán veľvyslanec Péter GYÖRKÖS požiadal Európsky hospodársky a sociálny výbor v mene maďarského predsedníctva a v súlade s článkom 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie o vypracovanie prieskumného stanoviska na tému:

„Úloha rodinnej politiky v procese demografických zmien v záujme podpory výmeny osvedčených postupov medzi členskými štátmi“.

Predsedníctvo výboru poverilo 7. decembra 2010 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo (spravodajca: pán BUFFETAUT, spravodajkyňa: pani OUIIN).

Vzhľadom na naliehavosť danej témy boli pán Stéphane BUFFETAUT a pani Béatrice OUIIN rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza zo 4. mája 2011) vymenovaní za hlavného spravodajcu a hlavnú spravodajkyňu. Výbor prijal 183 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 8 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Rodinné politiky, ktoré sa realizujú v Európe, majú rozdielne inšpirácie a obsahy, ale majú spoločný cieľ, ktorým je podpora rodín. Globálnejšie národné a regionálne politiky, politiky v oblasti investovania, vzdelávania, bývania a zamestnanosti prispievajú k tomu, že sa daný členský štát alebo región môže stať priazlivým miestom pre rodiny a predstavovať pre ne priaznivé prostredie.

1.2 Porovnanie uplatňovaných systémov je zaujímavé, pretože umožňuje vymedziť osvedčené postupy. Avšak na to, aby tieto postupy boli v plnej miere účinné, je potrebné, aby ponuka služieb a mechanizmy podpory zodpovedali očakávaniam rodín a rodičov alebo budúcich rodičov. Tieto očakávania môžu byť v jednotlivých členských štátoch rôzne, v závislosti od národnej kultúry, sociálnych zvyklostí a tradícií. Orgány verejnej moci sa teda musia vyvarovať najmä ideologických predsudkov, musia však navrhnúť nástroje, ktoré jednotlivcom skutočne umožnia rozhodnúť sa založiť si rodinu a mať toľko detí, koľko si želajú.

1.3 Napriek tomu, že rodinné politiky nepatria do právomoci Európskej únie, Únia môže prijímať legislatívu v oblastiach, ktoré sa týkajú zosúladenia rodinného a súkromného života, rovnosti žien a mužov na pracovisku, ako aj ochrany a rozvoja dieťaťa.

1.4 EÚ môže hrať takisto užitočnú úlohu v súvislosti s informáciami o demografickej situácii a demografickom vývoji a s výmenou osvedčených postupov medzi členskými štátmi.

1.5 V súčasnosti sa pod záštitou Európskej únie rozvíja určitý počet iniciatív a zabezpečuje financovanie, ktoré je s nimi spojené. Zo štrukturálnych fondov a Európskeho sociálneho fondu sa už poskytli a môžu sa aj v budúcnosti poskytnúť prostriedky na rodinné politiky.

1.6 Bolo by vhodné lepšie ich integrovať, pričom by ich mal riadiť alebo aspoň koordinovať nejaký orgán zodpovedný za vymedzenie celkovej politiky a stanovenie hlavných usmernení pre činnosť a prieskum. Túto úlohu dirigenta a koordinátora by skôr z politického hľadiska a z hľadiska riadenia mohla vykonávať Európska komisia, najmä vďaka Európskej aliancii pre rodiny, a z vedeckého hľadiska Európska nadácia pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok (Eurofound).

1.7 Bolo by vhodné, aby združenia zastupujúce rodiny boli zapájané do vypracovania rodinných politík alebo politík, ktoré majú vplyv na rodiny, tak na úrovni EÚ, ako aj na úrovni členských štátov.

1.8 Mnohé politiky na európskej úrovni však majú priamy vplyv na život rodín. EHSV preto odporúča, aby bol rodinný rozmer celkovo začlenený do všetkých európskych politík, najmä pri vypracúvaní posúdení vplyvu, ktoré sú odteraz potrebné pre všetky právne predpisy EÚ⁽¹⁾, a aby bol zahrnutý do všetkých hodnotení uplatňovanej politiky, ktorú je potrebné revidovať.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Podporovať solidaritu medzi generáciami“, Ú. v. EÚ C 120, 16.5.2008, s. 66, bod 4.8.

1.9 Výbor v plnej miere podporuje myšlienku, aby sa rok 2014 stal európskym rokom rodín.

2. Úvod: demografický stav

2.1 Európske rodiny prechádzajú výraznými zmenami: plodnosť, ktorá je už niekoľko desaťročí pod hranicou potrebnou na obnovu obyvateľstva⁽²⁾, zvyšovanie veku matiek prvoroďčiek, nárast počtu rozchodov, narastajúci percentuálny podiel domácností s jedným rodičom a rodín bez stáleho zdroja príjmov, zvyšovanie dĺžky života, zvyšovanie počtu závislých starších osôb, najmä v dôsledku demografického vývoja. Vývoj rodinných štruktúr so sebou prináša nové výzvy, ktoré je potrebné zohľadniť v rámci koncepcie a koordinácie rodinných politík a následne pri ich zavádzaní.

2.2 Ústup tendencie veľkých rodín v prospech základnej rodiny, okrem iného, z dôvodu urbanizácie a zmeny spôsobu života, bol sprevádzaný nárastom individualizmu, vznikom nových rizikových sociálnych skupín a častejším sociálnym vylúčením. Ide o dlhodobu nezamestnaných, rodiny s jedným rodičom, chudobných pracujúcich a deti žijúce v chudobe alebo ohrozené chudobou. Žiaľ tieto javy majú vplyv na všetky spoločnosti v Európe. Odhaduje sa, že 17 % Európanov postihuje chudoba a sociálne vylúčenie, čo vplýva aj na rodinnú politiku.

2.3 Hoci miera plodnosti je v celej Európskej únii pod hranicou potrebnou na obnovu obyvateľstva, demografická situácia členských štátov, ich jednotlivých regiónov, ako aj politiky na podporu rodín sú rozdielne. Takisto je potrebné konštatovať, že samotná hustota obyvateľstva je v každom členskom štáte veľmi odlišná, vzhľadom na to, že niektoré regióny sú veľmi husto zaľudnené a iné vyludnené, čo by malo mať vplyv na územné plánovanie a zachovanie verejných služieb vrátane služieb určených rodinám. Motto Európskej únie „jednotní v rozmanitosti“ je teda mimoriadne výstižné najmä v tejto oblasti. Starnutie európskeho obyvateľstva, to znamená zvyšovanie podielu starších osôb, má samozrejme pozitívny dôvod, zvyšuje sa dĺžka života a starší ľudia žijú dlhšie v dobrom zdraví, jeho druhý dôvod je však negatívny, a to značné zníženie pôrodnosti vedúce k tomu, že obyvateľstvo sa neobnovuje.

2.4 Ani jeden členský štát nedosahuje hranicu potrebnú na obnovu obyvateľstva⁽³⁾, aj keď Francúzsko a Írsko sa k tejto hodnote približujú. Spojené štáty americké majú plodnosť, ktorá takmer dosahuje túto mieru, pričom priemerná plodnosť v Európskej únii je naďalej o jednu štvrtinu nižšia.

2.5 V tomto všeobecnom rámci sú zreteľné výrazné rozdiely. V osemnástich členských štátoch zaznamenávame prirodzený

prírastok, to jest počet narodených je vyšší ako počet úmrtí, pričom v deviatich členských štátoch je to prirodzený úbytok, počet úmrtí je vyšší ako počet narodených (vo vzostupnom poradí sú to tieto členské štáty: Portugalsko, Estónsko, Taliansko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko, Nemecko).

2.6 Zvrat v tomto trende je v zásade podmienený podstatným zlepšením úhrnnej miery plodnosti (*total fertility rate*). Určitý vplyv majú aj migračné toky, ale nie sú postačujúce vzhľadom na to, že prisťahovalci sa neusídľujú nutne tam, kde je miera plodnosti nižšia, a vzhľadom na to, že takisto starnú. Okrem toho, prisťahovalectvo si vyžaduje uplatňovanie aktívnych integračných politík s cieľom zabrániť ťažkostiam pri spoložití jednotlivých spoločností, ktoré sú citlivejšie v prijímajúcich krajinách s malou demografickou dynamikou.

3. Vplyv krízy na rodiny

3.1 Hospodárska kríza mala viaceré účinky, ktoré ovplyvnili životné podmienky niektorých rodín a sťažili schopnosť reagovať na žiadosť o poskytnutie potrebnej podpory. Hospodárska situácia ovplyvnila v prvom rade zamestnanosť a zdroje mnohých domácností.

3.2 Táto kríza a kritická situácia v oblasti verejných financií vo viacerých členských štátoch môže takisto spôsobiť, že vlády budú musieť realizáciu určitých opatrení rodinných politík upraviť alebo odložiť na neskôr.

3.3 Väčšina vnútorných politík štátov sa priamo týka rodín alebo má na ne vplyv. To isté platí pre politiky v oblasti boja proti vylúčeniu, odbornej prípravy, bývania, verejnej dopravy, energetiky, sociálnej pomoci, vzdelávania, zamestnanosti atď. Táto skutočnosť poukazuje na potrebu transverzálneho monitorovania týchto politík z hľadiska ich vplyvu na rodiny (*family main-streaming*)⁽⁴⁾.

4. Politiky na podporu rôznych typov rodín

4.1 Komplexná rodinná politika zahŕňa daňové opatrenia a poskytovanie príspevkov pre rodiny, opatrenia v prospech rovnosti žien a mužov na pracovisku, služby týkajúce sa starostlivosti o deti a závislé osoby, rodinné práva v rámci poisťných systémov na starobné dôchodky a možnosť zosúladiť rodinný a pracovný život: rodičovské dovolenky, dobrovoľne zvolená práca na čiastočný úväzok. Takéto politiky existujú v celej Európskej únii, aj keď jednotlivé krajiny kladú dôraz na rozdielne aspekty, alebo sú tieto politiky chápané skôr ako sociálne než ako rodinné politiky. Táto skutočnosť nie je prekvapujúca, pretože tradície, potreby, sociálne, ba dokonca filozofické prístupy, sú v jednotlivých krajinách rozdielne, rovnako ako očakávania rodín.

⁽²⁾ Jav, ktorý odborníci v oblasti demografie nazývajú „demografická zima“.

⁽³⁾ Táto hranica v Európskej únii predstavuje 2,1 dieťaťa na ženu. 0,1 dieťaťa na ženu je možné vysvetliť tým, že je potrebné kompenzovať účinky vyplývajúce z nadmerného počtu novorodencov mužského pohlavia a účinky vyplývajúce z úmrtí dievčat pred dosiahnutím veku, keď sa môžu stať matkami.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Podporovať solidaritu medzi generáciami“, Ú. v. EÚ C 120, 16.5.2008, s. 66, bod 4.8.

4.2 Takisto je rozdielna aj inšpirácia týchto politik. Niekedy má morálny a občiansky charakter, v iných prípadoch skôr hospodársky a politický, alebo sa zameriava na aspekt pôrodnosti. Bez ohľadu na jej pôvod, základným prvkom je morálne, zdravotné a výchovné blaho detí, rovnako ako skutočnosť, aby sa rodičom umožnilo vychovávať toľko detí, koľko si želajú, a aby mohli zosúladiť svoje rodinné povinnosti s pracovným a spoločenským životom.

4.3 V škandinávskych krajinách sa už od 70. rokov minulého storočia venuje osobitná pozornosť rovnoprávnemu postaveniu otcov a matiek v pracovnom živote, ako aj pri plnení rodinných úloh, a zaviedli sa sociálne politiky a politiky týkajúce sa odborného vzdelávania, ktoré umožňujú lepšie zosúladiť pracovný a rodinný život, a takisto uľahčujú návrat do zamestnania po rodičovskej dovolenke. Vo Švédsku tieto politiky vychádzali z dôležitých reforiem v oblasti rodičovských dovoleniek, verejných služieb týkajúcich sa starostlivosti o malé deti, osobitného daňového systému pre rodiny (zrušenie spoločného zdaňovania od roku 1971) a právnych predpisov v oblasti rodiny. Rodinná politika, ktorá sa tu uplatňuje, má tri rozmery: samotná pomoc poskytovaná rodinám, pomoc poskytovaná rodičom, ktorí pracujú, v podobe platenej rodičovskej dovolenky, a právo na platenú rodičovskú dovolenku pre otca a matku. Výsledkom bol vysoký počet pracujúcich žien, nárast počtu otcov podieľajúcich sa na starostlivosti o malé deti, nárast miery plodnosti, ktorá je vyššia ako priemer Európskej únie, a zníženie počtu chudobných detí. Vo Fínsku bol v roku 1988 zavedený príspevok na opatrovanie detí doma a podobný príspevok sa zaviedol aj v Nórsku v roku 1998 s cieľom uznať prácu rodičov, ktorí sa výchove svojich detí venujú na plný úväzok, a poskytnúť im prostriedky.

4.4 V Holandsku je základným aspektom rozvoj práce na čiastočný úväzok s cieľom umožniť rodičom venovať viac času výchove detí, pričom túto možnosť tu viac ako kdekoľvek inde využívajú otcovia. Zamestnanie na plný pracovný úväzok má však 73,2 % mužov, pričom v prípade žien je to len 45,9 %. 19 % otcov využíva možnosť poskytovanú rodičom pracovať na čiastočný pracovný úväzok, čo je oveľa vyšší počet ako v ostatných európskych krajinách, zatiaľ čo v prípade matiek je to 41 %. Toto opatrenie je možné využiť do ôsmeho roku dieťaťa a je spojené so znížením daní o 704 EUR mesačne. Za jedno dieťa je možné si nárokovať dvadsaťšesťnásobok počtu týždenne odpracovaných hodín; tieto nároky možno teda kumulovať. Služby na opatrovanie detí sa preto môžu využívať na základe čiastočného úväzku.

4.5 Vo Francúzsku má rodinná politika dlhú tradíciu a je trvalo veľmi stabilná, bez ohľadu na to, ktorá politická strana je pri moci. Takisto ju charakterizuje kombinácia finančných príspevkov, spravodlivého daňového systému pre rodiny, opatrení v rámci systémov dôchodkového zabezpečenia, pracovno-právnych ustanovení, na základe ktorých sa poskytujú osobitné platené dovolenky, systému opatrovania detí od 0 do 3 rokov a bezplatnej materskej školy od troch rokov. Jej význam znásobuje aj skutočnosť, že ju uplatňujú štát aj departmenty a mestá, nezávisle od ich politickej inklinácie. Departmenty a mestá dopĺňajú politiku na celoštátnej úrovni mnohými miestnymi rodinnými politikami, ktoré sa opierajú o systémy opatrovateľských služieb alebo pomoci poskytovanej rodinám. Samotné

rodinné príspevky sú určené na kompenzáciu nákladov rodiny na každé dieťa a zvyhodňujú mnohohodné rodiny. Tieto príspevky sú univerzálne, a preto nie sú podmienené výškou príjmov. Sú určené pre deti, a práve tým sa rodinná politika odlišuje od sociálnej. Výsledkom je, že Francúzsko je jednou z európskych krajín, kde je najvyššia miera zamestnanosti žien a plodnosti. Otázka slobodnej voľby spôsobu opatrovania detí má vo francúzskej rodinnej politike zásadný význam, ale na to, aby mohla existovať slobodná voľba, je potrebné, aby existovala možnosť voľby vôbec, to znamená, že musí existovať dostatočná ponuka systémov opatery.

4.6 V Spojenom kráľovstve sa politiky viac a účinne zameriavajú na boj proti chudobe rodín a detí a vo všeobecnosti sa pripúšťa, že štát nemá zasahovať do rozhodovania v oblasti súkromného života. Tieto politiky vychádzajú z predpokladu, že pružnosť pracovného trhu umožňuje, aby si matky mohli opäť ľahko nájsť prácu, a táto veľká pružnosť takisto umožňuje reagovať na veľmi rôznorodé očakávania rodín. Miera plodnosti žien, ktoré sa sústreďujú skôr na rodinný život, je približne dvojnásobne vyššia ako v prípade žien, ktoré sa viac angažujú v pracovnom živote.

4.7 Nemecko, ktoré čelí kritickej demografickej situácii, začalo pred niekoľkými rokmi realizovať ambicióznou politiku v snahe dosiahnuť zosúladenie rodinného a pracovného života v praxi a nepochybne aj zmeniť názory ľudí v tejto súvislosti, pretože pracovať a mať zároveň deti, nebolo vnímané veľmi pozitívne. Zaviedli sa rozvinutejšie opatrovateľské systémy lepšie prispôbené pracovnému času, ako aj štrnásťmesačná platená rodičovská dovolenka, počas ktorej rodič poberá dve tretiny mzdy. Tieto opatrenia boli doplnené o osobitné príspevky zamerané na boj proti chudobe detí a predstavujú doplnok k mzde.

4.8 Z realizovaných štúdií v každom prípade jasne vyplýva, že vysoká miera zamestnanosti žien je často spojená s vysokou alebo relatívne vysokou mierou plodnosti, pokiaľ sú k dispozícii možnosti na zosúladenie pracovného a rodinného života. Zdá sa, že po období demografickej transformácie, počas ktorej klesol počet detí na ženu, hoci výrazne klesla miera úmrtnosti, najmä úmrtnosti detí, dospievajúcej mládeže a matiek, a rozšírili sa hygienické návyky a možnosť rozhodnúť o tom, kedy si človek založí rodinu, obdobie po transformácii charakterizuje situácia, keď obaja rodičia pracujú mimo bydliska. Miera zamestnanosti na plný pracovný úväzok je však v prípade otcov vyššia ako u matiek, najmä vtedy, ak podmienky prístupu k službám a platenej rodičovskej dovolenke nie sú postačujúce.

5. Jednotlivé scenáre

5.1 Vzhľadom na súčasný demografický stav Európskej únie je mimoriadne dôležité vymedziť vplyv realizovaných politík na mieru plodnosti. V skutočnosti existujú viaceré scenáre demografického vývoja.

5.2 Prvý scenár predpokladá vývoj podľa súčasných trendov. V Európskej únii bude naďalej pretrvávať situácia, keď miera plodnosti bude pod hranicou potrebnou na obnovu obyvateľstva a bude rozdielna v jednotlivých členských štátoch, zároveň však bude možné pozorovať mierny nárast počtu obyvateľov v dôsledku účinkov zotrvačnosti spojených s demografickým vývojom, ktoré však nakoniec budú neutralizované pod vplyvom zvyšujúcej sa dĺžky života starších osôb a pozitívnej migračnej bilancie. V takomto prípade musí EÚ počítať s výrazným starnutím obyvateľstva aj napriek prílivu migrantov (účinnok „štruktúry“), s výrazným nárastom počtu starších osôb, tzv. gerontorastom (účinnok „tendencie“) a s možným poklesom počtu aktívneho obyvateľstva, a to aj napriek zvýšeniu veku odchodu do dôchodku. Okrem toho by približne v polovici členských štátov Európskej únie klesol počet obyvateľov.

5.3 Táto situácia by viedla k prehĺbeniu demografických rozdielov medzi jednotlivými členskými štátmi a ohrozila by súdržnosť Európskej únie, pretože politiky, ktoré sa majú realizovať, a požiadavky obyvateľov by v jednotlivých krajinách mohli byť v dôsledku ich demografickej situácie veľmi rozdielne.

5.4 Podľa „katastrofického“ scenára sa „demografická zima“ zintenzívni, v dôsledku čoho bude počet narodení o niečo menší ako počet úmrtí. V tomto prípade by sa kumulovalo starnutie zdola v dôsledku veľmi nízkej plodnosti, ktorá je o polovicu nižšia ako hranica potrebná na obnovu obyvateľstva, pričom je možné konštatovať, že v niektorých regiónoch Európskej únie tento stav už existuje, a možno starnutie zhora v dôsledku predlžovania priemernej dĺžky života nad 65 rokov. Takáto veľmi zostarnutá spoločnosť by už nemala prostriedky na zabezpečenie financovania príjmov a zdravotnej starostlivosti pre starších ľudí.

5.5 Tieto dva prvky „katastrofického“ scenára by mali za následok emigráciu mladých absolventov, ktorí by zo starnúcej Európskej únie odchádzali do krajín s priaznivejším podnikateľským prostredím, zatiaľ čo miera prisťahovalectva by mala tendenciu sa znižovať a Európa by sa stala menej príťažlivou, pretože by bola menej dynamická, chudobnejšia a bola by konfrontovaná s veľkými ťažkosťami, pokiaľ ide o rozpočet a rovnováhu sociálnych účtov.

5.6 Výsledkom takejto situácie by bolo, že v Európskej únii by existovala veľmi nevyrovnaná veková pyramída s výrazne väčším počtom starších osôb ako mladých ľudí a rýchlo sa znižujúcim počtom aktívneho obyvateľstva, ktoré starne.

5.7 A nakoniec optimistickjším scenárom je možnosť demografickej obnovy, resp. „demografickej jari“. V takomto prípade sa miera plodnosti zvýši a priblíži sa k miere obnovy obyvateľstva. Zvýšenie počtu narodení bude stimulovať aj množstvo hospodárskych odvetví. Počet aktívneho obyvateľstva, ktorý sa znižoval, začne s ďalšou generáciou opäť rásť. Táto demografická dynamika sa premietne do hospodárskej dynamiky, ktorá pomáha financovať sociálnu ochranu. Európska únia sa stane opäť príťažlivou pre vlastných občanov, ktorí už nebudú chcieť emigrovať, ako aj pre prisťahovalcov s lepším vzdelaním.

5.8 Tieto scenáre samozrejme nie sú predpovede, ale len jednoduché hypotézy, ktoré umožňujú vypracovať vhodné politiky na zlepšenie súčasnej situácie a zabrániť najhoršiemu.

6. Je možné politikami na podporu rodín vysvetliť rozdiely v miere plodnosti?

6.1 Všetky členské štáty realizujú množstvo politík, ktoré spoločne tvoria rodinnú politiku, bez ohľadu na to, či sa nazývajú takto alebo inak⁽⁵⁾. Realizované politiky sledujú rôzne ciele:

- znížiť mieru chudoby a zachovať príjmy rodín,
- pomôcť deťom v predškolskom veku a podporiť ich rozvoj,
- pomôcť zosúladiť pracovný a rodinný život,
- reagovať na požiadavky týkajúce sa rovnosti pohlaví,
- umožniť rodičom alebo budúcim rodičom mať toľko detí, koľko si sami želajú, vtedy, keď si to želajú, a týmto spôsobom zvyšovať mieru plodnosti.

6.2 Ak by sme mali krajiny klasifikovať podľa politík, ktoré realizujú, a vymedziť jednotlivé kategórie, dalo by sa povedať, že existujú:

- krajiny so slabou rodinnou politikou a mierou plodnosti, ktorá je pod európskym priemerom,
- krajiny s rodinnou politikou, ktorá nie je prispôbená potrebám rodín, a mierou plodnosti, ktorá je pod európskym priemerom,
- krajiny, v ktorých je podpora poskytovaná rodinám vyčíslená na základe HDP nižšia alebo na rovnakej úrovni ako priemer v Európskej únii, v ktorých je však miera plodnosti vyššia ako európsky priemer,
- krajiny so silnou rodinnou politikou a mierou plodnosti, ktorá je nad priemerom Európskej únie⁽⁶⁾.

Zdá sa teda, že realizované politiky majú vplyv na plodnosť, ktorej miera sa pohybuje rôzne, podľa toho, aké prvky tvoria tieto politiky.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému „Rodina a demografické zmeny“, Ú. v. EÚ C 161, 13.7.2007, s. 66, bod 7.

⁽⁶⁾ Oznámenie Skupine pre reflexiu o budúcnosti Európskej únie (predseda skupiny: Felipe González) – Gérard-François Dumont, „UE Prospective démographique“ – <http://www.diploweb.com/UE-Prospective-demographique.html>.

6.3 Porovnanie uplatňovaných systémov je zaujímavé, pretože umožňuje vymedziť osvedčené postupy. Avšak na to, aby tieto postupy boli v plnej miere účinné, je potrebné, aby ponuka služieb a mechanizmy podpory, najmä finančnej a/alebo daňovej, zodpovedali očakávaniam rodín a rodičov alebo budúcich rodičov. Tieto očakávania môžu byť v jednotlivých členských štátoch rôzne, v závislosti od národnej kultúry, sociálnych zvyklostí a tradícií. Orgány verejnej moci sa teda musia vyvarovať najmä ideologických predsudkov, musia však navrhnúť nástroje, ktoré jednotlivcom skutočne umožnia rozhodnúť sa založiť si rodinu a mať toľko detí, koľko si želajú. Tieto nástroje sa takisto musia prispôbiť rozdielnemu počtu obyvateľov v jednotlivých oblastiach. Na základe týchto skutočností a so zreteľom na tieto rozdiely bude možné vytvoriť informačný systém a systém výmeny osvedčených postupov. Na druhej strane je však zasahovanie orgánov verejnej moci v plnej miere opodstatnené, pretože rodina, kde sa vytvára ľudský kapitál⁽⁷⁾, predstavuje základňu pre celkovú sociálnu štruktúru, tak ako sme to videli aj v čase krízy, keď rodiny často zohrávali úlohu ochrannej sociálnej siete.

7. Kľúčové prvky úspechu rodinných politík

7.1 Politiky na podporu rodiny sú rozdielne, ale úspešné politiky majú isté spoločné body:

- zavedenie nástrojov, ktoré umožňujú zosúladienie pracovného a rodinného života (kvalitné služby starostlivosti o deti, najmä verejná infraštruktúra pre starostlivosť o malé deti, opatrenia na podporu rodín, pokiaľ ide o starostlivosť a opatrovanie všetkých závislých osôb, pružnosť pri organizovaní práce, osobitné dovolenky), pričom je potrebné vedieť, že tieto opatrenia sa musia prispôbiť podmienkam v jednotlivých krajinách, musia zodpovedať očakávaniam otcov a matiek ako aj citovému, psychologickému a fyzickému rozvoju dieťaťa,
- prevencia a boj proti chudobe rodín,
- trvácnosť realizovaných politík bez ohľadu na politické zmeny a ich univerzálnosť. Sú realizované najmä v záujme dieťaťa, bez ohľadu na príjmy rodiny. Tento aspekt týkajúci sa trvalého charakteru je veľmi dôležitý prvok, pretože rodiny plánujú svoju budúcnosť dlhodobo. Primeraná a stála rodinná politika je súčasťou trvalo udržateľného rozvoja,
- uznanie rodiny a vyzdvihnutie jej úlohy, ako aj úspechu v rodinnej sfére. V súčasnej spoločnosti je úspech vnímaný v individuálnej a pracovnej oblasti, ale existujú aj iné formy osobného úspechu, ktorý sa spája so vzťahmi k ostatným a s verejným blahom, ako je napr. úspech v rodinnej sfére,

(7) Stanovisko EHSV na tému „Rodina a demografické zmeny“, Ú. v. EÚ C 161, 13.7.2007, s. 66, bod 6.4, a stanovisko na tému „Podporovať solidaritu medzi generáciami“, Ú. v. EÚ C 120, 16.5.2008, s. 66, bod 3.11.

v spoločnosti alebo v kultúrnej oblasti, ktorému by sa mala venovať väčšia pozornosť najmä v médiách⁽⁸⁾ a v rámci národných vzdelávacích systémov,

— zohľadnenie osobitnej situácie mnohých rodín.

7.2 Okrem prvkov rodinnej politiky ako takej majú jasny význam aj ďalšie dve politiky, a to politika zamestnanosti a politika bývania⁽⁹⁾. Bez zamestnania a bývania je ťažké plánovať založenie rodiny. Na založenie rodiny je potrebné mať aspoň trochu dôveru v budúcnosť. Vysoká miera nezamestnanosti v radoch mladých ľudí alebo neisté pracovné pomery môžu výrazne ovplyvniť obnovu obyvateľstva, pretože výchova dieťaťa si síce vyžaduje veľa času, ale vekové rozpätie vhodné na tehotenstvo je krátke. Toto je dôvod, prečo by sa mala venovať osobitná pozornosť situácii študentov a mladých ľudí, ktorí už sú rodičmi alebo by sa nimi chceli stať.

7.3 Ak sa rodinné politiky realizujú trvalo a skutočne zodpovedajú očakávaniam rodín, majú priaznivé účinky na rozvoj detí a rodičov, podporujú harmonický spoločenský život a opätovné zlepšenie miery plodnosti.

7.4 Z najnovšieho prieskumu, ktorý zrealizovalo Svetové hnutie matiek a na ktorom sa zúčastnilo 11 000 matiek, vyplýva, že matky si želajú:

- po prvé, zosúladienie pracovného a rodinného života,
- po druhé, uznanie významu úlohy matky zo strany spoločnosti,
- po tretie, viac času na to, aby sa mohli venovať svojim deťom.

7.5 Bolo by zaujímavé uskutočniť podobný prieskum aj v prípade otcov, pretože tri uvedené priority by sa mohli týkať aj ich, a najmä uznanie ich úlohy, čo by ich mohlo len povzbudiť, aby sa viac zapájali do rodinného života⁽¹⁰⁾. V tejto súvislosti sú zaujímavé najnovšie návrhy nábádajúce otcov, aby si vzali rodičovskú dovolenku, dokonca aby rodičovská dovolenka bola povinná a platená, pretože vychádzajú z potreby prehodnotiť postavenie otca a rovnako z potreby zvýšiť mieru zodpovednosti otcov, najmä v prípade rozvodu. Z tohto hľadiska by bolo užitočné zozbierať osvedčené postupy podnikov, ktoré uplatňujú organizáciu práce prispôbenú rodičovským povinnostiam. Sociálna zodpovednosť podnikov sa vzťahuje aj na opatrenia, ktorých cieľom je pomôcť nájsť primeranú rovnováhu medzi prácou a rodinným životom. Tieto opatrenia sa konkrétne uplatňujú v podnikoch. Bolo by zaujímavé,

(8) Stanovisko EHSV „Rodina a demografické zmeny“, Ú. v. EÚ C 161, 13.7.2007, s. 66, bod 8.15, a stanovisko na tému „Podporovať solidaritu medzi generáciami“ Ú. v. EÚ C 120, 16.5.2008, s. 66, bod 3.13.

(9) Stanovisko EHSV na tému „Rodina a demografické zmeny“, Ú. v. EÚ C 161, 13.7.2007, s. 66, bod 4.6.

(10) Stanovisko EHSV na tému „Rodina a demografické zmeny“, Ú. v. EÚ C 161, 13.7.2007, s. 66, bod 8.11.

ak by sa zaviedla značka pre podniky, ktoré vychádzajú v ústrety rodinám, tak ako je to v Španielsku, s podporou ministerstva zdravotníctva a sociálnych vecí⁽¹¹⁾.

7.6 Výbor vo svojom predchádzajúcom stanovisku⁽¹²⁾ „navrhuje možnosť uvažovať o iniciatívach umožňujúcich starým rodičom a iným blízkym členom rodiny starať sa o dieťa, ak si to želajú aj zamestnaní rodičia dieťaťa a za predpokladu, že je to v záujme dieťaťa“. Pokiaľ ide o čas venovaný rodine, pripomíname, že EHSV už prijal zásadu, podľa ktorej „každý by mal mať možnosť (...) disponovať dostatočným kreditom rokov pre rodinné (...) aktivity. Mala by existovať možnosť voľby posunúť vek odchodu do dôchodku, ak človek uprednostní zobrať si voľno (financované rovnakým spôsobom ako dôchodok) počas svojho aktívneho života“.⁽¹³⁾ To znamená, že ak človek pracuje mimo domu na čiastočný úväzok alebo svoj pracovný úväzok dočasne preruší, nebude mať oveľa nižší príjem. Bolo by potrebné uskutočniť presný ekonomický výpočet, najmä s cieľom zistiť, aké úspory by sa takto dosiahli v oblasti kolektívnych systémov opater, pričom tieto úspory by sa mohli použiť na zohľadnenie času venovaného výchove detí pri výpočte výšky dôchodku. Takisto by sa mali zaručiť práva starých rodičov vo vzťahu k ich vnukom.

7.7 Uskutočňovanie prieskumov o aspiráciách mladých ľudí, zmenách spojených s väčšou mobilitou rodín, o spojitosti medzi prístupom mladých ľudí k bývaniu a rozhodnutím založiť si rodinu resp. vplyve nových foriem rodiny na mieru plodnosti by takisto umožnilo vypracovať rodinné politiky, ktoré by boli prispôbené potrebám. Takéto prieskumy by boli potrebné vzhľadom na to, že by umožnili lepšie vymedziť očakávania rodín, čo je jedným z kľúčových prvkov realizovaných politik.

8. Akú úlohu by mala hrať Európska únia?

8.1 Rodinné politiky nepatria do právomoci Európskej únie. Článok 9 Charty základných práv jasne stanovuje, že rodinné právo sa riadi vnútroštátnymi právnymi predpismi. EÚ však môže prijímať legislatívu v oblastiach, ktoré sa týkajú zosúladenia rodinného a pracovného života a sociálni partneri môžu viesť rokovania o dohodách, ktoré sa stanú smernicami. Tak to bolo aj v prípade rodičovskej dovolenky a pri diskusiách o trvaní materskej dovolenky. Európska únia takisto môže prijímať legislatívu v súvislosti s otázkou rovnosti žien a mužov na pracovisku, ktorá je súčasťou každej rodinnej politiky, ako aj v rámci ochrany a vývoja dieťaťa na základe súčasného programu Európskej komisie pre práva detí⁽¹⁴⁾.

8.2 Stratégia Európa 2020 si stanovuje za cieľ takú mieru zamestnanosti pre mužov a ženy, ktorú bude možné dosiahnuť len v prípade, ak sa bude spájať s rodinnou politikou, ktorá

umožní, aby muži a ženy mohli pri svojej práci vychovávať toľko detí, koľko si želajú, čo dnes vo väčšine členských štátov Únie nie je pravidlom.

8.3 Európska únia môže hrať takisto užitočnú úlohu v súvislosti s informáciami o demografických údajoch a demografickom vývoji na všetkých geografických úrovniach, hodnotením politik na podporu rodín, či už ide o politiky štátov alebo rodinné politiky, ktoré rozvíjajú miestne orgány, a v súvislosti s výmenou osvedčených postupov medzi členskými štátmi.

8.4 Európska aliancia pre rodiny, ktorá bola vytvorená počas posledného nemeckého predsedníctva, plánovala zriadenie monitorovacieho strediska, ktoré do dnešného dňa nebolo vytvorené.

8.5 V súčasnosti sa pod záštitou Európskej únie rozvíja určitý počet iniciatív a zabezpečuje financovanie, ktoré je s nimi spojené:

- skupina odborníkov na demografické otázky,
- európske demografické fórum,
- workshopy o osvedčených postupoch,
- sieť pre rodinné politiky,
- internetový portál Európskej aliance pre rodiny,
- semináre na regionálnej úrovni.

Celková výška financovania týchto akcií je 500 000 eur, k čomu je potrebné pripočítať výskumný projekt FAMILYPLATFORM, ktorý sa o chvíľu skončí, ďalšie výskumné projekty v oblasti demografie, ktoré sa takisto zaoberajú otázkami spojenými s rodinou, a databázu OECD týkajúcu sa rodiny.

8.6 Bolo by vhodné lepšie integrovať tieto iniciatívy, ktoré by mal riadiť alebo aspoň koordinovať nejaký orgán zodpovedný za vymedzenie celkovej politiky a stanovenie hlavných usmerení pre činnosť a prieskum. Vzhľadom na to, že súčasná doba nie je vhodná na vytváranie nových autonómnych orgánov v Európskej únii, túto úlohu dirigenta a koordinátora by skôr z politického hľadiska a z hľadiska riadenia mohla vykonávať Európska komisia prostredníctvom Európskej aliance pre rodiny a z vedeckého hľadiska Európska nadácia pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok (Eurofound), ktorá by ako tripartitná agentúra Európskej únie bola mimoriadne vhodná na vykonávanie takejto úlohy. Vďaka dobrej koordinácii všetkých iniciatív, ktoré už boli realizované v rámci Európskej únie, by tak členskými štátmi mohla byť daná k dispozícii

⁽¹¹⁾ http://www.en.aenor.es/aenor/certificacion/resp_social/respEFR.asp.

⁽¹²⁾ Stanovisko EHSV na tému „Zlepšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci tehotných pracovníčok a pracovníčok krátko po pôrode alebo dojčiacich pracovníčok“, Ú. v. EÚ C 277/102, 17.11.2009, bod 1.12.

⁽¹³⁾ Stanovisko EHSV na tému: „Rovnosť pohlaví, hospodársky rast a miera zamestnanosti“, Ú. v. EÚ C 318/15, 23.12.2009, bod 4.2.6.2.

⁽¹⁴⁾ KOM(2011) 60 v konečnom znení.

skutočná databáza. Navyše aliancia by mohla rozvíjať kontakty a spoluprácu so štruktúrami a akciami v rámci otvorenej metódy sociálnej koordinácie, ktorú v súčasnosti skúma Európska komisia spolu so zainteresovanými stranami.

8.7 Európsky sociálny fond a regionálny rozvojový fond už prispeli k zavedeniu opatrení v oblasti rodinnej politiky v niektorých členských štátoch. Bolo by vhodné zvážiť, akým spôsobom by sa tento typ intervencie mohol rozvinúť. Rodinná politika musí byť aj súčasťou platformy na boj proti chudobe.

8.8 V rovnakom duchu by sa malo vo výskumnom⁽¹⁵⁾ a inovačnom programe stanoviť financovanie pre demografické štúdie a výskum, ako aj pre oblasť sociológie, antropológie a filozofie, ktoré sa takisto zaoberajú otázkami týkajúcimi sa rodiny. Okrem toho by sa v súvislosti s politikami na podporu rodín mali vypracúvať štúdie o účinnosti a posúdenia vplyvu. V tomto smere by bolo vhodné, aby sa činnosť FAMILYPLATFORM nezastavila, ale naopak, mala by mať trvalý charakter, tak ako si to želajú všetky združenia a zúčastnené strany pôsobiace v rodinnej oblasti.

8.9 Bolo by vhodné, aby združenia zastupujúce rodiny boli lepšie zapájané do vypracovania rodinných politík alebo politík, ktoré majú vplyv na rodiny na úrovni EÚ, ako aj na úrovni členských štátov.

8.10 Všetci Európania sú alebo boli členmi nejakej rodiny, bez ohľadu na jej osud alebo históriu a bez ohľadu na všeobecný vývoj rodín za posledné desaťročia. Nikto neprichádza na svet samosplodením a všetky prieskumy verejnej mienky potvrdzujú, že rodinná solidarita naďalej patrí medzi najuznávanejšie základné hodnoty európskych občanov. Mnohé politiky na európskej úrovni však majú priamy vplyv na život rodín (sloboda pohybu osôb, zamestnanosť a sociálna ochrana, ochrana životného prostredia a spotrebiteľov, stanovenie

sadzieb DPH na výrobky určené pre malé deti⁽¹⁶⁾, mediálna politika, ako aj vzdelávacie alebo kultúrne a sociálne programy).

8.11 EHSV preto odporúča, aby bol rodinný rozmer celkovo začlenený do všetkých európskych politík, najmä pri vypracúvaní posúdení vplyvu, ktoré sú odteraz potrebné pre všetky právne predpisy EÚ⁽¹⁷⁾ a aby bol zahrnutý do všetkých hodnotení uplatňovanej politiky s možnosťou prípadnej revízie. V dôsledku zdanenia vody v Španielsku sa náklady na meter kubický mali zvýšiť v závislosti od spotreby. Cieľom bolo znížiť spotrebu tohto cenného zdroja. Tento mechanizmus však vo veľkej miere znevýhodňoval mnohohodetné rodiny, pretože päťčlenná rodina „automaticky“ spotrebuje viac vody ako slobodný jednotlivec alebo bezdetná rodina. Na základe návrhu na začatie súdneho konania sa od tohto systému zdaňovania upustilo⁽¹⁸⁾. Bolo by teda vhodné, aby sa v európskom meradle pravidelne realizovalo posúdenie vplyvu právnych predpisov na život rodín s cieľom zabrániť prípadným kontraproduktívnym nepriaznivým účinkom na rodiny.

8.12 Okrem toho je potrebné zdôrazniť, do akej miery sú regionálne politiky a politiky v oblasti investovania, vzdelávania, bývania a zamestnanosti navzájom prepojené a prispievajú k tomu, že sa daný členský štát alebo región môže stať príťažlivým miestom pre rodiny a mladých ľudí, a to aj nad rámec čisto rodinných politík, a môžu sa podieľať na úsilí dosiahnuť výraznú celkovú demografickú dynamiku.

8.13 Výbor v plnej miere podporuje myšlienku, aby sa rok 2014 stal európskym rokom rodín a aby sa oslávilo dvadsiate výročie medzinárodného roka rodiny, ktorý vyhlásilo OSN. Budúcnosť rodín skutočne spočíva v budúcich generáciách a tieto generácie sa rodia v rodinách. Na záver je však potrebné zdôrazniť, že existuje činiteľ, ktorý má určujúci význam pri rozhodovaní o založení rodiny, a to je nádej na lepšiu budúcnosť. Vlády sú zodpovedné za nádej obyvateľov, ktorým vládnu. V tom spočíva veľkosť a váha ich poslania.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému „Rodina a demografické zmeny“, Ú. v. EÚ C 161, 13.7.2007, s. 66, bod 4.5.

⁽¹⁶⁾ Výbor sa v tejto veci vyslovil za jej zníženie, najmä pokiaľ ide o detské plienky. Pozri stanovisko EHSV na tému „Podporovať solidaritu medzi generáciami“, Ú. v. EÚ C 120, 16.5.2008, s. 66, bod 4.7.

⁽¹⁷⁾ Stanovisko EHSV na tému „Podporovať solidaritu medzi generáciami“, Ú. v. EÚ C 120, 16.5.2008, s. 66, bod 4.8.

⁽¹⁸⁾ <http://sentencias.juridicas.com/docs/00285332.html>.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Hodnotenia vplyvu udržateľného rozvoja (SIA) a obchodná politika EÚ“

(2011/C 218/03)

Spravodajkyňa: **pani Evelyne PICHENOT**

Európska komisia sa 22. apríla 2010 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom tému

„Hodnotenia vplyvu udržateľného rozvoja (SIA) a obchodná politika EÚ“.

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 7. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza z 5. mája 2011) prijal 161 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 4 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

Európsky hospodársky a sociálny výbor odporúča Európskej komisii, aby v záujme zvýšenia účinnosti hodnotení vplyvu udržateľného rozvoja (SIA) na obchodnú politiku Európskej únie uskutočnila revíziu mechanizmu tak, aby vo väčšej miere reagoval na záujmy občianskej spoločnosti a globalizáciu. EHSV navrhuje, aby sa mechanizmus SIA upravil a začlenil do uceleného cyklu hodnotenia.

1.1 EHSV sa domnieva, že pre uskutočnenie tohto návrhu je rozhodujúce, aby odteraz všetky obchodné dohody zahŕňali mechanizmus monitorovania za účasti občianskej spoločnosti, ktorá jediná zaručí kontrolu prijatých záväzkov a dohľad nad rizikami a možnosťami spojenými s otvorením obchodu v oblasti udržateľného rozvoja. Takýto mechanizmus je nevyhnutný pre navrhovaný dynamický prístup, pretože na základe príslušného časového plánu umožní opätovné hodnotenie rizík a možností stanovených v pôvodnom hodnotení.

1.2 V záujme zosúladenia uvedeného mechanizmu s cieľmi v oblasti udržateľného rozvoja EHSV odporúča, aby SIA:

- boli súčasťou hodnotenia *ex ante*, *in itinere* a *ex post*,
- boli koordinované s predbežným hodnotením uskutočneným pred mandátom na rokovanie a vykonané včas,
- prednostne zisťovali sociálne a environmentálne riziká ako doplnok k hospodárskemu hodnoteniu, ktoré v praxi slúži hlavne na odôvodnenie zámeru Európskej únie uzatvoriť obchodnú dohodu,
- uprednostnili konkrétnejšie a podrobnejšie hodnotenie na úrovni sektorov alebo domácností namiesto hodnotenia celkových účinkov liberalizácie na jednotlivé piliere udržateľného rozvoja, najmä v prípade ekonomiky s výrazným podielom neformálnej činnosti,

- sa stali referenciou pre verejnú diskusiu v Európskom parlamente o „analýzach dôsledkov“,

- zahrnuli ostatné politiky Európskej únie do sprievodných opatrení.

1.3 S cieľom poskytnúť primeranejšie informácie, EHSV odporúča, aby sa SIA upravili týmito spôsobmi:

- prehodnotenie troch pilierov,
- konzultanti musia používať veľké množstvo dostupných metód, a to najmä kvalitatívnych, aby poskytli informácie o iných ako hospodárskych aspektoch príslušnej obchodnej dohody,
- musia sa rozpracovať ekologické prístupy (analýza životného cyklu, uhlíková stopa, hodnota ekosystémových služieb),
- tím konzultantov zodpovedných za hodnotenie by sa mal systematicky usilovať o zapojenie odborníkov z partnerskej krajiny do príslušnej obchodnej dohody,
- sociálni partneri, odborníci na environmentálne otázky a zástupcovia z podnikateľských kruhov sa musia pozývať na priame a dôkladné diskusie,
- zohľadnenie vplyvu na rodovú rovnosť,
- súčasťou SIA by mala byť analýza pracovných podmienok v právnických a zdravotníckych profesiách, najmä nezávislosť a záruky fyzickej integrity ich zástupcov.

1.4 S cieľom zorganizovať obnovený participatívny proces, EHSV odporúča, aby:

- hodnotenia boli dostupné všetkým zainteresovaných stranám a partnerským krajinám v každom štádiu a aby ich súčasťou bola stručná správa,
- konzultácie boli prispôbené jednotlivým štádiám cyklu a otvorené všetkým zainteresovaným stranám občianskej spoločnosti a aby boli na ne vyčlenené primerané finančné prostriedky,
- EHSV mohol spolupracovať v počiatočnom štádiu SIA prostredníctvom stanoviska, v ktorom by sa zaoberal voľbou ukazovateľov, stanovil by organizácie občianskej spoločnosti, s ktorými sa majú viesť konzultácie a navrhol konzultačné metódy,
- EHSV na základe žiadosti vypracoval stanovisko k „analýze dôsledkov“, ktorá bude predložená Európskemu parlamentu a Rade,
- bol EHSV uznaný za dôležitého partnera, pokiaľ ide o organizovanie konzultácií s občianskou spoločnosťou partnerských krajín a nadväzných opatrení v spolupráci s delegáciami EÚ,
- EHSV vystupoval v úlohe sprostredkovateľa, ktorý dohliadne na to, že konzultácie s občianskou spoločnosťou týkajúce sa hodnotení vplyvu budú zosúladené s vykonávaním monitorovacích mechanizmov stanovených v dohodách,
- hodnotenia *ex post* zohľadnili priebežné správy monitorovacieho výboru.

2. Hodnotenia vplyvu udržateľného rozvoja: nevyhnutný nástroj, ktorý treba prepracovať

2.1 Vo svojom oznámení na tému „Obchod, rast a svetové záležitosti“⁽¹⁾ Európska komisia uvádza, že má v úmysle zintenzívniť konzultácie so zainteresovanými stranami a s občianskou spoločnosťou, aby lepšie vyhodnotila vplyv obchodných politík na udržateľný rozvoj. EHSV si je vedomý novátorskej úlohy, ktorú zavedením SIA plní generálne riaditeľstvo pre obchod a vyjadruje potešenie nad tým, že Európska komisia obnovila diskusie, ktorých cieľom je analyzovať výsledky metódy, ale tiež pokúsiť sa prekonať jej obmedzenia alebo odstrániť nedostatky. V tomto prieskumnom stanovisku sa EHSV sústreďuje na návrhy, ktorých zámerom bude zlepšiť účinnosť uvedeného mechanizmu a objasniť jeho ciele. Snahou stanoviska je odpovedať na otázky týkajúce sa spoločenskej a politickej užitočnosti SIA.

2.2 Nadobudnutím platnosti Lisabonskej zmluvy sa rozšírili právomoci Európskeho parlamentu a v oblasti obchodnej politiky získal rovnaké postavenie ako Rada Európskej únie. Význam tejto novej právomoci členov Európskeho parlamentu si mohli zainteresované strany, najmä z citlivých odvetví, overiť

v marci 2011 pri príležitosti prvej ratifikácie od nadobudnutia platnosti Lisabonskej zmluvy, ktorá sa týkala dohody s Južnou Kóreou. Preto je nevyhnutné, aby sa predchádzajúca metóda dialógu s občianskou spoločnosťou zosúladiť s uvedenou inštitucionálnou zmenou.

2.3 EHSV si s veľkým záujmom všima zmeny mechanizmu, ktoré prináša spomínané nedávne oznámenie Európskej komisie. SIA zostávajú naďalej spojené s konzultáciami s občianskou spoločnosťou a s formálnym záväzkom uskutočniť hodnotenie počas rokovaní a v „pozičnom dokumente“ uviesť závery. Zavádza sa nové štádium: Európska komisia oznamuje, že sa budú vykonávať hodnotenie *ex post* obchodných dohôd s cieľom monitorovať dôsledky týchto dohôd. Napokon sa zavádza kľúčové štádium politickej diskusie, keď po ukončení rokovaní a pred podpisom dohody Európska komisia pripraví „analýzu dôsledkov“, ktorú následne predloží Európskemu parlamentu a Rade. SIA už nemožno považovať za jednoduchý nástroj určený výlučne pre štádium rokovaní: odtiaľto upravuje celý cyklus vypracovávaní, vykonávaní a monitorovania politík. Návrhy na prepracovanie mechanizmu uvedené v tomto stanovisku sú preto aktuálne a nadobúdajú ešte väčší význam.

2.4 Ak sa nedosiahne dohoda na viacstrannej úrovni, dvojstranné alebo regionálne dohody o voľnom obchode (dohody FTA) zahŕňajú čoraz viac aspektov týkajúcich sa „udržateľnejšieho“ riadenia svetového obchodu tak prostredníctvom úplnejšieho cyklu hodnotenia (*ex ante* a *ex post*), ako aj prostredníctvom svojho obsahu, ktorý tvoria kapitoly o udržateľnom rozvoji zahŕňajúce environmentálne a sociálne záväzky.

2.5 Medzi generálnym riaditeľstvom pre obchod a občianskou spoločnosťou už teraz existuje štruktúrovaný dialóg⁽²⁾, ktorý zahŕňa informačné a diskusné stretnutia v jednotlivých štádiách obchodných rokovaní. Je tým splnená povinnosť uskutočniť konzultácie s organizáciami európskej občianskej spoločnosti a zároveň s organizáciami občianskej spoločnosti partnerských krajín pri vypracovávaní SIA konzultantmi. EHSV by sa rád vo väčšej miere zapojil do tohto rozsiahleho experimentu v oblasti občianskeho dialógu.

2.6 V súčasnej fáze vývoja alebo obnovenia dvojstranných alebo regionálnych obchodných rokovaní táto metóda založená na informovaní a konzultovaní vzbudzuje nádej, ale zároveň je terčom kritiky⁽³⁾. V samotných hodnoteniach vplyvu udržateľného rozvoja časté využívanie matematických modelov a simulácií, ako sú modely vypočítateľnej všeobecnej rovnováhy, ktorými sa hodnotí skôr účinnosť makroekonomických politických opatrení, ako ich environmentálny a sociálny vplyv, ktorý je navyše čiastkový, znamená, že veľká váha sa prisudzuje hospodárskemu hodnoteniu. Výsledky vytvárania modelov uvedené v SIA sú často založené na intuícii a pre subjekty poverené rokovaniami a zainteresované strany nemajú veľkú

(1) KOM(2010) 612 v konečnom znení, 9. 11. 2010.

(2) Správa o činnosti generálneho riaditeľstva pre obchod za rok 2010 o dialógu s občianskou spoločnosťou: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/february/tradoc_145785.pdf.

(3) Záverečná správa za rok 2010 o verejných konzultáciách týkajúcich sa novej obchodnej politiky Európskej únie: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/september/tradoc_146556.pdf.

výpovednú hodnotu, pretože neuvádzajú výrazné alebo dostatočne konkrétne vplyvy. Vzhľadom na neexistujúce alebo nespoľahlivé štatistické údaje v neformálnom sektore, SIA nedostatočne zohľadňuje prípadné vplyvy.

2.7 Pokiaľ ide o postup, viacero štúdií⁽⁴⁾ poukázalo na obmedzenia vypracovania týchto hodnotení vplyvu udržateľného rozvoja a začatie konzultácií. Keďže SIA vstupujú do procesu rokovania príliš neskoro, v skutočnosti neumožňujú ovplyvniť jeho obsah, ani včas upovedomiť zainteresované subjekty o najproblematickejších vplyvoch. Pre stanovenie a výber kľúčových subjektov konzultovaných počas tohto postupu chýbajú jasné pravidlá.

2.8 Keďže v dôsledku finančnej a ekonomickej krízy sa podstatne zmenili hodnoty niektorých sociálnych ukazovateľov, bolo by potrebné doplniť alebo zmeniť pôvodnú štúdiu, aby sa zaktualizovali použité údaje a scenáre a zvýšila primeranosť navrhovaných sprievodných opatrení.

3. Začleniť SIA do uceleného cyklu hodnotenia

3.1 Keďže SIA neboli uspokojivé vzhľadom na to, že informácie, ktoré poskytujú, prichádzajú príliš neskoro a do rokovaní prinášajú iba málo nových informácií bez jasných politických dôsledkov alebo vhodných konzultácií, EHSV navrhuje, aby sa pri ich prepracovaní použil dynamický prístup. V prvom rade by sa SIA mali zamerať na odhalenie konkrétnych rizík (environmentálnych a sociálnych) a na hodnotenie a monitorovanie týchto rizík v priebehu času. Skutočný prínos SIA spočíva v poskytovaní informácií o predvídateľných a pozorovaných rizikách.

3.2 Hodnotenie je teda súčasne *ex ante* (predvídateľné riziká), *in itinere* (vývoj rizík), ale tiež *ex post* (pozorovaný dosah). SIA tým nadobúdajú dynamický charakter a sú viac ako len metódou alebo diagnostickým nástrojom. Hodnotenia sa preto viac nesmú považovať za statický nástroj určený na výpočet aritmetickej hodnoty troch pilierov, ale za proces spoločného vytvárania a výmeny konkrétnych informácií. Tieto informácie nadobúdajú hodnotu „signálu“ alebo varovania, s ktorými je oboznámená občianska spoločnosť a subjekty poverené rokovania, ktorých úlohou je byť ostrážitý.

3.3 Aby bol proces SIA účinný, musí sa začleniť do uceleného cyklu hodnotenia politik Európskej únie, ktorých spoločným cieľom je udržateľný rozvoj.

⁽⁴⁾ CHETAILE, Anne: *Les études d'impact des accords commerciaux sur le développement durable: bilan et perspectives*. Paris: Gret, 2005.
RUDDY, T.F. – HILTY, L.M.: *Impact assessment and policy learning in the European Commission*. In: Sciencedirect, 2007.
GABRIEL, P.: *Problématiques environnementales, emploi et cohésion sociale. Un examen des développements politiques au niveau international*. 2009, Syndex/generálne riaditeľstvo pre zamestnanosť.
EKINS, P. – VOITURIEZ, T.: *Trade, Globalisation and Sustainability Impact Assessment*. London: Earthscan, 2009.

3.3.1 Medzi tromi piliermi musí najskôr existovať spojitost s nevyhnutným posilnením environmentálneho a klimatického aspektu a zo sociálneho hľadiska výslovné zohľadnenie dodržiavania ľudských práv a dôstojných pracovných podmienok⁽⁵⁾.

3.3.2 Ďalej musí existovať spojitost medzi politikami a plánovanými sprievodnými opatreniami a zistenými rizikami a možnosťami. Odporúčania musia zahŕňať široký rad politík a opatrení Európskej únie (štrukturálne fondy a špecifické programy, rozvojová pomoc, fond na prispôbenie sa globalizácii, európsky nástroj pre demokraciu a ľudské práva – IEDDH, finančná pomoc Európskej investičnej banky). Tieto nástroje musia na druhej strane vo svojom programe zohľadniť SIA.

3.3.3 Nakoniec musí existovať spojitost medzi jednotlivými hodnoteniami Európskej komisie. Predovšetkým sa musí objasniť vzťah medzi hodnotením vplyvu uskutočneným pred udelením mandátu na rokovania a SIA. Mandát SIA sa môže v prípade potreby prispôbiť a revidovať podľa toho, či mu predchádzalo ambiciózne hodnotenie alebo naopak málo ambiciózne a neúplné hodnotenie sociálnych a environmentálnych rizík.

3.4 Členovia Európskeho parlamentu, zástupcovia členských štátov, ako i občianska spoločnosť by mali byť do celého tohto procesu zapojení vo väčšej miere, než sú v súčasnosti. „Analýza dôsledkov“ obchodnej dohody vypracovaná Európskou komisiou pre Európsky parlament a Radu nadobúda v tomto cykle strategický rozmer a jej zohľadnenie inštitúciami ponúka príležitosť zamerať občiansky dialóg na kľúčový moment v politickej diskusii.

3.5 Používanie SIA by sa malo rozšíriť a hodnotenia by mali byť prispôbené súčasným a budúcim mandátom na vedenie rokovaní o dohodách o voľnom obchode s našimi strategickými obchodnými partnermi (Spojené štáty americké, Čína, Rusko, Japonsko, India, Brazília), pričom by mali presnejšie pokrývať aspekty týkajúce sa protokolu OSN o hospodárskych a sociálnych právach, ako i práv duševného vlastníctva, právnych predpisov týkajúcich verejných súťaží a investičných dohôd.

4. Zvýšiť primeranosť poskytovaných informácií

4.1 Predkladanie výsledkov osobám povereným rokovania v počiatočnej fáze diskusií predstavuje nevyhnutnú podmienku na skutočné zohľadnenie prípadných pozitívnych alebo negatívnych vplyvov. Treba, aby boli hodnotenia prístupné všetkým zainteresovaným stranám a partnerským krajinám v každom štádiu. Hoci dĺžka vypracovania hodnotenia bola stanovená na deväť mesiacov, v záujme zintenzívnenia konzultačného procesu je potrebné túto lehotu upraviť.

⁽⁵⁾ Informačná správa EHSV zo septembra 2010 na tému dôstojnej práce a udržateľného rozvoja v Stredozemí.

4.2 V reakcii na kritiku užitočnosti hodnotení vplyvu udržateľného rozvoja je potrebné upustiť od všeobecnosti a kvalitatívneho merania celkových vplyvov (ekonomický vplyv verus vplyv na životné prostredie verus sociálny vplyv). Prednostne sa treba zamerať na konkrétne environmentálne a sociálne riziká, ako aj na možnosti v týchto oblastiach popri nevyhnutnom zhodnotení ekonomických príležitostí, ktoré sú podľa väčšiny modelov pozitívne. V skutočnosti podnikli rokovania o príslušných dohodách v nadväznosti na hodnotenie vplyvu, ktoré sa vykonalo pred poverením mandátu na rokovanie.

4.3 Posúdenie environmentálnych a sociálnych rizík musí byť vykonané pomocou čo najväčšieho počtu dostupných metód, od kvantitatívnych až po kvalitatívnejšie koncipovaných, výslovne zameraných na poskytnutie iného ako ekonomického hľadiska príslušných obchodných politík, ako sú vplyv na rovnosť pohlaví, bezpečnosť potravín alebo zdravotná bezpečnosť potravín. Väčšiu pozornosť by zaslúžili najmä ekologické hľadiská, ako sú analýza životného cyklu, uhlíková stopa a vplyv na biodiverzitu. Ďalší aspekt sa týka použitia kvalitatívnych metód na zhodnotenie sociálnych vplyvov v cieľových sektoroch z hľadiska zamestnanosti a dôstojnej práce.

4.4 V tomto smere by mala Európska komisia v súlade s podmienkami verejnej súťaže výslovne požadovať účasť odborníkov na sociálne a/alebo environmentálne otázky. Dôrazne odporúčame viac zapájať odborníkov z partnerských krajín a z Medzinárodnej organizácie práce, Svetovej zdravotníckej organizácie alebo Organizácie OSN pre výživu a poľnohospodárstvo, najmä v prípade ekonomík s veľkým rozsahom neformálnej činnosti. Okrem toho musia konzultanti vykonať analýzu podmienok vykonávania slobodných právnických a zdravotníckych povolání, aby poskytli informácie o právnej ochrane ich záujmov a ich fyzickej integrite.

4.5 Vnútroeurópsky vplyv nemožno zanedbať, najmä v prípade hodnotení vplyvu, ktoré sa týkajú strategických partnerov, predovšetkým v oblasti zamestnanosti alebo reštrukturalizácie. V tejto oblasti je kľúčovým zapojenie sociálnych partnerov, vrátane riešenia prípadného napätia medzi sociálnymi a environmentálnymi cieľmi z hľadiska spravodlivej transformácie a ekologického a inkluzívneho rastu. Je nevyhnutné systematicky čerpať informácie týkajúce sa jednotlivých odvetví od poradnej komisie pre priemyselné zmeny EHSV a európskych výborov pre sektorový sociálny dialóg, ktoré majú otázku obchodu vo svojej náplni. Prínosom priameho kontaktu so sociálnymi partnermi bude väčšia legitimita výsledkov hodnotení vplyvu.

4.6 Okrem toho by sa dobrovoľné a/alebo dohodnuté záväzky týkajúce sa sociálnej zodpovednosti nadnárodných podnikov, ako aj medzinárodné rámcové dohody mali postupne stať informačnými prvkami pre SIA.

4.7 Finančné a ľudské zdroje venované na posilnenie kapacít partnerských krajín (najmä environmentálna a sociálna expertíza a konzultačné mechanizmy) sú kľúčom ku kvalitným SIA a podnetom zriadiť monitorovaciu skupinu. V tejto oblasti

treba prehĺbiť a rozvinúť koordináciu medzi generálnym riaditeľstvom pre rozvoj a generálnym riaditeľstvom pre obchod a súčasne zohľadniť program novej Európskej služby pre vonkajšiu činnosť.

4.8 Vplyv dohôd o voľnom obchode na krajiny mimo obchodnej dohody alebo na najvzdialenejšie regióny by mal byť postupne integrovaný s pomocou miestnych expertov a občianskej spoločnosti, aby sa posúdili ekologické a sociálne dôsledky zmeny obchodných tokov.

4.9 Tento prístup vhodného postupu subjektov poverených rokovaniami, ako aj budúcich hodnotiacich subjektov by sa mal pretaviť do revízie praktickej príručky pre SIA, ktorú Európska komisia vydala v roku 2006⁽⁶⁾. Do tejto revízie a jej vykonávaní by sa mali úzko zapojiť experti z generálneho riaditeľstva pre rozvoj a spoluprácu, generálneho riaditeľstva pre zamestnanosť, generálneho riaditeľstva pre životné prostredie, generálneho riaditeľstva pre oblasť klímy a generálneho riaditeľstva pre zdravie a ochranu spotrebiteľa.

5. Prehodnotiť proces účasti občianskej spoločnosti

5.1 Viaceré odporúčania zodpovedajú očakávaniam respondentov, ktorí vyjadrili svoj kritický postoj v rámci verejných konzultácií uskutočnených v roku 2010 generálnym riaditeľstvom pre obchod na tému novej obchodnej politiky. Tak ako musia hodnotenia vplyvu vytvárať ucelený cyklus hodnotenia politík, musia byť konzultácie dynamicky aktualizované, ako proces prispôsobený rozličným fázam cyklu a mali by vychádzať z osvedčených postupov.

5.2 V rámci inštitucionálnych konzultácií by sa mohol EHSV viac zapojiť do vypracovania presných SIA a pripraviť stanovisko o voľbe sociálnych alebo environmentálnych ukazovateľov, alebo určit sprievodné opatrenia, ako aj navrhnúť najvhodnejšie konzultačné mechanizmy.

5.3 V „analýze dôsledkov“ predkladanej Európskemu parlamentu občianska spoločnosť očakáva, že Európska komisia podá správu o tom, ako boli závery SIA zohľadnené subjektmi poverenými rokovaniami a o zmenách niektorých kapitol, aby sa vyšlo zisteným problémom.

5.4 Počiatočné hodnotenie treba zahrnúť do včasného mechanizmu monitorovania a hodnotenia (2 až 3 roky), čo v úzkej spolupráci s občianskou spoločnosťou umožní spresniť a prípadne prehodnotiť pozorované vplyvy, ako aj označiť nové riziká. Monitorovanie a hodnotenie sa musia zamerať na riziká a ich zmeny v priebehu času, ako aj na účinnosť sprievodných opatrení.

⁽⁶⁾ Praktická príručka pre hodnotenia vplyvu, generálne riaditeľstvo pre obchod: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/march/tradoc_127974.pdf.

5.5 Na účely nového hodnotiaceho cyklu zahrňujúceho SIA disponuje EHSV sieťou pevných vzťahov s mnohými subjektmi občianskej spoločnosti tretích krajín. Môže teda zohrávať úlohu sprostredkovateľa v rámci konzultácií. Výbor v rozličných štádiách rokovaní už nadobudol určité skúsenosti pri organizovaní dialógu s občianskou spoločnosťou partnerských krajín.

5.6 Stále geografické skupiny EHSV pre výmenu s občianskou spoločnosťou tretích krajín sú hlavným prínosom pri zakladaní výborov na monitorovanie dohôd, pričom tieto výbory zahŕňajú všetky zložky občianskej spoločnosti. Vďaka skúsenostiam získaným v rámci dialógu a konfrontácii pri rozličných aspektoch asociačných alebo partnerských dohôd, zastávajú tieto pracovné orgány EHSV privilegované miesto v diskusiách o rovnováhe dosiahnutej v rámci obchodnej dohody. Každá spoločná štruktúra prináša na geografickej báze odborné skúsenosti z praxe o empirických prepojeniach medzi medzinárodným obchodom a udržateľným rozvojom.

5.7 Monitorovací mechanizmus obsiahnutý v dohode Cariforum je reakciou na potrebu celkovo monitorovať dohodu prostredníctvom krížovej kontroly jej vykonávania zo strany občianskej spoločnosti. Monitorovanie v súvislosti s Južnou Kóreou umožňuje kontrolovať kapitolu dohody, ktorá sa týka udržateľného rozvoja. Uplatňovanie uvedených monitorovacích

mechanizmov má rozhodujúci vplyv na dôveryhodnosť európskych záväzkov v oblasti udržateľného rozvoja. Od kvality hodnotení vplyvu bude závisieť neskoršia platnosť monitorovania a dôvera medzi zainteresovanými stranami konzultačného procesu. EHSV preto opätovne vyjadruje svoje pranie, aby sa monitorovací výbor zaviedol do všetkých obchodných dohôd.

5.8 EHSV podporuje prístup spolupráce generálneho riaditeľstva pre obchod, ktorý má za cieľ zahrnúť do každej dohody kapitolu o udržateľnom rozvoji obsahujúcu záväzky v sociálnej a environmentálnej oblasti. SIA sa na tomto podnetnom prístupe zúčastňuje a empiricky a prakticky určuje príležitosti, ktoré ponúka obchod v tejto oblasti, ako aj prechodné ustanovenia alebo potrebné opatrenia na úpravu, kompenzáciu alebo udržanie s cieľom odstrániť sociálne a environmentálne riziká, alebo ich obmedziť, v súlade so záväzkami vyplývajúcimi z dohody.

5.9 EHSV ako prostredník pre monitorovanie dohody Cariforum bude vychádzať z už vytvorených vzťahov s občianskou spoločnosťou. Rozvinie tiež partnerstvo s občianskou spoločnosťou Južnej Kórey, aby mohol pokračovať v dohľade nad monitorovacími mechanizmami, ktoré je nutné zaviesť. Vzhľadom na preskúmanie participatívneho procesu je vhodné čerpať informácie z prvého hodnotenia *ex post* dohody s Čile.

V Bruseli 5. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Poľnohospodárske, stavebné a manipulačné stroje a zariadenia: východiská z krízy“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2011/C 218/04)

Spravodajca: **Virgilio RANOCCHIARI**Pomocný spravodajca: **Patrizio PESCI**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 15. júla 2010 rozhodol v súlade s článkom 29 odsek 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Poľnohospodárske, stavebné a manipulačné stroje a zariadenia: východiská z krízy“.

Poradná komisia pre priemyselné zmeny poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 4. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza zo 4. mája 2011) prijal 151 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 8 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky priemysel stavebných a poľnohospodárskych strojov a zariadení postihla kríza mimoriadne vážne v čase, keď sa zásadne mení svetový dopyt. Odvetvie je napriek tomu súčasťou veľmi konkurencieschopného a technologicky pokrokového priemyslu.

Aby sa však zabezpečila udržateľnosť a konkurencieschopnosť odvetvia a zabránilo sa dlhodobým nadmerným výrobným kapacitám v EÚ, potrebujeme:

- právny rámec, ktorý neobmedzuje schopnosti výrobcov inovovať a vyvíjať stroje a zariadenia, ktoré budú zodpovedať požiadavkám zákazníkov,
- rovnaké podmienky činnosti v Európe vďaka účinnému trhovému dohľadu: trhový dohľad a colné orgány by mali účinne presadzovať nariadenie č. 765/2008 a sprísniť kontrolu európskeho trhu,
- také právne predpisy týkajúce sa výrobkov a takú obchodnú politiku, ktoré zabezpečia voľný prístup na svetové trhy,
- európske právne predpisy, ktoré zohľadnia relatívne klesajúci význam európskeho trhu, keďže centrum svetového trhu sa stále viac presúva do Južnej Ameriky a Ázie, a preto by sa na udržanie výrobných závodov v EÚ malo počítať so všetkými potrebnými opatreniami, vrátane odbúravania byrokracie a podporovania dobrovoľných opatrení odvetvia,
- európsku a svetovú harmonizáciu požiadaviek bezpečnosti cestnej premávky a ochrany životného prostredia,
- zlepšené pracovné podmienky a uplatňovanie opatrení v celej EÚ, aby sa v budúcnosti zabránilo nadbytočným kapacitám a aby sa poháňal vpred vývoj nových výrobkov a nových nápadov v organizácii práce založených na poznatkoch všetkých aktérov,

— program financovania a stimulov na podporu konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov.

1.2 Na základe verejnej diskusie, ktorá sa uskutočnila 11. novembra 2010 v Bologni ako súčasť medzinárodnej výstavy poľnohospodárskych strojov EIMA s účasťou mnohých aktérov, uvádzame v nasledujúcich častiach podrobnejšie odporúčania.

2. Zhrnutie návrhu Komisie

2.1 Európsky priemysel poľnohospodárskych a stavebných strojov a zariadení prináša technické riešenia ako efektívne uspokojovať také základné ľudské potreby, ako sú potraviny pre rastúce svetové obyvateľstvo, poskytovanie bývania a zabezpečenie potrebnej infraštruktúry.

2.2 Výsledkom vysokých cien pôdy a ostatných pozemkov v Európe je európsky dopyt po mimoriadne efektívnych a inovatívnych riešeniach v poľnohospodárstve a stavebníctve, čo v technológiách zabezpečuje európskemu priemyslu vedúce svetové postavenie.

2.3 Kým v Európe dopyt stagnuje, trhy v Ázii, Latinskej Amerike, Afrike a krajinách Spoločenstva nezávislých štátov rýchlo rastú a budú aj naďalej rýchlo rásť. Preto sa objavili iní svetoví aktéri, ktorí sa stávajú konkurencieschopnými aj mimo svojich domácich trhov.

2.4 Svetová finančná kríza značne postihla obidve odvetvia. Po splasnutí bubliny v bytovej výstavbe došlo v druhej polovici roku 2008 v odvetví stavebných strojov a zariadení k prudkému poklesu. V roku 2009 nasledovalo drastické krátenie investícií v stavebníctve s 42 % poklesom obratu. Krátenie bolo spôsobené hlavne tým, že zákazníci nemali dostatok príležitostí získať financovanie, a poklesom činnosti v stavebníctve.

2.5 Účinky krízy neskôr pocítilo odvetvie poľnohospodárskych strojov a aj keď pokles v roku 2009 bol menej výrazný (22 %), oživenie sa nezačalo z EÚ, ktoré splňajú najprísnejšie priemyselných odvetviach a pokles obratu za celý rok 2010 sa odhaduje na 9 %. Hlavným problémom bol opäť nedostatok finančných možností zákazníkov spojený s neistotou.

2.6 Narastá posun v dopyte po výrobkoch. Kým trhy mimo Európy s omnoho menej prísnyimi právnymi požiadavkami rastú, dopyt po výrobkoch z EÚ, ktoré splňajú najprísnejšie právne predpisy o bezpečnosti a ochrane životného prostredia, zaznamenáva pokles. To zväčšuje už teraz komplexnú paletu výrobkov. Zároveň to spôsobuje presuny výrobných závodov, keď sa výrobky určené na trhy mimo EÚ vyrábajú bližšie k zdroju dopytu, čo spôsobuje stratu pracovných miest v EÚ.

3. Poľnohospodárske a stavebné stroje a zariadenia: strategická dôležitosť odvetvia, očakávané výzvy, štruktúra trhu

3.1 Malé množstvá, veľká rozmanitosť výrobkov a silná závislosť od dodávateľov

Obidve odvetvia sú si veľmi podobné, pokiaľ ide o rozsah a paletu výrobkov.

Existujú veľké nadnárodné spoločnosti, ktoré vyrábajú veľkú paletu výrobkov obsahujúcu najčastejšie používané druhy strojov a zariadení, ako sú poľnohospodárske traktory, rýpadlá alebo kolesové nakladače.

Zároveň jestvujú výrobcovia, od značne veľkých regionálnych výrobcov po malé a stredné podniky, ktorí pokrývajú väčšinu zvyčajných druhov strojov a zariadení, ale nájdu si spôsoby, ako prežiť tým, že na trh dodávajú mimoriadne špecializované výrobky.

Rozsah špecializácie a rozmanitosť výrobkov ponúkaných na trhu je často v nepomere k skutočnej veľkosti výrobcu. Je dosť bežné nájsť výrobcov, ktorí produkujú až 200 rozličných modelov a ponúkajú stroje a zariadenia s veľmi špecifickým určením, pričom predávajú menej ako 1 000 kusov ročne, a mnoho iných, ktorí prežívajú s predajom sérií menších ako 100 kusov ročne z každého modelu.

3.2 Zamestnanosť a výroba

3.2.1 Trh s poľnohospodárskymi strojmi úzko kopíruje trendy v poľnohospodárstve.

Bez najnovších strojov by moderné, efektívne a konkurencieschopné poľnohospodárstvo nejestvovalo. Dnes pracuje v poľnohospodárstve viac ako 10 miliónov ľudí. Kým počet pracovníkov v tomto odvetví klesá, ešte stále je možné vidieť rozdiely medzi 15 pôvodnými krajinami EÚ a tzv. novými členskými štátmi, ktoré vstúpili do EÚ po roku 2004.

V 15 pôvodných krajinách EÚ je v tomto odvetví zamestnaných „iba“ 4,0 % pracovníkov, kým v 12 nových členských štátoch predstavujú 13,4 % všetkých pracovných síl.

Preto je podľa názoru EHSV potrebná silná spoločná poľnohospodárska politika pre poľnohospodárov, ale aj pre priemysel, aby sa zachovali investície do výskumu a vývoja, čím sa dodržia obmedzenia právnych predpisov a uspokojí dopyt kupujúcich.

V odvetví poľnohospodárskych strojov je okolo 4 500 výrobcov, ktorí v roku 2008 dosiahli obrat okolo 28 miliárd eur. V odvetví pracuje 135 000 ľudí a ďalších 125 000 ľudí pracuje v distribúcii a opravárstve.

Dve tretiny výroby z 27 krajín EÚ sa sústreďujú v Nemecku, Taliansku, Francúzsku, Španielsku a Spojenom kráľovstve, pričom 12 tzv. nových krajín má spoločný podiel 7 % výroby strojov a zariadení v EÚ.

3.2.2 Stavebníctvo v EÚ zamestnáva 7,1 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

Výroba stavebných strojov a zariadení je podobná ako pri poľnohospodárskych strojoch, pretože takmer dve tretiny európskej produkcie pochádza z Talianska, Nemecka, Francúzska, Španielska a Spojeného kráľovstva. Spolu je v Európe približne 1 200 spoločností, s celkovým obratom 31 miliárd eur v roku 2008, ktorý v roku 2009 poklesol na 18 miliárd. To predstavuje 42 % pokles.

Toto odvetvie priamo zamestnáva 160 000 pracovníkov. Odhaduje sa, že v dodávateľskom reťazci, distribúcii a opravárstve sieti od tohto odvetvia nepriamo závisí ďalších 450 000 pracovných miest. Podľa odhadov odvetvia poklesol v roku 2010 počet priamych pracovných miest o 35 % a nepriamych o 20 %.

Je však zjavný nedostatok kvalifikovaného a mladého personálu. Prieskum práce v technologických odvetviach Fínska ukázal, že ťažkosť s nábormi kvalifikovaných pracovníkov sa zvýšili. Pracovné sily chýbajú v povolaniach, ktoré na prvých priečkach zoznamu figurujú viac ako desať rokov: zvárači, kovoobrábači, mechanici a inžinieri.

3.3 Závislosť od dodávateľov súčiastok a motorov

Európski dodávateľia mali v obidvoch odvetviach vždy vedúce postavenie v celosvetovom kontexte, pokiaľ ide o pokrokové technológie a akosť ponúkaných strojov a zariadení. V týchto odvetviach sa pokrokové technológie, od vysoko automatizovaných funkcií a vysokého rozlíšenia GPS kvôli presnosti pri poľných prácach, až po plynule meniteľné prevody a elektroniku, považujú za bežné.

Na druhej strane potreba prevádzkovania v extrémnych podmienkach (prach, blato, ľad, extrémne teplo a chlad) znamená, že bežné komponenty nespĺňajú požiadavky, ani nezabezpečia ďalší potrebný špecifický vývoj.

V odvetví rastú obavy, že v budúcnosti by nemuseli byť k dispozícii potrební európski partneri v odvetví komponentov, ktorí by vďaka všeobecnému vývoju zabezpečili technologické prvenstvo.

Kľúčovým prvkom vývoja a dodržiavania právnych predpisov sú motory, ale na rozdiel od automobilového odvetvia majú iba veľké nadnárodné spoločnosti prevádzky na výrobu motorov.

Počet nezávislých výrobcov motorov klesá a na trhu majú iba okrajové postavenie. Väčšina výrobcov strojov a zariadení je často vystavená problému závislosti od dodávateľov motorov, ktorí sú kontrolovaní konkurentmi.

3.4 Význam distribučnej a opravárenskej siete

Sieť predajcov a opravovní je jedným z rozhodujúcich činiteľov úspechu výrobcu. Takéto komplexné stroje predstavujú riziká týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ak sa nesprávne používajú a nedostatočne udržiavajú. Vyžadujú si distribučnú sústavu s kvalifikovanými pracovníkmi, ktorí pomáhajú pri výbere najvhodnejšej technológie a poskytujú kvalitnú údržbu a opravy, aby sa zabezpečili rýchle a spoľahlivé služby zodpovedajúce týmto komplexným zariadeniam, očakávaniam zákazníkov, pokiaľ ide o vlastnosti zariadení, a podmienkam v odvetviach, v ktorých má vplyv podnebie, sezónnosť a presné termíny.

3.5 Účinok hospodárskej krízy na rast a výrobu

Hospodárska kríza postihla obidve odvetvia veľmi tvrdo a v čase, keď bol svetový dopyt na vysokej úrovni. Dopyt po stavebných strojoch a zariadeniach celosvetovo prudko klesol v štvrtom kvartáli roku 2008. V roku 2009 sa celkový predaj európskych výrobcov znížil o 42 %, čo spôsobilo mimoriadny nárast zásob a veľmi nízku vyťaženosť kapacít. Ako už bolo spomenuté, za celý rok 2010 sa zaznamenal ďalší pokles o 9 %, kým koncom roku 2010 sa opäť oživil dopyt v Ázii.

V odvetví poľnohospodárskych strojov a zariadení začali účinky krízy pôsobiť neskôr, keďže poľnohospodárstvo menej závisí od celkovej hospodárskej situácie. V roku 2009 však predaj klesol o 22 % a v roku 2010 o ďalších 9 %.

V oboch odvetviach sa v roku 2010 očakáva jednociferné zvýšenie, čo je oveľa menej, než je potrebné na návrat k obdobiu pred krízou.

Hlavným obmedzujúcim činiteľom bola počas krízy nedostatočná dostupnosť úverov, hlavne pre zákazníkov na financovanie nových strojov, ale aj pre výrobcov. Okrem toho samozrejme nedostatočná činnosť osobitne v stavebníctve obmedzila dopyt po nových zariadeniach. V oboch odvetviach bol dopyt veľmi kolísavý.

4. Ťažkosti a výzvy očakávané po kríze

Hospodárska kríza ukázala niektoré špecifiká obidvoch odvetví a spôsobila veľmi ťažkú situáciu, pri ktorej je potrebná politická intervencia.

4.1 Nedostatok dodávateľov a know-how

Je dôležité zdôrazniť, že priemysel stavebných strojov a zariadení v súčasnosti prechádza podstatnými a zásadnými zmenami.

Záujem svetového trhu sa stále viac sústreďuje do Južnej Ameriky a Ázie.

Kým v roku 2005 pochádzalo 20 % celkového svetového dopytu po stavebných strojoch a zariadeniach z Európy, v roku 2014 to bude už iba 14 % celosvetového dopytu ⁽¹⁾.

Najpôsobivejšie zmeny sa týkajú Číny a Indie. Očakáva sa, že v roku 2014 bude čínsky dopyt po stavebných strojoch a zariadeniach predstavovať 34 % svetového dopytu v porovnaní s iba 18 % v roku 2005, čo znamená, že za 9 rokov sa dopyt zdvojnásobí.

Následky takejto zmeny majú rozhodujúci význam, pretože dopyt z USA a EÚ spolu bude predstavovať iba 29 % svetového dopytu.

Účinkom krízy sa podstatne urýchlil trend masívneho presunu výroby bližšie k novým trhom mimo Európy. Výsledkom bolo dramatické zníženie počtu dodávateľov kľúčových komponentov v Európe. To sa týka nielen presunu výrobných závodov, ale aj potrebného know-how.

Keďže potreby a špecifikácie cudzích trhov sa odlišujú od európskych, rastú obavy z nedostatku cenovo prijateľných európskych dodávateľov kľúčových komponentov, ktorí by v budúcnosti mohli dodávať podľa európskych potrieb.

Iným problémom je dostupnosť ocele v oživenom svetovom hospodárstve, keďže zvyšovanie cien a ochranné opatrenia by mali negatívne účinky na toto odvetvie, ako ukazujú údaje spred krízy.

4.2 Účinky na zamestnanosť: starnúca pracovná sila, nedostatok kvalifikovaného personálu a únik mozgov

Strojárstvo v Európe zamestnáva 3,6 milióna ľudí ⁽²⁾.

Z nich 10 % pracuje v priemysle poľnohospodárskych a stavebných strojov a zariadení. Vo všeobecnosti má odvetvie starnúcu pracovnú silu: iba 20,1 % pracovníkov je mladších ako 30 rokov, kým priemer v iných nefinančných tovarových odvetviach je okolo 1 zo 4 pracovníkov.

Pokiaľ ide o používateľov, poľnohospodári bojujú s tým istým problémom: iba 7 % všetkých európskych roľníkov je mladších ako 35 rokov. Poľnohospodárstvo a stavebníctvo priťahuje menej ľudí než iné odvetvia, keďže práca je náročnejšia a menej platená, než pri iných zamestnaniach v Európe.

⁽¹⁾ Údaje z „Off Highway Research“, www.offhighway.co.uk.

⁽²⁾ Údaje Eurostatu: „European Business Facts and Figures“, vydanie z roku 2009.

Hospodárska kríza ešte zhoršila všetky známe charakteristiky odvetvia, ako je jeho slabý verejný imidž, pre ktorý si ľudia neuvedomujú dôležitosť tohto odvetvia pre celé spoločstvo, nedostatok kvalifikovaných robotníkov a inžinierov, rozdiel medzi potrebnými kvalifikáciami a kvalifikáciami dostupnými na trhu práce, rozmanitosť a rozdielnosť kvalifikačných nomenklatúr a národných osvedčení pri rozličných stupňoch vzdelania, chýbajúce elitné vzdelávanie v prírodných vedách a v inžinierskych odboroch.

Odvetvie sa snažilo o zachovanie pracovných miest, kde sa len dalo. Ako však už bolo povedané, počet pracovníkov zamestnaný v priemysle stavebných strojov a zariadení sa oproti roku 2008 znížil o 35 % ⁽³⁾.

Výsledkom krízy bol aj únik mozgov smerom na Ďaleký východ a do Južnej Ameriky, kde sú trhy živšie a kde mala kríza menej dramatické účinky.

5. Činnosť potrebná na úrovni EÚ

5.1 Zabezpečiť zintenzívnenie opatrení na boj proti nekalej konkurencii

Hlavným problémom európskeho priemyslu stavebných strojov a zariadení zostáva dovoz, predaj a používanie takých strojov a zariadení v EÚ, ktoré nezodpovedajú predpisom. Zariadenia po prvýkrát uvádzané na trh EÚ musia spĺňať všetky požiadavky bezpečnosti a ochrany životného prostredia. Stroje, ktoré tieto požiadavky nespĺňajú, nezodpovedajú predpisom a členské štáty by mali zabrániť ich umiestňovaniu na trh EÚ.

Sú zdrojom nekalej konkurencie a podkopávajú schopnosť bona fide dodávateľov vykonávať výskumno-vývojové činnosti. To zasa ohrozuje konkurencieschopnosť európskeho priemyslu stavebných strojov a zariadení a pracovné miesta, ktoré poskytuje. Stroje, ktoré nezodpovedajú predpisom budú s väčšou pravdepodobnosťou príčinou nehôd a úrazov a často nespĺňajú ekologické normy požadované Európskou úniou.

Pre výrobcov, ktorí spĺňajú právne predpisy EÚ, sú v súčasnosti výzvou výrobky umiestňované na trh EÚ za nespravodlivých podmienok a za zlomok trhovej ceny výrobkov zodpovedajúcich predpisom. Úrady nemajú prostriedky a zdroje na riešenie tejto situácie, keďže právne predpisy nie sú vždy jasné, pokiaľ ide o ochranu legálnych výrobkov.

Na trh EÚ sa nelegálne umiestňuje stále viac strojov, ktoré nezodpovedajú predpisom, a bez toho, aby orgány dohľadu a colné úrady účinne zasiahli, aj keď prísnejšia legislatíva nadobudla účinnosť 1. januára 2010 (nariadenie č. 765/2008).

Odporúčanie: EHSV vyzýva Európsku komisiu a orgány členských štátov, aby urobili potrebné kroky na zabezpečenie spravodlivej hospodárskej súťaže na trhu EÚ a zaručili rovnaké podmienky činnosti výrobcov, ktorí musia čeliť medzinárodnej konkurencii.

⁽³⁾ Údaje združenia priemyslu stavebných strojov a zariadení CECE (Committee for European Construction Equipment).

5.2 Musia sa urobiť správne rozhodnutia na zlepšenie životného prostredia

Tak ako v automobilovom priemysle, jednou z najväčších výziev obidvoch odvetví sú právne predpisy upravujúce emisie z mobilných strojov. V porovnaní s automobilovým priemyslom sú náklady na dosiahnutie zhody prepočítané na výrobok pri mobilných strojoch mimoriadne vysoké, keďže výroba a predaj sú oveľa nižšie a počet rozličných modelov oveľa vyšší.

Pri nasledujúcej etape obmedzovania emisií, ktorá začína v roku 2011 (etapa III B), a pri ďalšej etape už plánovanej na rok 2014 (etapa IV) sa limity rozhodujúcich znečisťujúcich látok znížia o viac ako 90 % v porovnaní so súčasnou úrovňou. Úpravy sa budú týkať motorov, ale vyžadujú si aj zásadné prekonštruovanie celého stroja.

Zavedené emisné úrovne si vyžadujú technológie využívajúce palivá s veľmi nízkym obsahom síry, ktoré sa pre stroje používané mimo verejných komunikácií v Európe ťažko získavajú a sú úplne nedostupné mimo Európy. To bude brániť predaju tak nových, ako aj používaných strojov mimo Európy.

Ako opatrenie na zmiernenie krízy žiadali zástupcovia priemyslu legislatívny nástroj, ktorý by umožnil zvýšiť počty motorov, s ktorými sa počíta podľa systému flexibility v platných smerniciach. Pre odvetvie by tak za cenu jednorazového zvýšenia emisií o približne 0,5 % vyplynuli značné úspory nákladov. Európska komisia požiadavku podporila a predstavila dva návrhy pozmeňujúce a dopĺňajúce príslušné smernice. Návrhy v súčasnosti posudzuje Rada a Európsky parlament. Pokrok v tejto oblasti je príliš pomalý a mohol by zredukovať plánovaný kladný ekonomický účinok návrhov.

EHSV odporúča, aby sa čo najskôr prijali ďalšie ustanovenia o flexibilitate pre ďalšiu etapu právnych predpisov o necestných mobilných strojoch a vypracoval podobný návrh o poľnohospodárskych traktoroch.

Zníženie emisií pevných častíc a oxidov dusíka v budúcnosti si bude vyžadovať špeciálne technológie, ktoré zvýšia spotrebu paliva a teda emisie oxidu uhličitého. Snahy výrobcov predišli skutočnému zvýšeniu spotreby paliva zlepšením účinnosti celého stroja. Akékoľvek nové právne predpisy o limitoch resp. obmedzovaní emisií oxidu uhličitého by mali byť v súlade s platnými právnymi predpismi o emisiách a pred ich zavedením by sa malo ponechať dostatočné prechodné obdobie po skončení súčasných emisných etáp.

Odporúčanie: Pri zámere vypracovať prísnejšie alebo nové právne predpisy platné pre tie isté výrobky by sa na úrovni EÚ malo urobiť hodnotenie vplyvu, pri ktorom sa zohľadnia možné negatívne dôsledky pre konkurencieschopnosť odvetvia na svetovom trhu a prípadné marginálne zlepšenia pri týchto strojoch v praxi.

5.3 Vyšší vek používaných strojov a zariadení – potreba sústavy na likvidáciu mobilných strojov

Stroje a zariadenia používané v poľnohospodárstve a stavebníctve majú dlhú životnosť. Priemerná životnosť traktorov je viac ako 15 rokov. Neustále zlepšovanie ekologických vlastností nových strojov a zariadení má preto iba obmedzený a pomalý účinok na celkový environmentálny vplyv používaných strojov a zariadení. Rýchlejší pokrok by sa mohol najlepšie dosiahnuť stimulmi na odstránenie veľmi starých a znečisťujúcich strojov a zariadení z trhu. Tento postup má takisto jasné výhody v porovnaní s dodatočným vybavovaním starých strojov a zariadení systémami dodatočnej úpravy výfukových plynov. Vybavenie starých strojov a zariadení filtermi prináša mnohé ďalšie problémy a neefektívnosť, pokiaľ ide o bezpečnosť a výkonnosť.

EHSV odporúča sústavu likvidácie, ktorá by bola vhodným riešením problému starých a znečisťujúcich strojov a prispela by k čistejšiemu životnému prostrediu a bezpečnejším pracovným podmienkam.

EHSV považuje akýkoľvek systém dodatočného montovania zariadení na úpravu výfukových plynov za nesprávne riešenie problému znečisťujúcich strojov a zariadení používaných v zastavaných oblastiach. Tieto systémy vôbec neriešia problém a udržiavajú hlučné a nebezpečné stroje v prevádzke a pri neodbornej inštalácii dokonca môžu zvýšiť ich nebezpečnosť.

EHSV tiež odporúča vypracovať harmonizované požiadavky na neskoršie vybavovanie systémami dodatočnej úpravy výfukových plynov, nielen pre ich potenciál pri znižovaní emisií výfukových plynov, ale aj v záujme odstránenia rizík, ktoré vznikajú pri ich inštalácii do poľnohospodárskych a stavebných strojov a zariadení.

5.4 Priemysel si vie poradiť s emisiami CO₂

Podobne ako pri cestných vozidlách je spotreba paliva hlavnou príčinou emisií CO₂ v odvetví. Možnosti znižovania emisií skleníkových plynov sa musia posudzovať z hľadiska špecifického pracovného nasadenia strojov a zariadení, a nielen podľa potreby paliva na kilometer jazdy ako pri automobiloch.

Už v minulých rokoch sa vďaka účinnejším strojom dosiahli značné zlepšenia. Náklady vznikajúce počas celej životnosti strojov a zariadení, z ktorých veľký podiel tvoria náklady na palivá, sa pre zákazníkov stávajú stále dôležitejším činiteľom pri rozhodovaní o nákupe.

Aby sme však dosiahli optimálne zníženie emisií oxidu uhličitého, optimalizácia by sa nemala zameriavať iba na motory ako hnacie jednotky, ale na celé stroje, aplikácie a procesy, popri prevádzkovej efektívnosti a možnom využívaní alternatívnych zdrojov energie s nízkymi emisiami CO₂.

EHSV vyzýva inštitúcie EÚ a zástupcov členských štátov, aby podporili trhový a komplexný prístup pri znižovaní emisií CO₂ z mobilných strojov. Keďže nejestvuje rovnaký recept na všetko, pragmatickým a rozumným riešením by bol vývoj vhodných riešení pre väčšinu strojov s najvyššími emisiami (traktory,

kombajny atď.), pri ktorom by sa merala celková účinnosť stroja (t. j. spotreba paliva na tonu zberanej plodiny alebo kilometer jazdy po spevnenej komunikácii).

5.5 Kľúčom je harmonizácia v Európe a celosvetovo v prospech bezpečnosti cestnej premávky a ochrany životného prostredia

S presunom trhov preč z Európy rýchlo narastá význam svetovej harmonizácie právnych predpisov o výrobkoch a význam normalizácie. Platí to aj o harmonizácii požiadaviek bezpečnosti cestnej premávky, ktorá v súčasnosti chýba pri všetkých stavebných a niektorých poľnohospodárskych vozidlách.

Európsky priemysel okrem toho čelí výzve európskych požiadaviek, ktoré sú vôbec najprísnejšie v porovnaní so zvyškom sveta, v dôsledku čoho sú európske verzie strojov buď príliš drahé, alebo nekompatibilné.

Napríklad, pokiaľ ide o ochranu životného prostredia, pred prijatím nejakého právneho predpisu a jeho implementáciou v EÚ by sa mal starostlivo zvážiť vplyv každého rozhodnutia na úrovni EÚ.

Odvetvie poľnohospodárskych a stavebných strojov a zariadení pomáha pri zachovaní životného prostredia znižovaním emisií strojov a zariadení, ako sa to vyžaduje podľa smernice 97/68/EC o necestných pojazdných strojoch a smernice 2000/25/ES o traktoroch. Prinesie to značné zníženie emisií pevných častíc (97 %), NO_x (96 %) a CO (85 %).

Rovnako sa subjekty v odvetví snažili o zníženie hlučnosti: 10 rokov pracovali na tom, aby splnili príslušné ustanovenia právnych predpisov o hlučnosti pri 22 stavebných strojoch.

Okrem toho už platia medzinárodné normy týkajúce sa životného cyklu strojov a normy pre sústavy recyklovania strojov na zemné práce propagovalo samotné odvetvie.

Aby sa zabezpečila konkurencieschopnosť európskych výrobkov v budúcnosti, je preto mimoriadne dôležité, aby boli zákony a nariadenia celosvetovo zosúladené.

EHSV vyzýva inštitúcie EÚ a zástupcov členských štátov aby podporili vývoj medzinárodných noriem a zúčastňovali sa ich prípravy. Zdá sa, že správnu pôdou na prípravu takýchto noriem je EHK OSN ⁽⁴⁾.

5.6 Pracovné podmienky a sociálny dialóg v odvetví

Subjekty v obidvoch odvetviach strojov a zariadení, v poľnohospodárskom aj stavebnom, sú malé, a preto potrebujú špeciálne podmienky, pokiaľ ide o sociálny dialóg. Zastúpenie zamestnancov je menej významné a možnosti nadnárodnej výmeny informácií sú menšie, než v odvetviach, v ktorých jestvujú európske zamestnanecké rady. Napriek tomu

⁽⁴⁾ Európska hospodárska komisia Organizácie Spojených národov v Ženeve (www.unece.org).

v rozličných podnikoch odvetvia badať určitú jednotnosť a potrebu organizovanej koordinácie a výmeny. Musí sa teda zlepšiť dialóg medzi podnikmi a zamestnancami.

V kovospracujúcom priemysle aj v iných odvetviach sa začínajú objavovať neisté pracovné pomery. Ich dôsledkom sú okrem iného nedostatočné odborné školenia a neustály strach zo straty skúsených a kvalifikovaných pracovníkov v prospech iných odvetví. Tento druh zamestnávania má nepriaznivý vplyv aj na pracovné podmienky.

Odporúčanie: Európska komisia by mala podporovať vypracovanie odvetvovej analýzy konkrétne zameranej na úroveň pracovných podmienok. Takisto odporúčame pracovať na zlepšení pracovných podmienok v celej EÚ. Mimoriadne dôležité by okrem toho bolo zaviesť opatrenia v celej EÚ, ktorými by sa v budúcnosti zabránilo nadbytočným kapacitám, aké sme mali počas krízy, a nanovo stimulovať vývoj nových výrobkov a nových nápadov v organizácii práce založených na poznatkoch všetkých subjektov.

5.7 Mladú a kvalifikovanú pracovnú silu treba udržať v Európe

Nedostatok kvalifikovaných pracovníkov, starnutie pracovnej sily, únik mozgov do iných svetadielov, to sú niektoré z problémov, ktoré má odvetvie poľnohospodárskych a stavebných strojov a zariadení so zamestnanosťou. Je stále ťažšie prilákať do tohto odvetvia mladých a kvalifikovaných ľudí. Odvetvie a inštitúcie by mali pokračovať v nevyhnutných investíciách do odbornej prípravy, školského a celoživotného vzdelávania, keďže ide o kľúčové odvetvie európskeho priemyslu.

Bez vynikajúceho vzdelania a mladých kvalifikovaných pracovníkov niet budúcnosti a technická inovácia si žiada vzdelaných a tvorivých inžinierov. Na rozličných úrovniach by sa mali

zaviesť programy zamerané na pracovníkov, propagujúce vzdelávanie a odbornú prípravu a ich užitočnosť, ale takisto vyzdvihujúce prínosy a výhody, ktoré majú z investícií do pracovníkov a ich kvalifikácie zamestnávateľa. Širšia akceptácia takýchto programov sa dosiahne cez účastníkov sociálneho dialógu.

Odporúčanie: Členské štáty by mali ďalej podporovať toto odvetvie v odbornej príprave, školskom a celoživotnom vzdelávaní a rozvoji kvalifikácie v strojárskych oblastiach. Do budúcnosti budú rozhodujúce podporné programy rekvalifikácie nadbytočných pracovníkov ešte pred vznikom nadbytočnosti.

5.8 Centrom inovácií by mali zostať malé a stredné podniky

Ako sa správne uvádza v oznámení Generálneho riaditeľstva pre komunikáciu nazvanom „Priemyselná politika vo veku globalizácie“, jednou z hlavných výziev a politických odpovedí pri stimulácii malých a stredných podnikov v rozličných odvetviach vrátane odvetvia poľnohospodárskych a stavebných strojov a zariadení je dostupnosť financovania, ktorá je ešte stále nedostatočná.

Malé a stredné podniky sú často tými podnikmi, ktoré na trhu uvádzajú inovácie, ale ich možnosť investovať do inovácií je obmedzená nedostupnosťou finančných prostriedkov. V členských štátoch sa dostupnosť finančných prostriedkov počas finančnej a hospodárskej krízy zhoršila. Osobitne malé a stredné podniky z tohto odvetvia pocítili sprísnenie úverových podmienok. Väčšina vlád preto zaviedla alebo rozšírila verejné záruky alebo poskytla priamu štátnu pomoc. Nie je to však dostatočné.

Členským štátom a Európskej komisii preto odporúčame, aby malým a stredným podnikom z odvetvia poľnohospodárskych a stavebných strojov a zariadení pomohla projektmi a fondmi prispôbenými ich potrebám.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Vonkajší rozmer európskej priemyselnej politiky – Zohľadňuje obchodná politika EÚ primeraným spôsobom záujmy európskeho priemyslu?“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2011/C 218/05)

Spravodajca: **Antonello PEZZINI**

Pomocný spravodajca: **Marcel PHILIPPE**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 16. septembra 2010 rozhodol vypracovať podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Vonkajší rozmer európskej priemyselnej politiky – Zohľadňuje obchodná politika EÚ primeraným spôsobom záujmy európskeho priemyslu?“

Poradná komisia pre priemyselné zmeny (CCML) poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 4. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza zo 4. mája) prijal 106 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV plne chápe obavy maďarského predsedníctva Rady Európskej únie súvisiace s tým, že na celom svete dochádza k veľmi rýchlej a hlbokjej transformácii a Európa musí čeliť oveľa silnejšej svetovej konkurencii než v minulosti.

1.2 Výbor naliehavo žiada EÚ, aby prijala konkrétne a koherentné opatrenia na dosiahnutie integrovanej stratégie priemyselnej politiky s vonkajším rozmerom, ktorá zabezpečí Európskej únii vedúce postavenie v obchodnom systéme, a jednotné usmernenia v oblasti dvojstranných a mnohostranných obchodných dohôd.

1.3 Podľa EHSV sú nevyhnutné rovnaké pravidlá pre všetkých aktérov, ak má byť hospodárska súťaž spravodlivá, hospodársky a sociálny rast udržateľný a konkurencieschopný, pričom sa musia dodržiavať medzinárodné hospodárske, sociálne a environmentálne normy, vzhľadom na to, že do roku 2015 bude 90 % svetového hospodárskeho rastu tvorených mimo Európskej únie, z čoho len na Čínu pripadne tretina. Preto musí obchodná politika EÚ podporovať aj rozvojovú politiku EÚ a zohľadňovať rozdiely medzi obchodnými blokmi a v rámci spoločnosti, najmä v rozvojových krajinách.

1.4 Výbor považuje za potrebné:

— stanoviť spoločný rámec „posilneného európskeho riadenia“ schopného využiť potenciál jednotného trhu na oživenie európskeho priemyslu na medzinárodnej úrovni,

— vystupovať jednotne na svetovej scéne,

— definovať zásady zosúladeného správania členských štátov.

1.5 V dlhoročnej práci, ktorá začala v roku 1988 s cieľom vytvoriť vnútorný trh, treba pokračovať a treba ju zintenzívniť aj zavedením zmluvného európskeho práva pre podniky, ktoré bude vychádzať z nariadenia obsahujúceho nový pokročilý režim. Podniky sa ním budú môcť fakultatívne riadiť pri uzatváraní medzinárodných zmlúv.

1.6 Výbor zastáva názor, že udržať postavenie európskeho priemyslu ako svetového lídra je možné nielen prostredníctvom inovácie, výskumu, uplatňovania nových technológií, ale aj vytvorením kvalitnej infraštruktúry a tým, že bude od svetového trhu požadovať inteligentnú reguláciu, ktorá podporí čisté a udržateľné formy výroby a distribúcie.

1.7 Výbor zastáva názor, že osobitnú pozornosť je potrebné venovať opatreniam na úrovni EÚ, členských štátov a na regionálnej úrovni oblasti vzdelávania a celoživotného vzdelávania ľudských zdrojov ako aj šíreniu vedomostí.

1.8 EHSV odporúča vždy brať do úvahy záujmy európskeho priemyslu, energeticky ich obhajovať na rokovaniach jasným, transparentným a diverzifikovaným využívaním všetkých dostupných regulačných nástrojov vrátane obchodných dohôd.

1.9 EHSV zdôrazňuje význam inteligentného, predvídateľného a predovšetkým menej nákladného regulačného rámca pre podniky a lepšieho podnikateľského prostredia pre malé a stredné podniky.

1.10 Je v záujme európskych podnikov zabezpečiť v rámci bilaterálnych dohôd a vzťahov, spoločne s jasnou a transparentnou ochranou:

- sociálne normy, ktoré rešpektujú človeka pri práci a sú v súlade s medzinárodnými dohovormi,
- normy týkajúce sa ochrany životného prostredia,
- obmedzenia, pokiaľ ide o využívanie ekologických zdrojov,
- normy pre šetrenie energiou a pre ochranu klímy,
- široké využívanie environmentálnej značky,
- rozšírenie mentality certifikácie EMAS,
- dodržiavanie technických a normatívnych predpisov,
- ochrana priemyselného a duševného vlastníctva,
- niektoré účinné nástroje na ochranu obchodu a prístupu na trhy a k strategickým surovinám, s ohľadom na obavy občianskej spoločnosti oboch strán, pokiaľ ide o hospodárenie so zdrojmi,
- iniciatívy na podporu pôsobenia malých a stredných podnikov v tretích krajinách,
- systémy sociálneho dialógu a kontroly zo strany občianskej spoločnosti aj prostredníctvom hodnotenia vplyvu ex ante a ex post a
- vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov.

1.11 EHSV súhlasí s Európskou radou, ktorá sa na svojom zasadnutí v Bruseli v decembri 2010 vyjadrila, že je potrebné „účinnnejšie sa venovať výzvam spojeným s globalizáciou a využiť súvisiace príležitosti tým, že sa pred začatím obchodných rokovaní, ktoré by mohli mať významný dosah, vypracujú posúdenia vplyvu“ s cieľom garantovať otvorené trhy a, rovnaké podmienky hospodárskej súťaže. Obchodná politika EÚ by mala v každom prípade zohľadniť nerovnaké podmienky, v ktorých často musí súťažiť európsky priemysel.

1.12 Výbor požaduje, aby po vyjadrení zasadnutia Rady Európskej únie o tom, že EÚ by mala „ďalej zlepšiť ucelenosť a komplementárnosť svojich vnútorných a vonkajších politík“, nasledovali konkrétne opatrenia ⁽¹⁾.

1.13 Výbor zastáva názor, že EÚ musí ďalej rozvíjať svoje konkurenčné výhody v záujme účinnejšej ochrany svojich strategických cieľov a väčšej dôveryhodnosti európskeho hospodárskeho a sociálneho modelu na medzinárodnom poli.

⁽¹⁾ Pozri písmeno a) prílohy I záverov zo zasadnutia Rady EÚ zo 16. septembra 2010

2. Úvod

2.1 Priemysel ako celok, vrátane špecializovaných služieb, od ktorých je závislý, a služieb, ktoré závisia od priemyslu, je veľmi rozsiahlou oblasťou, ktorá predstavuje približne polovicu (47 %) HDP Európskej únie.

2.2 Priemysel dokáže špecificky prispieť k zvýšeniu dynamiky rastu celého hospodárstva:

- zvýšenou produktivitou EÚ,
- vývozom priemyselných výrobkov ⁽²⁾,
- technologickým pokrokom: vyše 80 % nákladov súkromného sektora v oblasti technologického výskumu a rozvoja pochádza z výrobnjej sféry.

2.3 Výzva boja proti dezindustrializácii spočíva v nasmerovaní všetkých politík EÚ na cieľ podpory rastového a konkurenčného potenciálu priemyslu predovšetkým podporou jeho vonkajšieho rozmeru.

2.4 Nejde o stanovenie izolovanej politiky, ale o opätovné zahrnutie rozmeru konkurencieschopnosti priemyslu a príslušných služieb do všetkých politík EÚ, začínajúc spoločnou obchodnou politikou.

2.5 Otvorenie trhov je určite predpokladom rastu zamestnanosti. EÚ však musí aktualizovať svoju stratégiu, aby lepšie podporila internacionalizáciu podnikov v podmienkach symetrie a reciprocity, čím sa zaručia rovnaké pravidlá pre všetky zúčastnené strany.

2.6 Pri koherentnom prístupe by bolo potrebné zaoberať sa niektorými odvetvami so značnou pridanou hodnotou:

- Budúca obchodná politika EÚ by mala byť začlenená do rámca stratégie Európa 2020, k čomu je potrebný súbor presných a účinných pravidiel zameraných na:
  - podporu otvorených a spravodlivých trhov a požiadavku dodržiavania rovnakých pravidiel zo strany rýchlo sa rozvíjajúcich hospodárstiev a zohľadňovanie požiadaviek menej rozvinutých krajín,
  - ochranu priemyselného a duševného vlastníctva,
  - vytváranie nových a ucelenejších vedomostí,
  - odradzovanie od napodobovania,
  - ochranu a šírenie hodnôt sociálneho trhového hospodárstva ⁽³⁾,

⁽²⁾ Približne tri štvrtiny vývozu EÚ, zdroj: GR pre podnikanie.

⁽³⁾ Pozri článok 3 Lisabonskej zmluvy.

- navrhovanie a požadovanie vysokej úrovne ochrany a zlepšovania kvality životného prostredia, ako aj
  - presadzovanie eura ako zúčtovacej meny v rámci medzinárodného obchodu.
  - Otvorenie svetového trhu a následná reciprocita poplatkov sú značne obmedzené netarifnými prekážkami: treba zvýšiť úsilie o „presadzovanie našich práv v rámci dvojstranných a mnohostranných dohôd s cieľom otvoriť trhy, ktoré boli nezákonne zatvorené“⁽⁴⁾ pri zabezpečovaní symetrie, reciprocity a rovnakých pravidiel.
  - Mali by sa prepracovať a posilniť opatrenia na podporu internacionalizácie malých a stredných podnikov. Vývoz malých a stredných podnikov mimo vnútorný trh sa dnes pohybuje pod 15 %.
  - Politika EÚ by sa mala viac zamerať na posilnenie iných spôsobov dosiahnutia internacionalizácie, a to:
    1. priamych zahraničných investícií (*Foreign Direct Investment*),
    2. spolupráce v oblasti technológií,
    3. subdodávateľských aktivít.
  - Európske štáty by sa mali zaoberať za rozvoj posilneného dialógu so sociálnymi partnermi a všetkými hospodárskymi a sociálnymi subjektmi.
  - V oblasti zamestnania by mal nový impulz podporiť inovátnive odvetvové iniciatívy podľa vzoru pilotných opatrení na rozvoj vedúcich trhov.
- 2.7 Je potrebné posilniť úlohu eura na medzinárodnej scéne ako zúčtovacej meny v rámci medzinárodného obchodu pre suroviny, aj priemyselné výrobky.
- 2.8 Búrlivý proces globalizácie svetového hospodárstva a rozvoj rozvíjajúcich sa ekonomík si vynucujú zásadnú revíziu obchodných politík EÚ, aby v plnej miere zohľadňovali záujmy európskeho priemyslu, aby si zachoval a zvýraznil svoju úlohu v globalizovanom kontexte.
- 2.9 Priemyselná politika EÚ sa všeobecne uskutočňuje prostredníctvom:
- všeobecných opatrení zameraných na rozvoj vnútorného trhu,
  - vonkajšej obchodnej politiky (antidumpingovej politiky, bilaterálnych a multilaterálnych obchodných rokovaní s dosahom na jednotlivé priemyselné odvetvia),
- mnohých regionálnych sociálnych a environmentálnych politík zameraných na rozvoj ľudských zdrojov,
  - politiky hospodárskej súťaže disponujúcej právnymi nástrojmi, ktoré sú potrebné pri zlyhaní trhu a vhodné pri štátnej podpore,
  - politiky výskum a vývoja,
  - inovačných opatrení,
  - posilnenia spolupráce medzi európskymi podnikmi,
  - hľadania dialógu a spolupráce medzi sociálnymi partnermi rozšírenej na rozvojové krajiny hlavne prostredníctvom rokovaní o medzinárodných rámcových zmluvách,
  - úsilia o zrealizovanie environmentálnej politiky,
  - ambicióznejšej a účinnej politiky v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy.
- 2.10 Obchod, hospodárstvo, dialóg medzi náboženstvami a kultúrami, teda prosperita národov, sú podmienené a určované kvalitou vzťahov medzi štátmi, vládami a medzinárodnými organizáciami. Okrem toho treba zohľadniť rôzne úrovne rozvoja a rôzne možné prístupy pri riešení spoločných problémov.
- 2.11 V tomto stanovisku sa EHSV chce zamerať na vonkajší rozmer priemyselnej politiky.
- 2.12 Priemyselnej politike sa v tejto súvislosti priznáva základná úloha aj na základe nového povedomia o potrebe vrátiť priemyslu a podnikom ich centrálnu postavenie, ktoré im prináleží.
- 2.13 „Priemyselná politika vo veku globalizácie“⁽⁵⁾. Táto iniciatíva, ktoré definuje niektoré priority zamerané na zlepšenie podnikateľského prostredia, predovšetkým pre malé a stredné podniky, a podporu rozvoja pevnej a udržateľnej priemyselnej základne.
- 2.14 Skutočne inteligentný, udržateľný a inkluzívny⁽⁶⁾ rast je spätý s posilnením rôznorodého, inovátniveho odvetvia výroby, aby mohlo úspešne fungovať na svetových trhoch.
- 3. Oblasť záujmu a činnosť zameraná na dosiahnutie koherentného vonkajšieho rozmeru**
- 3.1 Oblasť záujmu a činnosti s dôrazom na vonkajší rozmer európskej priemyselnej politiky je veľa, ale EHSV sa chce zamerať na tieto oblasti:
- európska stratégia prístupu k surovinám,
  - internacionalizácia malých a stredných podnikov,

⁽⁴⁾ KOM (2010) 612 v konečnom znení, bod. 4.

⁽⁵⁾ Pozri hlavnú iniciatívu 10, KOM(2010) 2020 v konečnom znení.

⁽⁶⁾ Tamže.

- štandardizácia a práva duševného vlastníctva,
- dialóg o regulácii,
- spoločná obchodná politika,
- imidž a perspektívy EÚ,
- odvetvové iniciatívy: vedúce trhy a európske platformy.

3.1.1 Prístup k surovinám Bezpečný a ľahký prístup k surovinám je pre infraštruktúru kľúčový a je základným predpokladom priemyselného rozvoja. Iniciatívy EÚ majú zásadný význam pre:

- odstránenie existujúcich deformácií a vytvorenie nových pravidiel a dohôd o prístupe k surovinám, predovšetkým k energetickým surovinám,
- požadovanie trvalého úsilia aj na úrovni WTO o zabezpečenie toho, aby producentské krajiny dodržiavali minimálne environmentálne a sociálne normy,
- zlepšenie podmienok udržateľnej ťažby surovín v Európe,
- podporu európskych alebo vnútroštátnych recyklačných reťazcov s cieľom obmedziť mrhanie, vytvoriť pracovné miesta s vysokou pridanou hodnotou a obmedziť environmentálne a sociálne vplyvy ťažby,
- podporiť účinnosť využívania zdrojov a druhotných surovín,
- posilnenie orgánov a inštitúcií zodpovedných za hospodárenie so surovinami v rozvojových krajinách, ktoré majú takéto zdroje,
- podporu už prebiehajúceho výskumu zameraného na získanie energie z jadrovej fúzie prostredníctvom JET a ITER pri využití surovín (deutéria, lítia, trícia), ktoré sú veľmi rozšírené v prírode, predovšetkým v morskej vode.

3.1.1.1 Ak chce európsky priemysel upevniť a zvýšiť svoje zastúpenie a konkurencieschopnosť na svetovej úrovni, potrebuje silnú, integrovanú stratégiu osobitne zameranú na zásobovanie energiou, stratégiu so skutočnou „diplomaciou surovín“.

3.1.1.2 Prístup k surovinám, predovšetkým energetickým, musí byť základným pilierom novej priemyselnej politiky. Kľúčové postavenie tu musí mať posilnenie našich hospodárskych a politických vzťahov s tretími krajinami s cieľom dosiahnuť:

- odstránenie deformácií v podmienkach prístupu prostredníctvom boja proti obmedzeniam vývozu ⁽⁷⁾,
- podpory výroby kovov v Európe,

- zvýšenie úsilia v oblasti surovín, ktoré už Európa má,
- monitorovanie zoznamu 14 surovín „strategických“ pre budúcnosť našej produkcie. Ide o antimón, berylium, kobalt, fluorit, gálium, germánium, grafit, indium, horčík, niób, skupinu platinových kovov (platina, paládium, irídium, ródium, ruténium a osmium), prvky vzácnych zemín, tantal a wolfrám.
- vytvorenie strategických zásob hlavných surovín,
- zaradenie bavlny medzi strategické suroviny,
- vytvorenie Európskej geologickej služby.

3.1.2 Internacionalizácia malých a stredných podnikov. Ďalšou veľmi dôležitou výzvou je medzinárodný rozmer európskeho priemyslu. Malé a stredné podniky musia byť schopné konkurovať na svetových trhoch veľkým priemyselným podnikom a pritom využiť svoje vlastné výrobné klastre.

3.1.2.1 Je nutné vytvoriť a posilniť podporné nástroje prieskumu a financovania (poistenia, platobné záruky atď.), aby sa malým a stredným podnikom umožnila rásť na medzinárodnej úrovni.

3.1.2.2 Podľa nedávnej štúdie GR pre podnikanie 25 % malých a stredných európskych podnikov vyvíjalo v priebehu posledných troch rokov činnosť v oblasti dovozu alebo vývozu. Mimo vnútorného európskeho trhu malo kontakty s tretími krajinami len 13 % MSP. Pokiaľ ide o trhy krajín s rozvíjajúcimi sa ekonomikami oblasti BRIC (Brazília, Rusko, India a Čína), tento podiel sa pohybuje od 7 do 10 %.

3.1.2.3 Internacionalizácia je pre podniky výhodná a prináša im možnosť konať rozhodnejšie:

- pokiaľ ide o záujem zamestnávať nových pracovníkov. Pri malých a stredných podnikoch pôsobiacich na medzinárodnej úrovni je miera rastu zamestnanosti 7 %, pričom pri ostatných malých a stredných podnikoch je táto miera len 1 %.
- pokiaľ ide o záujem o inováciu. O zavádzanie inovatívnych výrobkov alebo služieb malo záujem 26 % malých a stredných podnikov na medzinárodnej úrovni, kým v prípade iných malých a stredných podnikov tento záujem predstavoval len 8 %.

3.1.2.4 Zlepšenie výkonnosti v medzinárodnom obchode je dôležité v záujme posilnenia rastu a konkurencieschopnosti.

3.1.2.5 Je zvlášť potrebné posilniť a rozšíriť tak pilotné iniciatívy zamerané na vytváranie európskych podporných stredísk v tretích krajinách, tzv. Európskych podnikateľských stredísk (European Business Centres) ⁽⁸⁾, ako aj úsilie o plnú funkčnosť tímov pre prístup na trh (Market Access Teams).

⁽⁷⁾ Ako obmedzenia uplatňované Čínou, Indiou a inými krajinami.

⁽⁸⁾ V Číne, Thajsku, Indii a vo Vietname.

3.1.3 **Štandardizácia.** Potrebné je uplatňovať silnú politiku tvorby noriem a ochrany duševného vlastníctva a zabezpečiť vonkajší rozmer procesov štandardizácie.

3.1.3.1 Neslobodno dopustiť, aby sa normy zmenili na obchodné bariéry a aby zvýšenie počtu národných noriem v oblasti služieb tvorilo prekážky obchodu.

3.1.3.2 EHSV je presvedčený, že by sa mala zaviesť zákonná povinnosť pre všetkých tvorcov noriem dodržiavať pri vývoji noriem zásady WTO-TBT.

3.1.3.3 Ďalšou základnou témou je interoperabilita. Služby a aplikácie musia byť naozaj interoperabilné, aby ich trh prijal a aby boli v súlade so stanovenými cieľmi.

3.1.4 **Dialóg o regulácii.** Aby bol európsky priemysel naozaj konkurencieschopným, potrebuje rovnaké podmienky na celosvetovej úrovni v oblasti pravidiel a právnych predpisov.

3.1.4.1 K obchodným prekážkam „tarifnej“ povahy sa časti pridávajú prekážky „netarifnej“ povahy v podobe právnych predpisov. EHSV sa preto nazdáva, že by bolo potrebné zvýšiť úsilie v rôznych oblastiach, aby sa znížil počet existujúcich prekážok a aby sa zabránilo vzniku nových prekážok.

3.1.4.2 V tejto súvislosti má zásada lepšej tvorby právnych predpisov (*Better Regulation*) veľký význam pre zníženie vysokých nákladov, ktoré sú často dôsledkom príliš veľkého počtu právnych predpisov, a pre úžitok z efektívnejšieho prístupu na medzinárodné trhy prostredníctvom mechanizmov vzájomného uznávania.

3.1.5 **Spoločná obchodná politika** tvorí pilier vonkajších vzťahov Európskej únie. Právne upravuje obchodné vzťahy členských štátov s tretími krajinami, pričom základným cieľom je zaručiť rovnaké podmienky hospodárskej súťaže a rovnaké pravidlá pre všetkých.

3.1.5.1 Vzhľadom na ťažké negatívne dôsledky na zvyšujúci sa počet stále rozmanitejších odvetví je nutné zabezpečiť väčšiu účinnosť činnosti zameranej na boj proti **napodobovaniu a pirátstvu**.

3.1.5.2 Zvýšenie našej výkonnosti v cezhraničnom a medzinárodnom obchode, ako je uvedené v nových predpisoch Lisabonskej zmluvy, je dôležité pre posilnenie rastu, zvýšenie konkurencieschopnosti a dlhodobej udržateľnosti podnikov a zaručenie jednotného európskeho postoja.

3.1.5.3 Nástroje ochrany obchodu a prístupu na trhy majú hlavne chrániť európske podniky pred prekážkami obchodu. EÚ musí garantovať harmonický rozvoj svetového obchodu a podporovať jeho spravodlivý a udržateľný charakter, ktorý berie ohľad na rôzne stupne rozvoja tretích krajín, pričom pomáha tým menej rozvinutým pri ich industrializácii

a vyžaduje dôsledné dodržiavanie noriem zo strany rozvíjajúcich sa krajín.

3.1.5.4 EÚ musí definovať presné hospodárske kritériá, aby mohla rokovať a uzatvárať dohody o voľnom obchode a určiť svojich partnerov, hlavne pokiaľ ide o potenciál trhov z hľadiska rozsahu a hospodárskeho rastu, a zaistiť jasné mechanizmy posudzovania ex ante (politického súladu) a ex post (dôsledného dodržiavania symetrie a reciprocity) aj podporou európskeho sociálneho dialógu a organizovanej občianskej spoločnosti.

3.1.5.5 Súčasne so znižovaním poplatkov sadzieb v rámci WTO je nutné vyvíjať aj úsilie o zlepšovanie pracovných podmienok v súlade s normami WTO.

3.1.6 **Imidž a perspektívy Európskej únie.** Je potrebná vízia sledujúca logiku udržateľného rozvoja schopná podporiť inkluzívnu spoločnosť, otvorené hospodárstva a mierové vzťahy, s celosvetovým a dlhodobým rozmerom.

3.1.6.1 Väčšia pozornosť sa musí venovať imidžu Európskej únie aj smerom dovnútra, ale hlavne smerom navonok, musí sa zabezpečiť koherencia, jednota a rýchlá akcieschopnosť v záujme jej plného vyzdvihnutia. Treba stanoviť a uskutočniť opatrenia rozčlenené na synergické a navzájom koherentné úrovne s cieľom:

— zabezpečiť **vyvážené otvorenie trhov** a zároveň chrániť obmedzené zdroje planéty a zaručiť **bezpečný a udržateľný prístup Európy k zdrojom**, ktoré sú pre ňu strategicky nevyhnutné,

— **posilniť hospodársky dialóg so všetkými hlavnými partnermi** v rámci multilaterálneho prístupu,

— pokračovať v **posilňovaní medzinárodnej úlohy eura**,

— ponúknuť EÚ ako „**medzinárodnú regulačnú veľmoc**“, ktorá podporuje zvyšovanie noriem v oblasti priemyslu, životného prostredia, v sociálnej oblasti, ako aj v oblasti dôstojnej práce, verejného obstarávania a duševného vlastníctva,

— **dať nový impulz trom základným politikám vonkajšieho rozvoja EÚ**: rozšírenie, politika susedstva a Únia pre Stredozemie, nové partnerstvo s Afrikou v rámci AKT ⁽⁹⁾.

3.1.6.2 EHSV je hlboko presvedčený, že bez **spoločnej prognózy na európskej úrovni o celosvetových vyhlídkach európskej priemyselnej politiky** nebude možné rozvinúť spoločnú strategickú víziu nevyhnutnú pre silný a koherentný impulz, ktorý potrebuje vonkajší rozmer európskej priemyselnej politiky.

⁽⁹⁾ Pozri stanovisko EESC na tému „Vonkajší rozmer obnovenej Lisabonskej stratégie“, Ú. v. EÚ C 128/2010, s. 41.

3.1.6.3 EHSV je presvedčený, že záujem európskeho priemyslu spočíva v raste a jediným spôsobom, ako ho dosiahnuť je nebyť stále vystavený konkurencii s nižšími nákladmi.

3.1.7 Odvetvové iniciatívy: vedúce trhy a európske platformy

3.1.7.1 Európa musí svoju budúcnosť na budovať na svojich prednostiach. Stále sú vyvíjané rôzne odvetvové riešenia na zlepšenie celosvetovej konkurencieschopnosti Európy a zvýšenie príťažlivosti Európy ako miesta, kde sa oplatí žiť a pracovať.

3.1.7.2 Medzi hlavné oblasti patria:

- technologická infraštruktúra,
- energetické rozvodné siete,
- spoločnosť založená na vedomostiach a digitálna spoločnosť,
- zdravie a mobilita,
- prierezové technológie potrebné pre priemysel EÚ.

3.1.7.3 Podľa EHSV je potrebné vytvoriť posilnený rámec združujúci rôzne odvetvové prístupy ako napríklad:

- európske technologické platformy,
- iniciatívy vedúcich trhov,
- rôzne poradné výbory na vysokej úrovni,
- inovačné platformy ako LeaderShip, Cars 21, ICT Task force,
- skupina na vysokej úrovni pre chemický priemysel.

3.1.7.4 EHSV sa okrem toho nazdáva, že niektoré odvetvia, ktoré sú zvlášť citlivé a sľubné, by si zaslúžili, aby boli ďalej rozvíjané. Sú to napríklad tieto oblasti:

- **vesmír,**
- **udržateľná mobilita,**
- **budúce sociálne výzvy v oblasti klimatických zmien,**
- **výzvy v oblasti hospodárskej súťaže,** ako napríklad v chemickom priemysle, v inžinierstve a v poľnohospodársko-potravinárskom odvetví,
- **energeticky vysoko náročné odvetvia.**

4. Vonkajší rozmer politik EÚ ako kľúč k úspechu priemyslu EÚ

4.1 Ako zdôraznilo maďarské predsedníctvo Rady Európskej únie, na celom svete dochádza k veľmi rýchlej a hlbkej transformácii a Európa musí byť schopná čeliť oveľa silnejšej svetovej konkurencii než v minulosti.

4.2 Dvadsať miliónov podnikov EÚ, predovšetkým malých a stredných podnikov, riadených ich zakladateľmi, pracovníkmi, remeselníkmi a podnikateľmi, musí mať možnosť inovovať, posilňovať svoju konkurencieschopnosť a vytvárať pracovné miesta s podporou európskej priemyselnej politiky zjednotenej vo svojom vonkajšom rozmere.

4.3 EHSV víta závery zo zasadnutia Rady EÚ zo 17. decembra 2010 v oblasti medzinárodnej hospodárskej súťaže a jednotného trhu.

4.4 EHSV predovšetkým zdôrazňuje význam inteligentného, predvídateľného a menej nákladného regulačného rámca pre podniky a lepšieho podnikateľského prostredia pre malé a stredné podniky, ktorý im umožní pôsobiť s dlhodobou víziou.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Verejné podniky tretích krajín ako účastníci verejného obstarávania v EÚ“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2011/C 218/06)

Spravodajca: **pán ROSSITTO**Pomocný spravodajca: **pán PAETZOLD**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 16. septembra 2010 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 svojho rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému:

„Verejné podniky tretích krajín ako účastníci verejného obstarávania v EÚ“.

Poradná komisia pre priemerné zmeny poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 4. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza zo 4. mája 2011) prijal 152 hlasmi za, pričom 4 členovia hlasovali proti a 9 sa hlasovania zdržali, toto stanovisko:

1. Závety a odporúčania

1.1 EHSV si myslí, že otvorenie systémov verejného obstarávania všetkých krajín medzinárodnej konkurencii na základe Dohody o vládnom obstarávaní GPA/WTO je prínosom: táto dohoda zaručuje podstatnú právnu reciprocitu a symetriu, a umožňuje odstrániť vplyv protekcionistických opatrení a postupov nekalej hospodárskej súťaže, prijaté aj napriek špecifickým dohodám s krajinami s rýchlo sa rozvíjajúcim hospodárstvom, v súlade s primárnym a sekundárnym právom EÚ v tejto oblasti a v súlade s judikatúrou Súdneho dvora EÚ.

1.2 Podľa názoru EHSV musí EÚ zvýšiť svoju vyjednávaciu schopnosť, aby na základe primárneho a sekundárneho európskeho práva zlepšila prístup k verejnému obstarávaniu tretích krajín, keďže otvorila viac ako 80 % svojho trhu verejného obstarávania, zatiaľ čo ostatné veľké rozvinuté hospodárstva otvorili svoje trhy verejného obstarávania len na 20 %.

1.3 EHSV dôrazne žiada Európsky parlament, Radu a Komisiu, aby zaručili, že sa záujmy EÚ v oblasti prístupu k verejnému obstarávaniu budú chrániť efektívnejšie a strategickjšie tak v rámci Únie, ako aj na medzinárodnej úrovni, čím sa posilní dôveryhodnosť EÚ v svetovom meradle, ale aj prežitie a rozvoj hospodárskeho a sociálneho európskeho modelu.

1.4 Podľa názoru EHSV musia pre zmluvné podniky platiť rovnaké podmienky trhovej konkurencie, aby sa zabezpečila spravodlivá hospodárska súťaž s rovnakými zbraňami, na základe reciprocitu s podnikmi tretích krajín, ktoré dodržiavajú základné princípy medzinárodného verejného obstarávania, a najmä pokiaľ ide o zákaz štátnej pomoci (priamej alebo nepriamej), metódy výpočtov cien, zásadu predbežnej opatrnosti v oblasti nákladov a rizík.

1.5 EHSV odporúča zákonodarcom európskeho verejného obstarávania a vyjednávačom EÚ na medzinárodnej scéne, aby, pokiaľ ide o medzinárodné verejné obstarávanie, preukázali koherentnosť a aby vzali do úvahy možné vzájomné vplyvy, ktoré môžu vyplývať z ich činnosti a zároveň podporili rovnosť zaobchádzania, nediskrimináciu, vzájomné uznávanie, proporionalitu, transparentnosť, boj proti korupcii, dodržiavanie sociálnych noriem a noriem v oblasti životného prostredia a dodržiavanie základných práv.

1.6 EHSV považuje za nevyhnuté zaviesť systematickú kontrolu koherentnosti výsledkov vyjednávaní vedených Komisiou na bilaterálnej a multilaterálnej úrovni s mandátom členských štátov, ako aj to, aby členské štáty uplatňovali príslušné prijaté opatrenia v ich celistvosti a efektívne.

1.7 EHSV si myslí, že by bolo vhodné transformovať dohodu GPA, ktorá je viacstranná, na multilaterálnu dohodu, ku ktorej by sa pripojili nové krajiny a ktorá by bola sprevádzaná prechodnými opatreniami v oblasti kompenzácie, cenovej preferencie, integrácie nových entít alebo nových sektorov, ako aj v oblasti nových prahov. Taktiež si myslí, že je potrebné jednoznačne opäť uvažovať o možnosti dočasne vylúčiť z dohody GPA tie verejné obstarávania, ktoré sú predmetom európskeho financovania, pre podniky z krajín, ktoré udržiavajú opatrenia vnútroštátnej ochrany.

1.8 EHSV požaduje, aby sa rýchlo prijala „Iniciatíva o prístupe spoločností a tovaru z tretích krajín na trh verejného obstarávania v EÚ“ (MASP – Market Access Scheme for Procurement), ktorá už bola oznámená, ako aj mechanizmy recipročného otvorenia trhu, ktoré budú jasné, transparentné a odskúšané, aby sa zaručil symetrický prístup k trhu verejného obstarávania, prostredníctvom vhodného prispôsobenia „balíka o verejnom obstarávaní“ z roku 2004.

1.9 EHSV sa domnieva, že je vhodné posilniť prístup založený na prevencii a systéme „včasného varovania“, pokiaľ ide o návrhy a/alebo zavádzanie príliš obmedzujúcich nariadení (z hľadiska verejného obstarávania) v tretích krajinách, s cieľom určiť potenciálne prekážky a poukázať na ne na medzinárodnej úrovni hneď, ako vzniknú, prostredníctvom neustálej aktualizácie databázy Európskej komisie týkajúcej sa prístupu na trh, aby najmä malé a stredné podniky v EÚ mali k dispozícii spoľahlivé a rýchlo dostupné informácie o výberových konaniach, formalitách a špecifických technických klauzulách v zadávacích podmienkach, sprevádzané štatistickými databázami a indikátormi vplyvu pokiaľ ide o narušenie.

1.10 EHSV odporúča prijať zmierňujúce opatrenia a zjednodušiť postupy, tým, že sa prispôbia novým výzvam EÚ, aby sa zaručilo, že zmluvné subjekty v rámci EÚ i na medzinárodnej úrovni, využijú všetky možnosti, ktoré dokážu malé a stredné podniky ponúknuť v ekonomickej oblasti a v oblasti inovácie, vrátane činností vzdelávania, informovania a podpory určených dodávateľom a uchádzačom o medzinárodné výberové konanie a v oblasti verejného obstarávania tretích krajín, najmä pre ich riadiacich pracovníkov a vedúcich.

2. Úvod

2.1 V EÚ predstavuje ročný objem verejného obstarávania majetku a služieb asi 17 % HDP alebo 2 100 miliárd eur, z toho asi 3 % sú nad prahovou hodnotou GPA (Dohoda o vládom obstarávaní uzatvorená v rámci WTO) ⁽¹⁾. Na svetovej úrovni sa hodnota verejného obstarávania odhaduje medzi 10 a 20 % HDP, pričom však neexistujú porovnateľné údaje dostupné pre krajiny, ktoré nepodpísali dohody GPA: celkový objem verejného obstarávania prevyšuje 10 % celosvetového HDP.

2.2 Európske spoločnosti, veľké nadnárodné spoločnosti, či najpodnikavejšie malé a stredné podniky sa snažia presadiť sa na svetových trhoch, ale stretávajú sa s čoraz väčšími problémami pri vstupe na trh verejného obstarávania, ani nie tak v dôsledku prekážok spojených s hranicami, ale najmä v dôsledku prekážok, ktoré „presahujú hranice“. Tieto prekážky sú komplexnejšie a spôsobujú viac problémov z technického hľadiska, keďže ich identifikácia, analýza a odstraňovanie trvá dlhšie, a normy a postupy, ktoré sa na ne vzťahujú, sú obmedzujúce, čím vzniká riziko, že európske podniky sa nebudú môcť efektívne zapojiť do výberových konaní v tretích krajinách.

2.3 Toto stanovisko iniciatívy sa vzťahuje na špecifický aspekt verejného obstarávania, ako to naznačuje jeho názov. Ide o to preskúmať a špecifikovať, ako môže EÚ, vo vzťahu k účasti verejných spoločností tretích krajín na verejnom obstarávaní v rámci EÚ:

— zabezpečiť správne fungovanie svojho vnútorného trhu v oblasti verejného obstarávania,

— zabezpečiť, že spoločnosti tretích krajín budú mať právo vykonávať činnosť na európskom trhu pri dodržaní rovnakých podmienok a kritérií prístupu ako všetky ostatné spoločnosti,

— zabezpečiť reciprocitu a symetriu prístupu európskych spoločností na trh verejného obstarávania tretích krajín.

Ostatné aspekty verejných trhov sú alebo budú predmetom stanoviska EHSV.

2.4 Prepojenie medzi otvorením vonkajšieho obchodu a reformami vnútorného trhu má dvojaký zmysel: v oboch prípadoch je cieľom znížiť náklady vyplývajúce zo zbytočných prekážok vyplývajúcich z predpisov, ktoré bránia obchodu s majetkom, so službami a s investíciami, rastúca vzájomná závislosť medzi vnútorným trhom a medzinárodnými trhmi si vyžaduje, aby si tvorcovia predpisov vnútorného trhu EÚ a vyjednávači EÚ v oblasti medzinárodného obchodu a medzinárodných trhov verejného obstarávania uvedomovali vzájomné následky, ktoré môže spôsobiť ich činnosť a viedli koherentnú politiku založenú na podpore zásad primárneho a sekundárneho európskeho práva, tak ako ich potvrdili Súdny dvor a Charta základných práv:

— dodržiavanie ľudských práv,

— boj proti korupcii,

— dodržiavanie sociálnych noriem a noriem životného prostredia,

— transparentnosť,

— proporcionalita,

— rovnaké zaobchádzanie,

— nediskriminácia,

— vzájomné uznávanie.

2.5 V oblastiach noriem a predpisov, služieb, investícií, verejného obstarávania, práv duševného vlastníctva a systémov certifikácie používa množstvo krajín, ktoré sú našimi obchodnými partnermi, aj naďalej nákladné postupy, a preukazuje určitý nedostatok transparentnosti a zavádza opatrenia priemyselnej politiky, ktorých cieľom je nútené nahradenie dovozu, nútené prevody technológií a povolenie preferenčného prístupu miestnych výrobcov k surovinám.

2.6 Zatiaľ čo európske spoločnosti sú vystavené rastúcej konkurencii na vnútornom trhu, ktorá podporila transparentné otvorenie trhu a podnikla výrazné úsilie na vytvorenie vnútorného európskeho bezbariérového trhu, zdá sa byť jasné, že toto otvorenie ponecháva vnútorný trh celkom bez ochrany pred aktérmi trhov tretích krajín, ktorí nepristúpili k rovnakému otvoreniu svojich vlastných trhov.

⁽¹⁾ Zdroj: Odhady, ktoré zverejnila Európska komisia v dokumente KOM(2010) 612 v konečnom znení.

2.7 EÚ má prísne pravidlá v tejto záležitosti, ktorých cieľom je zaručiť spravodlivú hospodársku súťaž s rovnakými zbraňami. Skúsenosti však ukazujú, že žiadne z týchto pravidiel sa nevzťahuje na verejné spoločnosti tretích krajín, najmä keď sa zúčastňujú na výberových konaniach v oblasti verejného obstarávania, čo je v protiklade s princípmi vnútorného trhu a extrémne škodlivé pre európsky priemysel a ekonomiku.

2.8 Podľa CCMI je nevyhnutné preskúmať, akým spôsobom môže EÚ zabezpečiť správne fungovanie vnútorného trhu, vrátane prípadov, keď sú verejné spoločnosti tretích krajín oprávnené vykonávať činnosť na tomto trhu, a zároveň pokračovať v boji proti protekcionizmu a stavať sa proti všetkým formám sociálneho dumpingu a dumpingu v oblasti životného prostredia⁽²⁾, proti neprehľadnosti nákladov, cien a štátnych dotácií, ako aj proti nedodržiavaniu pravidiel v oblasti rozpočtu a pravidiel slobody trhu v záujme spotrebiteľov, podnikov a európskych daňových poplatníkov.

2.9 Verejné obstarávanie bolo výslovne oslobodené od základnej povinnosti národného zaobchádzania na základe všeobecnej dohody o clách a obchode, ako aj od záväzkov vyplývajúcich zo všeobecnej dohody o obchode so službami. Je však vhodné zohľadniť skutočnosť⁽³⁾, že do roku 2015 bude 90 % celosvetového rastu vznikáť mimo Európskej únie, jednu tretinu tohto rastu vytvorí len Čína. V nasledujúcich rokoch sa budeme musieť chopiť príležitosti, ktorú ponúkajú vysoké úrovne rastu zaznamenané v tretích krajinách, najmä vo východnej a južnej Ázii.

2.10 Náš trh je už značne otvorený, trhy našich hlavných obchodných partnerov sú však otvorené podstatne menej, najmä na miestnej a regionálnej úrovni. Ak sa o tom chcete presvedčiť, stačí preskúmať niekoľko príkladov na rôznych kontinentoch:

2.10.1 V **ČÍNE** je otvorenie trhu ešte na míle vzdialené. Čína zaznamenala v roku 2009 HDP vo výške 3 573,8 miliárd eur a v tom istom roku vyviezla do EÚ tovar a služby za 227 miliárd eur, zatiaľ čo dovoz produktov z EÚ tvorí 99,7 miliárd eur. Klauzuly týkajúce sa nakupovania miestnych tovarov (*buy local*) existujú už od roku 2003, ako je to uvedené v článku 10 vládneho zákona o verejnom obstarávaní (Government Procurement Law – GPL), a politika nakupovania čínskeho tovaru (*buy Chinese*) bola posilnená v roku 2007 dvomi dekrétmi, ktoré obmedzujú možnosti vstupu zahraničného tovaru v rámci verejného obstarávania, ak nebudú miestne produkty „neprimerane“ drahšie a nižšej kvality. V roku 2009 sa interpretácia tohto pravidla sprísnila, čím sa uzatvorili všetky možnosti, najmä v oblasti produktov vyspelých technológií (hightech) a inovatívnych produktov. Okrem toho bola v rámci plánu obnovy z rokov 2008 a 2009 na stimuláciu interného dopytu zavedená prísna kontrola vzťahujúca sa na verejné obstarávanie v sektore stavebníctva. V novembri 2009 Čína zaviedla

„zoznam akreditovaných inovatívnych produktov národného pôvodu“, a v roku 2010 štátna rada navrhla zmeny, pokiaľ ide o spoločnosti kontrolované štátom, s cieľom podnietiť ich, aby operovali len na domácom trhu. Zároveň udelila štátnu pomoc čínskemu priemyslu vyspelých technológií, aby sa stal konkurencieschopnejším na zahraničných trhoch⁽⁴⁾.

2.10.1.1 V oblasti pracovných trhov Čína opustila svoj systém licencií na riadenie projektov, riadenie výstavby a ostatných služieb výstavby, ktoré nahradila novým systémom určeným pre „celkom cudzie stavebné spoločnosti“ (WFOCE – *wholly foreign-owned construction enterprise*) a spoločné podniky (*joint ventures*), v rámci ktorého sú zahraničné spoločnosti de facto vylúčené z projektov, ktoré sú predmetom k výzve na predkladanie ponúk na národnej úrovni, a majú právo odpovedať len na niektoré výzvy na medzinárodnej úrovni, ktoré sa vzťahujú na projekty v Číne: tieto dva systémy, WFOCE a spoločné podniky, musia zodpovedať čínskemu systému kvalifikácie, ktorý počíta so sociálnym kapitálom rovnajúcim sa minimálne päťnásobku hodnoty projektu, riadiacim personálom zahŕňajúcim asi 300 zamestnancov s trvalým bydliskom v Číne počas minimálne jedného roka, s referenciami ostatných prác vykonaných v Číne, a pokiaľ ide o spoločné podniky, zohľadňuje partnera s najnižšou kvalifikáciou⁽⁵⁾.

2.10.1.2 Aktuálna ponuka Číny v rámci rokovaní s WTO, vzťahujúca sa na Dohodu o vládnom obstarávaní (GPA), vynecháva, pokiaľ ide o činnosti, ako aj zmluvné strany, veľkú väčšinu stavebných prác, ktoré by mohli zaujímať európske spoločnosti.

2.10.1.3 V **RUSKU**, ktoré nie je signatárom dohody GPA, obmedzujú pravidlá ministerstva hospodárskeho rozvoja z roku 2008 podmienky prístupu na trh vládneho a mestského verejného obstarávania a uprednostňujú národné produkty a služby, ktoré môžu byť nadhodnotené v porovnaní s konkurenciou až o 15 %, odkedy sa v roku 2009 prijali protikrizové opatrenia na podporu nákupu ruských produktov a služieb.

2.10.2 V **BRAZÍLI** bol zákon o verejnom obstarávaní zmenený v júli roku 2010, aby si mohli zmluvné úrady vyhradiť 25 % maržu na tovary a služby vyrobené kompletne alebo čiastočne v Brazílii. V roku 2009 zaznamenala Brazília HDP 1 128,5 miliárd eur⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Pozri KOM(2010) 612/1.

⁽³⁾ Pozri KOM(2010) 612/4.

⁽⁴⁾ Jednou z hlavných obáv, pokiaľ ide o verejné obstarávanie, ale aj duševné vlastníctvo, je politika podpory „domácej inovácie“, ktorej cieľom je pomôcť čínskym firmám dostať sa vyššie na rebríčku reťazca hodnôt. Táto politika, ktorá bola prvýkrát spomenutá v novembri 2009, výrazne bráni prístupu k verejnému obstarávaniu v Číne v širokej škále sektorov, od zelených technológií až po telekomunikácie. Pozri SEK(2011) 298.

⁽⁵⁾ Pozri oznámenie Komisie a dokument WTO S/C/W/286, odseky 15 až 19. Okrem toho, keď zahraničná spoločnosť získa čínsku spoločnosť, kvalifikácie tejto čínskej spoločnosti sa zrušia a podnik musia začínať úplne od začiatku.

⁽⁶⁾ Pozmeňujúce a dopĺňujúce návrhy z júla 2010 k brazílskemu zákonu o verejnom obstarávaní zaviedli klauzulu o dočasnom nakupovaní brazílskych tovarov a služieb.

2.10.3 V USA Kongres pritvrdil nároky kapitoly týkajúcej sa nakupovania amerických tovarov a služieb, ktorá je súčasťou zákona *American Recovery and Reinvestment Act* (ARRA) (7). V roku 2009 mali Spojené štáty HDP 10 122,6 miliárd eur; ich vývoz do EÚ predstavoval 286,8 miliárd eur tovarov a služieb, v porovnaní s 323,8 miliardami dovozu z EÚ (8).

2.10.4 V JAPONSKU, ktoré je 7. vývozným trhom EÚ, s vývozom vo výške 36 miliárd eur a dovozom 56,7 miliárd eur v roku 2009, majú spoločnosti z EÚ problémy dostať sa k verejnému obstarávaniu, aj napriek tomu, že Japonsko je signatárom dohody GPA/WTO: iba 4 % celého japonského trhu verejného obstarávania boli otvorené spoločnostiam z EÚ, čo predstavuje 22 miliárd eur (2007), alebo menej ako 0,7 % japonského HDP. V porovnaní s tým mali japonské spoločnosti prístup k verejnému obstarávaniu v EÚ s objemom 312 miliárd eur (alebo 2,5 % HDP EÚ) (9).

2.10.5 V apríli 2010 prijal VIETNAM smernicu o používaní národných produktov a materiálov a o verejnom obstarávaní na tieto produkty, ktoré je financované zo štátnych zdrojov. HDP Vietnamu dosiahol 66,8 miliárd eur v roku 2009, vývoz tovarov do EÚ dosiahol 7,8 miliárd, v porovnaní s dovozom z EÚ vo výške 3,8 miliárd.

2.10.6 V AUSTRÁLIÍ prijali dva štáty v roku 2009 ustanovenia o trhoch verejného obstarávania, ktoré sa považujú za strategické (viac ako 250 miliónov austrálskych dolárov). V štáte Viktória musí byť 40 % produktov miestnych (austrálskych/novozélandských), zatiaľ čo v štáte Nový Južný Wales bola stanovená cenová preferencia vo výške 20 %, ku ktorej sa v závislosti od jednotlivých prípadov pridá dodatočná preferencia vo výške 2,5 až 5 %. V roku 2009 bolo HDP Austrálie 712,8 miliárd eur; jej vývoz do EÚ predstavoval tovary a služby v hodnote 14,4 miliárd eur, v porovnaní s 34,1 miliardami eur dovozu z EÚ.

2.11 Na druhej strane v TURECKU sa systém verejného obstarávania zlepšil prijatím zákona č. 5812 z roku 2008, ktorý prispôsobil vnútroštátne ustanovenia ustanoveniam

(7) Právne predpisy obsahujú dve nové opatrenia zamerané na nakupovanie amerických tovarov a služieb, podľa ktorých „sa finančné prostriedky podľa tohto zákona nesmú použiť na projekt vzťahujúci sa na výstavbu, transformáciu, údržbu alebo opravu verejnej budovy alebo verejného diela, ak nebudú železné, kovové prvky a ostatné produkty používané v tomto projekte vyrobené v Spojených štátoch. Ministerstvo pre vnútornú bezpečnosť môže pridelené zdroje podľa tohto zákona použiť na nákup tovaru z detailného zoznamu textilných materiálov iba v prípade, že boli tieto materiály vypestované a transformované v Spojených štátoch.“

(8) Ďalším príkladom je zákaz, aby americká administratíva zadávala objednávky v takzvaných „obrátenej“ spoločnostiach, teda v spoločnostiach, ktoré sú mimo pôsobnosť americkej daňovej jurisdikcie, pretože sídli v krajine s iným daňovým režimom. To vyvoláva vážne obavy, či je tento postup v súlade s pravidlami dohody GPA/WTO. Vyplýva z neho, že spoločnosť z EÚ sídliaca v EÚ nemôže predávať americkej administratíve ani vtedy, ak je chránená dohodou GPA.

(9) Pozri SEK(2011) 298.

Spoločenstva: trhy v rámci dodávky tovarov, prác a služieb sú založené na otvorených mechanizmoch hospodárskej súťaže, aj keď je vhodné zdokonaľiť transpozíciu smerníc EÚ, pokiaľ ide o odvolacie systémy (10). Trhy nad prahom EÚ sa v roku 2008 zvýšili na 7 303 miliónov eur pre práce; 8 459 miliónov eur pre služby; 8 042 miliónov eur pre tovary.

3. Aktuálny rámec právnych predpisov

3.1 Rámec právnych predpisov, ktorým sa v súčasnosti riadi verejné obstarávanie pre európske spoločnosti, sa skladá z nasledujúcich prvkov:

— základný rámec spoločenstva tvorený smernicami o verejnom obstarávaní z roku 2004: smernica 2004/18/ES o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby a smernica 2004/17/ES o koordinácii postupov obstarávania subjektov pôsobiach v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb, spolu so smernicou 2007/66/ES o revízii postupov verejného obstarávania a kódexom osvedčených postupov na podporu prístupu malých a stredných podnikov k verejnému obstarávaniu (11), ako aj smernicami 89/665/EHS a 92/13/EHS,

— zmluva, ktorá zaviedla do primárneho práva EÚ uznanie práva na regionálnu a miestnu autonómiu s možnosťou verejných orgánov odvolávať sa na vlastné nástroje pri plnení svojich úloh verejnej služby, napríklad rôzne formy verejných partnerstiev,

— mnohé rozsudky Súdneho dvora EÚ v oblasti verejného obstarávania,

— viacstranná dohoda WTO o vládnom obstarávaní (GPA), ktorá sa momentálne reviduje a ktorá je centrálnym nástrojom na otvorenie medzinárodného verejného obstarávania, zatiaľ čo hlavné ustanovenia o prístupe k trhom vo všeobecnej dohode WTO o obchode so službami (GATS) sa nevzťahujú na verejné obstarávanie, odhliadnuc od súčasných multilaterálnych rokovanií o verejnom obstarávaní služieb, v ktorých sa EÚ zasadzuje za prístup k trhom a nediskrimináciu, pokiaľ ide o trhy verejného obstarávania služieb, ako aj od série noriem spoločných postupov vzťahujúcich sa na nákupy,

— klauzuly o verejnom obstarávaní, ktoré sú súčasťou dohôd o voľnej výmene, asociačných dohôd (AD), partnerských dohôd a dohôd v zmysle spolupráce (DPS), stabilizačných a asociačných dohôd, dohôd o hospodárskom partnerstve, dočasných dohôd pre obchod a sprievodné opatrenia a dohôd o obchodnej a ekonomickej spolupráci,

(10) Hodnotenie verejného obstarávania v Turecku v roku 2009 – SIGMA (Podpora zlepšovania verejných inštitúcií a systémov riadenia), spoločná iniciatíva Európskej únie a OECD.

(11) Pozri dokument útvarov Komisie SEK(2008) 2193.

— uplatňovanie európskeho práva v oblasti verejného obstarávania a koncesie inštitucionálnych verejno-súkromných partnerstiev.

4. Pripomienky

EHSV si myslí, že otvorenie systémov verejného obstarávania všetkých krajín medzinárodnej konkurencii na základe Dohody o vládnom obstarávaní/WTO je tromfom, keďže tento program garantuje reciprocitu a symetriu predpisov, ktoré umožňujú odstrániť vplyv protekcionistických opatrení a postupy nekalej konkurencie, prijaté aj napriek špecifickým dohodám s krajinami s rýchlo sa rozvíjajúcim hospodárstvom.

4.1 EHSV zdôrazňuje, že podľa informácií poskytnutých Komisiou „do roku 2015 sa bude 90 % svetového rastu vytvárať mimo Európy, pričom tretinu bude tvoriť Čína samotná“⁽¹²⁾.

4.2 EHSV schvaľuje princíp, podľa ktorého musí EÚ pre rozvoj svojich vlastných konkurenčných výhod „zaručiť efektívnejšiu a strategickú ochranu [svojich] záujmov“, pri posilnení „dôveryhodnosti Európy na medzinárodnej scéne, ale aj životnosti a rozvoja ekonomického a sociálneho európskeho modelu“: „Na dosiahnutie vyššej dôveryhodnosti musí Európa zvýšiť svoju vyjednávaciu právomoc na zlepšenie svojho prístupu na trhy tretích krajín“, pričom „Európska únia otvorila viac ako 80 % svojho verejného obstarávania tretím krajinám, zatiaľ čo ostatné veľké rozvinuté ekonomiky otvorili svoje trhy verejného obstarávania len na 20 %“⁽¹³⁾.

4.3 Podľa EHSV je európsky platný rámec nariadení vzťahujúcich sa na verejné obstarávanie v zásade adekvátny a postačuje na reguláciu európskeho trhu v rámci jeho ekonomických a sociálnych aspektov, ako aj aspektov životného prostredia. Niektoré členské štáty, bohužiaľ, plne neprofitujú z možnosti, ktoré im tento rámec predpisov ponúka na zabezpečenie spravodlivej hospodárskej súťaže a riskujú otvorenie svojich trhov, na nerecipročnom základe, pre verejné spoločnosti z tretích krajín, ktoré nedodržia základné princípy medzinárodného verejného obstarávania. Je predsa len nevyhnutné, aby sa prísne dodržiavali tieto pravidlá, ako aj základné princípy zmluvy a Charty základných práv.

4.4 EHSV sa domnieva, že verejná spolupráca nesmie vytvárať paralelné trhy, ktoré sa vymykajú pravidlám verejného obstarávania a ktoré vylučujú súkromné hospodárske subjekty.

4.5 EÚ chce byť otvorenou ekonomikou, ktorá podporuje voľnú výmenu, keďže poskytuje nediskriminačný a bezpečný prístup v právnej rovine, pokiaľ ide o veľké množstvo trhov

verejného obstarávania, je potrebné zaručiť dôveryhodnosť a súčasne transparentnosť na podporu inovácie a udržateľných verejných trhov, ktoré:

— uprednostňujú ekonomicky výhodnejšiu ponuku v porovnaní s nižšou ponukou;

— zohľadňujú celý cyklus životnosti realizácie.

4.6 EHSV si myslí, že rovnaké podmienky hospodárskej súťaže sa musia na trhu uplatňovať na všetky zmluvných strany. V tomto ohľade má pochybnosti, pokiaľ ide o podmienky účasti „štátnych spoločností“ tretích krajín, najmä pokiaľ ide o štátnu pomoc, či už priamu, alebo nepriamu, ktorá je zakázaná, metódu výpočtu, zohľadnenie zásady predbežnej opatrnosti v oblasti nákladov a rizík. Európsky trh v podstate garantuje prístup, bez toho, aby poskytoval primeranú ochranu pred nekalou konkurenciou, čo vyvoláva vysoké riziko, že zo strany týchto „štátnych“ spoločností dôjde k sociálneho dumpingu a dumpingu v oblasti životného prostredia ako aj nedodržania súboru etických noriem obsiahnutých v zmluvách a Charte základných práv.

4.7 Podľa EHSV je potrebné:

4.7.1 Trvať počas medzinárodných rokovaní a rokovaní s tretími krajinami na tom, že hodnoty, práva a základné princípy Európskej únie, tak ako sú stanovené primárnym právom únie na základe zmlúv a Charty základných práv, sú indiskutabilné a musia sa dodržiavať.

4.7.2 Hovoriť jedným hlasom, koherentne a solidárne v rámci medzinárodných rokovaní a vyhýbať sa individuálnym národným krokom, ktoré by mohli oslabiť spoločnú vyjednávaciu pozíciu, a pristúpiť k reálnemu plánovaniu otvorenia národných trhov podľa podmienok a obmedzení stanovených v dohodách uzavretých na európskej úrovni.

4.7.3 Zaviesť užšiu koordináciu medzi útvarmi Komisie, ktoré spracúvajú rôzne aspekty obchodných a priemyselných vyjednávaní, či rokovaní o spolupráci, v súlade s ustanoveniami o trhoch verejného obstarávania na multilaterálnej úrovni podľa Dohody o vládnom obstarávaní z roku 1994, dohody o voľnom obchode novej generácie, dohôd o partnerstve a spolupráci (DPS) alebo asociačných dohôd (AD) v rámci európsko-stredomorského partnerstva a dodržiavať prístup zameraný najmä na netarifné bariéry a tlaky, ktoré bude potrebné vyvinúť na otvorenie verejných trhov spoločnostiam z EÚ.

4.7.4 Transformovať viacstrannú Dohodu o verejnom obstarávaní na multilaterálnu dohodu, vďaka novým členom a spolu s prechodnými opatreniami v zmysle kompenzácie, cenovej preferencie, zavedenia orgánov alebo sektorov a vyšších prahov.

⁽¹²⁾ Pozri KOM (2010) 612, oddiel 1.

⁽¹³⁾ Spoločné vyhlásenie Francúzska, Nemecka, Španielska, Portugalska, Talianska a Poľska na podporu lepšej reciprocity medzi EÚ a jej obchodnými partnermi z 9. februára 2011.

4.7.5 Dočasne vylúčiť z dohody GPA trhy financované z európskych fondov, a to v prípade spoločností z krajín, ktoré udržujú opatrenia národnej ochrany. Túto myšlienku už EHSV predstavil v mnohých predchádzajúcich stanoviskách⁽¹⁴⁾.

4.7.6 Dôsledne uplatňovať zásadu reciprocitu a proporcionality na isté sektory, vo „Všeobecných poznámkach a výnimkách platných pre ustanovenia článku III dodatku I ES“ Dohody GPA.

4.7.7 Donútiť spoločnosti z tretích krajín, aby dodržiavali podmienky platné pre európske spoločnosti na ich trhoch: EÚ už nemôže svoje vyjednávania zakladať na formálnej reciprocite namiesto skutočnej ekonomickej reciprocite; pre prípad nerovnováhy by sa mala zaviesť odkladná klauzula o ochrane.

4.7.8 Keď významní obchodní partneri EÚ využívajú všeobecné otvorenie európskeho trhu, bez reciprocitu, EÚ musí zaviesť ciele opatrenia na obmedzenie prístupu k istým sektorom svojho verejného obstarávania, aby podnikli svojich partnerov navrhnuť nové recipročné otvorenie trhov.

4.7.9 Prijat' v čo najskoršom termíne iniciatívu o prístupe spoločností a tovaru z tretích krajín na trh verejného obstarávania v EÚ (MASP), ako aj na rad jasných, transparentných a odskúšaných mechanizmov na recipročné otvorenie trhov a zabezpečenie symetrie prístupu k verejnému obstarávaniu v rozvinutých hospodárstvach a vo veľkých rýchlo sa rozvíjajúcich hospodárstvach, v ktorých patria do oblasti pôsobnosti smernice 2004/17/ES⁽¹⁵⁾ a sú súčasťou pracovného programu 2011⁽¹⁶⁾.

4.7.10 Zaviesť rozvinutejšiu technickú spoluprácu medzi zástupcami členských štátov a Komisiou v rámci prístupu na trh a organizovať častejšie konzultácie so zástupcami priemyselného sektora.

4.7.11 Stanoviť prísne kontroly, ako aj opatrenia, ktoré zaručia, že sa budú skutočne uplatňovať, pokiaľ ide o neprítomnosť priamej alebo nepriamej štátnej podpory, ktorá je v EÚ zakázaná, najmä pri výzvach na predkladanie ponúk, pri ktorých sa využíva európske financovanie, z EIB, zo štrukturálnych fondov alebo pri európskych sieťach, pričom musia byť celkovo dodržané záruky v zmysle sociálnych noriem Spoločenstva a noriem v oblasti životného prostredia.

4.7.12 Zdokonaľiť databázu Komisie, ktorá zhromažďuje údaje o prístupe na trhy, aby obsahovala spoľahlivé a prístupné informácie o výberových konaniach, formality a technické špecifikácie zo zadávacích podmienok, ktoré vlastne bránia účasti na trhu v tretích krajinách, a poskytovala základné štatistiky a indikátory vplyvu javov narušenia.

4.7.13 Posilniť prístup založený na prevencii a systéme „včasného varovania“, pokiaľ ide o návrhy a/alebo prijatie predpisov v tretích krajinách, ktoré by boli obmedzujúce pri predkladaní ponúk. Tento prístup by umožňoval zistiť potenciálne prekážky už od úvodnej fázy, poukázať na ne na medzinárodnej úrovni a spracovávať ich podľa zdroja so systematickým využívaním postupu oznamovania v rámci dohody o technických prekážkach obchodu.

4.7.14 Zaviesť opatrenia na úrovni EÚ určené pre malé a stredné podniky, ktorých cieľom je zabezpečiť, že príslušné zmluvné strany na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni využijú ekonomický a inovačný potenciál malých a stredných podnikov.

4.7.15 Plánovať činnosti vzdelávania, informovania a podpory pre účastníkov medzinárodných výberových konaní a výberových konaní na tretích trhoch, najmä pre ich vedúcich pracovníkov, a súčasne uznať, do akej miery je obchodná ochrana, prístup k trhom a informáciám vážnym problémom vzhľadom na ich veľkosť.

4.7.16 Zmeniť článok 55 ods. 3 smernice 2004/18/ES a článok 57 ods. 3 smernice 2004/17/ES o ponukách, ktoré sa považujú za ponuky s mimoriadne nízkou cenou, aby nebolo možné prijať ponuky predložené štátnou spoločnosťou, ktorá neposkytne dôkazy o tom, že na svoju ponuku nevyužíva štátnu pomoc, priamu alebo nepriamu, ktorú zakazujú nariadenia EÚ; takýto príklad „testu štátnej pomoci“ je uvedený v prílohe 4 *US Millennium Challenge Corporation*.

4.7.17 Doplniť ako kritérium pre povinné vylúčenie do článku 45⁽¹⁷⁾ smernice 2004/18/ES a do článku 54⁽¹⁸⁾ smernice 2004/17/ES, porušovanie práv duševného vlastníctva, pokiaľ ide o používanie patentov alebo technických údajov získaných podvodným spôsobom.

4.7.18 Zaručiť, aby budúce európske právne nástroje vzťahujúce sa na voľný pohyb pracovníkov v tretích krajinách, nepodporovali štátne podniky, využívajúce zakázanú štátnu pomoc.

4.7.19 Zabezpečiť, aby sa v centralizovanej databáze EÚ rýchlo a podrobne zverejnili reštriktívne predpisy a postupy v oblasti verejného obstarávania, ktoré bránia spoločnostiam EÚ úspešne sa zúčastňovať na konkurzoch v tretích krajinách. Patria medzi ne napríklad: legislatívne predpisy o uprednostňovaní miestneho tovaru (*Buy local*) alebo predpisy, obsahujúce narastajúce percento „miestneho obsahu“ alebo „stimulačných opatrení“ vzťahujúcich sa na miestne technológie a inovácie alebo predpisy o národnej „ekonomickej obnove“, ktoré podporujú miestne hospodárske subjekty a ktoré obmedzujú možnosti prístupu spoločností z ostatných krajín na trhy.

⁽¹⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Medzinárodné verejné obstarávanie“, Ú. v. EÚ C 224, 30.8.2008, s. 32.

⁽¹⁵⁾ KOM(2009) 592.

⁽¹⁶⁾ KOM(2010) 612 a KOM(2010) 623, oddiel II, ods. 36.

⁽¹⁷⁾ Článok 45 Osobná spôsobilosť záujemcu alebo uchádzača.

⁽¹⁸⁾ Článok 54 Kvalitatívne kritériá výberu účastníkov.

4.7.20 Ďalej posilniť koherentnosť a komplementaritu medzi vnútornou a zahraničnou politikou EÚ, aby sa mohlo nadviazať na závery Európskej rady zo septembra 2010 a „opätovne preskúmať vzťahy medzi priemyselnou politikou a politikou v oblasti hospodárskej súťaže v kontexte globalizácie a podporiť zavedenia spravodlivých podmienok hospodárskej súťaže“⁽¹⁹⁾.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁹⁾ Rada pre konkurencieschopnosť z 10. decembra 2010 – Závery Rady o integrovanej priemyselnej politike v čase globalizácie, odsek 15.

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

471. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 4. A 5. MÁJA 2011

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: „Integrovaná priemyselná politika vo veku globalizácie – Konkurencieschopnosť a udržateľnosť v popredí záujmu“

[KOM(2010) 614 v konečnom znení]

(2011/C 218/07)

Spravodajca: **Joost VAN IERSEL**

Pomocný spravodajca: **Enrico GIBELLIERI**

Európska komisia sa 28. októbra 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Integrovaná priemyselná politika vo veku globalizácie – Konkurencieschopnosť a udržateľnosť v popredí záujmu“

KOM(2010) 614 v konečnom znení.

Poradná komisia pre priemyselné zmeny poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 4. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdzi zo 4. mája) prijal 119 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV víta oznámenie o priemyselnej politike ako hlavnú iniciatívu stratégie Európa 2020. Dôrazne podporuje holistický prístup a väčšie prepojenie politík EÚ, ako aj lepšiu koordináciu priemyslu medzi EÚ a členskými štátmi. Cieľom je udržateľná konkurencieschopnosť európskeho priemyselného odvetvia v globálnom hospodárstve.

1.2 EHSV vyzýva Radu a Komisiu, aby na základe oznámenia a príslušných záverov Rady vypracovali zoznam priorít a časových harmonogramov ⁽¹⁾.

1.3 Lepšie prepojenie by podľa názoru EHSV mohlo viesť k integrovaným prístupom v plne rozvinutom vnútornom trhu v rámci sociálneho trhového hospodárstva prostredníctvom inteligentných právnych predpisov, výskumu, vývoja a inovácií, prístupu k financovaniu, energeticky účinného a nízkouhlíkového hospodárstva, politiky v oblasti životného prostredia, dopravy, hospodárskej súťaže a zamestnanosti, zlepšovania zručností a kvalifikácií, obchodu a súvisiacich otázok, a prístupu k surovinám.

1.4 Zefektívnenie vnútorného plánovania a koordinácie v rámci inštitúcií EÚ a zameranie sa na užší vzťah medzi EÚ a členskými štátmi stavajú zlepšenie riadenia do centra budúcej priemyselnej politiky. Členské štáty by mali zlepšiť vzájomnú koordináciu. Aj regióny a mestské oblasti by mali prevziať zodpovednosť. Stručne povedané, mali by sa zintenzívniť vertikálne aj horizontálne prepojenia v celej Európe, aby bolo možné udržať krok s ostatnými kontinentmi.

⁽¹⁾ Závbery prijaté Radou EÚ pre konkurencieschopnosť 10. decembra 2010 (ref. 17838/10). Európska rada urobila prvý krok 4. februára 2011 vo veci energetiky a podpory inovácie.

1.5 EHSV upozorňuje na význam výročných správ Komisie o vnútroštátnych priemyselných politikách, ktoré by sa mali zamerať na spoločne schválené ciele. Tieto správy by sa mali otvorene prediskutovať s cieľom zlepšiť koordináciu a podporovať osvedčené postupy, ako aj prispieť k rovnakým podmienkam na európskej úrovni.

1.6 EHSV trvá na zabezpečení primeranej úrovne súkromných a verejných finančných zdrojov pre konkurencieschopnosť a inováciu, ktoré by vyvážili krátenie rozpočtov. EHSV s radosťou víta plánované zlepšenie cezhraničných podmienok pre rizikový kapitál, ako aj návrhy na verejné a súkromné dlhopisy na projekty EÚ pre investície do energetiky, dopravy a informačných a komunikačných technológií⁽²⁾. Mali by sa posúdiť aj dlhopisy na projekty v iných oblastiach, napr. výskume a demonštračných činnostiach. Na ciele priemyselnej politiky sa musia zamerať aj štrukturálne fondy a Kohézny fond. Na pritiažnutie súkromného kapitálu do priemyselného odvetvia je potrebné priniesť nové inovačné nápady.

1.7 Priemyselná politika zahŕňa všetky druhy vzájomnej prepojenej výroby a služieb. Hranice medzi jednotlivými odvetviami sa stierajú. MSP nadobúdajú čoraz väčší význam z hľadiska pridanej hodnoty aj vytvárania pracovných miest. Tieto faktory si vyžadujú inteligentné horizontálne a odvetvové právne predpisy a/alebo pravidlá, ako aj sprievodné opatrenia. Mala by sa zohľadniť komplexnosť medzinárodných sietí a integrované výrobné procesy.

1.8 EHSV z dôvodu komplexnosti a rozmanitosti prepojení zdôrazňuje potrebu (spoločných) záväzkov verejných a súkromných subjektov, a to prostredníctvom skupín na vysokej úrovni, technologických platforiem, sociálneho dialógu a vzdelávacích programov.

1.9 EHSV zdôrazňuje nasledujúce priority:

- potrebu inteligentnej regulácie, regulačnej stability, primerané posudzovanie a hodnotenia ex post,
- prístup k financovaniu na úrovni EÚ: 7RP/8RP, CIP⁽³⁾, EIB a EIF, najmä pre MSP,
- Únia inovácií by mala byť veľmi úzko prepojená s priemyselnou politikou, najmä v oblasti kľúčových technológií a odvetví s vysokou spotrebou energie,
- koordinácia v rámci základných podporných reťazcov a medzi nimi – výskumné strediská, univerzity, podniky – by sa mala podporovať,
- európsky patent je testom dôveryhodnosti priemyselnej politiky,

⁽²⁾ Pozri ročný prieskum rastu, časť 9, KOM(2011) 11 v konečnom znení.

⁽³⁾ Rámcový program a program pre konkurencieschopnosť a inovácie.

— mala by sa zabezpečiť účasť a zapojenie zamestnancov,

— nevyhnutné sú školenia a odborná príprava na všetkých úrovniach spolu s podporou podnikania s cieľom zabezpečiť vysoko kvalitné a stabilné pracovné miesta a primerané a udržateľné mzdy; mali by sa poskytovať informácie o osvedčených postupoch,

— globálny vývoj vyžaduje aktívnu obchodnú politiku a účinný dohľad nad trhom a ak sa majú dosiahnuť rovnaké podmienky v globálnom meradle, musí Európa hovoriť jedným hlasom,

— európske hospodárstvo s nízkymi emisiami CO₂ a efektívne využívajúce zdroje by malo znamenať, že EÚ bude od svojich obchodných partnerov vyžadovať dodržiavanie rovnakých noriem,

— mal by sa zabezpečiť prístup k surovinám a diverzifikované zdroje energie.

2. Úvod

2.1 Priemyselná politika „nového štýlu“ pochádza z apríla 2004⁽⁴⁾. Po zdĺhavom procese liberalizácie a privatizácie naďalej prevažujú najrôznejšie národné koncepcie priemyselnej politiky.

2.2 Na úrovni EÚ prevládali rámcové podmienky podporujúce priemyselné odvetvia. Vykonávali sa odvetvové analýzy.

2.3 EHSV sa do tohto rozvoja aktívne zapájal a predkladal svoje pripomienky v sérii stanovísk o zvýšenom záujme o odvetvia a ich špecifické charakteristiky na úrovni EÚ⁽⁵⁾.

2.4 Kontext sa medzitým neustále mení. Z dôvodu finančnej a hospodárskej krízy majú rozdielne názory na riadenie na úrovni EÚ, ako aj odlišná priemyselná produktivita v členských štátoch vplyv na schopnosť Európy reagovať na zmeny.

2.5 Súčasne sa objavili nové témy a spoločenské zmeny, ako je starnutie spoločnosti, ochrana klímy a udržateľný rozvoj, dostupnosť energie, zintenzívnenie globalizácie, znalostná a digitálna spoločnosť a zmeny na trhoch práce.

2.6 Inovácia na domácich a zahraničných trhoch je na dennom poriadku, inšpirovaná prebiehajúcim výskumom a technológiami, ako aj intenzívnejšou hospodárskou súťažou.

2.7 Za posledné desaťročie sa čoraz viac zdôrazňoval prioritný význam školení a odbornej prípravy.

⁽⁴⁾ KOM(2004) 274 v konečnom znení.

⁽⁵⁾ Príslušné stanoviská EHSV sa nachádzajú na <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.enterprises-and-industry>.

2.8 Napriek zreteľnému pokroku pretrvávajúca fragmentácia vnútorného trhu a nedostatočné zameranie, čiastočne aj z dôvodu rôzneho prístupu k podnikaniu. Vzťah medzi dobudovaním vnútorného trhu a priemyselnými politikami sa príliš často prehliada. EHSV opakovane vyzýval, aby sa stanovili presné podmienky so zreteľom na potrebu cielených pravidiel pre tieto odvetvia a tematické otázky, ktoré zohľadňujú hodnotové siete rozvetvené po celom svete.

3. Čo je nové v oznámení

3.1 Priemyselná politika znamená udržať silný výrobný priemysel v Európe a zvýšiť celkovú informovanosť v spoločnosti a medzi zúčastnenými stranami v tom, že EÚ musí vyhodnotiť a zaviesť upravené podmienky pre posilnenie postavenia priemyslu – výroby a služieb – s cieľom zabezpečiť úspešný rozvoj na domácich trhoch a v zahraničí.

3.2 Priemyselná politika by mala vyriešiť problém zvýšenej neistoty a nerovnováhy, rovnako ako tvrdej hospodárskej súťaže a programov stanovených ostatnými subjektmi vo svete pri definovaní rámca pre silnú priemyselnú základňu v Európe, investície a vytváranie pracovných miest.

3.3 Priemyselná politika je jednou z hlavných iniciatív stratégie Európa 2020 spoločne s ďalšími hlavnými iniciatívami a dôležitými oblasťami, ako sú inovácia, zručnosti, obchod a jednotný trh. Tento holistický prístup poukazuje na potrebu účinnej koordinácie a súdržnosti **všetkých** politik EÚ. Koordinácia a súdržnosť vrátane súvisiacej transparentnosti a zviditeľnenia politik EÚ musí podporovať technický pokrok a inovácie (najmä základné podporné technológie), reštrukturalizáciu, vytváranie kvalitných pracovných miest⁽⁶⁾ a európsku prítomnosť na medzinárodných trhoch.

3.4 Novým nástrojom je návrh Komisie na „previerku konkurencieschopnosti“ prostredníctvom postupov posudzovania, ktorý, aby mohol zahŕňať investičné a inovačné faktory, musí presahovať rámec jednoduchej cenovej alebo nákladovej konkurencieschopnosti.

3.5 Prioritou je často prehliadaný vonkajší rozmer priemyselnej politiky. To isté sa vzťahuje aj na zvýšenú pozornosť venovanú prístupu k surovinám ako základnej podmienke pre každú priemyselnú politiku.

3.6 Obnovený dôraz sa kladie na integrovaný horizontálny prístup spojený so sektorovými aplikáciami a cielenými prístupmi, požiadavku zamerať sa na prepojenie medzi odvetviami, hodnotovými a dodávateľskými reťazcami (čo má zásadný význam pre MSP), siete a klastre, vplyv služieb podnikom a prístup k financovaniu.

⁽⁶⁾ Pozri stanovisko EHSV „Inovatívne pracoviská ako zdroj produktivity a kvalitných pracovných miest“, prijaté 18. 3. 2011 (zatiaľ nebolo uverejnené v úradnom vestníku), a najmä jeho bod 2.6.

3.7 Okrem neustálych zmien a procesov reštrukturalizácie vo veľkých častiach európskeho priemyslu oznámenie poukazuje aj na nové odvetvia s rastúcou mierou investícií a pracovných miest, ako sú kozmický priestor⁽⁷⁾, nové bezpečnostné služby a odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti.

3.8 Veľmi dôležitý a ambiciózny je podľa názoru EHSV návrh Komisie vychádzajúci z článku 173 Lisabonskej zmluvy zverejniť výročné správy o stave a rozvoji národných priemyselných politik, ktoré majú posilniť spoločné analýzy a spoločne dohodnuté postupy a politiky.

3.9 EHSV s uspokojením poznamenáva, že Rada EÚ pre konkurencieschopnosť plne podporuje rámec pre strategické smerovanie činnosti EÚ, ktoré uľahčí spoločnú víziu týkajúcu sa priorit. A čo je najdôležitejšie, Rada takisto zdôrazňuje potrebu koordinácie priemyselných politik členských štátov.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Vzhľadom na závažné okolnosti považuje EHSV oznámenie o priemyselnej politike, ako aj závery Rady za veľmi aktuálne.

4.2 Priemyselná politika ako hlavná iniciatíva stratégie Európa 2020 dokazuje, že Komisia je rozhodnutá vypracovať koordinovanú stratégiu na úrovni EÚ, ako aj na úrovni členských štátov. Záväzkov členských štátov je zásadný a neodkladný.

4.3 EHSV zdôrazňuje význam konkurencieschopného a udržateľného výrobného priemyslu v Európe. To si žiada silnú priemyselnú základňu spojenú so službami, ktoré sú pre priemysel nesmierne dôležité. Spoľahlivé zdroje poukazujú na postupný prechod v oblasti zamestnávania z výroby na priemyselne služby, a to nielen pre medzivstup, ale aj služby poskytované samotnými výrobcami⁽⁸⁾.

4.4 Na vytváranie budúcnosti sú nevyhnutné silné politiky: inteligentná energia, nanotechnológie a veda o živej prírode, nové materiály, služby podnikom a sociálne médiá, ako aj potreba rozšíriť informačné a komunikačné technológie. Európa nemá žiadny Apple ani Google. Čína napreduje veľmi rýchlo a v niektorých oblastiach už Európu prekonáva.

4.5 EÚ naliehavo potrebuje víziu a program na zvýšenie výrobných investícií a produktivity. Správne definované spoločné zásady pre opatrenia v EÚ a členských štátoch by mali priniesť stimuly pre ambiciózne investičné programy zo strany podnikov a verejných orgánov.

⁽⁷⁾ EHSV poukazuje na osobitný význam kozmického priemyslu pre rozvoj vzdialených a vidieckych oblastí.

⁽⁸⁾ Pozri o. i. *Les secteurs créateurs d'emploi à court-moyen terme après la crise* (Centre d'analyse stratégique ako príloha pre francúzskeho premiéra, november 2010).

4.6 Priemyselná politika vyžaduje primeranú úroveň súkromných a verejných finančných zdrojov. Prebiehajúce krátenie rozpočtov by sa malo vyvážiť pomocou iných, spoločne schválených finančných prostriedkov⁽⁹⁾.

4.7 EHSV sa nazdáva, že tieto tri hlavné témy bude potrebné v nadchádzajúcich rokoch rozpracovať:

- vzájomné prepojenie a interakcia širokého spektra horizontálnych a odvetvových politík EÚ,
- komplexné medzinárodné siete a integrované výrobné procesy⁽¹⁰⁾, a
- vyhodnotenie a lepšia koordinácia vnútroštátnych politík na úrovni EÚ a medzi členskými štátmi.

4.8 Zefektívnenie vnútorného plánovania a koordinácie v rámci inštitúcií EÚ a zameranie sa na užší vzťah medzi EÚ a členskými štátmi stavajú zlepšenie riadenia do centra budúcej priemyselnej politiky.

4.9 Členské štáty majú svoje vlastné priemyselné prístupy a ciele. Aby mohla byť priemyselná politika EÚ „nového štýlu“ úspešná, Rada by mala rozpracovať závery Rady EÚ pre konkurencioschopnosť ako základ pre intenzívnejšiu spoluprácu.

4.10 EHSV plne podporuje potrebu holistického a integrovaného prístupu. Užšie prepojenie politík je dôležitou koncepciou pre udržateľné sociálne trhové hospodárstvo v Európe. Malo by viesť k integrovanému prístupu k budúcnosti európskeho priemyslu na funkčnom vnútornom trhu prostredníctvom inteligentných právnych predpisov, politiky v oblasti výskumu, vývoja a inovácií, prístupu k financovaniu, politiky v oblasti energetiky a nízkouhlíkového hospodárstva, politiky v oblasti životného prostredia, dopravy, hospodárskej súťaže, zlepšovania zručností a kvalifikácií, obchodnej politiky a súvisiacich otázok, ako aj prístupu k surovinám. Odvetvové prístupy tieto možnosti ešte rozšíria. Týmito témami sa zaoberajú samostatné oznámenia⁽¹¹⁾.

4.11 EHSV víta účinnú „previerku konkurencioschopnosti“, ktorá by mala začať na selektívnom základe.

4.12 Rozhodujúci význam má zachovanie výšky či dokonca navýšenie finančných prostriedkov EÚ pre oblasť výskumu a vývoja. Veľké európske projekty – ako sú projekty v oblasti energetiky – a realizácia celoeurópskej infraštruktúry, spolufinancované jedným alebo viacerými členskými štátmi, by mali mať aj tzv. pákový efekt.

⁽⁹⁾ Napríklad Nemecko nedávno zvýšilo svoj rozpočet na inováciu o 20 %.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV na tému „Vývoj hodnotového a dodávateľského reťazca v európskom a globálnom kontexte“ (Ú. v. EÚ C 168, 20.7.2007, s. 1).

⁽¹¹⁾ Prvý príklad uplatňovania tejto metódy sa nachádza v stratégii LeaderSHIP 2015 pre európske lodnárne odvetvie, spustenej v roku 2005.

4.13 Priemyselné zoskupenia zvyčajne vznikajú v tradičných priemyselných oblastiach, ktoré sa neustále rozvíjajú na základe nových investícií, technológií a inovácie, hodnotových reťazcov, kompetencií a zručností, ako aj vytvárania regionálnych a medzinárodných sietí⁽¹²⁾. Rozvinuté regióny sú pre Európu hnacou silou.

4.14 EHSV sa domnieva, že spoločné politiky a opatrenia na úrovni EÚ spolu s transparentnejšími a aktuálnymi priebežnými informáciami o vývoji v rámci jednotlivých štátov významne prispejú k dosiahnutiu rovnakých podmienok a vytvoreniu silného vnútorného trhu, ktorý je stredobodom európskej integrácie.

4.15 Dôležitú úlohu pritom zohrávajú údaje a analýzy. EHSV oceňuje podrobnú analytickú činnosť Komisie. Hĺbkové analýzy spolu s presnými a porovnateľnými údajmi na úrovni EÚ sú nevyhnutné pre akúkoľvek politiku. Užšie a prezieravé monitorovanie a hodnotenie si vyžaduje spoľahlivé údaje o dynamických aktuálnych trendoch⁽¹³⁾. Dosiahol sa už istý pokrok, ale je potrebné vykonať ešte veľa práce.

4.16 Okrem národných štatistík zohráva dôležitú úlohu aj Eurostat. Mal by mať dostatočné vybavenie na to, aby mohol zhromažďovať správne údaje a včas analyzovať vývoj a dynamiku v Európe a vo svete. Na získavanie týchto údajov by mal mať dostatočné prostriedky. Všetky informácie by mali byť k dispozícii čo najskôr a v čo najucelenejšej podobe.

5. Riadenie na úrovni EÚ; horizontálny a špecifický prístup: odvetvia a hodnotové siete

5.1 Zlučovanie činností Komisie do jednej koncepcie poukazuje na to, že je potrebné tieto rozdelené aktivity spojiť a zvýšiť tak viditeľnosť a účinnosť.

5.2 Priemyselná politika zostáva do určitej miery vnútroštátnou záležitosťou. Zoznam oblastí uvedených v oznámení, v ktorých EÚ (Komisia, Rada, EP) nesie zodpovednosť za konanie, alebo v ktorých by mohla zasiahnuť, je takisto rozsiahly. V tomto kontexte ponúka komplexný rámec stratégie Európa 2020 sľubné príležitosti.

5.3 EHSV súhlasí s politickými zámermi Komisie. Úloha Komisie však nie je vždy jasne definovaná, čiastočne z dôvodu nedostatku formálnych právomocí v mnohých oblastiach. V niektorých odvetviach, ako je energetika, prevládajú vnútroštátne ciele a postupy, a právomoci Komisie a členských štátov nie sú uplatňované jednotným spôsobom.

⁽¹²⁾ Ukážkou toho je rozvoj mnohých regiónov a mestských oblastí v celej Európe, kde sa zastarané priemyselné štruktúry nahrádzajú investíciami orientovanými na budúcnosť a novou dynamikou.

⁽¹³⁾ EHSV to tvrdil už predtým v informačnej správe s názvom „Sektorový prieskum relokácií“ (2006), ktorá poukazovala na nedostatky pri porovnávaní údajov, ktoré Komisia použila.

5.4 V tejto súvislosti by sa mali zvýšiť právomoci a efektívnosť Rady EÚ pre konkurencieschopnosť, ktorá spolu s Komisiou stanovuje ciele a zodpovedá za reguláciu v mnohých oblastiach.

5.5 EHSV vyzýva Radu a Komisiu, aby vypracovali pracovný zoznam priorít a zodpovedajúcich časových harmonogramov. Tieto priority musia zahŕňať aj hospodársku infraštruktúru, ako sú rozvinuté dopravné siete, diverzifikované zdroje energie a prístup k nim, digitálny program a informačné a komunikačné technológie.

5.6 Vonkajší rozmer vnútorného trhu a cieľ zabezpečenia rovnakých podmienok vo svete si v čoraz väčšej miere vyžadujú aktívnu obchodnú politiku a efektívny európsky diplomatický zbor.

5.7 Priemyselné odvetvie znovu prechádza zásadnou transformáciou na základe výskumu, vývoja a inovácií, zmenených a doplnených právnych predpisov a medzinárodných trhov v oblasti priemyslu a služieb. Tento vývoj má vplyv na všetky odvetvia. Priority stanovené v po sebe nasledujúcich pracovných programoch EÚ by mali odrážať trendy v záujme zaistenia správnych rámcových podmienok a zahrnutia konkrétneho programu, ktoré by poskytovali usmernenia a istotu pre priemyselné investície. Potrebný je stabilný, dlhodobý regulačný rámec.

5.8 Vzťah medzi priemyselnou politikou a jednotným trhom má prvoradý význam. EHSV zastáva názor, že súbežne s konkrétnejšími priemyselnými politikami úlohu Komisie a EÚ, ako aj potrebu rovnakých podmienok v Európe jednoznačne potvrdí prijímanie rozhodnutí súvisiacich s Aktom o jednotnom trhu.

5.9 EHSV opätovne potvrdzuje potrebu zachovať cieľ výdavkov určených na výskum a vývoj vo výške 3 % HDP. Krátenie finančných zdrojov by nemalo ohroziť rozhodujúce inovačné sily.

5.10 EHSV so zreteľom na účinnosť a pridanú hodnotu politík a finančných nástrojov privítal v rôznych stanoviskách odvetvové skupiny na vysokej úrovni, technologické platformy, stimuláciu inovačných zoskupení a cezhraničnú spoluprácu medzi výskumnými panelmi a výskumnými ústavmi, a to všetko za pomoci financovania z prostriedkov EÚ. Mali by sa vypracovať demonštračné a vzorové projekty.

5.11 Úspešným projektom je iniciatíva vedúcich trhov pre šesť dôležitých odvetví, ktorej cieľom je odstrániť prekážky pre výroby a služby⁽¹⁴⁾. V rovnakom duchu by EÚ mala spustiť nové priemyselné projekty, napr. čisté a energeticky úsporné vozidlá, zachytávanie a ukladanie emisií CO₂, celoeurópske siete, aktivity v kozmickom priestore a základné podporné technológie.

5.12 EHSV považuje prijatie európskeho patentu za prípad na overenie dôveryhodnosti priemyselnej politiky EÚ. Ak v súčasnosti nie je možné získať európsky patent pre EÚ ako celok, mal by ho začať používať aspoň obmedzený počet krajín.

5.13 Všeobecne povedané, vo svetovom meradle je ochrana práv duševného vlastníctva v súčasnosti vysokou prioritou.

5.14 Prístupy navrhnuté špeciálne pre odvetvia sú nevyhnutné na dosiahnutie lepšej a vhodnejšej právnej úpravy a rozvoj potrebných nástrojov a opatrení.

5.15 Globalizácia, fragmentácia dodávateľských reťazcov v dôsledku ich prerušenia na hraniciach jednotlivých štátov a vzájomná závislosť jednotlivých subjektov však majú za následok, že „tradičný“ pohľad na priemysel podľa jednotlivých odvetví je z politického hľadiska menej významný. Tieto otázky by sa nemali vnímať ako popieranie existencie istých veľmi špecifických problémov v niektorých odvetviach, ale mali by sa zvažovať z európskej perspektívy podľa jednotlivých prípadov.

5.16 Flexibilný odvetvový prístup umožňuje úspešnú výmenu názorov a je dobrým základom pre záväzky verejného a súkromného sektora. Okrem Komisie a vládnych úradníkov sem patria aj podniky, výskumné ústavy, (vyššie) vzdelávacie inštitúcie, sociálni partneri, mimovládne organizácie a regionálni zástupcovia.

6. Kľúčové konkrétne otázky

6.1 Priemyselná politika je celková koncepcia s množstvom súvisiacich a vzájomne prepojených oblastí.

6.2 Prístup k financovaniu a financovanie sú vážne problémy, ktoré je potrebné urýchlene riešiť. EHSV víta plánované zlepšenie cezhraničných podmienok pre rizikový kapitál, ako aj návrhy na verejné a súkromné dlhopisy na projekty EÚ zamerané na investície do energetiky, dopravy a informačných a komunikačných technológií⁽¹⁵⁾. Mali by sa posúdiť aj dlhopisy na projekty v iných oblastiach, napr. na výskumné projekty. Bude potrebné zohľadniť aj ostatné opatrenia, okrem iného režim daňových odpočtov.

6.3 Finančnou krízou boli postihnuté najmä MSP. V záujme mobilizácie súkromného kapitálu, napr. kolektívneho financovania (tzv. *crowdfunding*), je potrebné rozvinúť inovačné nápady. EHSV navrhuje, aby Komisia usporiadala stretnutie za okrúhlym stolom s externými zúčastnenými stranami s cieľom preskúmať spôsoby a prostriedky na mobilizáciu súkromného kapitálu na priemyselné účely. Je potrebné zohľadniť postupy uplatňované na celom svete. Takisto je potrebné šíriť plodné myšlienky a postupy.

6.4 EHSV odporúča, aby aj EIB spolu s EIF boli podporované v úsilí o vytvorenie cieľených nástrojov na zabezpečenie rastu európskych MSP.

⁽¹⁴⁾ Iniciatíva vedúcich trhov identifikovala tieto trhy: elektronické zdravotníctvo, ochranné odevy, udržateľná výstavba, recyklácia, bioprodukty a obnoviteľné zdroje energie.

⁽¹⁵⁾ Pozri poznámku pod čiarou 2.

6.5 Úloha EIB je dôležitým príkladom pre ostatných súkromných investorov a zároveň je aj katalyzátorom na získanie ďalších finančných prostriedkov. Patrí sem aj podpora dlhodobých investícií, ktoré sú potrebné na rozvoj inovačných procesov. Do pôžičiek EIB by mali byť začlenené sociálne a environmentálne kritériá spolu s ex post hodnoteniami vplyvu výdavkov EIB na európsky priemysel ako celok a na dosiahnutie cieľov EÚ.

6.6 Pokiaľ ide o 7. a 8. rámcový program, EHSV víta rastúci záujem Komisie o inovačné priemyselné projekty a (cezhraničnú) spoluprácu.

6.7 Financovanie výskumu a vývoja v EÚ sa v súčasnosti zameriava na šírenie a prehľbovanie znalostí. Je potrebné podporiť projekty v súlade so stanoviskom technologických platforiem EÚ a Európskeho inovačného a technologického inštitútu (EIT) ⁽¹⁶⁾. EHSV sa zasadzuje za väčšie zjednodušenie vykonávania. Finančné prostriedky EÚ by sa mali investovať cieľovým spôsobom, aby sa znásobil účinok verejných a/alebo súkromných investícií.

6.8 To znamená, že 8. rámcový program sa spolu so základným výskumom musí riadiť cieľmi priemyselnej politiky. V prípade rozsiahlych priemyselných projektov je v každom prípade potrebná účinná koordinácia medzi (centralizovaným) financovaním na európskej a vnútroštátnej úrovni.

6.9 To isté platí pre CIP, program pre konkurencieschopnosť a inovácie pre MSP v oblasti energetiky, informačných a komunikačných technológií a podnikania.

6.10 Rozvoj regiónov orientovaných na jeden druh priemyslu by sa mal znovu preskúmať s cieľom podporiť účinnejšiu diverzifikáciu priemyslu. Udržateľný rozvoj sa podporí prostredníctvom financovania ekologických projektov s nízkymi emisiami CO₂ z prostriedkov EÚ.

6.11 Vzťah medzi **inováciou** a priemyselnou politikou je zrejmy. Inovácia je veľmi široká oblasť a zahŕňa aj netechnické oblasti. Iniciatívy v oblasti inovácie a priemyselnej politiky majú oprávnené do veľkej miery rovnaké zameranie a spoločné ciele ako inovačné partnerstvá. Bude to prínosné z hľadiska účinnosti a zviditeľnenia.

6.12 Prípadnej deindustrializácii je potrebné predísť zintenzívnením prepojenia medzi inováciou a priemyslom ⁽¹⁷⁾, okrem iného aj prostredníctvom zdôraznenia „základných podporných technológií“. Mali by sa zlepšiť podmienky pre priemyselné odvetvia založené na prírodných vedách.

6.13 Politika v oblasti výskumu a inovácií na vnútroštátnej a európskej úrovni je úzko spojená s priemyselnou politikou,

najmä pod tlakom krátenia rozpočtov a aktivít na iných kontinentoch. Znepokojujúce je aj znižovanie výdavkov na výskum v podnikoch a/alebo ich presun do zahraničia.

6.14 Prechod oblasti výskumu a vedy na výroby prostredníctvom aplikovanej technológie je v celej Európe aj naďalej slabým miestom. Aj keď je základný výskum stále kľúčový, EHSV zdôrazňuje potrebu účinného, udržateľného a rýchlejšieho prechodu z „laboratória“ do reálnej ekonomiky.

6.15 Ciele v procese prechodu na hospodárstvo s nízkou spotrebou energie a nízkymi emisiami CO₂ môžu viesť k ďalším príležitostiam v oblasti priekopníckej inovácie.

6.16 Zlepšenie koordinácie v rámci znalostných reťazcov a medzi nimi by malo byť prioritou. Túto otázku by mali prerokovať všetky zúčastnené strany verejného a súkromného sektora v záujme odstránenia nedostatkov a podpory pridanej hodnoty a efektívnosti.

6.17 Univerzity ešte stále v plnej miere nezohrávajú svoju úlohu ako neoddeliteľná súčasť znalostného trojuholníka. Dôraz by sa mal klásť na otvorené a cezhraničné siete medzi univerzitami a priemyslom. EÚ by sa mala zamerať na podporu takéhoto rozvoja.

6.18 **Sociálna kapitola** stratégie Európa 2020 zahŕňa rôzne prvky. Dôležité je aj vytváranie pracovných miest prostredníctvom súkromných investícií, dodávateľského a hodnotového reťazca a MSP. Tento cieľ by takisto mohol prispieť k akceptovaniu tejto stratégie zo strany verejnosti.

6.19 Mala by sa zabezpečiť účasť a zapojenie zamestnancov. EHSV zdôrazňuje potrebu účinného sociálneho dialógu a podpory spoločných cieľov a záväzkov v časoch dynamických zmien. Sociálny dialóg je potrebný aj pre spoločensky prijateľné riešenia a na získanie dôvery v transformáciu hospodárstva; okrem toho by mala zvýšiť informovanosť a prijatie zo strany verejnosti.

6.20 Členské štáty majú v tejto oblasti svoje vlastné tradície. Podľa EHSV by účasť a zapojenie zamestnancov mali prebiehať v rámci podniku a na regionálnej, celoštátnej a európskej úrovni s cieľom podporiť očakávaná a zmenu modelu. Na úrovni EÚ sú odvetvové sociálne dialógy veľmi cenným nástrojom, ktorý by Komisia mala aj naďalej podporovať a presadzovať tam, kde ešte neexistujú.

6.21 **Školenie a odborná príprava** na všetkých úrovniach patria medzi priority tohto zoznamu. Analýzy trhu práce (na úrovni odvetvia) by mali byť východiskom pre usmernenia pre učebné osnovy so zreteľom na strednodobé a dlhodobé kvalifikačné požiadavky. Rodové rozdiely by sa mali odstrániť. V niektorých oblastiach, ako sú strojársky a technické profesie, je nesúlad medzi ponukou a dopytom na trhu práce znepokojujúci. Podporovať by sa malo podnikanie.

⁽¹⁶⁾ Vytvárajú sa prvé tri znalostné a inovačné spoločenstvá (ZIS).

⁽¹⁷⁾ Pozri o. i. „Deindustrializácia Európy. Už nesmieme strácať čas!“, Académie Royale de Belgique, 2010.

6.22 Usmernenia a šírenie osvedčených postupov sú potrebné na vypracovanie osnov v rámci (vyššieho) vzdelávania⁽¹⁸⁾. EHSV vyzýva Komisiu, aby pokročila vo svojich záväzkoch v tejto oblasti.

6.23 **Globálny rozvoj** si vyžaduje aktívnu európsku obchodnú politiku. Rozdelenie práce medzi krajiny s „vysokou hodnotou“ a „nízkou hodnotou“ práce sa ruší. Dôležitý hospodársky a sociálny rozvoj prebieha veľkou rýchlosťou, a to najmä v Ázii. Rovnaké podmienky na celom svete sú preto veľmi dôležité, pokiaľ ide o environmentálne a sociálne normy, reciproitu prístupu na trh, duševné vlastníctvo atď.⁽¹⁹⁾

6.24 EHSV trvá na tom, aby všetky európske rozhodnutia a hodnotenie budúcich právnych predpisov zohľadňovali perspektívu rovnakých podmienok na celosvetovej úrovni. Súbežne by sa malo v EÚ zaviesť lepšie monitorovanie a účinnejší dohľad na trhu. Právomoci colných kontrol by sa mali rozšíriť.

6.25 Význam štandardizácie nemožno preceňovať, pretože je dôležitým nástrojom na jednotnom trhu. Americké a čínske spoločnosti často spĺňajú tieto normy mimovoľne, pretože sú vo svete priekopníkmi.

6.26 EHSV zdôrazňuje prepojenie medzi priemyselnou politikou, obchodnou politikou a súvisiacimi otázkami. Takisto je potrebné odstrániť umelé prekážky obchodu a investícií v ostatných častiach sveta. Rokovania o týchto otázkach môžu presiahnuť rámec WTO, a preto je potrebné ich riešiť v kontexte bilaterálneho alebo multilaterálneho rámca. Vonkajší rozmer priemyselnej politiky znamená, že EÚ musí na všetkých medzinárodných hospodárskych fórach hovoriť jedným hlasom⁽²⁰⁾.

6.27 EÚ musí iniciatívne bojovať proti obmedzovaniu prístupu k surovinám zo strany obchodných partnerov. EHSV víta odporúčania opatrení v súvislosti s cenami surovín a trhovou konsolidáciou v odvetví ťažby. Mal by sa odstrániť problém špekulácií na trhoch s komoditami.

6.28 Bez toho, aby boli dotknuté dohodnuté ciele a normy EÚ v oblasti energetiky a klímy, je potrebné dôsledne preskúmať politické nástroje a navrhnúť ich podľa ich dosahu na konkurencieschopnosť priemyslu⁽²¹⁾. Európske hospodárstvo s nízkymi emisiami CO₂ a efektívnym využívaním zdrojov by malo znamenať, že EÚ bude od svojich obchodných partnerov

vyžadovať dosahovanie rovnakých noriem⁽²²⁾. Lepším riešením sú multilaterálne dohody. Malo by sa predísť obchodným sankciám.

6.29 Pokiaľ ide o **sociálne normy**, EHSV poukazuje na deklaráciu Medzinárodnej organizácie práce (MOP) o základných pracovných normách z roku 1998, ktorá sa zaoberá témami, ako je diskriminácia, detská práca a nútená práca, ako aj sloboda odborových zväzov a kolektívneho vyjednávania⁽²³⁾. Dohovory MOP sú konkrétnejšie, mnohé krajiny ich však nedodržiavajú, resp. nevykonávajú.

6.30 Sociálna zodpovednosť podnikov sa musí realizovať v medzinárodnom meradle na základe dohovorov MOP a usmernení OECD, ako aj ostatných všeobecne uznávaných medzinárodných nástrojov⁽²⁴⁾. Podniky začínajú využívať sociálnu zodpovednosť podnikov ako značku, ktorá vylepšuje ich imidž.

7. Vzťah medzi vnútroštátnymi priemyselnými politikami a EÚ

7.1 Napriek vnútroštátnym rozdielom je hospodárstvo USA založené na jednom trhu a jednej centrálnej vláde. Platí to aj pre Čínu a iné krajiny.

7.2 Na druhej strane, v Európe majú všetky členské štáty svoju vlastnú formu priemyselnej politiky⁽²⁵⁾. Tento model je veľmi rôznorodý vzhľadom na rozdielne vnútroštátne štruktúry rozhodovania a tradície, osobitné vzťahy medzi verejným a súkromným sektorom a rozličné štruktúry hospodárstiev a komparatívnych výhod. Súčasná kríza môže navyše priniesť pokúšenie vo forme skrytého protekcionizmu.

7.3 Z dôvodu všetkých týchto rozdielov je výstup v oblasti hospodárskeho rastu a zamestnanosti v členských štátoch veľmi odlišný. Rada zdôrazňuje vhodnosť výročných správ o rozvoji vnútroštátnej priemyselnej politiky. Vzhľadom na obmedzené právomoci Komisie v tejto oblasti to nie je jednoduché.

7.4 Hlavným cieľom stratégie Európa 2020 je užšie prepojenie EÚ a členských štátov. Správy Komisie môžu tvoriť ďalšiu súčasť riadenia EÚ. Transparentnosť, úspešné príklady a osvedčené postupy vedú k pozitívnemu zblížovaniu postojov jednotlivých vlád. Mali by podnietiť diskusie v Rade o rôznych koncepciách a ich praktických výsledkoch.

⁽¹⁸⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Univerzity pre Európu“ (Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 48).

⁽¹⁹⁾ Pozri oznámenie o obchodnej politike, SEC(2010) 1268 (nie je k dispozícii v slovenčine).

⁽²⁰⁾ Pozri stanovisko EHSV „Vonkajší rozmer európskej priemyselnej politiky – Zohľadňuje obchodná politika EÚ skutočne záujmy európskeho priemyslu?“ (Pozri stranu 25 tohto úradného vestníka) a Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 41.

⁽²¹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Dosah prebiehajúceho vývoja energetických trhov na priemyselné hodnotové reťazce v Európe“ (Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 88), a najmä jeho bod 1.6.

⁽²²⁾ Pozri stanovisko EHSV „Účinky medzinárodných dohôd o znižovaní skleníkových plynov na procesy priemyselných zmien v Európe“ Ú. v. EÚ C 185, 8.8.2006, s. 62.

⁽²³⁾ Pozri Deklaráciu Medzinárodnej organizácie práce (MOP) o základných zásadách a právach pri práci (1998).

⁽²⁴⁾ Okrem iného iniciatíva Global Compact OSN a Medzinárodné štandardy finančného výkazníctva (IFRS, v rámci nich Medzinárodné účtovné normy). Relevantné sú aj hlavné zásady OSN v oblasti podnikových a ľudských práv, ktoré vypracoval John Ruggie.

⁽²⁵⁾ Zveličene povedané, ide o 27 priemyselných a inovačných politík.

7.5 Každý členský štát však samozrejme môže voľne definovať svoje vlastné silné stránky a vytvárať znalostné a iné infraštruktúry v prípade, že jeho opatrenia budú v súlade s pravidlami EÚ. Platformy na diskusiu o skúsenostiach môžu prispieť k zvýšeniu spolupráce medzi skupinami členských štátov.

7.6 Monitorovanie a hodnotenie výkonnosti jednotlivých štátov môže otvoriť nové príležitosti medzi vládami, medzi vládami a Komisiou a, samozrejme, pre podniky, najmä v prípade obrovského množstva MSP, ktoré získavajú medzinárodný charakter.

7.7 Niektoré krajiny majú svoje inovačné platformy zamerané na dosahovanie vnútroštátnych cieľov. Tie sú však len zriedka prínosné z hľadiska plnenia spoločných európskych cieľov. EHSV sa zaoberá tým, aby sa preskúmalo, ako by cezhraničný prístup mohol prispieť k zvýšeniu účinnosti. Mali by sa šíriť a prediskutovať osvedčené postupy.

7.8 Výročné správy by mali analyzovať koherentnosť priemyselnej politiky EÚ a vnútroštátnych politík. Členské štáty – napr. Nemecko, Francúzsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko a Holandsko – odnedávna takisto vydávajú politické dokumenty o svojich národných politikách⁽²⁶⁾. Prepojenie na európske ciele a činnosti však aj naďalej nie je dostatočné. EHSV odporúča, aby Komisia vo svojej nadchádzajúcej výročnej správe vykonala analýzu týchto národných správ z európskej perspektívy.

7.9 Medzi členskými štátmi sa zároveň zintenzívňuje výmena názorov na vhodné priemyselné politiky. Takéto postupy by sa spolu s konkrétnymi výsledkami opatrení mali rozširovať v celej Unii, aby sa úzkoprsé videnie jednotlivých štátov nahradilo širšou perspektívou.

7.10 Aj regióny a mestské oblasti musia prevziať zodpovednosť. Mali by mať možnosť vytvárať zoskupenia a prehľbovať spoluprácu medzi výučbou, znalostnými strediskami a priemyslom (napr. prostredníctvom rozvoja regionálnych odvetvových sietí).

7.11 Hodnotenie Komisie by malo zahŕňať výkony a postupy v konkrétnych oblastiach, ako je verejné obstarávanie (17 % HDP), kde podľa analýzy a na rozdiel od smerníc EÚ ešte stále prevažujú národné priemyselné ciele.

7.12 Osobitným názorným príkladom, ktorý sa často prehliada, je vojenské vybavenie. Krátenie rozpočtu má často negatívny vplyv na vojenské výdavky. Nezávislé hodnotenie musí prispieť k lepšiemu zhodnoteniu finančných prostriedkov.

7.13 EHSV v tejto oblasti zdôrazňuje potrebu odstránenia prekážok v rámci EÚ a zároveň rozvoja konkurencieschopných cezhraničných dodávateľských reťazcov. Mali by sa podporovať vedľajšie a nové účinky medzi vojenskou a civilnou výrobou. Zároveň je potrebné preskúmať európsku harmonizáciu vývozných povolení.

7.14 Ďalšou zaujímavou oblasťou sú „verejnoprospešné služby“. Na základe zoznamu Komisie treba počítať s väčšou otvorenosťou voči cezhraničnej spolupráci a/alebo osvedčeným postupom.

7.15 Analýzy EÚ môžu priniesť zaujímavé údaje o kvalite širokého spektra podmienok v členských štátoch. Zároveň je potrebné podporiť zjednodušenie administratívnych postupov (bez toho, aby bola dotknutá bezpečnosť výrobkov a ochrana spotrebiteľa) a zníženie finančných nákladov⁽²⁷⁾. V niektorých oblastiach a krajinách tieto procesy už prebiehajú.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽²⁶⁾ In focus: Germany as a competitive industrial nation (Nemecko), *Feuilles de route des comités stratégiques de filière* (Francúzsko), the Growth Agenda (Spojené kráľovstvo; čoskoro bude predložený podrobný program), *Plan Integral de Política Industrial 2020* (Španielsko), *Naar de top: de hoofdlijnen van het nieuwe bedrijfslevenbeleid* (Holandsko).

⁽²⁷⁾ Stoiberova skupina.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o účinnom presadzovaní rozpočtového dohľadu v eurozóne“

[KOM(2010) 524 v konečnom znení – 2010/0278 (COD)]

(2011/C 218/08)

Spravodajca: **pán FARRUGIA**

Rada Európskej únie sa 6. decembra 2010 rozhodla podľa článku 136 a 121 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o účinnom presadzovaní rozpočtového dohľadu v eurozóne“

KOM(2010) 524 v konečnom znení – 2010/0278 (COD).

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu a hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 8. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza z 5. mája 2011) prijal 139 hlasmi za, pričom 10 členovia hlasovali proti a 33 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV uznáva, že reformy Paktu o stabilite a raste sú potrebné na riešenie problémov spôsobených krízou v roku 2008, a rovnako na riešenie dlhotrvajúcich problémov, ktoré boli zrejmé už pred touto krízou. Okrem toho EHSV konštatuje, že Pakt o stabilite a raste nebol úspešný, pokiaľ ide o predchádzanie a obmedzenie fiškálnej nerovnováhy pochádzajúcej z iných zdrojov, vrátane makroekonomickej nerovnováhy a nedostatkov v oblasti bankovníctva a finančných postupov a regulácie.

1.2 EHSV síce víta návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o účinnom výkone rozpočtového dohľadu ako krok smerom k veľmi potrebnej reforme, zároveň však zdôrazňuje, že je potrebná primeraná revízia preventívnych a nápravných prvkov tohto návrhu.

1.3 EHSV sa domnieva, že fiškálne pravidlá by mali dôsledne zohľadňovať:

- otázku kvality fiškálnych činností, pokiaľ ide o zvýšenie prínosu mechanizmov príjmov a výdavkov k hospodárstvu na strane ponuky,
- skutočnosť, že udržateľnosť fiškálnych finančných pozícií sa dá najlepšie zaistiť väčším dôrazom na preventívne prístupy namiesto nápravných prístupov,
- skutočnosť, že mechanizmy založené na stimuloch, sú s najväčšou pravdepodobnosťou úspešnejšie než tie, ktoré sú založené výhradne na represívnych opatreniach.

Tento názor neznižuje význam nápravnej časti, ktorá je rozhodujúca pre podporovanie fiškálnej disciplíny.

1.3.1 Takýto postup sa považuje za zhodný s cieľmi stratégie Európa 2020 zameranými na inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast.

1.4 Pokiaľ ide o preventívny prvok, a v súlade s cieľmi uvedenými v ročnom prieskume rastu, navrhuje sa, aby sa zavedenie číselných cieľov pre fiškálne výsledky zakladalo na dvojsmernom systéme s prvkami zhora-nadol a zdola-nahor. Prvok zhora-nadol by sa zamerával na stanovenie cieľa, ktorý by definoval kroky v oblasti fiškálnej konsolidácie potrebné pre celú eurozónu, zatiaľ čo prístup zdola-nahor by znamenal rozdelenie takýchto krokov na opatrenia, ktoré by mali podniknúť jednotlivé členské štáty. Týmto by sa prostredníctvom formálneho prístupu posilnilo úsilie Komisie lepšie sa zamerať na špecifické okolnosti danej krajiny pri uplatňovaní Paktu o stabilite a raste.

1.5 V rámci tohto prístupu by si očakávané pozitívne externality vyplývajúce z dôveryhodnosti menovej únie mohli vyžadovať, aby členovia podnikli kroky na dosiahnutie fiškálnej konsolidácie, ktoré by zodpovedali ich relatívnej veľkosti a schopnosti vynaložiť takéto úsilie.

1.6 EHSV ďalej navrhuje, aby sa stanovenie úročených vkladov, neúročených vkladov a ukladanie pokút vykonávalo tak, aby boli priamo financované predovšetkým prostredníctvom nápravy prvkov politiky, ktoré vedú k neudržateľným

fiškálnym pozíciám. Tie by sa stanovili na základe posúdenia odchýlok prvkov príjmov a výdavkov od konvergencie tak, ako to stanovuje preventívna časť. Okrem toho by sa ich hodnota vypočítala vo vzťahu k veľkosti prvkov výdavkov a/alebo príjmov, ktoré môžu byť identifikované ako prvky priamo vedúce k trvalej neudržateľnosti fiškálnej politiky. Tento prístup by prispel k zvýšeniu kvality fiškálnej politiky.

1.7 Ďalej sa navrhuje, aby sankcie uvalené v rámci nápravnej časti boli sprevádzané prísnyim hodnotením vplyvu tak, aby bolo možné monitorovať účinné zlepšenie kvality fiškálnej politiky.

1.8 S cieľom podporiť rovnováhu medzi stimulmi a represívnymi prístupmi v nápravnej časti EHSV navrhuje, aby úroky z neúročených vkladov mohol získať príslušný členský štát po tom, čo dosiahne zníženie verejného dlhu, aspoň o čiastku rovnú takémuto úroku, ktoré by bolo možné v budúcnosti udržať. Na druhej strane, pokuty by smerovali do Európskeho mechanizmu stability.

1.9 EHSV sa domnieva, že riadna reforma rozpočtového dohľadu bude základným kameňom pri posilňovaní správy vecí verejných a pri obnove dôveryhodnosti eurozóny.

2. Účinné presadzovanie rozpočtového dohľadu v eurozóne

2.1 Celosvetová finančná a hospodárska kríza v roku 2008 viedla k prudkému nárastu fiškálnych deficitov a dlhov. Tieto prehĺbili dlhodobé obavy o fiškálnu udržateľnosť. Nerovnomerná fiškálna výkonnosť členských štátov, s reálnou možnosťou nesplácania dlhu v niektorých prípadoch, spolu s nedostatočnou fiškálnou koordináciou a kompenzačnými mechanizmami, je ďalšou veľkou výzvou. Takéto obavy sú umocnené nedostatkami vo finančných a bankových systémoch a v regulačnej infraštruktúre, a súvisiacou možnosťou platobnej neschopnosti.

2.2 Pakt o stabilite a raste, rámec založený na pravidlách pre koordináciu národných fiškálnych politík v hospodárskej a menovej únii, bol špeciálne vytvorený na zabezpečenie fiškálnej disciplíny, avšak nedávne skúsenosti odhalili pretrvávajúce medzery a slabé stránky v tomto systéme, ktoré by mohli vážne ohroziť stabilitu eura. Toto vyvolalo diskusiu o význame hospodárskej správy EÚ⁽¹⁾, na základe čoho Komisia predložila v septembri 2010 legislatívny balík šiestich oznámení. Balík pozostáva z týchto častí:

— posilňovanie Paktu o stabilite a raste prostredníctvom obozretnnej fiškálnej politiky⁽²⁾,

(1) Pozri Stanovisko EHSV v Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 7.

(2) KOM(2010) 522 v konečnom znení a KOM(2010) 526 v konečnom znení.

— predchádzanie makroekonomickým nerovnováham a ich odstraňovanie⁽³⁾,

— vytvorenie kvalitných národných fiškálnych rámcov kvality⁽⁴⁾,

— účinnejšie presadzovanie⁽⁵⁾.

2.3 Toto stanovisko sa zameriava predovšetkým na presadzovanie v rámci návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o účinnom presadzovaní rozpočtového dohľadu v eurozóne⁽⁶⁾. EHSV okrem toho v súčasnosti pripravuje stanovisko k dokumentu KOM(2010) 527 v konečnom znení⁽⁷⁾.

3. Kontext

3.1 Kľúčovým nástrojom pre koordinovanie a dohľad nad fiškálnou politikou v eurozóne je Pakt o stabilite a raste, ktorý implementuje ustanovenia zmluvy týkajúce sa rozpočtovej disciplíny. Európska rada sa v júni 2010 zhodla na naliehavej potrebe posilniť koordináciu hospodárskych politík a pri tom sa rozhodla:

(i) posilňovať ako preventívne, tak aj nápravné aspekty Paktu o stabilite a raste, vrátane sankcií, pričom zohľadní osobitnú situáciu členských štátov eurozóny;

(ii) priznať oveľa významnejšiu úlohu úrovni a vývoju dlhu a celkovej udržateľnosti v rámci dohľadu nad rozpočtom;

(iii) zabezpečiť, aby všetky členské štáty disponovali národnými rozpočtovými pravidlami a strednodobými rozpočtovými rámcami v súlade s Paktom o stabilite a raste;

(iv) zaisťovať kvalitu štatistických údajov.

3.2 V záujme účinného presadzovania rozpočtového dohľadu v eurozóne, návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady požaduje ďalšie zmeny nariadenia (ES) č. 1466/97 a nariadenia (ES) č. 1467/97 ES, ktoré stanovujú základy Paktu o stabilite a raste⁽⁸⁾. Predovšetkým, navrhované nariadenie si kladie za cieľ opodstatniť preventívnu časť Paktu o stabilite a raste a posilniť jeho nápravnú časť.

(3) KOM(2010) 527 v konečnom znení.

(4) KOM(2010) 523 v konečnom znení.

(5) KOM(2010) 524 v konečnom znení a KOM(2010) 525 v konečnom znení.

(6) KOM(2010) 524 v konečnom znení.

(7) Stanovisko EHSV k *Makroekonomickej nerovnováhe*, Pozri stranu 53 tohto úradného vestníka.

(8) Nariadenia boli pozmenené v roku 2005 nariadením (ES) č. 1055/2005 a (ES) č. 1056/2005 a doplnené správou Rady z 20. marca 2005 týkajúcou sa zlepšenia implementácie Paktu o stabilite a raste“.

3.2.1 Pokiaľ ide o preventívnu časť, navrhované nariadenie poukazuje na to, že súčasný strednodobý cieľ, uvedený v stabilizačných a konvergenčných programoch a požiadavka ročnej konvergencie vo výške 0,5 % HDP budú zachované, avšak ich účinnosť zaistí nová zásada obozretnej tvorby fiškálnej politiky. Podľa návrhu táto zásada naznačuje, že ročný rast výdavkov by nemal prekročiť obozretné strednodobé tempo rastu HDP, pokiaľ prekročenie nebude vyrovnané zvýšením vládnych príjmov alebo pokiaľ ľubovoľné zníženia príjmov nebudú kompenzované znížením výdavkov. V prípade odchýlky od obozretnej fiškálnej politiky Komisia vydá odporúčanie, ktoré sa bude opierať o mechanizmus presadzovania podľa článku 136 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, a to zavedením vkladu úročeného vo výške 0,2 % HDP.

3.2.2 Nápravná časť je spojená s povinnosťou členských štátov eurozóny zabrániť nadmerným schodkom a dlhom v porovnaní so stanovenou hranicou 3 % HDP v prípade deficitu a 60 % HDP v prípade dlhu, pričom dostatočný pokles smerom k dlhovému kritériu je tiež považovaný za prijateľný.

3.2.2.1 Návrh Komisie uznáva, že dôraz na saldo ročného rozpočtu môže viesť k prehnanému zameraniu sa na krátkodobé aspekty a že dlh si zaslúži väčšiu pozornosť ako ukazovateľ dlhodobšej fiškálnej udržateľnosti.

3.2.2.2 Pokiaľ ide o nápravný prvok, v navrhovanom nariadení sa uvádza, že presadzovanie sa posilní zavedením nového súboru finančných sankcií pre členské štáty eurozóny, ktoré by sa použili už skôr v tomto procese a podľa odstupňovaného prístupu. Bezúročný vklad vo výške 0,2 % HDP by sa uplatnil pri rozhodnutí o umiestnení krajiny do nadmerného deficitu. V prípade nesúladu sa vklad zmení na pokutu.

3.2.3 Komisia navrhuje, aby sa prevádzkové aspekty presadzovania preventívnej a nápravnej časti realizovali prostredníctvom postupu hlasovania o zvrátení rozhodnutia, pričom by Komisia predložila Rade odporúčanie, na základe ktorého by členský štát zodpovedal za poskytnutie vkladu. Toto odporúčanie by platilo až dovtedy, kým by Rada kvalifikovanou väčšinou nerozhodla inak v lehote desiatich dní odo dňa, kedy Komisia toto odporúčanie predložila.

3.2.4 V návrhu nariadenia, ktoré predkladá Komisia sa uvádza, že Rada môže obmedziť výšku vkladu jednomyselne, alebo na základe konkrétneho návrhu Komisie z dôvodu výnimočných okolností alebo odôvodnenej žiadosti členského štátu. V prípade preventívnej časti, akonáhle bude Rada presvedčená o tom, že členský štát danú situáciu rieši, záloha bude danému členskému štátu vrátená aj s akumulovaným úrokom. Pokiaľ ide o nápravnú časť, v navrhovanom nariadení Komisie sa uvádza, že neúročný vklad bude uvoľnený po úprave nadmerného deficitu, zatiaľ čo úrok z tohto vkladu a vybrané pokuty budú

rozdelené medzi členské štáty eurozóny, ktoré nemajú nadmerný deficit nepodliehajú ani postupu pri nadmernej nerovnováhe.

3.2.5 Tento návrh sa predkladá v rámci širšej výzvy pre rozsiahlejšie makroekonomické hodnotenie, vrátane stanovenia štrukturálnej nerovnováhy, ktorá má negatívny vplyv na konkurencieschopnosť. Za tým účelom bol zverejnený návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o opatreniach na presadzovanie vykonávania nápravy nadmernej makroekonomickej nerovnováhy v rámci eurozóny⁽⁹⁾, ako aj návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh⁽¹⁰⁾.

3.3 Účinný rozpočtový dohľad na úrovni eurozóny musí dopĺňať dôraz sa na vnútroštátne rozpočtové rámce.

3.4 Tieto návrhy sú súčasťou širšej reformy hospodárskeho riadenia, ktorú vyvolali ciele stanovené v stratégii Európa 2020. Koordinácia hospodárskej politiky, vrátane dohľadu nad fiškálnou pozíciou prostredníctvom dodržiavania fiškálnych predpisov a štrukturálnych reforiem, by mala byť integrovaná do európskeho semestra, ktorý popisuje časové obdobie, počas ktorého budú rozpočtové a štrukturálne politiky členských štátov preskúmané za účelom odhalenia akejkoľvek nezrovnalosti a vznikajúcej nerovnováhy, ako aj za účelom posilnenia koordinácie, zatiaľ čo sa hlavné rozpočtové rozhodnutia ešte len pripravujú⁽¹¹⁾.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Reformy Paktu o stabilite a raste, ktoré sa zaoberajú nedostatkami systému, sú potrebné na riešenie slabých stránok, ktoré sa prejavili v rámci krízy v roku 2008, ako aj na riešenie problémov, ktoré sa objavili už predtým.

4.2 Niekoľko rokov pred krízou niektoré krajiny eurozóny vykazovali fiškálny deficit nad referenčnú hodnotu 3 % a ich podiel verejného dlhu narastal⁽¹²⁾. Vznik finančnej a hospodárskej krízy vyústil do značného rozšírenia fiškálnej pozície tak, že priemerný deficit v eurozóne ku koncu roku 2010 sa očakával vo výške 6,3 % HDP a pomer dlhu k HDP sa očakával na úrovni 84,1 %⁽¹³⁾. Pakt o stabilite a raste nemal za úlohu zabrániť takejto nerovnováhe, ku ktorej v mnohých prípadoch došlo tiež v dôsledku vážneho napätia v širšom makroekonomickom a finančnom prostredí.

⁽⁹⁾ KOM(2010) 525 v konečnom znení.

⁽¹⁰⁾ KOM(2010) 527 v konečnom znení.

⁽¹¹⁾ Európsky semester bol spustený prostredníctvom ročného prieskumu rastu v januári 2011 (KOM(2011) 11 v konečnom znení). Ročný prieskum rastu v sebe spája rôzne opatrenia, ktoré sú nevyhnutné pre posilnenie krátkodobej obnovy a zároveň sa zameriava na ciele Stratégie Európa 2020.

⁽¹²⁾ Štatistiky Eurostatu, 16. 12. 2010.

⁽¹³⁾ Európska komisia, *Hospodárska prognóza Európskej komisie*, jeseň 2010.

4.3 Existujú dve hlavné pripomienky, ktoré je potrebné riešiť vo vzťahu k Paktu o stabilite a raste. Prvá sa týka zlepšenia, ktoré je možné aplikovať na mechanizmus presadzovania. Druhá spočíva v nadmernej dôvere ku kritériu fiškálneho deficitu, pričom dlh sa posudzuje len okrajovo. Pri uplatňovaní Paktu o stabilite a raste sa hospodársky cyklus nezohľadnil v dostatočnej miere.

4.3.1 Pokiaľ ide o nedostatočné uplatňovanie, niekoľko krajín v priebehu rokov porušilo kritérium deficitu a dlhu. Nedostatok sankcií viedol k fiškálnemu správaniu, ktoré nielen že ignorovalo fiškálnu udržateľnosť na úrovni členského štátu, ale tiež nebralo do úvahy vplyv neudržateľného fiškálneho správania zo strany ktoréhokoľvek člena celej menovej únie. Nedostatočné presadzovanie v minulosti oslabilo Pakt o stabilite a raste a narušilo jeho dôveryhodnosť.

4.3.1.1 Očakáva sa, že reformy v rámci preventívnej i nápravnej časti paktu, podporené novým súborom tvrdších finančných sankcií, sa budú zaoberať týmto nedostatkom. Uvidí sa však, do akej miery sa bude uplatňovať dôveryhodné presadzovanie.

4.3.1.2 Z určitého hľadiska možno tvrdiť, že v prípade neúčinnosti balíka hrozí mimoriadne vysoké riziko. Viac ako inokedy platí, že finančný trh preukáže zvýšenú opatrnosť vzhľadom na krajiny eurozóny, monitorujúc fiškálnu a makroekonomickú rovnováhu. Nedostatok dôveryhodného presadzovania by signalizoval zlyhanie Paktu o stabilite a raste, čím by sa vážne ohrozila stabilita eurozóny.

4.3.1.3 Súčasne je potrebné vziať do úvahy skutočnosť, že návrhy na posilnenie dohľadu sú vykonávané v dôsledku nečývalej krízy, počas ktorej je hospodársky rast slabý. Vlády musia zasahovať prostredníctvom kapitálových investícií plynúcich do bánk, aby sa zabránilo úplnému kolapsu finančného systému. Tiež zasahujú preto, aby kontrolovali ekonomické a sociálne náklady krízy.

4.3.2 Pokiaľ ide o prílišné spoliehanie sa na kritérium deficitu, je potrebné poznamenať, že revízia Paktu o stabilite a raste z roku 2005 sa snažila presunúť zameranie sa na štrukturálne deficit, aby bolo možné zohľadniť cyklickú situáciu každého členského štátu. Takýto dôraz však nebral do úvahy fiškálnu disciplínu z dlhodobšej perspektívy. Zvýšený dôraz na kritérium dlhu bude do určitej miery tento nedostatok riešiť.

4.3.2.1 Tento mechanizmus však musí zohľadniť základné dôvody hromadenia dlhov. Financovanie verejných kapitálových projektov prostredníctvom dlhu, ktoré prináša vysokú mieru ekonomickej a sociálnej návratnosti, nie je možné posudzovať rovnakým spôsobom ako financovanie výdavkov, ktoré prinášajú nízku mieru návratnosti.

4.3.2.2 Okrem toho, zatiaľ čo sa očakáva, že reforma mechanizmu dohľadu zohľadní osobitné črty danej krajiny, ako napríklad zloženie dlhu, riziká spojené so štruktúrou dlhu, zadlženie súkromného sektora a záväzky spojené so starnutím,

je dôležité, aby sa zohľadnil rozdiel medzi zahraničným a domácim dlhom, nakoľko domáci dlh prispieva k makroekonomickej stabilite.

4.3.2.3 Ďalšia kritika mechanizmu dohľadu sa spája s dôrazom, ktorý sa kladie na konkrétne referenčné hodnoty, ktoré sú v podstate ľubovoľné⁽¹⁴⁾. Napriek tomu je potvrdené, že prístup založený na referenčnej hodnote má dôležitý prínos z hľadiska jednoduchosti, transparentnosti a zjednodušenia správy.

4.3.2.4 Na druhej strane, odchýlky jednotlivých členských štátov od týchto referenčných hodnôt poukazujú na to, do akej miery je zatiaľ konvergencia v EÚ nepolapiteľná. Rýchla konvergencia medzi krajinami je žiaduca a dôraz, ktorý v tejto súvislosti na ňu kladie Európska rada je primeraný. Na druhej strane si to na úrovni krajiny vyžaduje vyváženú rovnováhu medzi nevyhnutným záväzkom k fiškálnej disciplíne a špecifickými potrebami reštrukturalizácie, investícií a rastu, ktoré si možno budú vyžadovať podporu v podobe fiškálnych zásahov.

4.4 Je dôležité znovu pripomenúť, že fiškálna udržateľnosť nemôže byť posudzovaná oddelene od makroekonomických nerovnováh. V dôsledku toho sa vo veľkej miere zaručuje širší makroekonomický dohľad, s cieľom sledovať nápravu nerovnováh.

4.5 Snaha o vytvorenie vnútroštátnych rozpočtových rámcov, ako doplnku k Paktu o stabilite a raste, je založená na skutočnosti, že zatiaľ čo fiškálna disciplína je vecou spoločného záujmu jednotlivých krajín eurozóny, zákonodarná moc fiškálnej politiky spočíva na národnej úrovni.

4.5.1 Miera, do akej je možné realizovať decentralizovanejší prístup k fiškálnej disciplíne môže na jednej strane závisieť od relevantných zmien, týkajúcich sa Zmluvy o fungovaní EÚ, ktoré by uprednostnili vnútroštátne záujmy pred spoločnými záujmami, ale môže tiež existovať ako flexibilnejšie usporiadanie na úrovni dohody členského štátu. Pokiaľ sa tieto zmeny nevykonajú, a to bez ohľadu na to, nakoľko sú spoločné záujmy oprávnené, je možné, že vnútroštátne záujmy budú mať tendenciu prevládať⁽¹⁵⁾. Je teda dôležité zvážiť úlohu, ktorú zákony o fiškálnej zodpovednosti na vnútroštátnej úrovni môžu zohrávať pri udržiavaní fiškálnej disciplíny, ktorá prostredníctvom ich úspešnej implementácie, môže slúžiť ako podnet k presadzovaniu fiškálnej udržateľnosti v celej eurozóne.

5. Konkrétne pripomienky

5.1 Ciele navrhovaného nariadenia založené na posilnení Paktu o stabilite a raste prostredníctvom nástrojov, ktoré vedú k účinnému presadzovaniu, sú síce chvályhodné, existujú však osobitné podrobnosti vo vzťahu k preventívnej a nápravnej časti paktu, o ktorých sa EHSV domnieva, že by mali byť prehodnotené.

⁽¹⁴⁾ Wyplosz, C (2002), *Fiškálna disciplína v EMÚ: Predpisy alebo inštitúcie?*, Graduate Institute for International Studies, Ženeva a Centrum pre ekonomický a politický výskum (CEPR).

⁽¹⁵⁾ Generálne riaditeľstvo pre vnútorné záležitosti – Tematické oddelenie A: *Ekonomické a vedecké politiky, hospodárske a menové záležitosti, mnohostranný dohľad* (Charles Wyplosz).

5.2 Cieľ výdavkov, uvedený v preventívnej časti, na základe uvážlivého strednodobého tempa rastu HDP neberie do úvahy rozličné prvky vládnych výdavkov – i keď celkový cieľ výdavkov je užitočný na účely jednoduchosti a uľahčenia správy vecí verejných. To je aj prípad fiškálnych pravidiel, ktoré sa zameriavajú výlučne na zastrešovanie ukazovateľov, akými je napríklad kritérium deficitu a dlhu. Tieto kritériá neberú do úvahy dlhodobý rast ponuky vyvolaný určitými kategóriami verejných výdavkov, rovnako ako vývoj kvality fiškálnych výdavkov a mechanizmy vytvárajúce príjmy vo všeobecnosti.

5.2.1 Preto je potrebné klásť dôraz na kvalitu verejných financií prostredníctvom posúdenia zloženia a efektívnosti verejných výdavkov. To sa môže predovšetkým vzťahovať na investície do ľudského kapitálu prostredníctvom výdavkov na školstvo a zdravotníctvo, výdavkov na výskum a vývoj, na verejnú infraštruktúru a na rozvoj inštitúcií⁽¹⁶⁾ (17). Preto sa navrhuje, aby bol tento typ výdavkov vylúčený z výdavkového stropu, zvlášť keď sa skladá z výdavkov, ktoré sú financované z programov financovania EÚ a ich vnútroštátnych prvkov spolufinancovania. V záujme zachovania kvality sociálnych výdavkov by nediskrečné prvky dávok v nezamestnanosti mali byť takisto vylúčené. Okrem toho, implementácia fiškálnych cieľov musí byť plne v súlade s dosahovaním cieľov Stratégie Európa 2020, ktoré sa zameriavajú na inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast, pričom dosiahnutie týchto cieľov si môže vyžadovať vyššie vládne výdavky⁽¹⁸⁾.

5.2.2 Navyše, aby regulácia nebola zahalená nepresnosťou, EHSV navrhuje jasnú definíciu pojmov „obozretnej tvorby fiškálnej politiky“, „obozretného strednodobého tempa rastu“ a „mimoriadnych okolností“.

5.3 Donucovací mechanizmus by sa nemal spustiť len z dôvodu odchýlok od číselných hodnôt, ale radšej by sa mali zvážiť širšie úvahy, ako napríklad ekonomické, politické a spoločenské podmienky prevládajúce v danom členskom štáte. Tento návrh nemá za cieľ oslabiť preventívny mechanizmus, ale skôr by sa mali zohľadniť konkrétne úvahy prevládajúce v členských štátoch eurozóny. Toto sa skutočne zhoduje s navrhovaným nariadením o makroekonomickej nerovnováhe, ktoré stanovuje, že po spustení výstražného mechanizmu sa vykoná hĺbková analýza situácie daného členského štátu.

5.4 Ďalej sa navrhuje, aby sa uloženie úročených vkladov, neúročených vkladov a pokút v každom prípade vykonávalo

tak, aby boli priamo financované predovšetkým prostredníctvom nápravy prvkov politiky, ktoré by spôsobovali nerozvážnu a neudržateľnú fiškálnu pozíciu, zistenú prostredníctvom odchýlok od ustanovení preventívnej časti. Okrem toho by sa ich hodnota vypočítala vo vzťahu k veľkosti prvkov výdavkov a/alebo príjmov, ktoré môžu byť identifikované ako prvky priamo vedúce k trvalej neudržateľnosti fiškálnej politiky. Takýmto prístupom by sa dalo vyhnúť riziku, že vklady a pokuty by boli financované prostredníctvom vládnych výdavkov, ktoré prinášajú vysokú návratnosť. Hoci sa uznáva, že nie je jednoduché identifikovať neudržateľné správanie, úsilie by sa malo zamerať na jasné a prevádzkovo uskutočniteľné definície, ktoré by v tomto kontexte mohli byť užitočné.

5.4.1 Okrem toho je nevyhnutné, aby sa záloha uvoľnila len potom, čo sa daný členský štát zaviazal presmerovať takéto finančné prostriedky na produktívne výdavky. V tomto ohľade by bolo možné zaručiť využitie prístupov založených na nákladoch a prínosoch, ktoré sú podobné prístupom používaným pri pridelovaní prostriedkov z kohézneho fondu a štrukturálnych fondov⁽¹⁹⁾.

5.5 Okrem toho sa musí venovať náležitá pozornosť dôsledkom presadzovania, ktorým by sa zaviedli neúročené vklady a sankcie v určitom časovom období, kedy by sa hospodársky a sociálny rámec členského štátu mohol považovať za zraniteľný. V dôsledku toho by akékoľvek odporúčania Komisie na spustenie nápravnej časti podliehali posúdeniu vplyvu, s cieľom poskytnúť informácie o spôsobe, akým by jeho použitie účinne viedlo k zlepšeniu kvality fiškálnej politiky v rámci jednotlivých členských štátov a v eurozóne vo všeobecnosti. Je dôležité, aby presadzovanie nevytváralo viac neúspechov, než koľko sa pokúsi vyriešiť.

5.6 Článok 7 nariadenia sa vzťahuje na distribúciu úrokov a pokút, ktoré Komisia získala, v pomere k podielu na hrubom národnom dôchodku členských štátov eurozóny, ktoré nemajú nadmerný schodok alebo nadmernú nerovnováhu. Z tohto hľadiska môže distribučný systém v menovej únii spôsobiť väčšiu nerovnováhu a eventuálne by mohol vyústiť do väčších rozdielov medzi členskými štátmi eurozóny, čo je v rozpore s požiadavkami menovej únie.

5.7 S cieľom podporiť rovnováhu medzi stimulmi a represívnymi prístupmi v nápravnej časti, EHSV navrhuje, aby úroky z neúročených vkladov mohol získať príslušný členský štát po znížení verejného dlhu, ktoré sa aspoň rovná takémuto úroku a ktoré by bolo možné v budúcnosti udržať. Na druhej strane, pokuty by smerovali do Európskeho mechanizmu stability.

⁽¹⁶⁾ Salvador Barrios a Andrea Schaechter, (2008), *Kvalita verejných financií a rastu*, Ekonomické dokumenty Európskej komisie 337.

⁽¹⁷⁾ António Afonso, Werner Ebert, Ludger Schuknecht a Michael Thöne, (2005), *Kvalita verejných financií a rastu*, ECB Sériá pracovných dokumentov č. 438.

⁽¹⁸⁾ Pozri Stanovisko EHSV v Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 7.

⁽¹⁹⁾ Komisia EÚ (2008), *Generálne riaditeľstvo pre regionálnu politiku, Príručka pre analýzu nákladov a výnosov investičných projektov, jún 2008.*

5.8 Tento návrh vychádza z predpokladu, že Pakt o stabilite a raste by mal byť stimulom na podporu udržateľného správanie a nie prísne represívnym mechanizmom.

5.9 Aj keď sa zrejme, že cieľ dosahovania základnej hospodárskej a fiškálnej konvergencie musí byť založený na spoločných cieľoch, je možné namietat, že môže byť potrebné flexibilne implementovať cieľ „jedna veľkosť pre všetky“ v vzťahu k meraniu fiškálnej udržateľnosti v bezprostredne krátkodobom období, prinajmenšom do dosiahnutia dostatočnej základnej hospodárskej konvergencie medzi krajinami, ale aj s prihliadnutím na asymetrický spôsob, akým nedávna recesia ovplyvnila rôzne členské krajiny.

5.9.1 Tiež je dôležité, aby sa vytvorili rámcové podmienky, za ktorých by jednotlivé členské štáty mohli ťažiť z pozitívnych externalít dôveryhodnosti, ktoré by mali plynúť z existencie veľkej menovej oblasti. Preto je možné predpokladať, že krajiny budú vyzvané k tomu, aby sa usilovali o fiškálnu konsolidáciu v súlade s ich relatívnou veľkosťou v rámci menovej oblasti a schopnosťou vynaložiť takúto snahu tak, aby sa dosiahol spoločný základný cieľ eurozóny. Tento prístup by priniesol priame výhody všetkým krajinám prostredníctvom ekonomickej vierohodnosti v tejto oblasti ako celku, a najmä v rámci politického rozhodovania v tých výkonnejších krajinách.

5.9.2 Účinnosť takéhoto prístupu vo veľkej miere závisí od mechanizmu dohľadu, ako to navrhuje Komisia, ktorý by zabezpečil to, aby krajiny, ktoré zaostávajú, vynaložili všetko možné úsilie na dosiahnutie konvergencie optimálnou rýchlosťou. Je tiež potrebné neustále klásť dôraz na správne štatistické merania a na to, aby sa štatistika a vykazovanie zlepšili spôsobom, ktorý by zabezpečil spoľahlivú a včasnú dostupnosť dôveryhodných údajov.

5.9.3 V dôsledku toho výbor navrhuje, aby sa v rámci bezprostredne krátkeho obdobia a až do dosiahnutia dostatočnej ekonomickej konvergencie medzi rôznymi členskými štátmi použil dvojsmerný systém zhora-nadol a zdola-nahor s cieľom posilniť a doplniť úsilie, ktoré sa v súčasnosti vynakladá, aby bolo možné obnoviť fiškálnu udržateľnosť v eurozóne tým, že sa v nej zavedú potrebné prvky flexibility plánovaným a dobre regulovaným spôsobom.

5.9.4 Prístup zhora-nadol sa zakladá na stanovení cieľa pre celú oblasť, určujúc kroky v oblasti fiškálnej konsolidácie, ktorá je na tejto úrovni potrebná. Dosiahnutie takéhoto cieľa zvyšuje dôveryhodnosť v eurozóne vo všeobecnosti a všetky krajiny by mohli z tejto situácie ťažiť. Prístup zdola-nahor by obsahoval rozdelenie úsilia, ktoré má vynaložiť celá oblasť na opatrenia, ktoré majú podniknúť jednotlivé členské štáty. Toto rozdelenie by zohľadnilo viacero objektívnych ekonomických kritérií, akými je stav vývoja, investičné potreby, rozsah dôchodkovej reformy, rozsah štrukturálnej reformy, kvalita verejných financií a účinnosť daňových systémov. Okrem toho by tento prístup

zabránil tomu, aby príliš restriktívny prístup k Paktu o stabilite a raste spôsoboval trvalé narušenie rastu v prípade niektorých krajín.

5.9.5 Tento prístup by na jednej strane vniesol do všetkých krajín eurozóny prvok odôvodnenej solidarity, zatiaľ čo na druhej strane by bol krokom k lepšej koordinácii a fiškálnej integrácii. Pri dostatočnej základnej hospodárskej konvergencie sa rozdelenie úsilia zdola-nahor medzi členské štáty rovná situácii, kedy jednotlivé krajiny sledujú spoločné číselné ciele. V prechodnom období sa v jednotlivých krajinách nebude realizovať potrebná flexibilita, ako to často bolo v minulosti na zjavnom ad hoc a snád' aj neodôvodnenom základe, ale bude tvoriť súčasť koherentného a konzistentného systému, s cieľom vynaložiť potrebné úsilie o fiškálnu konsolidáciu na úrovni eurozóny. Tento prístup musí ešte prejsť dlhú cestu k udržaniu dôveryhodnosti systému.

5.9.6 Takýto prístup sa v podstate podobá prístupu, ktorý bol prevzatý pri odvodzovaní cieľov pre stratégiu Európa 2020, na základe ktorého si členské štáty stanovili vlastné vnútroštátne ciele zhodné so zastrešujúcimi cieľmi EÚ. Príloha 1 ročného prieskumu trhu, ktorá prezentuje predbežné rôzne ciele členských štátov, sa odvoláva na skutočnosť, že dôležitým prvkom tejto stratégie je to, aby si každý členský štát stanovil svoje vlastné úrovne ambícií, pokiaľ ide o celkové ciele stratégie Európa 2020. Argumentuje sa tým, že tieto ciele budú pravdepodobne dodržané na základe internej politickej debaty, ktorá je potrebná na stanovenie takýchto cieľov, pričom sa pri stanovení cieľa zohľadnili východiská a vnútroštátne úvahy. V tomto kontexte sa tiež dá navrhnúť, aby sa pre krajiny, ktoré musia vynaložiť značne veľké konsolidačné úsilie, stanovili explicitné prechodné obdobia s realistickým konsolidačným rámcom.

5.9.7 Tento navrhovaný postup nie je oslabením navrhovaného preventívneho mechanizmu v návrhu Komisie, pretože sa zakladá na dlhodobej konvergencii na rovnaké číselné ciele zo strany všetkých členov eurozóny. Avšak zámerom je umožniť vytvorenie formálneho rámca pre zdôvodnenie rôznych rýchlostí konvergencie na úrovni jednotlivých členských štátov eurozóny v rovnakom duchu postupov, ktoré sú pre danú krajinu špecifické a ktoré navrhuje sama Komisia. Tiež sa to považuje za dôležitý spôsob, ako posilniť dôveryhodnosť systému tým, že sa do špecifických plánov konvergencie krajiny formálne zabuduje flexibilita.

5.10 V neposlednom rade je dôležité si uvedomiť, že sociálny dialóg zohráva dôležitú úlohu. Na národnej úrovni je sociálny dialóg dôležitý pre rozvoj vnútroštátneho politického rámca, ktorý sa zameriava na fiškálnu politiku a makroekonomický dohľad. Premyslený a vyčerpávajúci politický a sociálny dialóg umožňuje konfrontovať spoločenské a ekonomické problémy, najmä tie, ktoré majú dlhodobý charakter, ako napríklad dôchodková reforma a výdavky na zdravotníctvo. Aby vlády dosiahli ciele, akými sú fiškálna udržateľnosť a makroekonomická rovnováha, musí existovať silný stupeň sociálneho partnerstva a spolupráce, vrátane politického konsenzu.

5.10.1 EHSV tiež zohráva významnú úlohu prostredníctvom zabezpečovania účinného dialógu medzi jeho členmi ohľadom fiškálnej udržateľnosti. Za týmto účelom môže EHSV predložiť odporúčania a návrhy na reformy a to v úzkej koordinácii s národným sociálnym dialógom. Ako sa navrhuje v stanovisku na tému „Prehľadovanie koordinácie hospodárskej politiky pre stabilitu, rast a pracovné miesta – nástroje silnejšej správy ekonomických záležitostí“, EHSV by mohol organizovať odborné výročné zasadnutia, na ktorých by sa diskutovalo o odporúčaníach a návrhoch na reformy. Okrem toho EHSV tiež zohráva úlohu pri zabezpečovaní toho, aby sociálni partneri a iné organizácie občianskej spoločnosti konali v súlade s cieľmi Spoločenstva, ktoré vedú k sociálnemu a hospodárskemu rozvoju.

V Bruseli 5. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o opatreniach na presadzovanie vykonávania nápravy nadmernej makroekonomickej nerovnováhy v rámci eurozóny“

[KOM(2010) 525 v konečnom znení – 2010/0279 (COD)]

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh“

[KOM(2010) 527 v konečnom znení – 2010/0281 (COD)]

(2011/C 218/09)

Spravodajca: **Stefano PALMIERI**

Rada Európskej únie sa 1. decembra 2010 rozhodla podľa článkov 136 a 121 ods. 6 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o opatreniach na presadzovanie vykonávania nápravy nadmernej makroekonomickej nerovnováhy v rámci eurozóny“

KOM(2010) 525 v konečnom znení – 2010/0279 (COD)

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh“

KOM(2010) 527 v konečnom znení – 2010/0281 (COD).

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 8. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza z 5. mája) prijal 189 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 11 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) víta skutočnosť, že Európska komisia pochopila – v rámci posilňovania európskeho hospodárskeho riadenia – potrebu venovať zvýšenú pozornosť výskytom nerovnováhy makroekonomickej povahy – na úrovni deficitu verejného rozpočtu – ako faktorom hospodárskej, finančnej a sociálnej nestability hospodárstiev členských štátov Európskej únie.

1.2 EHSV uznáva, že súčasná hospodárska kríza naozaj podrobila tvrdej skúške hospodársku, sociálnu a tiež politickú stabilitu Európskej únie vo všeobecnosti a hospodárskej a menovej únie (HMÚ) zvlášť. Ukázalo sa, že ak sa má predísť kríze, nestačí zohľadniť len kvantitatívny rozmer hospodárskeho rastu krajiny, ale že je potrebné posúdiť kvalitu tohto rastu, t. j. zistiť, ktoré makroekonomické faktory sú základom eventuálnej udržateľnosti tejto dynamiky.

1.3 EHSV si želá, aby sa pri upevňovaní hospodárskeho riadenia v Európe primeraná pozornosť venovala potrebe stability a potrebe rastu, ktorý vytvára nové pracovné miesta.

1.4 Preto EHSV vyjadruje želanie, aby posilnenie hospodárskeho riadenia, ktoré je základným kameňom politiky EÚ

v hospodárskej a sociálnej oblasti a v oblasti súdržnosti, bolo skutočne podporou pri dosahovaní cieľov stanovených v rámci stratégie Európa 2020 a novej európskej politiky súdržnosti.

1.5 EHSV chce pomôcť vytvoriť širokú spoločnú platformu na efektívne upevnenie hospodárskeho riadenia a preto poukazuje na jednej strane na niektoré obmedzenia a riziká prístupu Európskej komisie a na druhej strane na významný potenciál, ktorý predstavuje.

1.6 Ak platí, ako zdôraznila Komisia ⁽¹⁾, že prejavenie sa a pretrvávajúce makroekonomickej nerovnováhy v členských štátoch treba pripísať na vrub faktorom v oblasti konkurencieschopnosti, a ak sa za konkurencieschopnosť pokladá v súlade s definíciou Komisie „schopnosť hospodárstva zabezpečiť svojmu obyvateľstvu vysokú a zvyšujúcu sa životnú úroveň a vysokú mieru zamestnanosti na trvalo udržateľnej báze“ ⁽²⁾, vyplýva z toho potreba, ktorú EHSV zdôrazňuje, zohľadniť kompletnejšiu paletu ekonomických, finančných a sociálnych príčin na posúdenie prípadov tejto nerovnováhy.

⁽¹⁾ Európska komisia – GR EcoFin, The impact of the global crisis on competitiveness and current account divergences in the euro area, Quarterly Report on the Euro Area, n. 1/2010.

⁽²⁾ KOM(2002) 714 v konečnom znení [neexistuje v slovenskom znení].

1.7 Z tohto dôvodu sa EHSV nazdáva, že hodnotiaci tabuľka na posúdenie nerovnováhy by mala pozostávať z ekonomických, finančných a sociálnych ukazovateľov. V tejto súvislosti EHSV upriamuje pozornosť na potrebu zohľadniť prípady nerovnováhy vyplývajúce z nadmerných a narastajúcich rozdielov v distribúcii v rámci členských štátov, ktoré boli jednou z príčin nedávnej finančnej a hospodárskej krízy ⁽³⁾.

1.8 Makroekonomické rozdiely nie sú len dôsledkom menovej únie, ale aj výsledkom otvorenia spoločného vnútorného trhu. Cezhraničné prerozdelenie práce je založené na odlišných konkurenčných výhodách a nevýhodách na príslušných trhoch. Plánované opatrenia by sa preto nemali zameriavať na odstránenie tých rozdielov, ktoré sú výsledkom dynamiky vnútorného trhu a nemajú škodlivý vplyv.

1.9 EHSV zdôrazňuje potrebu použiť pri hodnotení makroekonomickej nerovnováhy v záujme správneho a spravodlivého posúdenia jednak tie faktory v oblasti konkurencieschopnosti, ktoré súvisia s cenami, jednak necenové faktory v oblasti konkurencieschopnosti.

1.10 EHSV dúfa, diskusia o ukazovateľoch, ktoré sa majú zahrnúť do plánovanej hodnotiacej tabuľky Komisie, sa rozšírila tak, aby sa do nej na národnej i európskej úrovni zapojil rozsiahly počet inštitucionálnych aktérov a orgánov zastupujúcich organizovanú občiansku spoločnosť, vrátane EHSV a Výboru regiónov.

1.11 EHSV sa nazdáva, že hodnotiaci tabuľka, ktorú navrhla Komisia v rámci mechanizmu včasného varovania musí byť pre nevyhnutné technické problémy súvisiace so zvoleným prístupom (stanovenie prahových hodnôt varovania, určenie toho, akú „váhu“ prisúdiť jednotlivým zdrojom makroekonomickej nerovnováhy, aké časové obdobia zohľadniť) v zásade pokladaná za nástroj prvého hodnotenia. Preto naň musí v každom prípade nadväzovať rozsiahlejšie a podrobnejšie hodnotenie nerovnováhy daného členského štátu z ekonomického hľadiska.

1.12 EHSV upozorňuje na riziko, že vzťah medzi odhalením nerovnováhy, opatreniami na nápravu a vyrovnaním tejto nerovnováhy v dostatočne prijateľnej lehote nebude pokladaný za samozrejímý. V tejto súvislosti do hry vstupujú ďalšie faktory, ktoré prehĺbujú časovú priepasť: a) zložité vzájomné vzťahy medzi makroekonomickými cieľmi a nástrojmi; b) nepriama kontrola nástrojov zo strany rozhodujúcich politických činiteľov; c) možná neefektívnosť navrhnutého systému sankcií pre krajiny HMÚ.

1.13 EHSV zdôrazňuje, že hrozí, že prípadné reštriktívne opatrenia na opätovné nastolenie rovnováhy povedú k tomu, že sa podporia procyklické politiky, čo by viedlo k ďalšiemu

rozšíreniu a predĺženiu súčasnej fázy hospodárskeho poklesu. Je dokonca možné, že mix hospodárskych politík, ktoré boli prikázané jednotlivým členským štátom, keďže boli potrebné na riešenie vnútornej nerovnováhy, sa ukáže byť v skutočnosti nevhodným pre EÚ ako celok.

1.14 EHSV sa nazdáva, že v rámci opatrení na prevenciu makroekonomickej nerovnováhy – v zásade súvisiacej s nadmernou debetnou expozíciou súkromného sektora – sa podcenila potenciálna schopnosť Európskej centrálnej banky (ECB), systému centrálnych bánk jednotlivých štátov, Európskeho výboru pre systémové riziká a Európskeho orgánu dohľadu nad bankovníctvom vykonávať dohľad a kontrolu. Z tohto dôvodu EHSV požaduje, aby sa v rámci koordinácie medzi uvedenými orgánmi zaviedli podmienky na zaručenie účinného priameho alebo nepriameho dohľadu nad bankovým systémom spolu s opatreniami na reguláciu v oblasti úverov, ktorej kritériá budú musieť byť vhodne stanovené.

1.15 EHSV zdôrazňuje, že v balíku legislatívnych návrhov na prevenciu a nápravu makroekonomickej nerovnováhy chýba náležité zohľadnenie rozpočtu EÚ. Vznik asymetrických otrasov v členských štátoch eurozóny si vyžaduje použitie nástrojov na znovu nastolenie rovnováhy makroekonomickeho systému. V tejto situácii EHSV upriamuje pozornosť na potrebu zväziť potenciál, ktorý by mal flexibilnejší rozpočtový systém EÚ s väčšími zdrojmi než v súčasnosti. To by umožnilo vykonávať presuny z oblastí profitujúcich z otrasov do oblastí nimi poškodených, a to jednak prostredníctvom automatických stabilizátorov, jednak prostredníctvom financovania celoeurópskych investičných projektov (napr. vydaním európskych dlhopisov) ⁽⁴⁾.

1.16 EHSV zdôrazňuje, že účinná koordinácia európskych hospodárskych politík, ktorá dokáže získať výrazné demokratické odobrenie európskych občanov, sa dá dosiahnuť len tak, že Európsky parlament (EP), EHSV a Výbor regiónov, t. j. inštitúcie zastupujúce občanov, sociálnych partnerov a občiansku spoločnosť, budú zohrávať významnejšiu úlohu ⁽⁵⁾.

1.17 EHSV sa nazdáva, že EP môže byť rozhodujúcim pri vytváraní konsenzu o referenčnom makroekonomickom rámci, prioritách problémov, ktoré treba riešiť, určovaní hospodárskych politík, ktoré treba zaviesť. V tejto súvislosti prislúcha EP ústredná úloha ako miestu, kde sa spoločne s ďalšími európskymi inštitúciami dohodne spoločná stratégia, ktorá sa

⁽³⁾ ILO-FMI, *The Challenges of Growth, Employment and Social Cohesion* (Výzvy rastu, zamestnanosti a sociálnej súdržnosti), diskusný dokument na spoločnú konferenciu MOP-MMF, Oslo, 13. septembra 2010 (s. 67 – 73).

⁽⁴⁾ Monti M., *A New Strategy for the Single Market. At the Service of Europe's Economy and Society*, Report to the President of the European Commission, máj 2010. Delors J., Fernandes S., Mermet E., *Le semestre européen: un essai à transformer. Notre Europe, Les Brefs*, n. 22, február 2011. Amato A., Baldwin R., Gros D., Micossi S., Padoan P., *A new political deal for Eurozone sustainable growth: An open letter to the President of the European Council*, VoxEU.org, december 2010, dostupné on-line www.voxeu.org/index.php?q=node/5893.

⁽⁵⁾ V bodoch 1.15 až 1.18 sú opakovane zdôraznené tie isté odporúčania, ktoré obsahuje stanovisko ECO/282 na tému Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskej centrálnej banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Prehľbovanie koordinácie hospodárskej politiky pre stabilitu, rast a pracovné miesta – nástroje silnejšej správy ekonomických záležitostí EÚ, Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 7.

neobmedzí na stanovovanie pravidiel a formálnych postupov, ale dôkladne prenikne do konkrétnych politík s cieľom posilniť dôveru a očakávania európskych občanov.

1.18 EHSV víta závery Európskej rady z 24. – 25. marca 2011, podľa ktorých by EHSV mal byť „v záujme zabezpečenia širokej zaangažovanosti“ zapojený do úzkej spolupráce pri vykonávaní opatrení v rámci európskeho semestra. EHSV preto vyjadruje svoju pripravenosť v plnej miere spolupracovať a praje si, aby s ním Rada čo najskôr začala viesť príslušné rozhovory.

1.19 EHSV práve preto, že je fórom občianskeho dialógu, by mohol zaviesť každoročné špecifické zasadnutie (na jeseň), na ktorom by sa prediskutovali odporúčania členským štátom. To by podnietilo rokovania medzi príslušnými národnými hospodárskymi a sociálnymi radami, národnými parlamentmi a Európskym parlamentom, čo by umožnilo posúdiť prijateľnosť stratégie, ako aj ich šírenie a akceptáciu na úrovni členských štátov.

1.20 EHSV by uvítal presadenie intenzívnejšieho využívania makroekonomického dialógu (MED), aby sa prevencia a náprava makroekonomickej nerovnováhy neponechala len na Európsku komisiu a vlády členských štátov. MED by sa stal nástrojom konsenzuálneho postoja vlád a sociálnych partnerov k hodnoteniu hospodárskej situácie na úrovni EÚ a posúdeniu krokov, ktoré sa majú prijať, v úzkom prepojení s procesmi sociálneho dialógu a kolektívneho vyjednávania na národnej úrovni, s cieľom zosúladiť dynamiku vývoja v celej EÚ s vývojovými tendenciami členských štátov.

2. Opatrenia na nápravu vnútornej makroekonomickej nerovnováhy navrhnuté v oznámeniach Európskej komisie KOM(2010) 525 v konečnom znení a KOM(2010) 527 v konečnom znení

2.1 Európska komisia 30. júna 2010 predložila oznámenie pod názvom „Prehľadovanie koordinácie hospodárskej politiky pre stabilitu, rast a pracovné miesta – nástroje silnejšej správy ekonomických záležitostí EÚ“⁽⁶⁾. V tomto oznámení Komisia formulovala svoj zámer ďalej rozvíjať problematiku, ktorou sa zaoberala už v oznámení pod názvom „Posilnenie koordinácie hospodárskej politiky“⁽⁷⁾.

2.2 Komisia a pracovná skupina, ktorej predsedá pán Van Rompuy, vzhľadom na medzinárodnú finančnú krízu uznávajú, že dodržiavanie kritérií, ktoré stanovuje Pakt o stabilite a raste a ktoré boli neskôr ďalej posilnené v rámci reformy riadenia, nepostačuje, aby sa zaručila stabilita HMÚ. Aj výskyt makroekonomickej nerovnováhy v rámci členských štátov hrozí poškodením európskeho hospodárskeho systému ako celku, čím môže prispieť jednak k zhoršeniu stavu verejných financií, jednak k napätej situácii na finančných trhoch.

⁽⁶⁾ KOM(2010) 367 v konečnom znení, ktoré je predmetom stanoviska EHSV na tému „Prehľadovanie koordinácie hospodárskej politiky“, Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 7.

⁽⁷⁾ KOM(2010) 250 v konečnom znení.

2.3 Na tomto základe Komisia predložila 29. septembra 2010 legislatívny balík pozostávajúci zo šiestich návrhov⁽⁸⁾, ktorých cieľom je vytvoriť legislatívny rámec na prevenciu a nápravu fiškálnej (vo vzťahu k paktu o stabilite a raste)⁽⁹⁾ i makroekonomickej nerovnováhy medzi členskými štátmi. Predmetom tohto stanoviska je návrh Komisie pre dohľad nad makroekonomickou nerovnováhou, ktorý vychádza z dokumentov KOM(2010) 525 v konečnom znení a KOM(2010) 527 v konečnom znení, ktoré sa týkajú jednak postupu v prípade nadmernej nerovnováhy v členských štátoch, keď sú sankcie obmedzené výlučne na krajiny HMÚ, jednak mechanizmu varovania, ktorý platí pre všetky členské štáty.

2.3.1 Mechanizmus varovania pre všetky členské štáty pozostáva z týchto prvkov:

- pravidelné posudzovanie rizík vyplývajúcich z makroekonomickej nerovnováhy v každom členskom štáte, vychádzajúce z referenčného rámca, ktorý pozostáva z hospodárskych ukazovateľov a príslušných orientačných hraničných hodnôt, ktoré budú slúžiť ako varovné úrovne – prahových hodnôt varovania (hodnotiacia tabuľka),

- určenie členských štátov (zo strany Komisie) na základe ekonomického, a nie mechanického výkladu hodnotiacej tabuľky, v ktorých sa predpokladá existencia rizika nerovnováhy, s cieľom posúdiť skutočnú vážnosť situácie,

- hĺbková analýza celkovej hospodárskej situácie členských štátov s obzvlášť negatívnymi výsledkami podľa hodnotiacej tabuľky,

- ak riziko skutočne existuje, prípadné odporúčanie Komisie príslušnému členskému štátu, aby napravil túto nerovnováhu v rámci ďalších odporúčaní politík plánovaných počas „európskeho semestra“ (článok 121 ods. 2 ZFEÚ),

- ak existuje riziko závažnej nerovnováhy alebo – v eurozóne – nerovnováhy, ktorá by sa mohla preniesť do iných členských štátov a ohroziť riadne fungovanie hospodárskej a menovej únie, prípadné začatie postupu pri nadmernej nerovnováhe (článok 121 ods. 2 ZFEÚ).

2.3.2 V rámci postupu pri nadmernej nerovnováhe musia členské štáty predložiť Rade EÚ plán nápravných opatrení. Ak sú nápravné opatrenia považované za primerané, postup sa dočasne pozastaví, kým sa dohodnutý plán nápravy realizuje, ale členský štát musí pravidelne predkladať správy Rade Ecofin o dosiahnutom pokroku. Postup sa uzavrie len vtedy, keď Rada na základe odporúčania Komisie dospeje k záveru, že v danom členskom štáte bola nerovnováha dostatočne znížená, takže už ju nemožno považovať za nadmernú.

⁽⁸⁾ Podrobnejšie informácie sú k dispozícii na tejto stránke: http://ec.europa.eu/economy_finance/articles/eu_economic_situation/2010-09-eu_economic_governance_proposals_en.htm.

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Rozpočtový dohľad v eurozóne“ (Pozri stranu 46 tohto úradného vestníka).

2.3.3 Jedine pre členské štáty HMÚ platí, že v prípade chýbajúcej reakcie pri nadmernej nerovnováhe sa pristúpi k sankciám (v maximálnej výške 0,1 % HDP), ak členský štát po uplynutí dvoch za sebou nasledujúcich lehôt nepredloží uspokojivý plán nápravných opatrení alebo nezavedie plánované opatrenia.

2.4 Základným nástrojom na spustenie mechanizmu varovania pred makroekonomickou nerovnováhou je hodnotiaci tabuľka, ktorú navrhla Komisia, so sprievodnou špecifickou analýzou hospodárskej situácie členských štátov. Sú pre ňu charakteristické tieto znaky:

- i) obmedzený počet ukazovateľov, ktoré majú poukázať na výskyt nerovnováhy a problémy z hľadiska konkurencieschopnosti;
- ii) prahové hodnoty varovania, pri prekročení ktorých začne monitorovanie stavu;
- iii) prípadné prahové hodnoty diferencované v závislosti od toho, či členský štát patrí alebo nie do eurozóny;
- iv) „vývojový“ charakter, keďže zloženie ukazovateľov sa časom prispôsobí vývojovým zmenám rôznych zdrojov nerovnováhy.

2.4.1 Na základe prvých koncepcií Komisie týkajúcich sa výberu ukazovateľov sa zdá, že hodnotiaci tabuľka⁽¹⁰⁾ by mala zahŕňať nasledujúce ukazovatele, z ktorých prvé tri sa vzťahujú na pozíciu voči zahraničiu a ďalšie štyri na vnútornú situáciu:

- **saldo bežného účtu platobnej bilancie** v pomere k HDP, ktoré odráža čistú kreditnú alebo debetnú pozíciu voči zvyšku sveta,
- **čistá finančná pozícia voči zahraničiu** v pomere k HDP, ktorá predstavuje kapitálový náprotivok salda bežného účtu,
- **výkyvy reálneho efektívneho výmenného kurzu** vychádzajúc z jednotkových nákladov práce, ktoré v sebe zhrňajú konkurencieschopnosť krajiny (s rôznymi prahovými úrovňami pre eurozónu a ostatné členské štáty),
- **výkyvy skutočných cien nehnuteľností** na kontrolu vzniku bublín v dôsledku finančných špekulácií alebo ako alternatíva *výkyvy podielu pridanej hodnoty v sektore nehnuteľností* na celku,
- **zadĺženie súkromného sektora v pomere k HDP** na odhadnutie zraniteľnosti súkromného sektora v prípade zmien v rámci hospodárskeho cyklu, inflácie a úrokovej sadzby,

⁽¹⁰⁾ Európska komisia - GR ECFIN, *A structured framework to prevent and correct macroeconomic imbalances: operationalising the alert mechanism e A structured surveillance procedure to prevent and correct harmful macroeconomic imbalances: An explanation of the Commission's proposal of 29 September 2010*, Note for the Economic Policy Committee and the Alternates of the Economic and Financial Committee, 11. novembra 2010 (pozri Centro Europa Ricerche - CER, 2011, *Vincoli Esteri*).

— **výkyvy úveru udeľovaného súkromnému sektoru**, ktoré predstavujú náprotivok vo forme kapitálových tokov súkromného zadĺženia,

— **verejný dlh v pomere k HDP** ako tradičný ukazovateľ stavu financií členských štátov.

3. Pretrvávajúce konkurenčné rozdiely v eurozóne

3.1 Výskyt vnútornej makroekonomickej nerovnováhy v členských štátoch súvisí s pretrvávajúcimi rozdielmi medzi agregátnym dopytom a agregátnou ponukou v členských štátoch, ktoré vedú k systematickému nadbytku alebo deficitu v celkových úsporách daného hospodárstva. To je spôsobené mnohorakými faktormi, ktoré ovplyvňujú agregátny dopyt a agregátnu ponuku, majú tendenciu negatívne ovplyvňovať fungovanie hospodárstva členských štátov HMÚ a EÚ ako celku.

3.2 Treba preto pozitívne privítať novú pozornosť, ktorú sa Komisia rozhodla venovať výskytom nerovnováhy makroekonomickej povahy v členských štátoch – na úrovni deficitu verejného rozpočtu – ako faktorom hospodárskej a finančnej nestability pre EÚ ako celok.

3.3 Viac než desať rokov považovala Komisia vyrovnanosť verejných rozpočtov v rámci HMÚ za jedinú oblasť dohľadu. Teraz zavádza prístup, ktorý nepochybne umožní kompletnejšie hodnotenie vnútroštátneho výkonu rozšírené na všetky členské štáty. Zdá sa byť čoraz zrejmejšie, že nestačí zohľadňovať len kvantitatívne aspekty hospodárskeho rastu krajiny, ale že je potrebné posúdiť kvalitu samotného rastu, t. j. určiť, ktoré makroekonomicke faktory sú základom udržateľnosti alebo neudržateľnosti týchto vývojových tendencií.

3.4 Vytvorenie HMÚ viedlo k mylnému názoru, že konkurenčné rozdiely v členských štátoch budú mať len prechodný charakter. Skúsenosti s eurom okrem toho, že odhalili trvalý charakter tejto nerovnováhy, poukázali na to, že tieto rozdiely podkopávajú základy samotnej HMÚ, pričom vytvárajú ťažko udržateľné stavy, ako sa to prejavilo počas finančných kríz v uplynulých mesiacoch.

3.4.1 Predovšetkým v priebehu desaťročia, ktoré predchádzalo hospodárskej kríze, sa ukázali pretrvávajúce rozdiely medzi krajinami patriacimi do eurozóny v úrovni produktivity vyjadrenej v podobe reálneho efektívneho výmenného kurzu a v konkurencieschopnosti (vývoj situácie vo vývoze) (diagram 1 a 2 v prílohe)⁽¹¹⁾. Výnimočnosť tohto stavu nespočíva v jeho prejave, ale skôr v jeho pretrvávaní v čase, pretože v predchádzajúcich prípadoch (70. a 80. roky) sa rozdiely takmer okamžite zahľadili úpravou nominálnych výmenných kurzov v príslušných krajinách.

⁽¹¹⁾ Európska komisia – GR EcoFin, *Surveillance of Intra-Euro-Area Competitiveness and Imbalances*, European Economy, n. 1/2010.

3.4.2 Tieto rozdiely mali vplyv na obchodné bilancie členských štátov. Obchodná bilancia Nemecka a skupiny „periférnych“ krajín zloženej z Portugalska, Írska, Talianska, Grécka a Španielska vykazujú protichodný vývoj a zdá sa, že deficity zodpovedajú prebytkom⁽¹²⁾ (diagram 3 a 4 v prílohe). Tento vývoj neprejavuje dočasný charakter, práve naopak: rozdiely majú narastajúcu tendenciu už od vytvorenia HMÚ, hoci sa zdá, že ich kríza v roku 2008 zmenšila.

3.4.3 Pretrvávajúce rozdiely v úrovni konkurencieschopnosti a exportu majú tendenciu odraziť sa na bežnom účte platobnej bilancie a čistých pozíciách zahraničných aktív (*net foreign asset position*) (diagram 5 a 6 v prílohe), čím vyvolávajú situácie, ktoré sú pre niektoré štáty eurozóny v strednodobom horizonte len ťažko udržateľné.

4. Problematické aspekty navrhnutého opatrenia

4.1 Vzhľadom na túto výrazne problematickú situáciu, ktorá si vyžaduje rovnako rozhodné riešenia, však pretrvávajú pochybnosti o prístupe, ktorý zaujala Komisia, a tým i rizikách, ktoré by z neho mohli vyplynúť.

4.2 Ak platí, ako zdôraznila Komisia⁽¹³⁾, že prejavenie sa a pretrvávajúce vnútornej makroekonomickej nerovnováhy treba pripísať na vrub faktorom v oblasti konkurencieschopnosti, a ak sa za konkurencieschopnosť pokladá v súlade s definíciou EK „schopnosť hospodárstva zabezpečiť svojmu obyvateľstvu vysokú a zvyšujúcu sa životnú úroveň a vysokú mieru zamestnanosti na trvalo udržateľnej báze“⁽¹⁴⁾, EHSV sa domnieva, že by sa mala brať do úvahy široká paleta ekonomických, finančných a sociálnych príčin spôsobujúcich takúto makroekonomickú nerovnováhu, a tým i ukazovateľov, ktoré by mali byť zahrnuté do hodnotiacej tabuľky a mali byť schopné poukázať na potenciálnu makroekonomickú nerovnováhu.

4.2.1 Medzi faktory v oblasti konkurencieschopnosti treba zaradiť jednak tie, ktoré súvisia s cenami (zhrnuté v reálnom efektívnom výmennom kurze), jednak rovnako významné necenové faktory. V tejto oblasti sú zahrnuté diferencovanie produktu, obsah technologického know-how vo vyrobenom tovare, kvalita ponúkaných produktov, kvalita služieb súvisiacich s výrobkom (zákaznícke služby) atď. Predstavujú celý rad rozhodujúcich prvkov pri určovaní konkurencieschopnosti výrobného systému, ktoré by si však napriek tomu, že sa dajú len ťažko vyčíslieť v jedinom ukazovateli, vyžadovali primerané úsilie na stanovenie premenných, ktoré by dokázali poukázať na jej úroveň a dynamiku v rámci členských štátov HMÚ.

⁽¹²⁾ Altomonte C., Marzinotto B., *Monitoring Macroeconomic Imbalances in Europe: Proposal for a Refined Analytical Framework*, Note for the European Parliament's Committee on Economic and Monetary Affairs, september 2010.

⁽¹³⁾ Európska komisia – GR EcoFin, *The impact of the global crisis on competitiveness and current account divergences in the euro area*, Quarterly Report on the Euro Area, n. 1/2010.

⁽¹⁴⁾ KOM(2002) 714 v konečnom znení, oznámenie na tému priemyselnej politiky v rozšírenej Európe (s. 2) [neexistuje v slovenskej verzii].

4.2.2 Z prvých koncepcií Komisie týkajúcich sa výberu ukazovateľov sa dá vypozerovať podcenenie vplyvu výrazných a stále narastajúcich nerovností v členských štátoch na vytváranie nerovnováhy v dlhodobom horizonte (najmenej uplynulých dvadsať rokov), pre ktorý sú charakteristické výrazné rozdiely v príjmoch a distribúcii. Odkazuje sa najmä na ich úlohu pri vyvolaní hospodárskej a finančnej krízy, v dôsledku nerovnováhy medzi celkovým rozšírením ponuky tovaru a služieb a znížením úrovne kúpnej sily spotrebiteľov⁽¹⁵⁾.

4.2.3 Pomocou súboru ukazovateľov, ktoré sa majú zahrnúť do tabuľky, by sa mali dať určiť faktory, ktoré by mohli spôsobiť nerovnováhu v agregátom dopyte a agregátnej ponuke, vyplývajúce z javov makroekonomickej, finančnej a sociálnej povahy. Napríklad by mohlo byť prínosné začleniť do hodnotiacej tabuľky Giniho index koncentrovanosti, ktorý vykazuje pre krajiny Stredozemia a anglosaské krajiny obzvlášť vysoké hodnoty⁽¹⁶⁾, ako aj rozdiel medzi aktuálnym a potenciálnym produktom krajiny (*output gap*). Umožnilo by to zohľadniť konjunktúrny cyklus krajiny.

4.2.4 Preto by bolo žiaduce, aby sa diskusia o ukazovateľoch, ktoré sa majú zahrnúť do tabuľky, rozšírila tak, aby sa do nej na národnej i európskej úrovni zapojil čo najväčší počet inštitucionálnych aktérov a orgánov zastupujúcich organizovanú občiansku spoločnosť, vrátane EHSV a Výboru regiónov.

4.3 Navyše sa v prístupe Komisie zdajú paralely medzi riadením v daňovej oblasti a makroekonomickým riadením nevyrazne a slabo vedecky podložené. Zatiaľ čo existujú pádne dôvody na udržiavanie fiškálnej politiky členských štátov HMÚ pod kontrolou⁽¹⁷⁾, pokiaľ ide o vnútornú makroekonomickú nerovnováhu, dôvody a spôsob koordinácie sa zdajú byť oveľa kontroverzejšie, i keď postup dohľadu vyplýva z konkrétnych požiadaviek⁽¹⁸⁾.

4.3.1 Vzhľadom na mnohoraké príčiny nerovnováhy sú faktory, ktoré treba spoločne monitorovať, početné (zahraničný obchod, výrobné náklady, rozdiely v distribúcii, cenové a necenové faktory produktivity, finančné špekulácie a bubliny na trhu s nehnuteľnosťami atď.) a vzájomne sa ovplyvňujú aj s kultúrnymi a sociálnymi aspektmi, ktoré nie sú súčasťou výrobného systému (napr. preferencie a správanie spotrebiteľov a sporiteľov). Okrem problémov s určovaním a výberom týchto

⁽¹⁵⁾ ILO-FMI, *The Challenges of Growth, Employment and Social Cohesion* (Výzvy rastu, zamestnanosti a sociálnej súdržnosti), diskusný dokument na spoločnú konferenciu MOP-MMF, Oslo, 13. septembra 2010 (s. 67 – 73).

⁽¹⁶⁾ OECD, *Growing Unequal? Income Distribution and Poverty in OECD Countries*, október 2008.

⁽¹⁷⁾ Súvisiace s negatívnymi imitačnými vedľajšími účinkami (*spillover*), ktorými v rámci menovej únie pôsobia vysoko zadlžené krajiny na vzorné krajiny prostredníctvom spoločnej úrokovej miery. De Grauwe P., *Economics of Monetary Union*, Oxford University Press, 2009, kapitola 10 (Ekonomika menovej únie, Il Mulino, 2009).

⁽¹⁸⁾ Tabellini G., *Reforming the Stability Pact: Focus on financial supervision*, VoxEU.org, október 2010, dostupné on-line www.voxeu.org/index.php?q=node/5622.

faktorov je ďalším problémom jednak stanovenie prahových hodnôt varovania, jednak to, akú „váhu“ prisúdiť jednotlivým zdrojom nerovnováhy⁽¹⁹⁾.

4.3.2 K tomu treba dodať, že vzťah medzi zistením nerovnováhy (pomocou prahových hodnôt varovania), opatreniami na nápravu a následným vyrovnaním tejto nerovnováhy v prijateľnej lehote vôbec nie je samozrejмый. Nie je isté, že zákrok, ktorý by mal zaručiť opätovné nastolenie makroekonomickej rovnováhy, umožní nájsť tie najvhodnejšie odpovede hospodárskej politiky. Chybné rozhodnutia by práve naopak mohli podporiť procyklické politiky, pričom by sa ešte rozšírila a predĺžila súčasná fáza hospodárskeho poklesu prostredníctvom reštriktívnych opatrení, zatiaľ čo by naopak boli potrebné expanzívne opatrenia na podporu dopytu. Je dokonca možné, že mix hospodárskych politík, ktoré boli prikázané jednotlivým členským štátom, keďže boli potrebné na riešenie vnútornej nerovnováhy, sa ukáže byť v skutočnosti nevhodným pre EÚ ako celok.

4.3.3 Ukazovatele, ktoré sa zdajú byť uprednostňované Komisiou na účely dohľadu – najmä ceny a mzdy, a teda konkurencieschopnosť – závisia v prvom rade od aktérov nachádzajúcich sa mimo verejnej sféry (podniky a odbory), a preto ich hospodárska politika kontroluje iba nepriamo a oneskorene prostredníctvom stimulov, regulácie konkurencieschopnosti a sociálneho dialógu. To spôsobuje, že tieto premenné sa veľmi nehodia na automatické a urýchlené zasahovanie, a nie náhodou Komisia vo svojom návrhu upozorňuje na potrebu flexibility pri uplatňovaní nových pravidiel a ich nepretržitého vývoja.

4.4 V balíku legislatívnych návrhov navyše chýba náležitá úvaha o menovej a úverovej politike. Ide pritom o najprínosnejší priestor na presadenie väčšej koordinácie, v rámci finančného dohľadu a kontroly nadmernej akumulácie dlhov (a paralelne úverov) v súkromnom sektore⁽²⁰⁾, ku ktorému už EHSV predložil niekoľko návrhov⁽²¹⁾. Vôbec sa nespomína úloha v súvislosti s hospodárskou stabilitou, ktorú by mohla zohrávať Európska centrálna banka – pri zohľadnení jej právoplatnej štatutárnej autonómie – spolu so systémom centrálnych bánk jednotlivých štátov a novo vytvorenými orgánmi: Európskym výborom pre systémové riziká a Európskym orgánom dohľadu nad bankovníctvom.

4.4.1 Tieto orgány sa aspoň potenciálne zdajú byť schopné zaviesť európsku politiku dohľadu nad úverom, ktorá by bola

opatrnejšou a bdelejšou v porovnaní s minulosťou, keď nevhodné pravidlá a praktiky umožnili presahovanie miery, a tým uviedli niektoré členské štáty do krízy a ohrozili stabilitu celej HMÚ. Treba pripomenúť, že krajiny ako Írsko a Španielsko, ktoré majú v súčasnosti problémy, do roku 2007 dodržiavali záväzky vyplývajúce z Paktu o stabilite a raste a mali vyrovnaný rozpočet a nízku úroveň verejného dlhu, zatiaľ čo na strane úveru rozširovali ponuku, ktorá bola zdrojom prudkého rozmachu v stavebníctve bez toho, aby sa o toto nadmerné rozšírenie úverov zaujímali menové orgány EÚ. Tieto problémy súvisia aj s úlohou ratingových agentúr a najmä s vplyvom ich rozhodnutí na verejnú financie členských štátov, nad čím už EHSV vyjadril svoje znepokojenie⁽²²⁾.

4.4.2 Z tohto dôvodu sa nazdávame, že by bolo na úrovni EÚ vhodné prideliť špecifické právomoci v oblasti dohľadu a regulácie, ktoré by zabránili nadmernému rozmachu úverov v členských štátoch, najmä pri udeľovaní hypotekárnych úverov⁽²³⁾. V integrovanom finančnom priestore – ako v prípade HMÚ – by bolo žiaduce, aby právomoci v oblasti dohľadu a regulácie boli udelené nie orgánom jednotlivých štátov, ale nezávislému orgánu. Práve nové európske finančné orgány by mali získať funkcie a právomoci, aby mohli účinne vykonávať priamy alebo nepriamy dohľad nad bankovým systémom spolu s opatreniami na reguláciu v oblasti úverov, ktorej kritériá budú musieť byť vhodne stanovené.

4.5 Napokon v balíku legislatívnych návrhov chýba aj úvaha o rozpočte EÚ. Možný vznik asymetrických otrasov v členských štátoch eurozóny, t. j. výkyvy v dopyte alebo ponuke, pozitívnych v niektorých krajinách a negatívnych v iných, si vyžaduje použitie iných nástrojov na prispôbenie hospodárskeho systému, keďže neexistuje manévrovací priestor na úpravu výmenného kurzu ani úrokovej sadzby⁽²⁴⁾. Okrem cien a miezd, ktoré sú zvyčajne málo pružné, sa ekonomická teória domnieva, že jediným účinným nástrojom v tejto situácii je existencia pružnejšieho rozpočtového systému s väčšími zdrojmi než v súčasnosti. To by umožnilo vykonávať presuny z oblastí profitujúcich z otrasov do oblastí nimi poškodených, a to prostredníctvom jednak automatických stabilizátorov, jednak financovania celoeurópskych investičných projektov (napr. vydaním európskych dlhopisov)⁽²⁵⁾.

⁽¹⁹⁾ Belke A., *Reinforcing EU Governance in Times of Crisis: The Commission Proposal and beyond*, Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung – DIW Discussion Papers, Berlín, november 2010.

⁽²⁰⁾ De Grauwe P., *Why a tougher Stability and Growth Pact is a bad idea*, VoxEU.org, október 2010, dostupné on-line www.voxeu.org/index.php?q=node/5615. Giavazzi F., Spaventa L., *The European Commission's proposals: Empty and useless*, VoxEU.org, október 2010, dostupné on-line www.voxeu.org/index.php?q=node/5680. Tabellini G., *Reforming the Stability Pact: Focus on financial supervision*, VoxEU.org, október 2010, dostupné on-line www.voxeu.org/index.php?q=node/5622.

⁽²¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Dôsledky krízy štátneho dlhu pre správu EÚ“, Ú. v. EÚ C 51, 17.2.2011, s. 15.

⁽²²⁾ Stanoviská EHSV na tému „Ratingové agentúry“, Ú. v. EÚ C 277, 17.11.2009, s. 117, a na tému „Ratingové agentúry“, Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 37.

⁽²³⁾ Spaventa L., *How to prevent excessive current account imbalances*, Euro-Intelligence, september 2010, dostupné on-line [www.eurointelligence.com/index.php?id=581&tx_ttnews\[tt_news\]=2909&tx_ttnews\[backPid\]=901&cHash=b44c8f9ae0](http://www.eurointelligence.com/index.php?id=581&tx_ttnews[tt_news]=2909&tx_ttnews[backPid]=901&cHash=b44c8f9ae0).

⁽²⁴⁾ Ak sa pozitívne a negatívne výkyvy navzájom kompenzujú v rámci menovej únie, centrálna banka Únie nebude mať dôvod zasiahnuť do menovej politiky (pozri De Grauwe P., *Economics of Monetary Union*, špecif. vyššie, kap. 1).

⁽²⁵⁾ Monti M., *A New Strategy for the Single Market*. At the Service of Europe's Economy and Society, Report to the President of the European Commission, máj 2010. Delors J., Fernandes S., Mermet E., *Le semestre européen: un essai à transformer*. Notre Europe, Les Brefs, n. 22, február 2011. Amato A., Baldwin R., Gros D., Micossi S., Padoan P., *A new political deal for Eurozone sustainable growth: An open letter to the President of the European Council*, VoxEU.org, december 2010, dostupné on-line www.voxeu.org/index.php?q=node/5893.

4.6 S cieľom podporiť rovnováhu medzi stimulmi a represívnymi prístupmi v náprave nadmernej makroekonomickej nerovnováhy eurozóny, EHSV navrhuje, aby pokuty vybrané v eurozóne neboli rozdelené podľa návrhu Komisie medzi členské štáty podľa veľkosti ich hrubého národného dôchodku, ale smerovali do Európskeho mechanizmu stability.

4.7 Aj v tomto stanovisku EHSV opakovane pripomína⁽²⁶⁾, že hrozí, že pravidlá a automatické postupy nielenže budú málo účinné na predchádzanie vážnym krízam, keďže takmer vždy vyplývajú z mimoriadnych a nepredvídateľných udalostí, ale že ešte zhoršia situáciu. Na jednej strane môžu oslabiť dôveru v inštitúcie EÚ, ktoré sa v očiach európskych občanov odťahujú od politických rozhodnutí a prenechávajú ich „bruselským technokratom“, ako to vyplýva z prieskumov Eurobarometra⁽²⁷⁾. Na druhej strane sa vďaka nim kryštalizuje tradičný prístup k riešeniu problémov, ktorý odsúva do úzadia problematiku rastu, sociálnej rovnosti a úpadku životného prostredia, avšak hrozí, že už v zárodku potlačia ambície stratégie Európa 2020.

4.8 Zdá sa, že práve filozofia krátkodobého prístupu, ktorá podmieňuje finančné aktivity a o ktorej sa predpokladalo, že je latentným faktorom krízy, sa teraz ukazuje ako hlavné usmerenie európskej politiky⁽²⁸⁾. Prevažujú opatrenia typu „spot“ – tak v inštitúciách EÚ ako i na medzivládnej úrovni⁽²⁹⁾ – ako reakcia na zložité situácie, od ktorých sa vyžaduje, aby sa prejavili v urýchlennom rozhodovaní, alebo paralelne ako reakcia na vývoj verejnej mienky v rozhodujúcich členských štátoch, úzkostlivo sledovaný politikmi najmä vždy v predvolebnom období.

5. Potenciál opatrení na nápravu makroekonomickej nerovnováhy

5.1 Účinná koordinácia európskych hospodárskych politík, ktorá nepodlieha vplyvom predvolebných dynamík a prudkých zmien verejnej mienky, sa dá dosiahnuť tak, že Európsky parlament (EP), Výbor regiónov a EHSV, t. j. inštitúcie zastupujúce občanov a občiansku spoločnosť, budú zohrávať rozhodnejšiu úlohu. Práve v nich môže koordináčný postup plánovaný Komisiou získať výrazné demokratické obdobenie preventívnych a nápravných opatrení, a teda dosiahnuť široký konsenzus, ktorý je nevyhnutný pre jeho účinné uplatňovanie.

5.2 Konkrétne počas „európskeho semestra“ v podobe, v akej je koncipovaný v súčasnosti, prislúcha EP druhoradá úloha, ktorá sa obmedzuje na počiatočnú fázu diskusie a prvé usmerenie koordináčného postupu. Mohol by však naopak zohrávať

prínosnejšiu a efektívnejšiu úlohu, ak by sa skoorinoval s činnosťou národných parlamentov vo fáze prerokovania a schvaľovania rozpočtov jednotlivých členských štátov. EP môže byť dokonca rozhodujúcim pri vytváraní konsenzu o referenčnom makroekonomickom rámci, prioritách problémov, ktoré treba riešiť, určení hospodárskych politík, ktoré treba zaviesť. Môže byť miestom dohodnutia spoločnej stratégie, ktorá by sa neobmedzovala na stanovovanie pravidiel a formálnych postupov, ale vošla by do detailov konkrétnych politík s cieľom posilniť dôveru a očakávania európskych občanov.

5.3 Sústredenie na nerovnováhu v oblasti konkurencieschopnosti vedie k tomu, že sa čoraz väčšia pozornosť venuje kolektívnemu vyjednávaniu medzi vládami, sociálnymi partnermi a občianskou spoločnosťou, najmä v eurozóne, kde členské štáty nemajú k dispozícii možnosť hýbať výmenným kurzom. Vzťahy medzi vládami, partnermi sociálneho dialógu (odbormi a združeniami podnikateľov) a občianskou spoločnosťou by preto mali tvoriť neoddeliteľnú súčasť stratégie, ktorú skoncipovala Komisia.

5.4 Práve v tomto rámci môže EHSV v súlade so svojou funkciou poradného orgánu európskych inštitúcií prispieť k posilneniu hospodárskeho riadenia EÚ, ako fórum schopné podnietiť výmenu názorov medzi zastupiteľskými organizáciami občianskej spoločnosti. Prínos EHSV spočíva práve v tom, že sú v ňom zastúpené organizácie, ktoré po pozornom preskúmaní môžu podporiť konsenzus vo veci hospodárskych politík v členských štátoch. To EHSV umožní výrazne prispieť k úsiliu, ktoré vynakladajú, a zodpovednosti, ktorú vo väčšej miere na seba preberajú, nielen politickí vedúci činitelia, ale – a predovšetkým – občania členských štátov a výrobná, sociálna a občianska štruktúra EÚ.

5.4.1 EHSV by mohol zaviesť každoročné špecifické zasadnutie, na ktorom sa prediskutujú odporúčania a spôsob dosiahnutia konsenzu o reformách na národnej úrovni, pričom sa zohľadní sociálny dosah prijatých opatrení⁽³⁰⁾. Takáto diskusia by sa teoreticky mohla uskutočniť na jeseň po oficiálnom prijatí odporúčaní pre členské štáty. Jej závery by boli východiskom pre rokovania medzi príslušnými národnými hospodárskymi a sociálnymi radami, národnými parlamentmi a Európskym parlamentom, čo by umožnilo posúdiť prijaté stratégie, ako aj ich šírenie a akceptáciu na úrovni členských štátov.

5.5 Ďalej by bolo potrebné podnietiť intenzívnejšie a funkčnejšie využívanie makroekonomickeho dialógu (MED). Zvýšením jeho kvality by sa stal nástrojom konsenzuálneho postoja vlád a sociálnych partnerov k hodnoteniu hospodárskej situácie na úrovni EÚ a posúdeniu krokov, ktoré sa majú prijať, v úzkom prepojení s procesmi sociálneho dialógu a kolektívneho vyjednávania na národnej úrovni, s cieľom zosúladiť dynamiku vývoja na úrovni EÚ s vývojovými tendenciami jednotlivých štátov, v súlade s ich sociálnou kompatibilitou.

⁽²⁶⁾ Ako sa uvádza v stanovisku EHSV na tému „Prehľadovanie koordinácie hospodárskej politiky“, Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 7.

⁽²⁷⁾ Nejde o pokles dôvery v inštitúcie EÚ ako také, ale skôr pokiaľ ide o užitočnosť členstva v EÚ. Údaje Eurobarometra 73 – prvé výsledky, otázky QA9a a QA10a.

⁽²⁸⁾ Monti M., *Europe must buck short-term tendencies*, Financial Times, 13. decembra 2010.

⁽²⁹⁾ Napríklad tzv. pakt konkurencieschopnosti predložený vládami Francúzska a Nemecka 4. februára 2011.

⁽³⁰⁾ Ako sa uvádza v stanovisku EHSV na tému „Prehľadovanie koordinácie hospodárskej politiky“ Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 7.

5.5.1 Prevenciu a nápravu makroekonomickej nerovnováhy nemožno ponechať len na Európsku komisiu a vlády členských štátov⁽³¹⁾. Proces tvorby miezd a cien je kľúčovým aspektom celého mechanizmu monitorovania výskytu makroekonomickej nerovnováhy. Každý politický krok v tejto súvislosti preto musí byť v súlade s článkom 153 ods. 5 zmluvy a zapojiť sociálnych partnerov na vnútroštátnej i európskej úrovni. V tejto súvislosti sa MED na európskej úrovni môže posilniť prostredníctvom stabilnej štruktúry a organizácie, a na vnútroštátnej úrovni sa

môže lepšie štruktúrovať pomocou sociálneho dialógu a príslušných inštitúcií. Národné vlády by mali podporiť a povzbudiť účasť podnikov a odborov v týchto orgánoch a formách kolektívneho vyjednávania, ktoré v nich prebiehajú. Vzhľadom na komplexnosť a oneskorenia pri náprave nerovnováhy pomocou vnútroštátnych reforiem by posilnený MED mohol predstavovať účinnejší, včasný a koordinovaný nástroj na zachovanie vzájomného súladu medzi makroekonomickými problematikami a dynamikou trhu práce.

V Bruseli 5. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výbor
Staffan NILSSON

⁽³¹⁾ Watt A., *Economic Governance in Europe: A Change of Course only after Ramming the Ice*, Social Europe Journal, 30. júla 2010, dostupné on-line www.social-europe.eu/2010/07/economic-governance-in-europe-a-change-of-course-only-after-ramming-the-ice. Watt A., *European economic governance: what reforms are to be expected and what are needed?*, paper for European Alternatives, 2010, dostupné on-line www.euroalter.com/wp-content/uploads/2010/11/Watt-ENG.pdf.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Biela kniha o systémoch poistných záruk“

[KOM(2010) 370 v konečnom znení]

(2011/C 218/10)

Spravodajca: **Joachim WUERMEILING**

Európska komisia sa 12. júla 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument

„Biela kniha o systémoch poistných záruk“

KOM(2010) 370 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 5. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza z 5. mája 2011) prijal 148 hlasmi za, pričom 7 členovia hlasovali proti a 10 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV víta bielu knihu Komisie o systémoch poistných záruk. Podporuje úsilie Komisie navrhnuť v rámci EÚ opatrenia na ochranu poistníkov.

1.2 EHSV podporuje úsilie Komisie zaviesť harmonizované pravidlá pre systémy záruk. Podporuje plány Komisie navrhnuť európsku smernicu, ktorá by poskytovala vysoký stupeň ochrany formou minimálnej harmonizácie, aby vnútroštátne systémy mohli zabezpečiť ešte väčší rozsah ochrany. Systém záruk by sa mal využívať len ako posledná možnosť („last resort“), ak zlyhajú iné nástroje, napríklad nástroje podľa právnych predpisov o dohľade.

1.3 Treba pritom zohľadniť skutočnosť, že v posledných rokoch boli na zabezpečenie solventnosti poisťovní prijaté výrazne zlepšené opatrenia v oblasti dohľadu a požiadaviek na vlastný kapitál. Podiel konkurzov poisťovní je empiricky nízky a po prijatí týchto opatrení by mal aj naďalej klesať. To by sa malo zohľadniť aj pri vytváraní systémov záruk, aby sa dosiahla vyváženosť úžitku a nákladov. EHSV preto podporuje právne predpisy EÚ, ktorých cieľom je na jednej strane poskytnúť spotrebiteľom a zamestnancom záruky, a na druhej strane udržať náklady a výdavky podnikov a poistených na nízkej úrovni.

1.4 Podľa EHSV je správne, že Komisia sa v bielej knihe vyjadruje k obavám z prípadnej neobmedzenej veľkosti príspevkov do systémov poistných záruk. Treba zabrániť tomu, aby sa solídne poisťovne kvôli neobmedzenému rozsahu záručnej povinnosti dostali samy do problémov. Preto EHSV víta skutočnosť, že Komisia v bielej knihe zvažuje možnosť zaviesť obmedzenia nárokov.

1.5 V prípade legislatívnej iniciatívy by mala Komisia osobitnú pozornosť venovať otázke načasovania okamihu využitia systému záruk. V každom prípade by však mali byť

pred tým, ako zasiahne systém záruk, vyčerpané všetky možnosti podľa právnych predpisov o dohľade. Skutočnosť, že podnik nespĺňa minimálne kapitálové požiadavky podľa smernice „Solventnosť II“ by mala byť dostatočným dôvodom na to, aby mohol využiť systém záruk.

1.6 EHSV odporúča, aby sa, pokiaľ ide o otázku celkového rozsahu finančných prostriedkov, ešte raz preskúmali rôzne možnosti na základe výsledkov piatej kvantitatívnej štúdie vplyvu (QIS 5) k smernici „Solventnosť II“. Vhodným riešením by mohlo byť stanoviť na úrovni EÚ určitú úroveň ochrany, špecifiká však určit' na základe rizika príslušných jednotlivých krajín a príslušných odvetví poisťovníctva.

1.7 Vzhľadom na systémy záruk, ktoré už existujú na vnútroštátnej úrovni by mali európske pravidlá stanovovať vysoké a primerané normy ochrany. Konkrétne otázky, ako napríklad podrobné podmienky platenia príspevkov, určenie času financovania, rozhodnutie o prebratí portfólia alebo o odškodnení a zavedenie osobitných systémov záruk pre jednotlivé odvetvia poisťovníctva, sa môžu ponechať na rozhodnutí členských štátov.

2. Úvod

2.1 Poisťovne kryjú základné riziká spotrebiteľov ako sú choroba, úraz alebo zodpovednosť za škodu a umožňujú zabezpečenie v starobe ⁽¹⁾. Strata poistenia môže spôsobiť nenávratné škody na celom majetku spotrebiteľa alebo na jeho podstatnej časti, čo môže vyústiť do chudoby.

2.1.1 Potrebnosť systémov záruk sa v jednotlivých odvetviach poisťovníctva líši. Kým v oblasti životného poistenia sa pravidelne objavuje riziko straty ušetreného kapitálu, v prípade poistenia škôd to tak nie je.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 38, bod 1.4.

2.1.2 Kapitálové životné poistenie slúži na dlhodobé zabezpečenie starších alebo pozostalých. V prípade jeho zániku by bez poistenia insolventnosti došlo k znehodnoteniu podstatnej časti súkromného zabezpečenia. V takomto prípade by sa tejto úlohy museli ujať štátne systémy sociálneho zabezpečenia. Preto je podľa EHSV najdôležitejšie zaviesť systémy záruk práve v tejto oblasti.

2.1.3 V oblasti poistenia škôd a povinného zmluvného poistenia musia byť chránení tí poistníci, ktorí nemali v čase, keď spoločnosť vyhlásila konkurz vyrovnaný nárok na odškodnenie. Ostatní poistení však nemajú problém, že by novú zmluvu s inou poisťovňou mohli uzatvoriť len za nevýhodnejších podmienok, pretože poistník medzčasom zostarol alebo sa zhoršil jeho zdravotný stav. Na trhu sa dá pravidelne zabezpečiť následné poistné krytie za porovnateľných podmienok.

2.2 Z 5 200 poisťovacích spoločností (2008) sa podľa údajov Komisie od roku 1994 dostalo do konkurzu 130. V tejto súvislosti však treba zohľadniť, že podniky sú zo zákona nútené disponovať vlastným kapitálom, ktorý môžu použiť na úplné alebo aspoň čiastočné uspokojenie nárokov poistníkov v takýchto prípadoch.

2.3 Doteraz sa preto nepovažovalo za potrebné zaviesť celoeurópske systémy záruk pre zriedkavý prípad platobnej neschopnosti poisťovateľa. Komisia síce začala v roku 2001 pripravovať smernicu v tejto oblasti, projekt však bol odložený na neurčito. Kolektívne systémy záruk sú v systémoch trhového hospodárstva neobvyklé, napriek tomu boli v finančnej sfére vzhľadom na osobitné riziká spotrebiteľov mnohokrát zavedené.

2.4 V oblasti bankovníctva bolo kvôli nebezpečenstvu zásadnej destabilizácie finančných trhov v dôsledku náporu na banky („Runs“) zavedené poistenie vkladov v celej Európe už v roku 1994⁽²⁾. Toto poistenie sa v súčasnosti aktualizuje⁽³⁾. V sektore poisťovníctva sú však iné riziká než v bankovníctve. Nehrozí tu žiadny nadmerný nápor a potreba refinancovania. Preto musí byť v poisťovníctve účinný systém štrukturálne odlišný od bankového.

2.5 V snahe chrániť klientov pred stratou nárokov zaviedol zákonodarca v prípade poisťovní rozsiahle opatrenia: komplexný, proaktívny dohľad, vysoké požiadavky na vlastný kapitál, prísne pravidlá pre kapitálové investície a ochranu práv v rámci konkurzného práva. Implementáciou smernice Solventnosť II sa ešte viac zníži riziko, že sa poisťovateľ dostane do finančných problémov⁽⁴⁾.

2.6 Riziká priameho poistenia sa okrem toho dajú osobitne poistiť prostredníctvom zaistenia, čo ešte viac znižuje riziko konkurzu. Zlúčením a diverzifikáciou množstva rizík na úrovni zaistenia sa vytvorí silné spojenie poisťovateľov, ktoré poskytuje spotrebiteľovi dodatočnú ochranu.

2.7 Okrem toho postavila EÚ v dôsledku finančnej krízy finančný dohľad na úplne nový, európsky základ. Sem patrí vo vzťahu k poisťovníctvu aj vytvorenie nového orgánu, ktorým je „Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov“ (EIOPA).

2.8 Odvetvie poisťovníctva zostalo aj počas finančnej krízy do veľkej miery stabilné. Hoci ono samo krízu nevyvolalo⁽⁵⁾, jej dôsledky ho postihli. Európski poisťovatelia museli odpísať straty, a úrokové sadzby, ktoré sa vďaka opatreniam na záchranu finančného sektora a finančnej politike držia na nízkej úrovni, komplikujú poisťovateľom možnosti získať potrebné výnosy z kapitálových investícií. Finančné problémy v tomto odvetví, ktoré vyvolali rozruch – napríklad v prípade americkej spoločnosti AIG alebo nedávno Ambac – nevznikli v dôsledku bežnej poisťovacej činnosti, ale v súvislosti so zaistením, ktoré sa svojou formou podobá bankovým operáciám. Táto situácia sa môže zopakovať aj v budúcnosti, najmä v prípade podnikov a finančných konglomerátov, ktoré sa zaoberajú bankovníctvom i poisťovníctvom.

2.9 Systémy poistných záruk už existujú v 12 z 27 členských štátov⁽⁶⁾. Tieto systémy sú veľmi zložitú: v niektorých členských krajinách existujú záruky len pre určité odvetvia poisťovníctva. Okrem toho sa vyznačujú rôznym rozsahom krytia. V niektorých prípadoch existujú aj štátne záruky.

2.10 Poisťovacie koncerny, ktoré pôsobia v celej Európe, majú spravidla na jednotlivých vnútroštátnych trhoch nezávislé dcérske spoločnosti, ktoré by tam platili príspevky do systémov záruk. Ak by sa veľký európsky podnik ocitol v ťažkostiach, boli by vnútroštátne systémy spravidla dostatočné na to, aby chránili klientov. EHSV však navrhuje, aby boli cezhranične pôsobiace poisťovacie spoločnosti zabezpečené európskym systémom záruk pre prípad, že by štátne systémy záruk neboli postačujúce.

2.11 Vzniknuté náklady takéhoto systému záruk sa v konečnom dôsledku prenesú na poistníkov v podobe vyššieho poistného. Chránia síce každého spotrebiteľa pred insolventnosťou, spotrebiteľia ako celok však nesú náklady, ktoré sú s tým spojené.

3. Poznámky k úvahám Komisie v kapitole 3 bielej knihy

3.1 Povaha prípadného opatrenia EÚ (biela kniha, 3.1)

Medzi vnútroštátnymi poistnými trhmi existujú výrazné rozdiely z hľadiska štruktúry produktov a rizík. Ako nástroj by sa preto mala zvoliť smernica o minimálnej harmonizácii, aby členské štáty mohli riadne zohľadniť vnútroštátne špecifiká v oblasti konkurzného, zmluvného, daňového a sociálneho práva, ako aj možnosť zachovať existujúce a osvedčené zabezpečovacie inštitúcie, pokiaľ budú v súlade s ustanoveniami smernice.

⁽²⁾ Ú. v. ES L 135, 31.5.1994, s. 5; Ú. v. ES L 84, 26.3.1997, s. 22.

⁽³⁾ KOM(2010) 368 v konečnom znení – 2010/0207 (COD) z 12. júla 2010.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 224/11, 30.8.2008, bod 3.1.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 38, bod 1.3.

⁽⁶⁾ Podrobný prehľad o takýchto systémoch v krajinách OECD poskytuje správa OECD č. DAF/AS/WD (2010)20 z 10. novembra 2010.

3.2 Úroveň centralizácie a úloha systémov poistných záruk (biela kniha, 3.2)

3.2.1 V prvom rade pôjde o to, aby žiadny poisťovateľ nemusel vyhlásiť konkurz. O to sa musí najskôr postarať účinný systém dohľadu. Ak sa to nepodarí, môžu sa využiť záručné systémy.

3.3 Geografický rozsah pôsobnosti (biela kniha, 3.3)

Komisia právom uprednostňuje princíp krajiny pôvodu. Tento prístup je aj v súlade s zásadami európskeho dohľadu nad poisťovníctvom: Dohľad nad všetkými činnosťami poisťovateľov, ktorí sú oprávnení túto činnosť v EÚ vykonávať, prebieha podľa ustanovení smernice „Solventnosť II“ v krajine pôvodu. To platí to aj pre obchody prebiehajúce v rámci slobody usadiť sa prostredníctvom pobočiek bez právnej subjektivity alebo v rámci slobody poskytovania služieb prostredníctvom poskytovania cezhraničných služieb.

3.4 Dotknuté poistné zmluvy (biela kniha, 3.4)

3.4.1 Vzhľadom na rozdiely v odvetviach životného poistenia a poistenia škôd je vhodné pre tieto oblasti vytvoriť osobitné mechanizmy záruk. V rámci odvetví je riziko ako-tak rovnomerné. Vzájomné preberanie zodpovednosti je v tomto prípade ešte zdôvodniteľné. Na druhej strane sa dá ťažko zdôvodniť, prečo sa napríklad z poistenia domácností majú platiť príspevky do systému, z ktorého sa budú poskytovať prostriedky na pomoc niekomu, kto poskytuje životné poistenie. Keďže to závisí od vnútroštátnych špecifík, napríklad od toho, či na príslušnom trhu existuje povinnosť podnikateľ v jednotlivých poistných odvetviach prostredníctvom samostatných právnych subjektov (tzv. princíp rozdelenia podľa odvetví), európsky zákonodarca by mal v tomto smere ponechať členským štátom voľnú ruku.

3.4.2 V súlade so stanoviskom CEIOPS (Výboru európskych orgánov dohľadu nad poisťovníctvom a dôchodkovým poistením zamestnancov) sa EHSV nazdáva, že poistenie motorových vozidiel by malo byť začlenené do budúcej smernice o systémoch poistných záruk, a to v záujme jednoznačnosti, konkurenčnej vyváženej a lepšej zrozumiteľnosti pre spotrebiteľov.

3.4.3 Komisia do svojich návrhov nezahrnula ochranu podnikových dôchodkov. Len podnikové dôchodkové poistenie v klasickom zmysle slova spadá pod systém záruk. EHSV však vidí aj v prípade iných podnikových dôchodkov dôvod konať a zastáva názor, že táto otázka by sa mala riešiť v rámci opatrení, ktoré vyplynú zo zelenej knihy o dôchodkoch.

3.4.4 Primeraný a únosný podiel poisťníka je účinným stimulom, aby sa poisťník v najväčšej možnej miere informoval o solídnosti poisťovateľa.

3.4.5 Zmysel by malo aj stanoviť hornú hranicu pre obmedzenie vyplácania príspevkov zo systému záruk. Poisťníci však nesmú byť nadmerne zaťažení kumuláciou obmedzení. Dosiahlo by sa tým značné odbremenenie systémov záruk, ktoré by sa prejavilo aj na nákladoch. Bolo by to prínosom aj pre poistených ako celok, pretože tieto náklady v konečnom dôsledku nesú oni.

3.5 Oprávnení žiadateľa (biela kniha, 3.5)

3.5.1 Komisia právom uvádza, že zaistenie v prospech všetkých účastníkov trhu vedie k vzniku neúmerne vysokých nákladov. V prvej vete bielej knihy sú systémy záruk opisované ako opatrenie v oblasti ochrany spotrebiteľov. To však neznamená, že okruh chránených osôb by mal byť obmedzený len na spotrebiteľov. Ochrana by sa mala vzťahovať aj na subjekty, ktoré požívajú podľa vnútroštátnej legislatívy niektorých krajín rovnakú ochranu ako spotrebiteľia, bez ohľadu na to, či ide o poisťníkov, poistených alebo oprávnené osoby.

3.5.2 Členské štáty by preto mali mať možnosť vyňať z pôsobnosti systémov záruk čisto podnikateľské poistenia, napríklad pre prípad prerušenia prevádzky alebo poistenie dopravy. Rovnako by mali členské štáty rozhodovať o tom, či má zmysel zahŕňať do oblasti pôsobnosti týchto systémov malé podniky.

3.6 V prípade legislatívnej iniciatívy by mala Komisia osobitnú pozornosť venovať otázke načasovania financovania a otázke, kto o ňom bude rozhodovať. Komisia zvažuje možnosť povoliť využívanie tohto systému nie len až v prípade konkurzu, ale už predtým, na jeho odvrátenie. Podľa názoru EHSV by v záujme efektívnosti a lepšieho dodržania účelu, na ktorý bol tento systém vytvorený, mala skutočnosť, že podnik nespĺňa minimálne kapitálové požiadavky podľa smernice „Solventnosť II“ byť dostatočným dôvodom na to, aby mohol využiť systém záruk.

3.7 Financovanie (biela kniha, 3.6)

3.7.1 Načasovanie financovania (biela kniha, 3.6.1)

3.7.1.1 O otázke, či by sa malo zvoliť financovanie *ex post*, *ex ante* alebo zmiešaný systém sa búrlivo diskutuje. Každý systém má svoje výhody a nevýhody.

3.7.1.2 Financovanie *ex post* odčerpáva z trhu menej likvidity, čo sa prostredníctvom nižších nákladov odráža na znížení poistného pre poisťníkov. Odstraňuje sa tým problém dočasného investovania naakumulovaných prostriedkov. V prípade financovania *ex post* sa časť prostriedkov nepoužije na správu ešte pred vznikom insolventnosti.

3.7.1.3 Financovanie *ex post* však na druhej strane sťažuje riešenie problému morálneho hazardu. Keďže v období financovania už z trhu kvôli insolventnosti vypadli práve neseriózní aktéri, nie je už možné prinútiť ich, aby aj oni znášali náklady.

3.7.1.4 Výhoda financovania *ex ante* spočíva najmä v možnosti odstupňovať výšku príspevkov podľa rizika insolventnosti. Účastníci trhu s rizikovými obchodnými praktikami sa budú väčšou mierou podieľať na financovaní systému. V prípade financovania *ex ante* sa skôr dá vyhnúť procyklickým efektom, ako pri financovaní *ex post*.

3.7.1.5 Pokiaľ ide o účinnosť systému záruk, otázka načasovania financovania môže byť rozhodujúca. Výhody financovania *ex nunc* výrazne prevyšujú jeho nevýhody, a nie je jasné, prečo by v súlade s národnými tradíciami a špecifikami, malo byť rozhodnutie v tejto oblasti ponechané na členské krajiny. V smernici by malo financovanie *ex nunc* existovať ako jediná možnosť, aby sa zaručila efektívnosť systému.

3.7.2 Cieľová úroveň (biela kniha, 3.6.2)

3.7.2.1 Finančné náklady na systémy záruk by mali byť čo najviac obmedzené, tak, ako to vo svojom stanovisku žiada aj CEIOPS. Neobmedzená povinnosť krytia by spôsobila, že finančné riziká by pre jednotlivé podniky už neboli kalkulovateľné. To by viedlo k situácii, v ktorej by každý poisťovateľ ručil za celý trh⁽⁷⁾. Riadenie rizika v jednotlivých podnikoch by už nezáviselo len od vlastných rozhodnutí, ale vo veľkej miere aj od správania iných účastníkov trhu.

3.7.2.2 Komisia ako prvé navrhla stanoviť cieľovú úroveň pre zabezpečovacie inštitúcie vo výške približne 1,2 % brutto poisťného. EHSV by uvítal, keby boli rôzne možnosti na základe aktuálne dostupných čísiel k smernici „Solventnosť II“ ešte raz preskúmané. V tomto kontexte by sa malo zohľadniť, že „Solventnosť II“ a ďalšie intervenčné mechanizmy boli zavedené s cieľom lepšie chrániť poisťencov. Túto skutočnosť zdôraznil vo svojom stanovisku aj CEIOPS.

3.7.2.3 Komisia vo svojich výpočtoch vychádza z pravdepodobnosti, že systém záruk bude potrebné využiť na 0,1 %. Základom je však krytie vlastným kapitálom vo výške 100 percent kapitálových požiadaviek solventnosti (SCR – Solvency Capital Requirements). Pokiaľ v členských štátoch a jednotlivých odvetviach krytie presahuje túto hranicu, znižuje sa úmerne aj riziko konkurzu. Smernica by preto mala umožňovať, aby systémy záruk upravovali cieľovú úroveň prostriedkov podľa skutočného rizika na vnútroštátnych trhoch a v jednotlivých odvetviach.

3.7.2.4 Komisia sa v bielej knihe nezaobráta otázkou, či bude potrebné opätovne prispievať do tohto systému, ak vznikne škoda. V tejto oblasti však musia platiť jasné pravidlá a hranice, aby sa vylúčilo neobmedzené ručenie a podniky vopred poznali svoje povinnosti a mohli sa podľa toho zariadiť.

3.7.3 Príspevky (biela kniha, 3.6.3)

3.7.3.1 Klasifikácia príspevkov by mala byť založená na dostupných údajoch, aby sa znížila administratívna záťaž. V prípade životného poistenia by sa mohlo nadviazať na existujúce kapitálové investície a v oblasti poistenia škôd na výšku technických rezerv. Výška krytia vlastným kapitálom podľa SCR by tiež mohla byť jedným z kritérií. Európsky zákonodarca by mal stanoviť klasifikáciu a umožniť členským štátom stanoviť podrobnosti týkajúce sa výšky príspevkov, aby mohli zohľadniť svoje vnútroštátne špecifiká.

3.7.3.2 Pred tým, než sa využije systém záruk by solventní poisťovatelia mali mať možnosť prevziať bez finančnej podpory ohrozené podniky ak si chcú zaistiť ich portfólio klientov.

3.8 Presun portfólia a/alebo vyplatenie poisťných pohľadávok (biela kniha, 3.7)

3.8.1 V rámci systémov záruk existujú dve rôzne metódy: jednotlivé vyplácanie pohľadávok poisťníka alebo pokračovanie poisťnej zmluvy v rámci správy konkurznej podstaty po prevode aktív (prevod portfólia). Tento „prevod portfólia“ je z pohľadu EHSV v odvetví životného poistenia pre poisťníka výhodnejší. V prípade poistenia škôd alebo úrazového poistenia by malo z hľadiska ochrany spotrebiteľa stačiť vyrovnanie záväzkov. Európska smernica by v žiadnom prípade nemala brániť tomu, aby bol použitý systém, ktorý je výhodnejší pre spotrebiteľa.

V Bruseli 5. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 38, bod 2.7.3.1.

PRÍLOHA

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúce pozmeňovacie návrhy, ktoré získali minimálne štvrtinu odovzdaných hlasov, boli zamietnuté v priebehu diskusie (článok 54 ods. 3 rokovacieho poriadku):

Bod 2.10

Zmeniť takto:

„Poistovacie koncerny, ktoré pôsobia v celej Európe, majú spravidla na jednotlivých vnútroštátnych trhoch nezávislé dcérske spoločnosti, ktoré by tam platili príspevky do systémov záruk. Ak by sa veľký európsky podnik ocitol v ťažkostiach, boli by vnútroštátne systémy spravidla dostatočné na to, aby chránili klientov. EHSV však navrhuje zvážiť v neskoršom štádiu to, aby boli cezhranične pôsobiace poistovacie spoločnosti zabezpečené európskym systémom záruk pre prípad, že by štátne systémy záruk neboli postačujúce.“

Zdôvodnenie

V tomto štádiu sa vzájomná záchrana poisťovacích spoločností na celoeurópskej úrovni zdá byť predčasná.

Výsledok hlasovania:

za: 68
proti: 78
zdržali sa: 13

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie o monitorovaní a oznamovaní údajov o registrácii nových osobných automobilov“

[KOM(2010) 657 v konečnom znení]

(2011/C 218/11)

Spravodajca: **Mihai MANOLIU**

Komisia sa 10. novembra 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie o monitorovaní a oznamovaní údajov o registrácii nových osobných automobilov“

KOM(2010) 657 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 5. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza zo 4. mája 2011) prijal 148 hlasmi za, pričom 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery

1.1 EHSV sa domnieva, že *udržateľná mobilita* znamená prepraviť osoby a tovar v Európe najúčinnnejším spôsobom, s čo najnižšími emisiami a čo najväčšou úsporou paliva. To si vyžaduje informácie a prístup k najvhodnejšiemu spôsobu (alebo spôsobom) dopravy a investície do technológie, infraštruktúry, ako aj systémy riadenia, ktoré podporujú *voľný a udržateľný pohyb*.

1.2 EHSV sa domnieva, že udržateľná mobilita si vyžaduje, aby bol *vytvorený regulačný rámec, ktorý umožní európskemu automobilovému priemyslu prekvitať* a aj naďalej prinášať inovácie, nové technológie a vozidlá s nízkymi emisiami, s cieľom zabezpečiť udržateľnú budúcnosť.

1.3 EHSV zdôraznil, že právny rámec na realizáciu cieľa pre priemerný vozový park by mal zabezpečiť ciele znižovania emisií, ktoré budú konkurenčne neutrálne, sociálne spravodlivé, udržateľné a zohľadňujúce rôznorodosť výrobcov automobilov v Európe a ktoré nespôsobia žiadne neodôvodnené narušenie hospodárskej súťaže medzi výrobcami automobilov.

1.4 EHSV víta úmysel Európskej komisie „zlepšiť právnu úpravu“ a „zamerať sa na podporu súvislého prepojenia medzi rôznymi politickými oblasťami, zabezpečiť predvídateľnosť a ochranu verejného záujmu (napr. životné prostredie a bezpečnosť) a snažiť sa znížiť regulačné zaťaženie pre priemysel“.

1.5 Oceňuje prejavenu vôľu rozvíjať globálny prístup a začleniť do neho rôzne dimenzie rozvoja priemyslu a jeho konkurencieschopnosti a rôzne zainteresované strany.

1.6 EHSV sa domnieva, že pri stanovovaní noriem v oblasti emisií by sa mal zohľadniť aj dosah na spotrebiteľov, trhy

a konkurencieschopnosť výrobcu, podpora inovácií a znižovanie spotreby energie. Výrobcovia vozidiel potrebujú mať dostatočnú plánovaciu istotu.

2. Kontext

2.1 V roku 2010 zaznamenal trh EÚ s osobnými vozidlami pokles o 5,5 %, pričom podľa údajov Asociácie európskych výrobcov automobilov (ACEA) bolo počas roka zaregistrovaných 13 360 599 nových jednotiek. Pod tento výsledok za rok 2010 sa podpísala aj skutočnosť, že v mnohých krajinách EÚ vlády ukončili obnovu svojich vozových parkov. V decembri bolo zaregistrovaných 1 009 638 jednotiek, čo je v medziročnom porovnaní pokles o 3,2 %.

2.2 V decembri (– 3,2 %) dopyt po nových automobiloch výrazne poklesol v Španielsku (– 23,9 %), Taliansku (– 21,7 %) a Spojenom kráľovstve (– 18,0 %). Francúzsky trh zostal stabilný (– 0,7 %), zatiaľ čo nemecký trh vzrástol o 6,9 %.

2.3 Segment osobných automobilov v súčasnosti zahŕňa škálu modelov, ktorá je širšia než kedykoľvek predtým. Mnohostranné nové typy vozidiel, ako napríklad športovo ladené kombi či viacúčelové autá spájajúce v sebe vlastnosti ľahkého úžitkového vozidla SUV bojujú so sedanmi, kupé, kabrioletmi, automobilmi so skoseným zadkom (hatchback) a kombi o podiely na trhu. A tieto novinky v oblasti karosérie sú rovnomerne rozložené vo všetkých segmentoch od kompaktných až po luxusné automobily.

2.4 To je dobrá správa pre kupujúcich, ktorí majú väčšiu možnosť výberu, pokiaľ ide o cenu, ako aj o štýl a funkčnosť. Správanie spotrebiteľov ovplyvňuje celkové emisie z osobných automobilov. Preto by spotrebiteľia mali mať informácie o tom, či nové osobné automobily spĺňajú ciele v oblasti emisií.

2.5 Udržateľná mobilita znamená zabezpečiť, aby spotrebiteľia mali skutočnú možnosť výberu, ale aj podnecovať ich, aby si kúpili vozidlo, ktoré najviac zodpovedá ich potrebám a učí ich, ako jazdiť čo najekologickejšie, aby tak znížili znečistenie a ušetrili peniaze.

2.6 V oblasti výroby vozidiel to znamená, že je potrebné nájsť vhodné udržateľné materiály, zlepšiť logistiku dodávateľského reťazca, aby sa obmedzil zbytočný odpad a emisie, a navrhovať viac častí, ktoré sa po uplynutí životnosti vozidla dajú recyklovať.

2.7 Opatrenia vlád sa musia zamerať aj na nákladovo účinné možnosti zníženia emisií CO₂, spojené s daňovými stimulmi a vytvorením alternatívnych palív a energie z obnoviteľných zdrojov, ako aj s tým spojenou infraštruktúrou.

2.8 Preto by sa mala vytvoriť nová metóda, vďaka ktorej sa primerane zohľadní úspora emisií CO₂ z používania dvojpalivových vozidiel a vozidiel na flexibilné palivo schopných jazdiť na alternatívne palivá.

2.9 Priemysel bude musieť ešte viac investovať do technológií znižujúcich emisie vrátane inteligentných technológií riadenia dopravy a ďalej zlepšovať účinnosť motorov.

2.10 EÚ si stanovila ambicióznou stratégiu na zníženie emisií CO₂ z cestných vozidiel a v tomto smere sa už podarilo mnoho dosiahnuť. Podľa nariadenia (ES) č. 443/2009, ktorým sa stanovujú výkonové emisné normy nových osobných automobilov⁽¹⁾, sa vyžaduje, aby sa v prípade nových osobných automobilov do roku 2015 dosiahli priemerné emisie vozového parku 130 g CO₂/km.

2.11 Výrobcovia automobilov už pracujú na dosiahnutí cieľov emisií CO₂ pre nové vozidlá stanovených do roku 2012 a na ďalších cieľoch stanovených do roku 2020. Toto priemyselné odvetvie sa tiež zapojí do diskusie o udržateľnej doprave.

2.12 V uplynulých 20 rokoch sa emisie CO₂ z osobných automobilov a úžitkových automobilov výrazne znížili, od roku 1995 poklesli približne o 20 %. Európska komisia uznala tento pokrok i skutočnosť, že hlavným faktorom tohto poklesu boli investície do automobilových technológií. Na to, aby sa dosiahol ďalší pokrok sa podľa EHSV musí spoločnosť zamerať aj na iné oblasti než len na automobilové technológie.

2.13 Podľa EHSV sa tomu hovorí integrovaný prístup, ktorý zabezpečí konkurencieschopnosť a udržateľný rast automobilového priemyslu, a tým pomôže udržať výrobu automobilov v Európe a poskytnúť účinný rámec pre rozvoj a zavedenie čistých a energeticky účinných vozidiel na trh.

2.14 Členské štáty by mali monitorovať počet zaregistrovaných vozidiel, aby mohli posúdiť vplyv na monitorovací proces

a dosiahnutie cieľovej hodnoty priemerných emisií CO₂ v EÚ pre vozový park nových osobných automobilov v súlade s postojom výboru pre zmenu klímy.

2.15 EHSV sa domnieva, že prijatie cieľov Spoločenstva pre nové osobné vozidlá je nevyhnutné, aby sa zabránilo roztriešteniu vnútorného trhu v dôsledku prijatia rôznych opatrení na úrovni členských štátov.

2.16 Prijatím spoločných cieľov sa výrobcom poskytuje väčšia istota pri plánovaní a väčšia flexibilita pri dosahovaní požadovaného zníženia CO₂, než aká by sa členským štátom poskytla stanovením osobitných vnútroštátnych cieľov znižovania emisií.

3. Údaje, prenos údajov, zdroje údajov, uchovávanie údajov a kontrola

3.1 Podľa článku 8 nariadenia (ES) č. 443/2009 musia členské štáty každý rok zaznamenávať a zasielať Komisii určité údaje o nových osobných automobiloch registrovaných na svojom území v predchádzajúcom roku⁽²⁾.

3.2 Tieto údaje majú slúžiť ako základ na stanovenie cieľovej hodnoty špecifických emisií CO₂ pre výrobcov nových osobných automobilov a na posúdenie, či výrobcovia spĺňajú tieto ciele. *Je nevyhnutné harmonizovať pravidlá zbierania a oznamovania týchto údajov.*

3.3 Na to, aby sa dalo v plnom rozsahu posúdiť, či každý výrobca dodržiava svoje cieľové hodnoty špecifických emisií CO₂, ako aj na získanie potrebných skúseností s uplatňovaním tohto nariadenia, potrebuje Komisia podrobné údaje. Členské štáty by mali zabezpečiť, že takéto údaje budú zaznamenané a odoslané Komisii.

3.4 Bez ohľadu na zdroj údajov, ktorý členské štáty použijú na prípravu súhrnných monitorovacích údajov a podrobných monitorovacích údajov, by tieto údaje mali byť založené na informáciách, ktoré obsahuje osvedčenie o zhode vydané k príslušnému osobnému vozidlu.

3.5 Hlavné zdroje údajov, ktoré majú členské štáty použiť na zber údajov, sú *osvedčenia o zhode* alebo dokumentácia typového schvaľovania. Registračné osvedčenie nesmie na účely registrácie vozidla nahradiť osvedčenie o zhode. Registračné osvedčenie sa vydáva až po registrácii vozidla.

3.6 Je dôležité, aby údaje o registrácii nových osobných automobilov boli presné a mohli sa spracovať účinne na účely stanovenia cieľovej hodnoty špecifických emisií. Členské štáty by mali zaznamenávať a oznamovať informácie o novozaregistrovaných vozidlách na alternatívne palivo, vrátane podielu príslušných čerpacích staníc na ich území.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 140, 5.6.2009, s. 1.

⁽²⁾ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 1014/2010 o monitorovaní a oznamovaní údajov o registrácii nových osobných automobilov podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 443/2009, Ú. v. EÚ L 293, 11.11.2010, s. 15.

3.7 Členské štáty zabezpečujú uchovávanie, zber, kontrolu, overovanie a prenos súhrnných monitorovacích údajov a podrobných monitorovacích údajov.

3.8 Údaje sa musia kontrolovať a oznamovať vo vzťahu k výrobcovi. V dôsledku toho je dôležité, aby bol výrobca identifikovaný a odlišovaný od obchodnej značky výrobcu.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 2006/2004 o spolupráci medzi národnými orgánmi zodpovednými za vynucovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa“

[KOM(2010) 791 v konečnom znení – 2011/0001 (COD)]

(2011/C 218/12)

Spravodajca: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Rada sa 19. januára 2011 a Európsky parlament 18. januára 2011 rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 2006/2004 o spolupráci medzi národnými orgánmi zodpovednými za vynucovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa“

KOM(2010) 791 v konečnom znení – 2011/0001 (COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 5. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza z 5. mája 2011) prijal 104 hlasmi za, pričom 13 členovia hlasovali proti a 4 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV podporuje návrh Komisie a pozitívne hodnotí jej úmysel dať právnym predpisom Únie väčšiu jasnosť, spoľahlivosť a právnu istotu.

1.2 EHSV však vyjadruje poľutovanie nad tým, že navrhované preskúmanie má len obmedzený obsah a nezahŕňa všetky aspekty nariadenia, ktoré je potrebné zmeniť a doplniť na základe skúseností získaných odvtedy, čo nadobudlo účinnosť nariadenie (ES) č. 2006/2004.

1.3 EHSV žiada Komisiu, aby pri budúcom preskúmaní nariadenia (ES) č. 2006/2004 zohľadnila odporúčania, ktoré sú obsiahnuté v tomto dokumente, s cieľom zlepšiť fungovanie terajšej spolupráce medzi orgánmi, ktoré majú právomoci v oblasti ochrany spotrebiteľa.

2. Kontext

2.1 EHSV sa už vyjadril k návrhu⁽¹⁾ nariadenia (ES) č. 2006/2004 pozitívne, hoci kritizoval existenciu určitých nedostatkov, ktoré sa týkajú predovšetkým očakávaného systému vzájomnej pomoci a zvažovaného systému reciprocity, a ktoré by mohli viesť k situáciám narúšajúcim fungovanie vnútorného trhu.

2.2 Dňa 27. októbra 2004 bolo schválené nariadenie (ES) č. 2006/2004⁽²⁾ o spolupráci medzi národnými orgánmi

zodpovednými za vynucovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa, ktoré vo všeobecnosti zodpovedá návrhu Komisie.

3. Správa o uplatňovaní

3.1 Komisia 2. júla 2009 predložila správu o uplatňovaní nariadenia (ES) č. 2006/2004⁽³⁾. V uvedenej správe sa preskúmava inštitucionálny rámec a rámec na presadzovanie právnych predpisov v súvislosti so zriadením siete, jej samotného fungovania a rámca spolupráce. EHSV vo svojom stanovisku⁽⁴⁾ už vyjadril poľutovanie nad tým, že s ním Komisia správu o uplatňovaní nariadenia nekonzultovala.

3.2 Komisia dospela k záveru, že sieť ešte nedosiahla svoj plný potenciál a poukazuje na to, že by mala zvýšiť svoju prevádzkovú efektivitu prostredníctvom súboru opatrení, ktoré by vo vhodnom čase takisto zahŕňali preskúmanie nariadenia (ES) č. 2006/2004, aspekty týkajúce sa jeho vykonávacích predpisov, prijatie ročného akčného plánu presadzovania právnych predpisov, vykonávania spoločných činností, ako sú celoplošné kontroly alebo podpora jednotného výkladu právnych predpisov EÚ alebo vymedzenie ich rámca na lepšie zviditeľnenie siete.

4. Návrh Komisie

4.1 Komisia 3. januára 2011 predložila návrh zmeny a doplnenia nariadenia (ES) č. 2006/2004, prostredníctvom ktorého chce aktualizovať obsah prílohy k nariadeniu o spolupráci v oblasti ochrany spotrebiteľov v snahe zohľadniť najnovšie legislatívne zmeny v oblasti ochrany spotrebiteľov.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 108, 30.4.2004, s. 86.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 364, 9.12.2004, s. 1.

⁽³⁾ KOM(2009) 336 v konečnom znení.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 100.

4.2 Aktualizácia prílohy spočíva v tom, že sa z nej vypustia tie právne predpisy, ktoré nie sú relevantné pre spoluprácu v oblasti ochrany spotrebiteľov medzi národnými orgánmi zodpovednými za vynucovanie právnych predpisov a takisto by sa aktualizovali odkazy na zastarané právne predpisy, ktoré už nie sú v platnosti, pričom by sa nahradili odkazmi na platné právne predpisy v oblasti ochrany spotrebiteľov.

4.3 Okrem iného to zahŕňa vypustenie niektorých odkazov (ako napríklad odkazu na smernicu o klamlivej a porovnávacej reklame) ⁽⁵⁾ alebo nahradenie odkazov (ako napríklad v prípade smernice o spotrebiteľskom úvere, smernice o audiovizuálnych mediálnych službách alebo smernice o časovo vymedzenom užívaní nehnuteľností).

5. Všeobecné pripomienky

5.1 EHSV víta návrh Komisie, pretože sa domnieva, že jasné znenie právnych noriem Únie znamená ich väčšiu spoľahlivosť a právnu istotu pre všetkých občanov. EHSV vyjadruje znepokojenie vzhľadom na situáciu samostatne zárobkovo činných osôb a malých podnikov, ktorá je podobná situácii, ktorej čelia spotrebiteľia pri uzatváraní zmlúv s veľkými podnikmi, predovšetkým v oblasti sieťových odvetví.

5.2 EHSV podporuje Komisiu v snahe o koherentnú stimuláciu tejto administratívnej spolupráce, ktorú považuje za potrebnú pre správne fungovanie vnútorného trhu, a uznáva úsilie Komisie o dosiahnutie transparentnosti prijatím odporúčania z 1. marca 2011, ktoré obsahuje „*Usmernenia týkajúce sa implementácie pravidiel ochrany údajov v systéme spolupráce v oblasti ochrany spotrebiteľa*“ ⁽⁶⁾.

5.3 Bez ohľadu na uvedené sa EHSV domnieva, že návrh je príliš striedny a nevenuje pozornosť mnohým otázkam, ktoré treba vyriešiť v oblasti spolupráce medzi orgánmi na ochranu spotrebiteľov. Komisia sa nezaobera ani len otázkami, ktoré považuje za „nedostatky“ vo svojej správe o uplatňovaní nariadenia (ES) č. 2006/2004.

5.3.1 Podľa EHSV bolo možné zaoberať sa v návrhu zmeny a doplnenia niektorými z týchto bodov:

5.4 Systematický dohľad nad trhom

5.4.1 Vykonávanie funkcií dohľadu a kontroly tovaru a služieb regulovaných právnymi predpismi Spoločenstva si vyžaduje maximálne spoločné plánovanie programovania krokov, ktoré by mali v každom prípade vykonávať orgány členských štátov na ochranu spotrebiteľov, a to z časového i obsahového hľadiska. Považujeme za vhodné zaviesť zodpovedajúce overovacie mechanizmy v snahe zaručiť plnenie nadnárodných ustanovení prostredníctvom systematických kampaní dohľadu nad trhom, ktoré by stále umožňovali vysokú a jednotnú úroveň ochrany spotrebiteľov v rámci jednotného trhu.

⁽⁵⁾ Smernica 2006/114/ES je zameraná na ochranu záujmov spotrebiteľov len v súvislosti s porovnávacou reklamou. V prílohe nariadenia bude uvedený len odkaz na články týkajúce sa tejto smernice.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ L 57, 2.3.2011, s. 44.

5.4.2 Túto každoročnú koordináciu kontrolnej činnosti, predovšetkým noriem horizontálneho charakteru, by mohli dopĺňať informačné iniciatívy a iniciatívy v oblasti prieskumu trhu prostredníctvom príslušných „skríningov“, ktoré by upravili celoplošné kontroly vykonávané v súčasnosti.

5.5 Priestupkové konanie

5.5.1 V snahe vyhnúť sa tzv. hraničnému efektu by sa pri uplatňovaní nápravných opatrení v prípadoch neplnenia platných právnych predpisov Spoločenstva mala zväziť minimálna harmonizácia spoločných kritérií pre priestupkové konanie a pre sankcie udeľované orgánmi na ochranu spotrebiteľov s cieľom dosiahnuť účinnosť a poskytnúť rovnaké záruky pre začatie konania a vydávanie rozhodnutí v prípadoch, v ktorých ide o rovnaké priestupky.

5.6 EHSV sa domnieva, že rozdiely v základných aspektoch sankčných režimov môžu viesť k neplneniu právnych ustanovení EÚ, vážnemu ohrozeniu ochrany spotrebiteľa a integrity trhu, narušeniu hospodárskej súťaže na vnútornom trhu a v konečnom dôsledku k narušeniu dôvery spotrebiteľov.

5.7 EHSV sa nazdáva, že na zabránenie riziku nesprávneho fungovania jednotného trhu je nevyhnutná väčšia konvergencia a striktnosť sankčných režimov. Z tohto dôvodu navrhuje stanoviť minimálny súbor spoločných kritérií pre minimálnu aproximáciu národných sankčných režimov, ktorý by obsahoval:

- vhodné druhy správnych sankcií za porušenie základných ustanovení,
- zverejňovanie závažných sankcií,
- správne pokuty v dostatočnej výške v závislosti od spáchaného priestupku,
- kritériá, ktoré treba zohľadniť pri udeľovaní sankcií,
- sankcie týkajúce sa fyzických a právnických osôb,
- možnosť zavedenia trestných sankcií za závažnejšie porušenia predpisov,
- vhodné podporné mechanizmy na účinné uplatňovanie sankcií.

5.8 Monitorovanie kvality tovaru a služieb

5.8.1 Osobitným aspektom pri vypracovávaní iniciatívy zameranej na systematický dohľad nad trhom je metodika monitorovania kvality tovaru a služieb a príslušné analytické zistenia, ktorých cieľom je preveriť dodržiavanie patričných noriem, ako aj poskytované informácie a predovšetkým prevenciu a zabezpečenie kvality tovaru a služieb.

5.8.2 Ide o zavedenie spoločného postupu monitorovania zameraného na zjednotenie metodiky tohto opatrenia, ako aj navrhnutie a vypracovanie nadnárodného plánovania, ktoré by umožnilo rozšíriť rozsah monitorovania pri dosiahnutí maximálnej efektívnosti využívania prostriedkov, ktoré majú jednotlivé zapojené administratívne orgány k dispozícii, aby sa predišlo duplicitě a prekryvaniu, ktoré by mohli vyvolať rôzne nežiaduce tlaky.

5.8.3 Okrem zavedenia jednotných kritérií činnosti pri výbere produktov, ktoré budú monitorované, musia byť v spoločnom postupe zahrnuté aj aspekty týkajúce sa určovania vzoriek, formálneho spracovania dokumentov, vykonávania počiatkových, porovnávacích a rozhodujúcich analýz a všetky ostatné otázky, na ktoré sa nevzťahujú predpisy v oblasti kvality alebo iné príslušné právne predpisy.

5.9 Je evidentné, že v rámci globálneho trhu, na ktorom spotrebiteľia pri uspokojovaní svojich želaní a potrieb čoraz častejšie bežne využívajú možnosť cezhraničných nákupov, je táto iniciatíva nevyhnutná.

5.10 **Bezpečnosť výrobkov.** Hoci ide jednoznačne o dôležitú oblasť spolupráce, v rámci ktorej je preto vyšší stupeň harmonizácie, stále v nej pretrvávajú isté nedostatky mimo systému rýchlej výmeny informácií, bežne známeho ako systém varovania. Tie by sa však dali odstrániť dodatočne prostredníctvom zavedenia nástrojov na zisťovanie a riadenie rizík a informovanie o nich, podobne ako v prípade rizík súvisiacich s potravinami.

5.10.1 Konkrétne, pravidelné prieskumy Eurobarometra týkajúce sa otázok, ako spotrebiteľia vnímajú riziká spojené s nepotravinovými výrobkami, sú nepochybne užitočné pri riešení iných súvisiacich aspektov, vrátane informovania a osvety občanov v oblasti spotreby.

5.10.2 Ďalším opatrením, ktoré je potrebné navrhnuť v tejto oblasti na zefektívnenie súčasných systémov varovania, by bolo ich zlúčenie do jedného nástroja umožňujúceho interoperabilitu, t. j. výmenu údajov nezávisle od pôvodu a zdrojov informácií aj príslušných riadiacich orgánov (zdravotníckych, agropotravinárskych, spotrebiteľských, daňových atď.).

5.11 **Zohľadnenie etických a environmentálnych aspektov pri udeľovaní povolení na predaj tovaru a poskytovanie služieb.** Zaujímavé a tiež nevyhnutné na zavedenie spomenutého systému varovania je rozšírenie s ním súvisiacich postupov aj na produkty, ktoré musia byť stiahnuté z trhu z ekologických, etických alebo akýchkoľvek iných dôvodov spojených s podnikateľskými postupmi nezlučiteľnými s ľudskou dôstojnosťou alebo narúšajúcimi ich prostredie, vzhľadom na priestupky uvedené v dohovorech Medzinárodnej organizácie práce, zhoršovanie stavu životného prostredia alebo vyčerpanie prírodných zdrojov, a to tak vo fáze výroby a distribúcie, ako aj vo fáze predaja daného tovaru alebo poskytovania služieb.

5.11.1 Neinformovanosť spotrebiteľov o pôvode produktov je mimoriadne závažná pri presunutej výrobe a spracovaní. Tieto informácie by mali obsahovať údaje o mieste a spôsobe výroby a distribúcie produktov a o ich hospodárskom a sociálnom dosahu na komunitu, ktorá ich produkuje alebo vyrába. Z tohto dôvodu musia mať spotrebiteľia prostredníctvom internetových stránok a iných médií v rámci možností k dispozícii informácie týkajúce sa týchto predmetov, ako aj informácie, ktoré im umožnia nepodieľať sa nevedome na spotrebe produktov vyrobených nelegálnymi postupmi. Takisto sa musia poskytnúť informácie, ktoré by spotrebiteľom umožnili pri rozhodovaní zväziť okrem tradičných kritérií kvality a ceny aj iné kritériá. Tým by sa malo zabezpečiť, že svojim spotrebiteľským správaním nechtiac neprispievajú k udržiavaniu nezákonných praktík, ktoré sú priamo alebo nepriamo spojené s daným produktom, ktorý by si určite nekúpili, ak by mali prístup k relevantným informáciám.

5.11.2 Právo spotrebiteľa na prístup k uceleným informáciám o ponúkanom tovare („sociálna výsledovateľnosť produktov“) je spojené tak s ochranou hospodárskej súťaže, ako aj s potenciálnym posilnením postavenia spotrebiteľov a ich úlohy na trhu, keď sa slobodne rozhodujú o nákupe konkrétneho tovaru („tvoja kúpa je tvoj hlas“).

5.12 *Podpora osvedčených podnikateľských postupov v oblasti zodpovednej spotreby*

5.12.1 Vzhľadom na čoraz väčší význam a rozširovanie programov sociálnej zodpovednosti podnikov musia zohrávať kľúčovú úlohu spotrebiteľské politiky a pri vypracovávaní príslušných správ o zodpovednosti podnikov je potrebné konzultovať spotrebiteľov.

5.12.2 Prijatie spoločných kritérií a politík na podporu kontroly programov sociálnej zodpovednosti nadnárodných korporácií v súvislosti s ich dosahom na spotrebiteľov a užívateľov na nadnárodnej úrovni musí byť doplnené pádnymi mechanizmami uznávania osvedčených postupov, medzi ktoré patrí samoregulácia, kódexy správania, značky kvality a všetky ostatné dobrovoľné iniciatívy sledujúce dané záujmy.

5.12.3 Tieto činnosti tiež zvyšujú konkurencieschopnosť podnikov na trhu so spravodlivou hospodárskou súťažou, ktorá môže byť prínosná pre všetky subjekty tohto trhu (výrobcov, predajcov, spotrebiteľov) prostredníctvom synergií, čo dokazuje, že ich záujmy nemusia byť nevyhnutne protichodné, a to najmä vzhľadom na reciprociu rôznych činností a pokiaľ si spotrebiteľia a užívatelia uvedomujú jej pridanú hodnotu.

5.12.4 V rámci tejto iniciatívy by bolo zároveň vhodné osobitne zohľadniť agroekológiu, spravodlivý obchod, zodpovedné nakupovanie, potravinovú sebestačnosť a ďalšie aspekty, ktoré sú v súčasnosti aktuálne, ako sú napríklad otázky súvisiace s geneticky modifikovanými organizmami.

5.13 Kolektívne žaloby

5.14 Na kolektívne žaloby na účely dosiahnutia súdneho príkazu sa vzťahuje právna úprava na úrovni EÚ, čo v súčasnosti neplatí pre kolektívne žaloby o náhradu škody, ku ktorým sa EHSV opakovane vyjadril a podporil zavedenie harmonizovaného rámca na úrovni Spoločenstva, ktorého súčasťou by bola aj možnosť požadovať náhradu „nepatrných škôd“.

5.15 Konfiškácia nezákonných príjmov vzniknutých na základe porušovania právnych predpisov a represívne náhrady škody musia byť v prípade závažných priestupkov doplnujúcimi opatreniami k pokutám, ktoré udeľujú správne orgány a – ako sa EHSV opakovane vyjadril (?) – získané sumy musia smerovať do „podporného fondu pre kolektívne žaloby“, ktorý by združeniam spotrebiteľov uľahčoval podávanie tohto druhu kolektívnych žalôb o náhradu škody. Na riadení tohto fondu by sa však mali podieľať aj spotrebiteľské organizácie a orgány. V tejto súvislosti EHSV⁽⁸⁾ pripomína Komisii, že je nevyhnutné prijať harmonizované právne predpisy nadnárodného charakteru vzťahujúce sa na kolektívne žaloby, aby bolo možné zabezpečiť vysoký stupeň ochrany hospodárskych záujmov spotrebiteľov.

5.16 EHSV sa opätovne zasadzuje za to, aby sa do ustanovení nariadenia doplnila možnosť posilnenia spolupráce príslušných orgánov so združeniami spotrebiteľov, čo by zodpovednému národnému orgánu umožnilo poveriť úlohou zastaviť alebo zakázať priestupky v rámci Spoločenstva „iné organizácie“.

5.17 Alternatívne spôsoby riešenia sporov

5.17.1 Komisia zverejnila konzultačný dokument „o využívaní alternatívneho riešenia sporov ako prostriedku na riešenie

sporov týkajúcich sa obchodných transakcií a postupov v Európskej únii“, ku ktorému nebol ESHV konzultovaný. Výbor so záujmom očakáva návrh Komisie, aby sa ešte raz mohol vyjadriť k týmto doplnkovým systémom prístupu k účinnej právnej ochrane.

5.17.2 V tejto súvislosti by sa v záujme zvýšenia dôvery spotrebiteľov malo zväziť zavedenie „európskeho označenia“ pre podniky, ktoré tieto systémy prijali.

5.18 Sieť a centrá zdrojov

5.18.1 Je potrebné podporovať európske centrá prostredníctvom zavedenia opatrení na rozvoj súčasných sietí spolupráce s cieľom podnietiť informovanie, vzdelávanie a osvetu spotrebiteľov (napríklad európske spotrebiteľské strediská, publikácie, programy a projekty atď.).

5.19 **Vysledovateľnosť cien.** Na jednotnom trhu, kde majú spotrebiteľia rovnaké obavy a problémy a ktorého globálny charakter môže zhoršiť prístup k spoľahlivým informáciám a tiež zahmlieť spôsob tvorby cien tovaru, by sa mala stanoviť metodika vysledovateľnosti cien podobného a základného tovaru. To by prispelo k súdržnosti jednotného trhu, ktorá by bola prínosom pre spotrebiteľov a užívateľov. Predovšetkým by to však prispelo k väčšej transparentnosti potrebnej na obnovenie ich dôvery, ktorá je dôležitým ukazovateľom zdravého fungovania hospodárstva v rámci konkrétneho územného celku, v tomto prípade Európskej únie.

V Bruseli 5. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

(?) Ú. v. EÚ C 162, 25.6.2008, s. 1 a Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 20.

(8) Ú. v. EÚ C 324, 30.12.2006, s. 1.

PRÍLOHA

k Stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

- A) Nasledujúci bod stanoviska odbornej sekcie bol zmenený pozmeňovacím návrhom schváleným na plenárnom zasadnutí, získal však aspoň štvrtinu odovzdaných hlasov (článok 54 ods. 4 rokovacieho poriadku):

„5.7 EHSV sa nazdáva, že na zabránenie riziku nesprávneho fungovania jednotného trhu je nevyhnutná väčšia konvergencia a striktnosť sankčných režimov. Z tohto dôvodu navrhuje stanoviť minimálny súbor spoločných kritérií pre minimálnu aproximáciu národných sankčných režimov, ktorý by obsahoval:

- vhodné druhy správnych sankcií za porušenie základných ustanovení,
- zverejňovanie sankcií,
- správne pokuty v dostatočnej výške,
- sankcie týkajúce sa fyzických a právnických osôb,
- kritériá, ktoré treba zohľadniť pri udeľovaní sankcií,
- možnosť zavedenia trestných sankcií za závažnejšie porušenia predpisov,
- vhodné podporné mechanizmy na účinné uplatňovanie sankcií.“

Výsledok hlasovania o pozmeňovacom návrhu:

Za: 82
 Proti: 44
 Zdržali sa: 10

- B) Nasledujúce pozmeňovacie návrhy, ktoré získali viac ako štvrtinu hlasov, boli zamietnuté počas diskusie (článok 54 ods. 3 rokovacieho poriadku):

Bod 5.11.2

„5.11.2 Právo spotrebiteľa na prístup k uceleným informáciám o ponúkanom tovare (sociálna výsledovateľnosť produktov) je spojené tak s ochranou hospodárskej súťaže, ako aj s potenciálnym posilnením postavenia spotrebiteľov a ich úlohy na trhu, keď sa slobodne rozhodujú o nákupe konkrétneho tovaru (tvoja kúpa je tvoj hlas).“

Zdôvodnenie

Najmä pre malé a stredné podniky nie je v praxi možné umiestniť všetky požadované informácie na etiketu výrobku. Pre MSP vyrábajúce a distribuujúce tovar a služby by to znamenalo ďalšiu (administratívnu) záťaž, konkurenčnú nevýhodu a problémy pri dovoze výrobkov z tretích krajín.

Navyše majú už spotrebiteľské organizácie k dispozícii štúdie týkajúce sa využívania týchto informácií spotrebiteľmi a ochoty spotrebiteľov zaplatiť vyššiu cenu za poskytovanie týchto informácií?

Výsledok hlasovania:

Za: 45
 Proti: 75
 Zdržali sa: 4

Bod 5.16

„5.16 EHSV sa opätovne zasadzuje za to, aby sa do ustanovení nariadenia doplnila možnosť posilnenia spolupráce príslušných orgánov so združeniami spotrebiteľov, čo by zodpovednému národnému orgánu umožnilo poveriť úlohou zastaviť alebo zakázať priestupky v rámci Spoločenstva iné organizácie.“

Zdôvodnenie

Je neprípustné, aby organizácia zastupujúca jednu stranu mala právomoc zastaviť alebo zakázať priestupky v rámci Spoločenstva.

Výsledok hlasovania:

Za: 38
 Proti: 76
 Zdržali sa: 8

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovujú technické požiadavky pre prevodové príkazy a priame inkasá v eurách a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 924/2009“

[KOM(2010) 775 v konečnom znení – 2010/0373 (COD)]

(2011/C 218/13)

Spravodajca: **Joachim WUERMELING**

Európsky parlament a Rada sa 18. januára 2011, resp. 28. januára 2011, rozhodli podľa článku 114 ZFEÚ prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovujú technické požiadavky pre prevodové príkazy a priame inkasá v eurách a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 924/2009“

KOM(2010) 775 v konečnom znení – 2010/0373 (COD).

Odborná sekcia poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 5. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza z 5. mája 2011) prijal 137 hlasmi za, pričom 8 členovia hlasovali proti a 19 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania výboru

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) podporuje Európsku komisiu vo vytváraní jednotnej oblasti platieb v eurách (SEPA). Bezhotovostná platba v eurách prevodom z účtu v rámci jednotného platobného postupu v celej Európe je dôležitým krokom na dosiahnutie vnútorného trhu.

1.2 EHSV sa však domnieva, že je potrebné ešte pozmeniť jednotlivé body návrhu nariadenia, ktoré predložila Európska komisia, s cieľom zabezpečiť hladký prechod v záujme spotrebiteľov a podnikov ako užívateľov, ako aj bánk ako poskytovateľov platobných služieb.

1.3 Lehoty stanovené v návrhu nariadenia pre záväzný prechod na platobný postup v oblasti SEPA považuje EHSV za príliš krátke. Jeho fungovanie, bezpečnosť a jednoduché používanie bude možné zabezpečiť iba vtedy, keď budú mať všetky úverové inštitúcie dostatok času na prípravu. V prípade prevodových príkazov by táto lehota nemala mať dĺžku iba jedného roka, ale troch rokov po nadobudnutí účinnosti tohto nariadenia. Pokiaľ ide o priame inkasá, konečný termín by nemal byť stanovený na dva roky, ale na štyri roky od nadobudnutia účinnosti nariadenia.

1.4 Pokiaľ ide o delegované právne akty, oprávnenie návrhu nariadenia by sa malo výrazne obmedziť alebo zrušiť, pretože úprava požiadaviek stanovených v nariadení, ktoré vyplývajú z platobného postupu a ktoré sa týkajú technického pokroku a vývoja trhu, má významné praktické dôsledky. Rozhodovať by mal o tom zákonodarný orgán v rámci legislatívneho postupu, a to aj za účasti EHSV.

1.5 EHSV jednoznačne víta skutočnosť, že po prijatí návrhu nariadenia sa v budúcnosti v zásade zakáže vyberanie multilaterálnych výmenných poplatkov za priame inkasá. Tento zákaz

povedie k prehľadnosti a transparentnosti zložitých zmluvných vzťahov v rámci platobných transakcií. Bude to prínosom najmä pre malé a stredné podniky.

2. Kontext stanoviska

2.1 Medzi priority Európskej komisie pri realizácii vnútorného trhu patrí dokončenie jednotnej oblasti platieb v eurách. Prostredníctvom tohto nového európskeho postupu pre systém prevodových príkazov v oblasti SEPA a inkasný systém v oblasti SEPA môžu používatelia platobných nástrojov v rámci toho istého postupu vykonávať bezhotovostné platby na vnútroštátnej aj cezhraničnej úrovni. Povedie to k zjednodušeniu platieb, zníženiu administratívnych nákladov a k úspore nákladov pre všetky zúčastnené strany v rámci obchodovania vnútri Spoločenstva, či už ide o spotrebiteľov alebo podniky. V budúcnosti bude z tohto nového postupu v rámci vnútorného trhu profitovať viac ako 500 miliónov občanov a viac ako 20 miliónov podnikov.

2.2 Prvé dôležité právne rámcové podmienky pre oblasť SEPA boli stanovené už v predchádzajúcich rokoch. Smernicou 2007/64/ES o platobných službách na vnútornom trhu sa zaviedli harmonizované podmienky a práva pre používateľov platobných služieb v EÚ. Tým sa otvoril vnútorný trh pre platobné služby. Rozmanitosť národných systémov a postupov v prípade vnútroštátneho a cezhraničného platobného styku sa však zachovala. Vytvoril sa však právny základ pre vytvorenie jednotného postupu pre všetky cezhraničné platby.

2.3 V nariadení (ES) č. 924/2009 o cezhraničných platbách v Spoločenstve sa stanovilo, že poplatky za cezhraničné a vnútroštátne platby priameho inkasa musia byť v zásade rovnaké. Okrem toho bol vytvorený základ pre platobnú infraštruktúru v oblasti SEPA.

2.4 EHSV predložil stanoviská k obom legislatívnym postupom⁽¹⁾. V tejto súvislosti víta skutočnosť, že po zavedení eura by sa mala vytvoriť aj jednotná oblasť platieb v eurách.

2.5 Systém prevodových príkazov oblasti SEPA sa môže od 28. januára 2008 využívať aj na realizáciu bankových platieb. V prípade prevodových príkazov nesmie byť od novembra 2009 čas spracovania dlhší ako tri pracovné dni. Od roku 2012 sa čas spracovania zníži na jeden pracovný deň.

2.6 Inkasný systém v oblasti SEPA funguje od 2. novembra 2009. Plánujú sa dva odlišné postupy: základný inkasný systém v oblasti SEPA ako všeobecný variant (SEPA Core Direct Debit) a inkasný systém v oblasti SEPA pre spoločnosti v prípade platobného styku medzi obchodnými partnermi (SEPA Business to Business Direct Debit). Od novembra 2010 sú všetky banky povinné v oblasti SEPA zabezpečiť základný inkasný systém.

2.7 Využívanie tohto platobného postupu v oblasti SEPA však v súčasnosti ešte nie je dostatočné. Systém prevodových príkazov v oblasti SEPA tak začiatkom roku 2011, t. j. tri roky po jeho zavedení, dosahuje približne 4 %. Ak sa tento trend udrží, bude trvať ešte viac ako 25 rokov, kým sa plne dosiahne prínos oblasti SEPA.

2.8 Európska komisia považuje pokrok dosiahnutý v prípade projektu SEPA z čisto hospodárskeho hľadiska za veľmi malý. Navrhuje preto legislatívne opatrenia, ktorých cieľom je povinné zavedenie platobných nástrojov v oblasti SEPA. Vnútroštátne platobné nástroje by sa mali v stanovenej konečnej lehote nahradiť postupom SEPA.

2.9 Európska komisia dala vypracovať analýzu, podľa ktorej banky na strane ponuky musia na prechod na platobný postup v oblasti SEPA vyčleniť 52 miliárd EUR. Na základe analýzy z toho na strane dopytu profitujú používatelia z dôvodu nízkych cien a prevádzkových výhod.

2.10 Návrh Európskej komisie zo 16. decembra 2010 preto obsahuje konečný termín, ku ktorému sa musia ukončiť vnútroštátne prevodové príkazy a priame inkasá a využívať len platobné nástroje oblasti SEPA. Po nadobudnutí účinnosti nariadenia v členských štátoch eurozóny bude možné využívať vnútroštátne prevodové príkazy ešte 12 mesiacov a vnútroštátne priame inkasá 24 mesiacov.

2.11 Zásadný rozdiel medzi systémom prevodových príkazov a inkasným systémom v oblasti SEPA v porovnaní s doterajšími vnútroštátnymi postupmi spočíva pre spotrebiteľov a podniky v tom, že aj v prípade čisto vnútroštátnych platieb sa namiesto dobre známeho národného identifikačného kódu banky a čísla platobného účtu bude musieť používať medzinárodné číslo bankového účtu (IBAN) a identifikačný kód banky (BIC). V prípade IBAN ide o štandardizované medzinárodné číslo bankového účtu, ktoré pozostáva maximálne z 34 znakov. BIC je medzinárodný identifikačný kód banky a pozostáva maximálne z 11 znakov.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV víta návrh Európskej komisie. Návrh nariadenia je rozhodujúcim krokom pre realizáciu dobre fungujúcej jednotnej oblasti platieb v eurách.

3.2 Vnútroštrh patrí k najdôležitejším stimulom hospodárskeho rastu v EÚ. Zavedenie eura bolo dôležitým krokom na zabezpečenie ďalšieho spoločného rastu členských štátov. Podľa názoru EHSV bude preto logické, keď tento projekt povedie k úspechu celoeurópskeho jednotného platobného systému.

3.3 Návrh nariadenia je však podľa názoru EHSV pri určovaní konečnej lehoty na zavedenie vnútroštátneho platobného postupu príliš ambicióznym. Rozhodujúcim kritériom musí byť úspech projektu a nie rýchlosť jeho realizácie. Platby sú veľmi citlivou záležitosťou predovšetkým pre spotrebiteľov, ale aj pre všetky ostatné hospodárske subjekty. Podobne ako v prípade zavedenia eura je potrebné vykonať všetky druhy opatrení, ako sú testy, skúšobné fázy, informačné kampane atď. s cieľom odstrániť problémy pri fungovaní, poruchy, chybné platby, stratu prevádzaných prostriedkov a podobne. Na tento cieľ je nevyhnutné zabezpečiť dostatok času. EHSV preto varuje pred priveľkým chvatom, ktorý by mohol ohroziť úspech tohto projektu u občanov. Mala by sa však zohľadniť aj skutočnosť, že priveľmi dlhé prechodné lehoty by mohli viesť k ďalším nákladom.

3.4 Ešte neboli vyjasnené všetky otázky na to, aby bolo možné zabezpečiť hladký prechod na platobný postup v oblasti SEPA. V tejto súvislosti je potrebné zohľadniť, že mnohé nevyriešené problémy medzi stranami zúčastnenými na projekte SEPA je možné odstrániť len na vnútroštátnej úrovni. Je nevyhnutné nájsť najmä rovnováhu medzi záujmami bánk na strane ponuky a záujmami používateľov na strane dopytu.

3.5 Z hľadiska spotrebiteľov, ako aj z hospodárskeho hľadiska sa často vynára otázka, prečo sa v oblasti SEPA majú zrušiť vnútroštátne platobné postupy. Vnútroštátne postupy so starými číslami platobných účtov a identifikačnými kódmi banky sú zúčastneným stranám na základe mnohoročného používania dobre známe. Prostredníctvom nového platobného postupu v oblasti SEPA sa cezhraničné prevodové príkazy a priame inkasá síce zjednodušia, ale SEPA bude povinná aj pre väčšinu vnútroštátnych platobných transakcií. Európska komisia a banky by preto mali väčšmi poukazovať na výhody nového platobného postupu v oblasti SEPA, pokiaľ ide o rýchlosť a náklady.

3.6 Úspech projektu SEPA do veľkej miery závisí od prijatia používateľov na strane spotrebiteľov a hospodárstva. Na tento účel je najprv nevyhnutné čo najskôr zvýšiť mieru vedomostí o platobných nástrojoch v oblasti SEPA a o ich atribútoch IBAN a BIC. V oblasti bankovníctva je preto potrebná rozsiahla informačná kampaň. Tá však ešte nepreběhla v dostatočnej miere vo všetkých členských štátoch. Požiadavky nových produktov SEPA u širokých vrstiev obyvateľstva, ale aj v mnohých malých a stredných podnikoch ešte nie sú v dostatočnej miere známe.

(1) Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2006, s. 51 a Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 66.

3.7 Používateľská dostupnosť IBAN v dĺžke do 34 znakov by sa mohla zvýšiť aspoň jeho znížením (medzera, spojovník, nové pole) o štyri znaky. Malo by sa vziať do úvahy, že nové dáta a číselné rady by mohli spôsobovať problémy najmä starším spotrebiteľom. Banky by preto mali spotrebiteľom poskytovať podporu, napríklad prostredníctvom konverzných programov.

3.8 Okrem toho je nevyhnutné dostatočne overiť nové platobné nástroje. Doteraz to nebolo možné v prípade všetkých produktov SEPA, pretože napríklad inkasný systém v oblasti SEPA možno celoplošne využívať až od povinnej dosiahnuteľnosti všetkých bánk od novembra 2010. Overenie v praxi poskytuje zúčastneným stranám zo strany bánk a používateľov možnosť rozpoznať a odstrániť počiatočné ťažkosti a prekážky. Počas primerane dlhých predbežných lehôt je nevyhnutné predovšetkým zabezpečiť, aby bolo možné nové platobné postupy v oblasti SEPA zautomatizovať a sprístupniť širokej verejnosti.

3.9 Povinné zavedenie SEPA musí podľa EHSV spĺňať dostatočné bezpečnostné opatrenia, pričom je nevyhnutné zabezpečiť fungovanie týchto postupov v praxi, a to najmä v prípade hromadného obchodovania. Platiteľ, príjemca platby a poskytovateľ platobných služieb musia mať záruku, že platby prebehnú správne, včas a spoľahlivo.

3.10 V neposlednom rade vznikajú pri prechode na platobné postupy SEPA na vnútroštátnej úrovni aj realizačné problémy. Napríklad v Nemecku – v krajine s najväčšou mierou využívania priameho inkasa v celej EÚ – sa ešte neobjasnilo, či je možné použiť platné oprávnenia na priame inkaso aj pre inkasný systém v oblasti SEPA. V tejto súvislosti je potrebné nájsť účinné a bezpečné riešenie, ktoré nebude neprimerane znevýhodňovať spotrebiteľov ani podniky. Nebolo by vhodné, keby sa museli zapojiť a žiadať o udelenie nových oprávnení všetci zákazníci. Vznikli by tak neprimerané náklady na správu a výdavky. Nebolo by to prínosom ani pre spotrebiteľov, pretože by boli vystavení záplave listov od svojich zmluvných partnerov.

3.11 Na európskej a vnútroštátnej úrovni je okrem toho potrebné zapojiť používateľov do vytvárania týchto platobných postupov vo väčšej miere. Nevzťahuje sa to len na súčasnú fázu zavádzania platobných nástrojov SEPA, ale aj na ďalší rozvoj týchto postupov. Európska komisia a Európska centrálna banka urobili prostredníctvom založenia Rady SEPA prvý krok smerom k väčšiemu zapojeniu používateľov do procesu tvorby. Používateľské organizácie zastúpené v Rade SEPA však žiaľ neodrážajú subjekty zúčastnené na projekte SEPA v dostatočnej miere. Okrem toho je dôležité v rámci Rady SEPA vytvoriť skupinu expertov, ktorá by bola rovnomerne zložená zo subjektov na strane ponuky a používateľov, zameranú na technický rozvoj platobných postupov SEPA.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Článok 5 ods. 1 a 2 – Dostatočné lehoty pre prechod na SEPA

4.1.1 Podľa EHSV sú lehoty pre povinný prechod na platobný postup SEPA, ktoré navrhla Európska komisia, príliš

krátke. Je potrebné zaručiť, aby boli nové produkty SEPA rovnako účinné a bezpečné ako doterajšie vnútroštátne platobné postupy.

4.1.2 V prípade prevodových príkazov by táto vykonávacia lehota nemala trvať len jeden rok, ale tri roky po nadobudnutí účinnosti tohto nariadenia.

4.1.3 Pokiaľ ide o priame inkasá, konečný termín by nemal byť stanovený na dva roky, ale na štyri roky od nadobudnutia účinnosti nariadenia.

4.1.4 Dlhšie lehoty sú, pokiaľ ide o nové platobné postupy SEPA, nevyhnutné predovšetkým na získanie dôvery spotrebiteľov. Je nevyhnutné zvýšiť mieru informovanosti o SEPA. Platí to najmä pre informácie o IBAN a BIC. Okrem toho je potrebné lepšie informovať o výhodách platobného postupu v oblasti SEPA. Nové produkty sa musia pri praktickom používaní preukázať ako účinné a bezpečné. Okrem toho je ešte potrebné odstrániť vnútroštátne problémy, ako je prenos oprávnení.

4.1.5 Z hľadiska podnikov sú dlhšie lehoty potrebné z dôvodu nákladnej reorganizácie procesov. Podniky tak musia vynaložiť ďalšie investície a prispôsobiť svoje pracovné postupy a prevádzkové systémy. Patrí sem napríklad prechod celej databázy zákazníkov na IBAN a BIC. V rámci posudzovania vplyvu dospelá Európska komisia sama k záveru, že bežný investičný cyklus pre systémy IT v podnikoch dosahuje tri až päť rokov.

4.2 Článok 5 ods. 4 písm. i. v porovnaní s článkom 12 – Žiadny rozsiahly prenos právomocí

4.2.1 Podľa EHSV je potrebné, aby európsky zákonodarný orgán aj v budúcnosti prijímal zásadné rozhodnutia vytvárania SEPA spolu s poradnými inštitúciami, ako je EHSV. Pokiaľ ide o prispôbenie sa technickému pokroku a rozvoj trhu, všeobecné oprávnenie Európskej komisie vo forme delegovaných právnych aktov zachádza podľa EHSV príďaleko. Aj malé zmeny v postupoch jednotlivých európskych platobných transakcií, ktoré by sa mali najprv podrobne prerokovať a schváliť, môžu mať značné dôsledky pre spotrebiteľov, podniky a poskytovateľov platobných služieb.

4.2.2 Článok 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) stanovuje, že delegovanie právomoci prijímať delegované právne akty, ktorými sa dopĺňajú a menia určité nepodstatné prvky legislatívneho aktu, je prípustné.

4.2.3 V prípade požiadaviek uvedených v prílohe návrhu nariadenia pre prevodové príkazy a priame inkasá v oblasti SEPA ide o rozhodujúce kritériá pre budúce produkty SEPA. Každá, aj tá najmenšia, zmena požiadaviek môže rozhodujúcim spôsobom ovplyvniť technickú prevádzku na strane ponuky a používateľov. Z požiadaviek uvedených v prílohe vyplýva aj potreba odstrániť vnútroštátne postupy, pretože už viac nezodpovedajú požiadavkám SEPA. Zmenu požiadaviek bez dostatočného zapojenia Európskeho parlamentu a Rady je preto potrebné zamietnuť.

4.3 Článok 6 – Prehľadnosť budúcej štruktúry nákladov

4.3.1 EHSV víta skutočnosť, že v budúcnosti sa v zásade zakáže vyberanie multilaterálnych výmenných poplatkov za priame inkasá. Je potrebné zabezpečiť, aby boli poplatky za platobné transakcie v budúcnosti transparentné a aby ich bolo možné priradiť ku konkrétnym bankovým službám.

4.3.2 Európska komisia už od začiatku projektu zdôrazňovala, že nové postupy SEPA nesmú byť drahšie ako staré vnútroštátne postupy. EHSV sa dôrazne stotožňuje s touto požiadavkou a naliehavo žiada Komisiu, aby prijala všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, že nové platby SEPA nebudú drahšie ako pôvodné vnútroštátne platby v dôsledku zvýšenia vnútroštátnych poplatkov, ako to bolo počas zavádzania eura. V opačnom prípade nebude možné zabezpečiť prijatie týchto nových platobných postupov najmä

u spotrebiteľov. Multilaterálne výmenné poplatky nie sú bežné vo všetkých krajinách eurozóny. Preto by bolo v zásade nesprávne, keby boli v jednotlivých krajinách eurozóny na základe platobného postupu SEPA znovu zavedené.

4.3.3 EHSV ďalej zdôrazňuje, že pri transakciách priameho inkasa, ktoré poskytovateľ platobnej služby nemôže náležite vykonať, pretože platobný príkaz je odopretý, odmietnutý, vrátený alebo stornovaný (transakcie typu R), bude spotrebiteľovi účtovaný multilaterálny výmenný poplatok iba za predpokladu, že v čase splatnosti platby nemá na svojom účte dostatok finančných prostriedkov. Vo všetkých ostatných prípadoch takýto poplatok platí príjemca platby. Príjemca platby, jeho banka alebo banka platiteľa nesmú mať možnosť preniesť na platiteľa poplatky za transakcie typu R, ktoré platiteľ nezapríčinil.

V Bruseli 5. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

PRÍLOHA

k Stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúce pozmeňovacie návrhy boli zamietnuté, no získali aspoň štvrtinu hlasov za (článok 54 ods. 3 rokovacieho poriadku):

Bod 3.11 (nový)

Vložiť nový bod:

„EHSV sa domnieva, že príkaz by mal zostať v banke dlžníka, pretože ak bude v rukách veriteľa, bude s tým spojených viac rizík z hľadiska bezpečnosti, keďže banka spotrebiteľa (banka dlžníka) nebude mať nad príkazom kontrolu. EHSV takisto zastáva názor, že IBAN platiteľa by sa nikdy nemal príjemcovi platby oznamovať automaticky a bez súhlasu platiteľa.“

Zdôvodnenie

Bezpečnosť celoeurópskeho platobného systému má zásadný význam z hľadiska posilnenia dôvery spotrebiteľov v platobné služby.

Výsledok hlasovania o pozmeňovacom návrhu:

64 hlasov za,
74 hlasov proti a
13 členovia sa zdržali hlasovania.

Bod 3.12 (nový)

Vložiť nový bod:

„EHSV plne podporuje opatrenia, ktoré umožňujú spotrebiteľovi dať svojej banke pokyn obmedziť priame inkasá na určitú sumu alebo periodicitu, príp. oboje, a zablokovat akékoľvek priame inkasá z účtu platiteľa. Pokiaľ však ide o nárok na vrátenie finančných prostriedkov, EHSV poukazuje na to, že keďže ho príjemca neudeluje, nemôže ho ani vylúčiť.“

Zdôvodnenie

V záujme dosiahnutia súladu s článkom 62 smernice o platobných službách.

Výsledok hlasovania o pozmeňovacom návrhu:

64 hlasov za,
83 hlasov proti a
10 členovia sa zdržali hlasovania.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach“

[KOM(2010) 748 v konečnom znení/2 – 2010/0383 (COD)]

(2011/C 218/14)

Hlavný spravodajca: **pán HERNÁNDEZ BATALLER**

Rada sa 15. februára 2011 rozhodla podľa článku 67 ods. 4 a článku 81 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach“

KOM(2010) 748 v konečnom znení/2 – 2010/0383 (COD).

Predsedníctvo Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru poverilo 1. februára 2011 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre jednotný trh, výrobu a spotrebu.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza z 5. mája 2011) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 162 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV podporuje návrh Komisie a domnieva sa, že sa tak môže dosiahnuť cieľ, ktorým je odstránenie právnych prekážok, čo uľahčí život občanom a podnikom a posilní účinné prostriedky nápravy.

1.2 EHSV vyzýva Komisiu, aby pokračovala v procese odstraňovania právnych prekážok v Európskej únii s cieľom dosiahnuť skutočný európsky priestor spravodlivosti a aby zohľadnila všetky pripomienky, ktoré EHSV predložil vo svojich rozličných stanoviskách na túto tému.

2. Úvod

2.1 Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 nahradilo od 1. marca 2002 Bruselský dohovor a vo všeobecnosti celý súbor bilaterálnych nástrojov používaných jednotlivými členskými štátmi v tejto oblasti. Nariadenie označované aj ako Brusel I bolo doteraz najdôležitejším právnym aktom Únie v oblasti súdnej spolupráce v občianskych veciach.

2.2 Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 umožňuje za určitých okolností zažalovať na súdoch členského štátu v rámci cezhraničného súdneho konania ktorúkoľvek fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá má bydlisko alebo sídlo v inom členskom štáte než v tom, v ktorom sa doručila žaloba, čím sa podporuje aspekt najbližšieho spoločného bodu.

2.2.1 Na druhej strane článok 5 nariadenia stanovuje, že vo veciach súvisiacich so zmluvou, predovšetkým s predajom tovaru, možno zažalovať podnik v členskom štáte, kam sa dodal alebo má dodať tovar.

2.2.2 V článku 5 sa tiež uvádzajú oblasti, v ktorých sa uplatňuje nové pravidlo (zmluvná a mimozmluvná zodpovednosť, vo veciach nárokov na náhradu škody, činnosti pobočky a zastúpenia atď.).

2.2.3 Právomoci vo veciach poistenia je venovaný celý oddiel nariadenia – oddiel 3, ktorý umožňuje, aby poisťník zažaloval poisťteľa na súdoch podľa miesta svojho bydliska, a to aj vtedy, ak má poisťiteľ bydlisko na území iného členského štátu. Ak chce však poisťiteľ zažalovať poisťníka, poisteného alebo oprávneného z poistenia, musí tak urobiť na súdoch podľa miesta ich bydliska.

2.3 Celé nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 je súhrnom výslovných určení právomoci, pričom sa v niektorých častiach vyvíja väčšie úsilie s cieľom chrániť niektoré skupiny (spotrebiteľské zmluvy, individuálne pracovné zmluvy). Napriek tomu sa aj naďalej uplatňujú tradičné pravidlá určovania právomoci, ak ide o spory o nehnuteľnosti, zánik právnických osôb, zápisy do verejných registrov a výkon rozsudkov.

2.4 Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001, ktoré venuje dva rozsiahle oddiely výkonu rozsudkov a uznávaniu verejných dokumentov iných členských štátov, je zakončené sériou záverečných a prechodných ustanovení, medzi ktorými sa vyníma vzťah tohto nového nástroja súdnej spolupráce k iným, špecifickým dohovorom, ktoré podpísal ktorýkoľvek členský štát.

2.5 Komisia prijala 21. apríla 2009 správu o uplatňovaní nariadenia a zelenú knihu, ku ktorej sa EHSV už vyjadril⁽¹⁾, pričom podporil niektoré návrhy reformy predložené Komisiou.

3. Návrh nariadenia

3.1 Celkovým cieľom revízie je ďalej rozvíjať európsky priestor spravodlivosti odstránením zostávajúcich prekážok voľného pohybu súdnych rozhodnutí v súlade so zásadou vzájomného uznávania. Význam tohto cieľa osobitne vyzdvihla Európska rada vo svojom Štokholmskom programe z roku 2009⁽²⁾. Konkrétnejšie je cieľom návrhu uľahčenie cezhraničných súdnych konaní a voľný obeh rozsudkov v rámci Európskej únie. Revízia by mala prispieť aj k vytvoreniu nevyhnutného právneho prostredia na oživenie európskeho hospodárstva.

3.2 Hlavné prvky reformy sú tieto:

- zrušenie medzičlánku v podobe konania o uznaní a výkone rozsudkov (doložka vykonateľnosti) s výnimkou rozsudkov vo veci poškodzovania dobrého mena a rozsudkov vydaných v konaniach vo veci kolektívneho odškodňovania, s rozličnými opravnými prostriedkami, ktorými by sa za výnimočných okolností mohlo predísť tomu, že rozsudok vydaný v jednom členskom štáte bude účinný v inom členskom štáte,
- návrh obsahuje aj niekoľko štandardizovaných formulárov, ktoré majú uľahčiť uznanie alebo výkon cudzieho rozsudku pri absencii konania o doložke vykonateľnosti, ako aj žiadosť o preskúmanie v rámci postupu zaručujúceho právo na obhajobu,
- rozšírenie pravidiel týkajúcich sa súdnej právomoci v nariadení na spory s účasťou žalovaných z tretích krajín vrátane úpravy situácií, keď v tej istej veci prebieha konanie na súde vnútri aj mimo EÚ. Táto zmena a doplnenie zabezpečia, že pravidlá upravujúce právomoc v záujme ochrany spotrebiteľov, zamestnancov a poistencov sa uplatnia aj v prípade, ak má žalovaný bydlisko mimo územia EÚ,
- účinnejšie uplatňovanie dohôd o voľbe súdu, čo zahŕňa dve zmeny a doplnenia:
  - v prípade, že si účastníci na riešenie sporu určili konkrétny súd alebo súdy, podľa návrhu prvotne rozhodne o svojej právomoci súd určený v dohode, a to bez ohľadu na skutočnosť, či ide o súd, ktorý začal vo veci konať ako prvý,

— návrh navyše zavádza harmonizované pravidlá kolízneho práva v oblasti hmotnoprávnej platnosti dohôd o voľbe súdu, čím sa zabezpečí podobný výsledok v tejto veci bez ohľadu na to, ktorý súd začal konať,

— zlepšenie prepojenia nariadenia a rozhodcovského konania,

— zlepšenie prístupu k spravodlivosti v niektorých špecifických sporoch, a

— spresnenie podmienok, za ktorých možno dočasné opatrenia prenášať v rámci EÚ.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Výbor víta návrh Komisie a podporuje prijatie prepracovaného znenia nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 o právomoci a o uznaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Brusel I).

4.2 Ako jasne vyplýva z návrhu Komisie, ide o iniciatívu, ktorá je potrebná na zlepšenie fungovania priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti a vnútorného trhu, ktorú navyše možno iniciovať na nadnárodnej úrovni, a ktorá v globalizovanom svete tiež predstavuje cenný právny nástroj, pretože uľahčí medzinárodné obchodné transakcie a riešenie sporov, ktoré vznikajú vo vzťahoch presahujúcich územie EÚ.

4.2.1 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že súbor navrhovaných inovácií príslušných právnych mechanizmov, ako aj klasifikácia niektorých pravidiel a zásad, ktoré sa v tejto oblasti v EÚ už uplatňujú, vyplývajú zo skúseností, ktoré orgány aplikujúce právo na cezhraničnej úrovni, odborníci a príslušné orgány členských štátov verejne odovzdali Európskej komisii.

4.2.2 V tejto súvislosti sa všeobecne berie do úvahy zásada subsidiarity, ktorá odôvodňuje činnosť na nadnárodnej úrovni, keďže členské štáty nemajú právomoc jednostranne zmeniť a doplniť určité aspekty platného nariadenia Brusel I, ako napr. doložku vykonateľnosti, a ustanovenia o právomoci súdov a koordinácii súdnych konaní medzi členskými štátmi alebo medzi členskými štátmi a rozhodcovskými konaniami. Význam sa okrem toho takisto pripisuje tzv. funkčnej subsidiarite, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou zásady participatívnej demokracie zaručenej Zmluvou o Európskej únii v znení Lisabonskej zmluvy. EHSV sa už v minulosti vyjadril v prospech mnohých z návrhov, ktoré teraz predkladá Komisia⁽³⁾.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 255, 22.09.2010, s. 48.

⁽²⁾ Program prijatý na zasadnutí Európskej rady 10. a 11. decembra 2009.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 117, 26.4.2000, s. 6.

4.3 Návrh odporúča realistické, rozvážne a flexibilné technické riešenia problémov, ktoré vznikli v období, počas ktorého bolo v platnosti nariadenie Brusel I. Tieto riešenia by v stručnosti predpokladali: zrušenie konania o doložke vykonateľnosti s výnimkou rozsudkov vo veci poškodzovania dobrého mena a v konaniach vo veci kolektívneho odškodňovania, uplatňovanie nariadenia v prípade sporov s účasťou žalovaných z tretích krajín, účinnejšie uplatňovanie dohôd o voľbe súdu, zlepšenie prepojenia nariadenia a rozhodcovského konania, spresnenie podmienok, za ktorých možno dočasné a ochranné opatrenia nariadené justičnými orgánmi jedného členského štátu prenášať do iných členských štátov a vo všeobecnosti zlepšenie prístupu k spravodlivosti a priebehu niektorých špecifických sporov na národných súdoch.

4.3.1 Neexistuje žiaden dôvod, aby sa navrhované zrušenie doložky vykonateľnosti nevzťahovalo na konania vo veci kolektívneho odškodňovania, čím sa znenie článku 37 stáva neuspokojivým. EHSV sa už pri viacerých príležitostiach vyslovil v prospech nadnárodnej úpravy konaní vo veci kolektívneho odškodňovania. Komisia bude musieť zvážiť prípadnú zmenu a doplnenie článku 6 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 s cieľom umožniť procesné spájanie konaní žalobcov v procese za predpokladu, že predmety ich žaloby sú tak úzko spojené, že je vhodné prerokovať a rozhodnúť ich spoločne, a tak sa vyhnúť riziku nezlučiteľných rozsudkov vydaných v samostatných konaniach.

4.3.2 Pokiaľ ide o vylúčenie rozsudkov vo veciach poškodzovania dobrého mena, je článok 37 ods. 3 písm. a) v skutočnosti rozsiahlejší, keďže zahŕňa rozsudky vydané v inom členskom štáte v súvislosti s mimozmluvnými záväzkami vyplývajúcimi z porušenia práva na súkromie a práva na ochranu osobnosti. Komisia sa bude musieť zamyslieť nad rozsahom tejto výnimky a nad možnosťou jej skresania, aby nemohli zostať vylúčené bežné aspekty týkajúce sa každodenného života občanov.

4.3.3 S cieľom prehĺbiť diskusiu o potrebných zmenách súdnych mechanizmov a konaní, ktorými sa zaoberá návrh, je vhodné uviesť niekoľko pripomienok, ktoré by mala Komisia v budúcnosti zohľadniť.

4.3.4 Pokiaľ ide o článok 58 ods. 3 prepracovaného znenia nariadenia, ktoré stanovuje, že príslušný súd v prípade odvolaní proti rozhodnutiu o napadnutí návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti rozsudku, „vydá svoje rozhodnutie bez odkladu“, by sa mohla viac konkretizovať maximálna dĺžka, aby sa tak zabránilo neodôvodneným meškáním alebo škodlivým prieťahom pre osobu, ktorá je predmetom súdneho konania.

4.3.5 Vzhľadom na to by sa mohla stanoviť časová lehota 90 dní, ktorá je uvedená v článku 58 ods. 2 pre rozhodnutia o odvolaniach s cieľom napadnúť návrh na vyhlásenie vykonateľnosti alebo by sa mohlo stanoviť stredné časové rozpätie od šiestich týždňov stanovených v článku 11 ods. 3 nariadenia

Rady (ES) č. 2201/2003 (o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností) do uvedených 90 dní.

4.3.6 Podobne by sa mohlo zvážiť preformulovanie nového mechanizmu súdnej spolupráce, ktorý sa zriaďuje v článku 31 prepracovaného znenia nariadenia, s cieľom posilniť úlohu súdu s právomocou rozhodovať vo veci samej a zabrániť možným konaniam z nečestných pohnútok, ktoré vedú k oddiaľovaniu rozhodnutia v spore.

4.3.7 Nejasná povinnosť „koordinácie“ medzi súdom s právomocou rozhodovať vo veci samej a súdom iného členského štátu, na ktorom sa podala žiadosť o predbežné a ochranné opatrenia, ktorú dané ustanovenie obmedzuje na povinnosť druhého z uvedených súdov získavať informácie o príslušných okolnostiach v danej veci (napr. o naliehavosti žiadanej opatrenia alebo o možných zamietnutiach podobných opatrení súdom s právomocou rozhodovať vo veci samej), by sa mohla doplniť o ďalšie ustanovenie, ktorým by sa stanovil výnimočný charakter prijímania takýchto opatrení na prerokovanie alebo dokonca o ustanovenie všeobecného charakteru, ktorým by sa to obmedzilo v prospech sudcu, ktorý rozhoduje o veci samej.

4.3.8 Bolo by to úplne v súlade s centrálnou úlohou, ktorú pre urýchlenie a uplatňovanie zásady vzájomného uznávania priznáva Súdny dvor orgánu s právomocou rozhodovať vo veci samej v oblasti výkladu súvisiacich pravidiel, ako je spomínané nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003.

4.4 Je vhodné osobitne oceniť zachovanie klauzuly o verejnom poriadku v článku 34 ods. 1 platného nariadenia Brusel I a článku 48 ods. 1 návrhu prepracovaného znenia len v prípadoch, keď sa rušia konania o doložke vykonateľnosti, čo oprávňuje súdne orgány členských štátov, v ktorých sa žiada o uznanie, aby neuznali rozhodnutia, ktoré sú preukázateľne v rozpore s ich verejným poriadkom.

4.4.1 Určite ide o právomoc, ktorá by mohla viesť k svojvoľnému výkladu a uplatňovaniam zo strany sudcov, u ktorých bola podaná žaloba, avšak ako ukázalo jej uplatňovanie v období platnosti nariadenia Brusel I, je toto riziko v súčasnosti veľmi obmedzené, a to z dôvodu minimálne troch právnych obmedzení: kritérií, ktoré v tejto veci stanovil Súdny dvor⁽⁴⁾, záväznej platnosti Charty základných práv EÚ a konsolidácie rozsiahlej a bohatej judikatúry samotného Súdneho dvora, ktorý obmedzuje pojem verejný poriadok v záujme užitočného účinku práva Spoločenstva.

⁽⁴⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 28. marca 2000, vec C-7/98, Krombach, Zb.2000, s. I-01935.

4.4.2 Výbor však vyzýva Európsku komisiu, aby s cieľom zaistiť správne uplatňovanie zásady vzájomného uznávania súdnych rozhodnutí venovala osobitnú pozornosť konaniu súdnych orgánov členských štátov, keď rozhodnú o súdnej právomoci v súvislosti s verejným poriadkom.

4.5 Hoci návrh prepracovaného znenia nariadenia stanovuje okrajovo, no novým spôsobom, pravidlo uznávania rozhodcovských zmlúv, ktoré stanovujú jeden súd v jednom členskom štáte EÚ, čím sa znižuje riziko vyhľadávania najvýhodnejšieho právneho postavenia (tzv. forum shopping), nezdá sa, že je to postačujúce.

4.5.1 Vzhľadom na rozsiahle a čoraz častejšie využívanie tohto spôsobu riešenia sporov, predovšetkým v obchodnej oblasti, a keďže je žiaduci jeho rozvoj v iných oblastiach, ktoré sú kľúčové pre záujmy občanov (napr. spotrebiteľské právo a pracovné právo), výbor vyzýva Komisiu, aby zvažila vytvoriť z krátkodobého hľadiska nadnárodný právny nástroj na uznávanie a vykonávanie rozhodcovských nálezov. Hoci návrh podporuje zachovanie súdnej kontroly, rozhodcovské konanie je jednoznačne vylúčené z rozsahu uplatňovania nariadenia (článok 1 ods. 2 písm. d)).

4.6 S cieľom objasniť obsah a urýchliť prijímanie súdnych rozhodnutí by Komisia mohla podobne iniciovať vypracovanie oznámenia alebo príručky pre výklad článku 5 návrhu, ktorý v podstate opakuje pojmy platného článku nariadenia Brusel I.

4.6.1 Podľa oboch ustanovení sa právomoc vo veciach súvisiacich so zmlouvou priznáva súdu podľa miesta, kde bola alebo má byť splnená povinnosť, ktorá je predmetom žaloby, a ním bude – ak nebolo dohodnuté inak – v prípade, ak ide o predaj tovaru, súd členského štátu, v ktorom sa tovar dodá

alebo má dodať, a v prípade poskytovania služieb to bude súd členského štátu, kde sa služby poskytujú alebo majú poskytnúť.

4.6.2 Judikatúra Súdneho dvora, ktorý interpretuje pojmy „služba“ a „tovar“ vo vzťahu k slobodám vnútorného trhu, sa nevzťahuje na rozsah pôsobnosti nariadenia Brusel I, v dôsledku čoho Súdny dvor doteraz riešil otázky výkladu súvisiace s rozsahom daného článku 5 prostredníctvom odkazov na určité medzinárodné právne predpisy, ktoré nie sú záväzné ani pre EÚ, ani pre jej všetky členské štáty, a preto nepredstavujú spoločné pravidlo uplatňované vo vzťahu k zmluvám vnútri Spoločenstva.

4.7 Paradoxne sa zdá, že za novým znením článku 24 ods. 2 návrhu prepracovaného znenia sú snahy o urýchlenie súdnych konaní, pretože uplatňovanie článku 24 ods. 1 (ktorý vo všeobecnosti udeľuje právomoc tomu súdu členského štátu, na ktorý sa dostaví žalovaný) podmieňuje len tým, aby návrh na začatie konania obsahoval informácie o práve žalovaného namietať absenciu právomoci súdu, ako aj informácie o dôsledkoch jeho účasti na konaní. Toto ustanovenie, ktoré možno ľahko uplatniť prostredníctvom vloženia štylistických klauzúl, môže obmedziť práva slabšieho účastníka, predovšetkým vzhľadom na to, že samotný článok 24 ods. 2 obmedzuje jeho uplatňovanie na oblasti poistenia, spotrebiteľských zmlúv a individuálnych pracovných zmlúv.

4.7.1 Vzhľadom na to, že súd, ktorému bude doručená žaloba, bude musieť preveriť, či sa žalovanému poskytli tieto informácie bez toho, aby k tomu bola stanovená nejaká požiadavka, chce výbor zdôrazniť, že uplatňovanie tohto ustanovenia v 27 zvrchovaných judikatúrach EÚ môže viesť k neistote a svojvoľnému konaniu. Vyzýva preto Európsku komisiu, aby prehodnotila znenie uvedeného ustanovenia s cieľom posilniť právne postavenie spotrebiteľov a pracovníkov a zaistiť jednotné konanie príslušných súdov.

V Bruseli 5. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2003/71/ES a 2009/138/ES v súvislosti s právomocami Európskeho orgánu pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov a Európskeho orgánu pre cenné papiere a trhy“

[KOM(2011) 8 v konečnom znení – 2011/0006 (COD)]

(2011/C 218/15)

Spravodajca: **Joachim WUERMELING**

Európsky parlament 3. februára 2011 a Rada 2. marca 2011 rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, že s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom prekonzultujú

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2003/71/ES a 2009/138/ES v súvislosti s právomocami Európskeho orgánu pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov a Európskeho orgánu pre cenné papiere a trhy“

KOM(2011) 8 v konečnom znení – 2011/0006 COD.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 5. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza z 5. mája 2011) prijal 111 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 4 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV s **radosťou víta návrh smernice Európskej komisie**, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2003/71/ES a 2009/138/ES. Podporuje snahy Komisie o zmenu sektorových právnych predpisov s cieľom umožniť efektívne fungovanie Európskeho systému orgánov pre finančný dohľad (ESFS). Výbor opakovane vyjadruje svoju plnú podporu novým pravidlám dohľadu nad poisťovníctvom (Solventnosť II), predovšetkým vzhľadom na skúsenosti z terajšej finančnej krízy.

1.2 Snaha o náležité normy pre solventnosť by však **mala zohľadniť potrebu zaistiť schopnosť poisťovacích trhov** znášať riziko svojich klientov a vykonávať úlohu poskytovateľa financovania pre spoločenstvá a podniky rôznych veľkostí.

1.3 EHSV víta ďalšiu zmenu a doplnenie smernice Solventnosť II vo vzťahu k **prechodným pravidlám**, ktoré sú doplnením k odkladu lehoty na vykonanie smernice o dva mesiace.

1.4 EHSV zdôrazňuje, že je potrebná zásada o prechode z terajšieho systému (Solventnosť I) na nový systém (Solventnosť II). **Prechod na nový režim by mal byť hladký**. Treba sa vyhnúť narušeniu trhu prostredníctvom prístupu, ktorý konzistentne spája opatrenia v oblasti dohľadu s prechodnými pravidlami. Režim Solventnosť II by nemal viesť ku konsolidácii trhu, predovšetkým čo sa týka malých a stredných poisťovateľov.

1.5 Prechodné opatrenia stanovené v terajšom návrhu by mali umožniť **proces postupného zavádzania resp. odstránovania**, ktorý zohľadňuje schopnosť firiem uskutočňovať zmeny. Dĺžku tohto prechodu stanovenú ako maximum môže

Komisia skrátiť jedine vtedy, ak má nevyvrátiteľné dôkazy o tom, že to je možné. Je zrejmé, že prechodné obdobia sa v jednotlivých oblastiach budú líšiť.

1.6 **Časový harmonogram vykonávania by mal realisticky odrážať schopnosť orgánov dohľadu a poisťovní**, vrátane malých spoločností, dosiahnuť ciele stanovené smernicou Solventnosť II. EHSV vyzýva Komisiu a Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (EIOPA), aby zaistili, že nový režim nepovedie k žiadnemu administratívne zataženiu a nebude nezvládnuteľne komplikovaný, čo by mohlo mať negatívne dôsledky na kvalitu služieb poskytovaných spotrebiteľom.

1.7 EHSV podporuje zabezpečenie **demokratickej legitimity budúcich európskych pravidiel** („jednotný súbor pravidiel“) pre poisťovateľov. Malo by sa tiež zvážiť vymedzenie vhodného rozsahu technických noriem ako ďalšieho nástroja na dosiahnutie konvergencie v oblasti dohľadu s cieľom vypracovať jednotný súbor pravidiel.

1.8 EHSV sa domnieva, že je potrebné jasne **rozlišovať** medzi tým, čo patrí na jednej strane do **čisto odbornej** oblasti a na druhej strane do **politickej** oblasti, ktorá prislúcha inštitúciám Spoločenstva s politickým mandátom.

1.9 EHSV však kladie dôraz na štatút orgánu **EIOPA ako nezávislého orgánu**. Jeho úlohou je prispieť k vytvoreniu jednotného súboru pravidiel a pri jej plnení koná EIOPA v rámci mandátu, ktorý stanovili zákonodarné inštitúcie s politickou zodpovednosťou.

1.10 EHSV sa domnieva, že poisťovníctvo by malo aj naďalej ponúkať spotrebiteľom **zaručené dlhodobé dôchodky** a malo by zostať spoľahlivým partnerom pre ich dôchodkové zabezpečenie. Na výpočet kapitálovej solventnosti je preto potrebná vhodná časová štruktúra úrokovej sadzby. EHSV sa zasadzuje za také riešenie, ktoré umožní zaručiť, že takéto produkty zostanú ekonomicky životaschopné.

1.11 EHSV ďalej odporúča, aby metódy používané v súvislosti s týmito výpočtami, neboli vnímané len ako technická otázka, ale aby boli definované pod dohľadom Parlamentu a Rady a **odrážali politické dôsledky**, ktoré stanovenie takých metód môže mať na celkovú úroveň pripravenosti občanov vzhľadom na zvyšujúcu sa očakávanú dĺžku života a nízku mieru obnovy populácie mladšími generáciami.

1.12 EHSV zdôrazňuje význam **neustálych konzultácií so skupinami zainteresovaných partnerov orgánu EIOPA**, medzi ktoré patria zástupcovia odborových zväzov v sektore poisťovníctva, spotrebiteľia finančných služieb, ako aj akademickí pracovníci pôsobiaci v oblasti regulácie a dohľadu.

2. Kontext a všeobecné pripomienky

2.1 Komisia 19. januára 2011 prijala návrh smernice s cieľom zmeniť a doplniť dve predchádzajúce smernice o aktivitách v sektore finančných služieb - smernicu o prospekte a smernicu Solventnosť II. Návrh je nazvaný „smernica Omnibus II“, pretože ide o druhú smernicu zahŕňajúcu rozličné zmeny a doplnenia existujúcich smerníc v snahe prispôsobiť ju novej európskej štruktúre finančného dohľadu.

2.2 Smernica Solventnosť II pokrýva začatie a vykonávanie podnikania v oblasti poistenia a zaistenia. Cieľom dôkladne pripravenej reformy európskeho dohľadu nad poisťovníctvom je dlhodobo posilniť sektor poisťovníctva a urobiť ho konkurencieschopnejším: kapitálové požiadavky na poisťovateľov budú omnoho viac založené na riziku (pilier I). Požiadavky na kvalitatívny rizikový manažment (pilier II) a výkazníctvo zo strany poisťovateľov (pilier III) budú tiež zmodernizované.

2.3 Cieľom smernice Omnibus II je upraviť európske pravidlá v oblasti dohľadu v nadväznosti na závery skupiny odborníkov na vysokej úrovni pod vedením Jacqua de Larosièra a oznámenie Komisie z mája 2009 navrhujúce zriadiť Európsky systém orgánov pre finančný dohľad, ktorý by pozostával zo siete vnútroštátnych orgánov pre dohľad spolupracujúcich s novými európskymi orgánmi dohľadu.

2.4 EHSV prijal stanoviská (okrem iného CESE 100/2010 and 446/2010) o novej štruktúre dohľadu, vyjadril širokú podporu reformám a zdôraznil, že je potrebné rozlišovať medzi technickými stránkami a politickými otázkami, ktoré sú považované za záležitosť inštitúcií Spoločenstva s politickým mandátom. V stanoviskách EHSV sa zdôrazňuje, že je potrebné,

aby nové orgány udržiavali dialóg so zástupcami sektora finančných služieb, odborových hnutí, spotrebiteľov finančných služieb a takisto aj s EHSV ako zástupcom organizovanej občianskej spoločnosti v Európe.

2.5 EHSV vyjadril všeobecnú podporu Komisii, ktorá udelila novým orgánom právomoci stanovovať technické normy a odstraňovať rozdiely medzi národnými orgánmi dohľadu, čo terajší návrh plánuje urobiť v oblasti cenných papierov, poisťovníctva a dôchodkového poistenia zamestnancov.

2.6 EHSV pozitívne hodnotí globálne ciele smernice, najmä ochranu spotrebiteľov finančných služieb a zaistenie stability trhov prostredníctvom flexibilného prístupu, jej zaviazanosť zásadám potreby a proporcionality v procese smerom k dosiahnutiu konvergencie a vypracovanie jednotného súboru pravidiel. Tieto ciele môžu prispieť k vytváraniu reálnejšieho jednotného trhu a k tomu, aby si Európa udržala vedúce postavenie v oblasti medzinárodných noriem bez toho, aby stratila kontakt s medzinárodnými trhmi s finančnými službami.

2.7 Omnibus II mení a dopĺňa hlavne smernicu Solventnosť II a poskytuje nové právomoci pre záväzné technické normy a zosúladovanie postupov pre vykonávacie opatrenia s Lisabonskou zmluvou. Súčasťou návrhu sú všeobecné zmeny a doplnenia, ktoré sú spoločné pre väčšinu sektorových právnych predpisov vo finančnom sektore zahrnutých v smernici Omnibus I, a ktoré sú potrebné na to, aby mohli smernice fungovať aj po vzniku nových orgánov, napríklad premenovanie Výboru európskych orgánov dohľadu nad poisťovníctvom a dôchodkovým poistením zamestnancov (CEIOPS) na EIOPA a zaistenie vhodných kanálov na výmenu informácií.

2.8 Takisto upravuje existujúci režim vykonávacích právomocí (úroveň 2) podľa Lisabonskej zmluvy. Smernica Solventnosť II nadobudla účinnosť ešte pred novou zmluvou. Je preto potrebná transformácia existujúcich právomocí na prijímanie opatrení úrovne 2 na právomoci na prijímanie delegovaných aktov, vykonávacích opatrení alebo regulačných technických noriem. Bolo by vhodné ustanoviť náležité kontrolné postupy.

2.9 Smernica Solventnosť II takisto obsahuje prechodné ustanovenia. Je to nevyhnutné v záujme hladkého prechodu na nový režim. Malo by sa predísť narušeniu trhu a mal by sa dať zohľadniť vplyv na ponuku dôležitých poistných produktov.

3. Zmeny a doplnenia smernice Solventnosť II

3.1 EHSV vo svojom stanovisku k smernici Solventnosť II (EESC 976/2008) **privítal zásadné snahy o posilnenie poisťovníctva** a zvýšenie jeho konkurencieschopnosti prostredníctvom optimálnejšieho prerozdelenia kapitálu, lepšieho rizikového manažmentu a lepšieho výkazníctva. V tejto súvislosti je smernica Solventnosť II podľa EHSV správnu reakciou vzhľadom na skúsenosti z terajšej finančnej krízy. Podporuje prístup Komisie, ktorý neprináša zásadné zmeny smernice

Solventnosť II. V prípade, že sa prispôsobenie vykonávacích opatrení zdá nevhodné, by však mohli byť možné zmeny v osobitných oblastiach obmedzeného rozsahu.

3.2 Kríza spôsobená obchodovaním s kreditnými derivátmi postupne vyvolala pochybnosti o spoľahlivosti finančných aktivít a objavili sa obavy, že dolaďovanie noriem solventnosti súvisiacich s poisťovacími aktivitami by mohli ovplyvniť domnienky vyvolané snahou vyhnúť sa riziku za každú cenu. EHSV súhlasí s vyhlásením Komisie, v ktorom potvrdzuje svoj záväzok k vyváženému pohľadu na tieto normy. Vyzýva Komisiu, aby **zabránila vzniku problému volatility** v tomto odvetví, kde sú pravidlom dlhodobé záväzky.

3.3 Od začiatku reformného procesu Solventnosť II sa vypracovalo niekoľko štúdií o kvantitatívnom vplyve, pričom najnovšia z nich, známa ako QIS 5, sa týkala približne dvoch tretín európskeho poisťovacieho trhu. Výsledky nedávno zverejnil orgán EIOPA a vyžadujú si ďalšiu hĺbkovú analýzu. Prostredníctvom štúdií o vplyve sa však ukázalo, že načasovanie a rozsah prechodu na nový režim môže mať **závažné dôsledky na prístupnosť a cenovú dostupnosť poistenia** pre spoločnosti, podniky a domácnosti, ako aj na operačné podmienky poisťovní.

3.4 Výbor opakovane dáva najavo svoju podporu zásadám proporcionality a flexibility. Zdôraznil, že by to malo viesť k jasným a vhodným požiadavkám, pričom treba dôsledne zväziť rozmanitosť poisťovacieho trhu z hľadiska veľkosti a druhu poisťovacích spoločností. EHSV vyjadruje v tomto štádiu obavy, že uplatňovanie smernice Solventnosť II prinesie taký **stupeň zložitosti, aký malé a stredné poisťovacie spoločnosti nebudú schopné zvládnuť**.

3.5 Vhodný návrh prechodných pravidiel smernice Solventnosť II a finančného dohľadu EÚ je kľúčový pre zaistenie **stability poisťovacieho trhu**. Dosiahnutie týchto cieľov bude ohrozené, ak sa teraz nestanoví správny smer.

Odklad do 1. januára 2013

3.6 EHSV **súhlasí s predĺžením lehoty** na vykonanie smernice Solventnosť II o **2 mesiace**. Smernica tak nadobudne účinnosť 1. januára 2013.

3.7 EHSV súhlasí s Komisiou, že je lepšie **začať nový režim Solventnosť II** s novými výpočtovými, vykazovacími a inými povinnosťami od dátumu, **ktorým sa začína bežný finančný rok** pre väčšinu poisťovní (1. januára), než ho odštartovať v priebehu finančného roka, tak ako to navrhuje smernica Solventnosť II (1. novembra). V dôsledku toho je potrebné predĺžiť o dva mesiace ďalšie lehoty v rámci smernice Solventnosť II, predovšetkým čo sa týka prechodných pravidiel a klauzuly o preskúmaní, tak ako to stanovuje Omnibus II.

Prechodný režim

3.8 Návrh Komisie je reakciou na výzvu na **hladší prechod** od aktualizovaných noriem smernice Solventnosť I k normám smernice Solventnosť II a **na zabránenie narušenia trhu**. Skupiny, ktoré sú aktívne v EÚ a mimo nej, by mali byť schopné zvládnuť efektívnejší rozvoj svojich činností.

3.9 Je dôležité, aby **prechod pokrýval všetky tri piliere smernice Solventnosť II**: EHSV súhlasí s Komisiou v tom, že prechodné pravidlá by malo byť možné zaviesť v súvislosti s výpočtami, riadením a výkazníctvom. Je potrebné zohľadniť vplyv na ponuku poisťných produktov dôležitých pre národné trhy. Piata štúdia o kvantitatívnom vplyve by mala byť chápaná ako primárny zdroj informácií pre prechodné požiadavky. Ukazuje, že je súrne potrebná konzistentná prechodná koncepcia (phase-in / phase-out), aby tak firmy a orgány dohľadu mali **dostatočný čas na primeranú prípravu**.

3.10 EHSV odporúča, aby sa náležite vyhodnotilo, ako môžu byť tieto prechodné pravidlá konzistentne **prepojené s činnosťou orgánov dohľadu** v prípade neplnenia nových pravidiel. Hladký prechod by mal zohľadniť aj terajšie úrovne intervencií orgánov dohľadu, čo zaistí, že **ochrana poistencov v porovnaní so súčasnosťou nezoslabne**.

3.11 EHSV odporúča, aby sa **prechod explicitnejšie vzťahoval na aktualizované normy smernice Solventnosť I** ako na (voliteľnú) minimálnu úroveň.

3.12 V súvislosti s výkazníctvom EHSV odporúča, aby sa podrobnejšie vypracovali nielen metódy, ale aj obsah a časový harmonogram pre výkazníctvo počas prechodného obdobia. Keďže existujú pochybnosti v súvislosti s obsahom štvrtročných správ alebo dokonca aj úvodného vyhlásenia, zdá sa byť vhodnejšie umožniť úpravu noriem pre výkazníctvo po 1. januári 2013. Bude to mimoriadne dôležité pre malé a stredné podniky. Predovšetkým by sa od vzájomných poisťovní a ďalších poisťovateľov bez prístupu k akciovému trhu nemalo vyžadovať, aby plnili rovnaké oznamovacie požiadavky ako medzinárodne spoločnosti kótované na burze, ktoré majú od začiatku pripravené účty IFRS, alebo aby pracovali v rovnako krátkych lehotách.

Zaistenie dlhodobých záruk pre starobné dôchodky

3.13 EHSV zdôraznil **význam spoľahlivého a dobre riadeného dôchodkového poistenia** a ďalších foriem dôchodkového zabezpečenia v kontexte starnúcej európskej spoločnosti – naposledy tak urobil v stanovisku na tému „Zelená kniha – Snaha o primerané, trvalo udržateľné a bezpečné európske dôchodkové systémy“ (CESE 72/2011).

3.14 Vypracovanie politiky pre výpočty úrokovej sadzby pre dôchodky má mimoriadny význam pre podmienky, na základe ktorých môžu spotrebiteľia získať takúto ochranu. EHSV je **znepokojený v súvislosti s časovou štruktúrou úrokovej sadzby**, o ktorej sa momentálne diskutuje. Povedie to pravdepodobne k masívnemu poklesu ponuky a zvýšeniu nákladov na dôchodkové produkty.

3.15 Vzhľadom na to zaujíma EHSV kritický postoj k skutočnosti, že podľa návrhu smernice Komisie s názvom Omnibus II nebudú o časovej štruktúre úrokovej sadzby a prémii za nelikviditu rozhodovať zákonodarné orgány. Časová štruktúra úrokovej sadzby a riziko úrokových sadzieb sú rozhodujúce pre budúcnosť súkromných foriem dôchodkového zabezpečenia. Takéto **dôležité politické rozhodnutie nemožno prijať len na administratívnej úrovni** orgánu EIOPA.

Výzvy pre EIOPA

3.16 Keďže tento návrh a vykonávacie opatrenia sa musia ešte len prijať, **časový harmonogram pre efektívne spustenie režimu Solventnosť II sa ukazuje ako obzvlášť náročný**. Poistovacie spoločnosti nemožno brať na zodpovednosť za inštrukcie, ktoré majú byť zverejnené neskôr. EHSV preto vyzýva Komisiu, aby urýchlene vydala takéto inštrukcie alebo stanovila primerané lehoty na prispôbenie.

3.17 Podobne EHSV uznáva, že orgán EIOPA si na seba nabral veľa práce, predovšetkým vzhľadom na to, že je ešte stále v procese budovania a zatiaľ nemá očakávané personálne obsadenie. EHSV sa preto domnieva, že zvažovaný návrh môže **presiahnuť kapacity, ktoré sú k dispozícii**, a očakáva, že Komisia dôkladne zváži rovnováhu priorít, ktorými sa treba zaoberať.

3.18 EHSV sa domnieva, že treba pozorne zvážiť, či orgán EIOPA bude mať dostatočné zdroje pre vykonávanie svojich právomocí a úloh, ktoré mu prideliuje smernica Omnibus II, a to najmä v oblasti vstupných technických údajov a záväzného sprostredkovania, keď nadobudne účinnosť smernica Solventnosť II. Požiadavka, aby orgán EIOPA vypracoval návrh vykonávacích opatrení najneskôr do 31. decembra 2011, sa zdá byť pomerne ambiciózna.

3.19 EHSV si je vedomý toho, že orgán EIOPA je v procese budovania svojich personálnych a znalostných kapacít. Prechodný režim by mal odrážať zdroje pridelené orgánu EIOPA, aby bolo možné vyhnúť sa problémom. Tieto zdroje by mali zodpovedať jeho právomociam a úlohám.

3.20 Mohlo by to ovplyvniť **rovnováhu medzi povinnosťami orgánov dohľadu členských štátov**, ktoré by mali konzistentným spôsobom vykonávať každodenný dohľad nad spoločnosťami spadajúcimi do ich pôsobnosti, a povinnosťami nového orgánu.

3.21 Konkrétnejšie sa EHSV domnieva, že by mala byť potvrdená **vedúca úloha orgánu dohľadu nad skupinou** pri schvaľovaní interných celoskupinových modelov, a že by smernica nemávala vyvolávať žiadne pochybnosti v súvislosti s príslušnými uplatňovanými právomocami a zodpovednosťami.

3.22 EHSV sa domnieva, že Komisia postupuje správne, keď sa zaoberá rozličnými úlohami národných orgánov dohľadu a novým orgánom dohľadu nad poisťovníctvom (EIOPA). Je dôležité vhodne **začleniť možnosť, aby orgán EIOPA mohol urovnávať spory vyváženým spôsobom** v oblastiach, v ktorých smernica Solventnosť II alebo sektorové právne predpisy už stanovujú spoločné rozhodovacie procesy.

Vykonávacie právomoci

3.23 EHSV sa domnieva, že fungovanie „Lamfalussyho systému“ uplatňovania finančného nariadenia na rozličných právnych úrovniach si vyžaduje **konzistentný hierarchický systém**, aby sa zaistilo, že technické normy budú vychádzať z vykonávacích opatrení a **žiadne oblasti nebudú regulované bez politickej zodpovedného základu**, a to najmä čo sa týka subsidiarity, a že zameranie vykonávacích opatrení zostane jednotné a jasné.

3.24 EHSV berie na vedomie návrh Komisie zaviesť záväzné technické normy (úroveň 3) v oblastiach, kde už sú k dispozícii vykonávacie opatrenia (úroveň 2). **Rozsah dodatočných záväzných technických noriem by mal byť obmedzený**. Bolo by vhodné, aby budúcu rovnováhu medzi európskymi inštitúciami vytváranú prostredníctvom delegovania právomocí charakterizovala väčšia jasnosť.

3.25 EHSV sa domnieva, že stanovenie priority záväzným technickým normám môže byť kľúčové pre zaistenie kvality harmonizovaných pravidiel. Určité vykonávacie technické normy môžu byť nevyhnutné na začiatku uplatňovania režimu Solventnosť II. Orgán EIOPA by mal mať k dispozícii viac času na to, aby ich vypracoval pri zohľadnení praxe v sektore a skúseností orgánov dohľadu. Ďalšie vykonávacie technické normy by mohli byť brané ako voliteľné („možné“) a mali by sa uplatňovať len tam, kde je potrebná harmonizácia v budúcnosti.

3.26 Treba dôkladne zvážiť rozsah technických noriem. Je potrebné **položiť si otázku, či je** na európskej úrovni vzhľadom na subsidiaritu **naozaj potrebné plánované podrobné nariadenie**. V prípade akýchkoľvek pochybností by sa pre jednotlivé vykonávacie nariadenia (úroveň 2) nemali zavádzať žiadne ďalšie technické normy (úroveň 3), napr. by sa úroveň 3 nemala javiť ako nevyhnutná pre vlastné posudzovanie rizík a platobnej schopnosti, zaraďovanie vlastných zdrojov alebo oddelených prostriedkov.

3.27 Pravidlá na niekoľkých úrovniach by neboli transparentné. Okrem toho je možné, že by sa vyskytli národné odchýlky u tých istých regulovaných subjektov. To by bolo **príliš zložité**, predovšetkým pre malé a stredné podniky. Jedným z aspektov, ktorý treba tiež pozorne zvážiť, je navrhované rozšírenie niektorých vykonávacích opatrení k obsahu.

V Bruseli 5. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o odpovedi na správu skupiny odborníkov o priebežnom hodnotení siedmeho rámcového programu v oblasti výskumu, technického rozvoja a demonštračných činností a na správu skupiny odborníkov o priebežnom hodnotení finančného nástroja s rozdelením rizika“

[KOM(2011) 52 v konečnom znení]

(2011/C 218/16)

Hlavný spravodajca: **Gerd WOLF**

Európska komisia sa 9. februára 2011 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o odpovedi na správu skupiny odborníkov o priebežnom hodnotení siedmeho rámcového programu v oblasti výskumu, technického rozvoja a demonštračných činností a na správu skupiny odborníkov o priebežnom hodnotení finančného nástroja s rozdelením rizika“

KOM(2011) 52 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 14. marca 2011.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy (článok 20 a 57 ods. 1 rokovacieho poriadku) bol pán Gerd WOLF rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 471. plenárnom zasadnutí 4. – 5. mája 2011 (schôdza zo 4. mája) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 118 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Výbor víta správu skupiny odborníkov a plne podporuje jej odporúčania. Podporuje tiež odpoveď na túto správu, ktorú Komisia začlenila do oznámenia, ku ktorému výbor vyjadruje svoje osobitné názory.

1.2 Aj v súvislosti so správou skupiny odborníkov výbor odporúča najmä, aby:

— sa zvýšil rozpočet na podporu výskumu a inovácie o takú časť celkového rozpočtu, ktorá by jasne odrážala význam a váhu, ktoré sa tejto oblasti pripisujú v rámci stratégie Európa 2020,

— sa podpora zamerala na tie úlohy, ktorých úspech závisí od nadnárodnej spolupráce,

— sa zachovala a posilnila výskumná spolupráca,

— súčasťou podpory boli dôležité infraštruktúry,

— sa väčší dôraz kládol na základné podporné technológie, bez ktorých nie je možné uspieť v celosvetovej konkurencii ani riešiť dôležité spoločenské úlohy,

— sa zvýšil počet účastníkov z členských štátov, ktoré sú doposiaľ slabo zastúpené, pomocou zlepšenia spojenia medzi štrukturálnymi fondmi a rámcovým programom,

— aspoň 20 % celkového rozpočtu vyčleneného na program bolo dostupných pre výskum a vývoj, ktorý riadi Európska rada pre výskum,

— sa radikálne zjednodušili administratívne postupy a zväzilo moratórium na nové nástroje.

1.3 Výbor apeluje na členské štáty, aby si určite splnili svoju „3 % povinnosť“ a samozrejme zvýšili tento cieľ, ak je to z hospodárskeho hľadiska možné.

1.4 V súvislosti s terminológiou, ktorá bola použitá pre tri kategórie výskumu v správe odbornej skupiny, má výbor pripomienky k pojmu „veda pre vedu“. Navrhuje namiesto tohto pojmu použiť pojem „veda pre znalosti“.

1.5 Výbor víta stanovisko Komisie k správe odborníkov o finančnom nástroji s rozdelením rizika (RSFF). Podporuje hodnotenie obsiahnuté v tejto správe a domnieva sa, že RSFF je finančným nástrojom, ktorý je veľmi užitočný a podporuje inovácie.

2. Oznámenie Komisie

2.1 V súlade s rozhodnutiami Európskeho parlamentu a Rady vypracovala skupina externých odborníkov priebežné hodnotenie siedmeho rámcového programu (¹). Správa obsahovala desať veľmi jasných a hodnotných odporúčaní. Komisia uverejnila oznámenie o správe a odporúčaní, v ktorom reagovala aj na odporúčania obsiahnuté v priebežnom hodnotení.

V tomto stanovisku výboru sú sformulované komentáre k oznámeniu, a teda aj k správe skupiny odborníkov a k odporúčaniam.

2.2 Komisia sa vo svojom oznámení zamerala najmä na tieto odporúčania správy skupiny odborníkov:

- 1) Dosiahnuť pokrok v plnení cieľov Európskeho výskumného priestoru (ERA) a Inovácie v Únii pri súčasnej integrácii výskumnej základne.
- 2) Vyvinúť a realizovať vysokokvalitné výskumné infraštruktúry.
- 3) Úroveň financovania by sa mala prinajmenšom udržať.
- 4) Je potrebná dobre formulovaná inovačná stratégia.
- 5) Zjednodušenie si vyžaduje kvantový skok.
- 6) Kombináciou opatrení na financovanie v 7. RP a v následných programoch by sa mal v oblasti výskumu dosiahnuť vyvážený pomer medzi prístupom zdola nahor a prístupom zhora nadol.
- 7) Malo by sa zväziť moratórium na nové nástroje.
- 8) V zostávajúcich rokoch by sa mali prijať ďalšie kroky k zvýšeniu podielu žien v rámci 7. RP.
- 9) Umožniť zvýšenie počtu účastníkov z členských štátov, ktoré sú slabo zastúpené, pomocou zlepšenia spojenia medzi štrukturálnymi fondmi a RP.
- 10) Otvorenie 7. RP voči medzinárodnej spolupráci.

2.3 Komisia v zásade podporuje tieto odporúčania zo správy skupiny odborníkov a zaväzuje sa, že ich riadne zohľadní v ďalšom rámcovom programe. Na niektorých miestach však mierne zmenila dôraz a doplnila vysvetlenia alebo výklady.

(¹) Prístupné na internete na stránke <http://ec.europa.eu/research/evaluations>.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Výbor konštatuje, že správa skupiny odborníkov a odpoveď Komisie na túto správu obsiahnutá v oznámení tvoria základ zelenej knihy (²), v ktorej Komisia stanovuje zásady budúcej podpory výskumu a inovácií. Tieto dva dokumenty sú preto dôležitejšie ako zvyčajné hodnotenie v polovici obdobia.

3.2 Výbor s veľkým potešením konštatuje, že väčšina odporúčaní správy skupiny odborníkov uvedených v bode 2.2 sa vo veľkej miere zhoduje s vyhláseniami a odporúčaniami, ktoré výbor vyjadril vo svojich predchádzajúcich stanoviskách.

3.3 Výbor reaguje na pripomienky Komisie k niektorým odporúčaniam správy skupiny odborníkov takto:

3.3.1 Dosiahnuť pokrok v plnení cieľov Európskeho výskumného priestoru (ERA) a Inovácie v Únii pri súčasnej integrácii výskumnej základne.

Výbor jednoznačne podporuje odporúčanie správy skupiny odborníkov, podľa ktorého by sa podpora EÚ mala zamerať na oblasti, v ktorých je mimoriadne dôležité dosiahnuť určitý objem a úspech závisí od nadnárodnej spolupráce. Podľa jeho názoru sa to týka najmä úspešného spoločného výskumu, ktorý má kľúčovú, rozhodujúcu a integračnú úlohu a mal by sa zachovať a rozvíjať.

3.3.2 Vyvinúť a realizovať vysokokvalitné výskumné infraštruktúry.

Výbor plne súhlasí, ako to už uviedol v predchádzajúcich stanoviskách. Keďže dôležité infraštruktúry zvyčajne presahujú kapacity jednotlivých členských štátov, pokiaľ ide o ich financovanie a používanie, splňajú podmienku stanovenú v bode 3.3.1, a preto by mali počas ich výstavby a prevádzky dostávať od Komisie spoľahlivú podporu.

3.3.3 Úroveň financovania by sa mala prinajmenšom udržať.

Zatiaľ čo v správe skupiny odborníkov sa uvádza, že podiel celkového rozpočtu EÚ, ktorý zostane na 7. RP v jeho záverečnej fáze, by sa mal považovať za minimálnu čiastku, čo je podľa výboru nutné minimum, ktoré ešte možno podporovať, Komisia vo svojom oznámení vyjadruje ešte defenzívnejší postoj. Výbor je mimoriadne znepokojený touto tendenciou, ktorá je v rozpore so všetkými predchádzajúcimi politickými vyhláseniami a cieľmi spojenými so stratégiou Európa 2020. Preto naliehavo vyzýva Komisiu a všetkých príslušných rozhodujúcich politických činiteľov, aby v rámci rozpočtu EÚ a stratégie Európa 2020 rozhodne prisúdili výskumu a inováciám potrebné postavenie a vážnosť.

(²) KOM(2011) 48 v konečnom znení.

3.3.4 Je potrebná dobre formulovaná inovačná stratégia.

Výbor plne súhlasí a odkazuje na svoje stanoviská INT/545⁽³⁾ a INT/571. Inovácia vedie k pokroku, rastu, blahobytu, sociálnej istote, medzinárodnej konkurencieschopnosti a zamestnanosti. Vyžaduje si a podporuje spoločenskú klímu dôvery a sebadôvery, ktorá môže vzhľadom na celosvetovú situáciu v oblasti hospodárskej súťaže viesť k ďalšiemu pokroku a konštruktívnej dynamike. Aby mohla inovácia dobre fungovať, je potrebná európska koncepcia a jednotný európsky trh, pričom Európsky výskumný priestor zohráva spolu s rámcovým programom pre výskum a vývoj dôležitú úlohu.

3.3.5 Zjednodušenie si vyžaduje kvantový skok.

Výbor plne súhlasí a odkazuje na svoje stanovisko⁽⁴⁾ na túto tému (hoci metafora kvantového skoku je nesprávnou interpretáciou príslušného pojmu vo fyzike). Jedným z ústredných problémov podpory výskumu EÚ sa stal rastúci počet rôznych čiastkových programov a ich nástrojov s ich sčasti veľmi odlišnými pravidlami a postupmi. Túto komplexnosť v niektorých prípadoch zhoršujú veľmi odlišné súbory predpisov jednotlivých členských štátov a ich národných poskytovateľov podpory. Preto je potrebné radikálne zjednodušenie vrátane prijateľnosti zvyčajných účtovných postupov členských štátov.

3.3.6 Kombináciou opatrení na financovanie v 7. RP a v následných programoch by sa mal v oblasti výskumu dosiahnuť vyvážený pomer medzi prístupom zdola nahor a prístupom zhora nadol.

Správne, ak to znamená, že sa prístupom zdola nahor prisúdi väčší význam. Zatiaľ čo prístupy zhora nadol vychádzajú zo strategickej perspektívy hlavných zúčastnených strán na základe súčasných znalostí, prístupy zdola nahor využívajú kreatívny potenciál vedeckých pracovníkov a inžinierov, ktorí pracujú priamo na skúmaných alebo vylepšovaných objektoch. Väčší dôraz by sa mal klásť skôr na nápady a návrhy prichádzajúce zdola, ktoré predkladá široké znalostné spoločenstvo, než na predpisy zhora, a to dokonca aj v takých spoločensky dôležitých oblastiach ako zdravie, klíma a energia alebo v súvislosti so základnými podpornými technológiami. Inovačná politika by sa mala zamerať „na organizačné a zamestnancami podnecované inovácie na pracovisku“⁽⁵⁾.

3.3.7 Malo by sa zvážiť moratórium na nové nástroje.

Správne, ako sa už uviedlo vo viacerých stanoviskách výboru, ktoré sa zaoberajú problémom nárastu nástrojov. Priamo sa to tiež týka bodu 3.3.5. Ak budú jasné vyhlásenia zo správy skupiny odborníkov⁽⁶⁾ považované za nedostatočné, mala by sa vypracovať analýza podporných nástrojov v spolupráci so

širokou paletou užívateľov, aby sa určili úspešné nástroje a aby sa odstránili alebo zredukovali menej užitočné nástroje.

3.3.8 V zostávajúcich rokoch by sa mali prijať ďalšie kroky k zvýšeniu podielu žien v rámci 7. RP.

Správne. Na začiatok je však žiaduce podnecovať väčší počet žien, aby študovali vedu a technológiu. Ďalej sa to tiež týka zastúpenia žien v profesijných pozíciách vo všeobecnosti. Pokiaľ ide o kariéru v oblasti výskumu a vývoja, osobitnou úlohou je zabezpečiť dostatok možností dvojitej kariéry⁽⁷⁾, čo je dôležité najmä z hľadiska požadovanej mobility výskumných pracovníkov.

3.3.9 Umožniť zvýšenie počtu účastníkov z členských štátov, ktoré sú slabo zastúpené, pomocou zlepšenia spojenia medzi štrukturálnymi fondmi a RP.

Správne. Pozri tiež stanovisko výboru k zelenej knihe. Výbor podporuje toto vyhlásenie Komisie uvedené v zelenej knihe⁽⁸⁾: „Excelentnosti na svetovej úrovni sa môže dlhodobo dať iba v systéme, v ktorom majú všetci výskumníci v celej EÚ k dispozícii prostriedky na rozvoj vlastnej excelentnosti a prípadne na súťaženie o tie najlepšie miesta. Vyžaduje si to, aby členské štáty realizovali ambiciózne programy modernizácie verejnej výskumnej základne a aby zachovali verejné financovanie. Financovanie EÚ, aj prostredníctvom kohéznych fondov, by malo prispieť k vytvoreniu excelentnosti, kde a ak to bude potrebné.“

3.3.10 Otvorenie 7. RP voči medzinárodnej spolupráci.

Správne. Výbor tiež už vyjadril svoju podporu tomuto dôležitému kroku⁽⁹⁾. Medzinárodná spolupráca má priaznivý vplyv nielen na vedecko-technický pokrok, ale aj na porozumenie medzi národmi. Treba povedať, že v tejto oblasti sa už veľa dosiahlo. Úspech medzinárodnej spolupráce však závisí aj od príťažlivosti európskeho výskumného priestoru a od výkonnosti európskych univerzít a výskumných ústavov.

3.4 Výbor víta stanovisko Komisie k správe odborníkov o finančnom nástroji s rozdelením rizika (RSFF). Podporuje hodnotenie obsiahnuté v tejto správe a domnieva sa, že RSFF je finančným nástrojom, ktorý je veľmi užitočný a podporuje inovácie. Poukazuje v tejto súvislosti aj na svoje požiadavky týkajúce sa rizikového kapitálu, najmä pri zakladaní podnikov, ktoré vyjadril napríklad v bode 4.8 svojho stanoviska na tému „Únia inovácií“⁽¹⁰⁾.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 39 („Únia inovácií“).

⁽⁴⁾ Napr. Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 129 – 133.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 22. (Inovatívne pracoviská), bod 2.6.

⁽⁶⁾ Pozri správu skupiny odborníkov od bodu 4.3.

⁽⁷⁾ CESE 305/2004, najmä bod 5.5.5.2, Ú. v. EÚ C 110/3, 30.4.2004.

⁽⁸⁾ KOM(2011) 52 v konečnom znení.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 306, 16.12.2009.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 39 („Únia inovácií“).

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Výbor by sa rád v tejto časti stanoviska zaoberal aspektmi, ktorým sa podľa jeho názoru v oznámení Komisie nedostáva primeraná pozornosť alebo oblasťami, kde sú potrebné pripomienky k správe skupiny odborníkov.

4.2 Základné podporné technológie

Významom vedúceho postavenia vo vývoji základných podporných technológií pre globálnu konkurencieschopnosť sa už Komisia zaoberala v oznámení, ku ktorému výbor vypracoval stanovisko ⁽¹⁾. Vývoj a dostupnosť základných podporných technológií sú základným predpokladom toho, aby európske hospodárstvo obstálo v celosvetovej konkurencii a aby sa riešili úlohy súvisiace s veľkými spoločenskými výzvami. V predmetnom oznámení sa však tejto zásadnej téme nepripisuje dostatočný význam. Výbor preto výslovne odporúča, aby sa pri príprave 8. RP tejto téme venovala väčšia pozornosť a aby sa lepšie zviditeľnila.

4.3 Európska rada pre výskum

Odporúčania zo správy skupiny odborníkov a oznámenie, ktoré na ne reaguje, nevyzdvihujú dostatočne už viditeľné úspechy programu „Myšlienky“, ktorý posudzuje a riadi Európska rada pre výskum, ani vysokej úrovni práce vykonanej v tejto súvislosti. Výbor preto opäť pripomína svoje odporúčanie, aby sa na tento program vyčlenilo 20 % celkového rozpočtu určeného na 8. RP.

4.4 Terminológia

V správe skupiny odborníkov sa na riešenie dôležitých výziev odporúča takáto štruktúra programu:

- Veda pre vedu – program stanovia výskumní pracovníci;
- Veda pre konkurencieschopnosť – program stanovia zástupcovia priemyslu;
- Veda pre spoločnosť – program stanovia aktéri občianskej spoločnosti.

Podľa výboru sú tieto názvy starostlivo a dobre vybrané. Znepokojuje ho však, že nedostatočne odrážajú zložitý vzťah medzi prístupmi zdola nahor a zhora nadol a medzi základným a aplikovaným výskumom. Odvoláva sa v tejto súvislosti na svoje stanovisko INT/571 a len by pripomenul, že v skutočnosti neexistuje výskum typu „veda pre vedu“, ale len „veda pre znalosti“. Tri kategórie uvedené v správe skupiny odborníkov sa zaoberajú viac otázkou, či alebo do akej miery je možné automaticky považovať nové poznatky získané výskumom za relevantné a použiteľné na riešenie problémov.

4.4.1 Výbor tiež odkazuje na vyhlásenie v stanovisku INT/545 v súvislosti s postupnou a radikálnou inováciou, z ktorého jasne vyplýva, že radikálne, prelomové inovácie nevznikli, alebo len zriedkavo, z existujúcich priemyselných odvetví, ale naopak viedli k vytváraniu úplne nových priemyselných odvetví a sektorov.

4.4.2 Výbor preto odporúča, aby sa táto terminológia, napriek svojej výstižnosti, prehodnotila s cieľom zabrániť nerozumeniam, ktoré by mohli viesť k zlým rozhodnutiam a nesprávne prideleniu zdrojov.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 112.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Politika EÚ v oblasti boja proti terorizmu: hlavné úspechy a budúce výzvy“

[KOM(2010) 386 v konečnom znení]

(2011/C 218/17)

Spravodajca: **Cristian PÎRVULESCU**

Európska komisia sa 20. júla 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Politika EÚ v oblasti boja proti terorizmu: hlavné úspechy a budúce výzvy“

KOM(2010) 386 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 24. marca 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza z 5. mája 2011) prijal 167 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 V čase, keď v plnej miere pociťujeme dôsledky súčasnej hospodárskej krízy, Európsky hospodársky a sociálny výbor poukazuje na zvýšené nebezpečenstvo radikalizácie tak nábožensky, ako ideologicky motivovaného terorizmu. Dodržiavanie základných práv musí byť kľúčovým kritériom hodnotenia politiky v oblasti boja proti terorizmu v štádiu jej plánovania, ako i v štádiu vykonávania.

1.2 EHSV odporúča, aby sa prehodnotil pilier prevencie a aby bol jeho súčasťou už od začiatku nový rozmer, ktorého cieľom bude rozvíjanie spolupráce a zmiernenie napätia v počiatočnom štádiu. Ide o horizontálny rozmer, ktorý sa týka nielen politiky v oblasti boja proti terorizmu, ale tiež iných oblastí politiky EÚ a členských štátov ako sú napríklad mládež, kultúra, vzdelávanie alebo účasť na politickom a občianskom živote.

1.3 EHSV odporúča, aby sa v oficiálnych dokumentoch EÚ a špecializovaných organizácií uprednostnilo používanie spojenia „terorizmus motivovaný fanatizmom, rasizmom a xenofóbiou“ namiesto spojenia „islamský terorizmus“.

1.4 EHSV navrhuje, aby všetky inštitúcie EÚ a vlády členských štátov pri vypracúvaní svojich politík vychádzali z dostupných kvalitatívnych a kvantitatívnych údajov týkajúcich sa fenoménu terorizmu. Vzhľadom na mnohotvárnosť tohto fenoménu by bolo chybou, ak by sa na všetky prípady uplatňovala jednotná politika bez rozdielov, ktorá by bola navyše nákladná a neúčinná. Treba tiež uplatňovať zásadu proporcionality tak, aby reakcia, úsilie a výdavky zodpovedali rozsahu takejto hrozby.

1.5 EHSV odporúča, aby okrem štyroch pilierov (prevencia, ochrana, stíhanie a reakcia) a horizontálnych otázok (dodržiavanie základných práv, medzinárodná spolupráca a partnerstvá

s tretími krajinami, financovanie) obsahovali strategické dokumenty týkajúce sa politiky EÚ v oblasti boja proti terorizmu tiež typy terorizmu roztriedené podľa motívu a následkov (separatistický, extrémne ľavicový alebo anarchistický, extrémne pravicový, spojený s konkrétnou príčinou a nábožensky motivovaný). Toto strategické usporiadanie pomôže vládám členských štátov, inštitúciám EÚ a ďalším zainteresovaným stranám prispôsobiť svoj prístup a nástroje špecifickým výzvam spojeným s rôznymi typmi terorizmu.

1.6 EHSV taktiež odporúča, aby sa v rámci špecifickej stratégie EÚ zameranej na potlačanie radikalizácie a náboru teroristov a v rámci zodpovedajúceho akčného plánu prijali konkrétne opatrenia na zmiernenie rozdielov a diskriminácie. Táto stratégia by sa mala opierať okrem iného aj o prácu Európskej agentúry pre základné práva.

1.7 EHSV vyzýva Európsku komisiu a vlády členských štátov, aby podrobne vyhodnotili hospodársky dosah bezpečnostných opatrení na súkromné hospodárstvo. Rád by poukázal na to, že rozvoj finančne nákladných technológií a zavádzanie ďalších procedúr môže negatívne ovplyvniť činnosť hospodárskych subjektov a občanov.

1.8 EHSV varuje, že nezákonné alebo nevhodné používanie osobných údajov často dôverného charakteru, spolu s väčšími právomocami orgánov, môže viesť k diskriminácii a verejnému odsúdeniu konkrétnych osôb alebo skupín.

1.9 EHSV odporúča Európskej komisii, aby sa v záujme posilnenia vierohodnosti politických opatrení v oblasti boja proti terorizmu a významu otázky dodržiavania základných práv zaoberala žiadosťou Európskeho parlamentu, ktorý vo svojom uznesení z roku 2007 o údajnom využívaní európskych

krajín prostredníctvom CIA na účely prepravy a nezákonného zadržovania väzňov, žiadal členské štáty o vyhodnotenie právnych predpisov v oblasti boja proti terorizmu a iných postupov, ktoré môžu umožniť takéto činnosti.

1.10 EHSV odporúča, aby Európska únia v krajinách, v ktorých by politika v oblasti boja proti terorizmu mohla ohroziť demokraciu a dodržiavanie základných práv, rozhodnejšie presadzovala model boja proti terorizmu, ktorý by vychádzal z demokratických noriem a postupov.

2. Úvod

2.1 Oznámenie Európskej komisie obsahuje kľúčové prvky politického hodnotenia súčasnej stratégie EÚ v oblasti boja proti terorizmu v zmysle požiadavky Európskeho parlamentu. Oznámenie zároveň predstavuje dôležitú prípravnú etapu v rámci rozsiahlejšej stratégie vnútornej bezpečnosti.

2.2 Po nadobudnutí platnosti Lisabonskej zmluvy a prijatí nového viacročného pracovného programu a akčného plánu v oblasti spravodlivosti, slobody a bezpečnosti (Štokholmský program) je dôležité zhodnotiť minulé úspechy a upriamiť pozornosť na budúce výzvy. Preto je takéto hodnotenie nevyhnuté. Oznámenie vychádza z opatrení a iniciatív v oblasti boja proti terorizmu stanovených v Štokholmskom programe ⁽¹⁾ a v jeho vykonávacom akčnom pláne ⁽²⁾, ktoré určujú hlavné smerovanie budúcich opatrení EÚ, a dopĺňa ich.

2.3 Stratégia EÚ v oblasti boja proti terorizmu z roku 2005 ⁽³⁾, ktorá zostáva hlavným referenčným rámcom činnosti EÚ v tejto oblasti, pozostáva zo štyroch pilierov, ktorými sú prevencia, ochrana, prenasledovanie a reakcia. Oznámenie Európskej komisie zachováva rovnakú štruktúru. Pri všetkých štyroch pilieroch boli zdôraznené niektoré hlavné úspechy a stanovené budúce výzvy.

2.4 EHSV víta celkové hodnotenie politiky EÚ v oblasti boja proti terorizmu a domnieva sa, že ide o významný pokrok pre dosiahnutie vyváženého pohľadu na teroristické hrozby a nástroje určené na boj proti nim.

2.5 EHSV žiada, aby revidovaná stratégia v oblasti boja proti terorizmu, ako i stratégia vnútornej bezpečnosti, ktorá bola nedávno iniciovaná, stanovili ciele a nástroje, vďaka ktorým sa požiadavky bezpečnosti jednotlivcov žiadnym spôsobom nedotknú ochrany základných práv a slobôd. Tieto práva a slobody, ktoré sú základným kameňom každého právneho štátu a každej demokratickej spoločnosti, nesmú byť v žiadnom prípade pozastavené alebo obmedzené.

2.6 EHSV už v minulosti prijal dve stanoviská, ktoré sa priamo týkali problematiky politiky v oblasti boja proti terorizmu. Oba uvedené dokumenty sa zamerali na prevenciu a najmä na potlačanie radikalizácie a načrtli všeobecné zásady postoja výboru. Zámerom tohto stanoviska je revidovať

a nanovo formulovať tieto všeobecné zásady tak, aby výbor vzhľadom na nové trendy vo vývoji tohto fenoménu mohol prispieť k prepracovaniu politiky v oblasti boja proti terorizmu.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Hospodárska kríza sa dotkla nielen štruktúry európskych hospodárstiev, ale tiež štruktúry sociálnych, politických a kultúrnych vzťahov v Európe. Oslabila solidaritu medzi občanmi, skupinami ľudí a politickými inštitúciami. V tomto kontexte sa rozšírili nedôvera a netolerancia voči menšinám, čo viedlo k defenzívnemu postoju menšín.

3.2 EHSV sa domnieva, že politika EÚ v oblasti boja proti terorizmu predstavuje zložitú a citlivú oblasť, ktorá si vyžaduje pevný systém ochrany základných práv, ktorý zabezpečí dodržiavanie požiadaviek v oblasti bezpečnosti, technologického rozvoja a legislatívnych nástrojov.

3.3 Vzhľadom na mnohotvárnosť fenoménu terorizmu a jeho základných príčin EHSV odporúča doplniť politiku EÚ v oblasti boja proti terorizmu o aspekt integrácie a politickej spolupráce, vďaka čomu by sa teroristické činy už ničím nedali ospravedlniť. V diskusii o prevencii je dôležité okamžite posilniť niektoré ciele, ako napríklad sociálne začlenenie, potlačanie chudoby, rovnosť medzi mužmi a ženami a kvalitatívne zlepšenie pracovných miest najmä v rámci sociálneho rozmeru stratégie Európa 2020.

3.4 Posledná správa Europolu obsahuje rôzne dôležité informácie týkajúce sa fenoménu terorizmu v Európskej únii ⁽⁴⁾. V roku 2009 klesol počet teroristických útokov, ktoré sa nevydarili, boli zmarené alebo sa uskutočnili. V porovnaní s rokom 2007 sa ich počet znížil o polovicu, čo jasne odráža klesajúcu tendenciu.

3.5 Nezmenil sa iba dosah teroristických útokov, ale aj ich štruktúra. V roku 2009 boli najrozšírenejšie separatistické teroristické útoky (257 útokov), po nich nasledovali teroristické útoky extrémnej ľavice alebo anarchistov (40 útokov), na ďalšom mieste boli útoky extrémnej pravice (4 útoky) a nakoniec útoky spojené s konkrétnou príčinou (2 útoky). Treba poznamenať, že nábožensky motivovaný terorizmus, ktorý verejnosť vníma ako najrozšírenejší a najnebezpečnejší druh útoku, je v skutočnosti najzriedkavejší; v roku 2009 bol zaznamenaný iba jeden útok (Taliansko).

3.6 EHSV vyjadruje poľutovanie nad stratami ľudských životov a materiálnymi škodami zapríčinenými teroristickou činnosťou. Klesajúca tendencia výskytu teroristických útokov však ukazuje, že tento fenomén možno zastaviť pomocou inteligentnej a rozvážnej kombinácie politik a opatrení. Politika v oblasti boja proti terorizmu musí k tomuto fenoménu pristupovať špecificky, v závislosti od miesta výskytu, motívov, typu a príčin.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 115, 4.5.2010, s. 1.

⁽²⁾ KOM(2010) 171 v konečnom znení, 20. apríla 2010.

⁽³⁾ Dokument č. 14469/4/05 z 30. novembra 2005.

⁽⁴⁾ Správa Europolu z roku 2011 o situácii a trendoch terorizmu v Európe je dostupná na webovej stránke: http://www.europol.europa.eu/publications/EU_Terrorism_Situation_and_Trend_Report_TE-SAT/Tesat2010.pdf.

3.7 Vzhľadom na výrazné rozdiely medzi tým, ako terorizmus vníma verejnosť, a tým, ako sa konkrétne prejavuje, EHSV žiada vlády a európske inštitúcie, aby pomohli dôkladne informovať občanov o príčinách, rozsahu a dôsledkoch terorizmu. Vystríha pred rizikom šírenia nesprávnych a neúplných informácií o tomto fenoméne a pred nebezpečenstvom, že sa hrozba terorizmu použije ako argument pre ospravedlnenie sociálneho vylúčenia, netolerancie a diskriminácie. Keďže cieľom terorizmu je šíriť strach, zveličovanie rozsahu teroristickej hrozby môže objektívne poslúžiť záujmom potenciálnych páchatelov takýchto činov. Na druhej strane treba zabrániť rozvíjajúcemu sa trendu „trhu s terorizmom“, ktorý by mohol vzbudiť mimoriadny záujem jednotlivých hospodárskych a inštitucionálnych subjektov pôsobiach v oblasti boja proti teroristickým hrozbám.

3.8 Zaujímavý trend existuje v súvislosti s prenasledovaním a represiou trestných činov spojených s terorizmom. K väčšine zatknutí došlo na základe toho, že podozriví patrili k teroristickým organizáciám a nie pre trestné činy priamo spojené s prípravou alebo uskutočnením teroristického útoku. Táto skutočnosť dokazuje, že vnútroštátnym orgánom sa darí zabrániť príprave alebo uskutočneniu teroristických útokov ešte v zárodku.

3.9 Vývoj a používanie technológií v tejto oblasti, najmä pokiaľ ide o dohľad nad údajmi, ich zhromažďovanie a uchovávanie musia byť primerané závažnosti hrozby. Politika v boji proti terorizmu nesmie zasahovať do súkromného života občanov. Takýto zásah by totiž mohol prispieť k šíreniu všeobecného pocitu neistoty namiesto toho, aby tento pocit zmiernil, a zároveň môže vyvolať stratu dôvery v kroky, ktoré podnikajú vlády členských štátov a inštitúcie EÚ.

3.10 EHSV sa domnieva, že európska občianska spoločnosť môže pri potlačaní teroristických hrozieb zohrávať dôležitú úlohu. Napriek širokému spektru hodnôt, štruktúr a nástrojov činnosti, musí byť občianska spoločnosť zapojená do všetkých aspektov politiky v oblasti boja proti terorizmu, a to najmä v štádiu prevencie. Podobne by sa mohla zapojiť do budovania modelu komunikácie, spolupráce a solidarity ešte pred samotným štádiom prevencie, keď už sú jedinci odhodlaní dopustiť sa teroristických činov⁽⁵⁾. Podľa názoru EHSV je najúčinnjším spôsobom boja proti terorizmu riešenie jeho príčin a nie následkov.

3.11 EHSV sa domnieva, že európska občianska spoločnosť má predpoklady na to, aby sa stala prostredníkom medzi občanmi, vládami členských štátov a územnými samosprávami

na jednej strane a komunitami alebo skupinami, ktoré môžu páchať teroristické činy na druhej strane. Popri činnosti verejných orgánov môže občianska spoločnosť, s pomocou špecifických nástrojov a programov v oblasti zmieru alebo vzdelávania, zohrávať mimoriadnu úlohu.

4. Konkrétne pripomienky

Hlavné úspechy EÚ a budúce výzvy

4.1 Prevencia

4.1.1 EHSV víta nedávnu zmenu stratégie s dôrazom na prevenciu. V rámci Štokholmského programu sa tento pilier stratégie v nasledujúcich piatich rokoch posilní, a to pokiaľ ide o výskum v oblasti bezpečnosti ale tiež politické a spoločenské hľadiská. Zároveň víta skutočnosť, že za prioritu sa považuje problematika využívania internetu teroristami na účely komunikácie, získavania financií, výcviku, náboru a propagandy. Sledovanie internetovej komunikácie sa však nesmie stať nástrojom, ktorý by mohol zasahovať do súkromného života občanov.

4.1.2 EHSV podporil iniciatívu zameranú na vypracovanie špecifickej stratégie EÚ na boj proti radikalizácii a náboru teroristov⁽⁶⁾. Táto stratégia má tri hlavné ciele: narušiť činnosti siete a jednotlivcov, ktorí nabádajú ľudí na terorizmus, zabezpečiť, aby hlas väčšiny prevažoval nad hlasmi extrémistov, a podporovať demokraciu, bezpečnosť, spravodlivosť a rovnosť príležitostí. EHSV so záujmom očakáva výsledky predbežného hodnotenia vykonávania tejto stratégie a je pripravený prispieť k jej úprave vzhľadom na uvedené výsledky. EHSV by chcel poukázať na to, že posledný akčný plán zameraný na boj proti terorizmu nezahŕňal žiadnu iniciatívu v oblasti potlačania prejavov existujúcej nerovnosti a diskriminácie a podpory dlhodobej integrácie v prípade potreby⁽⁷⁾.

4.1.3 EHSV víta, že sa venuje pozornosť prevencii, avšak zdôrazňuje, že prevencia neumožňuje riešiť príčiny terorizmu vhodným spôsobom. Ako už výbor v minulosti poznamenal, „mnohé teroristické pohnútky možno vysvetliť ako konečný dôsledok procesu odcudzenia, radikalizácie a náboru, ktorý je založený na nerovnostiach medzi skupinami v rámci jedného územia a funguje vďaka vylúčeniu a diskriminácii (sociálnej, politickej a hospodárskej)“⁽⁸⁾. Preto navrhuje zintenzívniť dialóg s cieľom nájsť politické odpovede na vývoj terorizmu, v ktorých bude treba prehodnotiť politické, inštitucionálne, sociálne a hospodárske vzťahy na úrovni členských štátov a zamerať sa na účinné zmiernenie napätia vyplývajúceho z historického kontextu.

⁽⁶⁾ Stratégia EÚ na boj proti radikalizácii a náboru teroristov bola prepracovaná v novembri 2008 (CS/2008/15175).

⁽⁷⁾ Rada Európskej únie, Akčný plán EÚ na boj proti terorizmu, 17. januára 2011.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 211, 19.8.2008, s. 61.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 80.

4.1.4 EHSV víta, že Európska komisia vytvorila v roku 2008 Európsku sieť odborníkov na radikalizáciu (ENER), pretože sa domnieva, že príspevok zo strany inštitúcií, ktorý zohľadňuje špecifické znaky každej spoločnosti a každého typu teroristického činu, môže pomôcť pri prepracovaní politiky EÚ a členských štátov v tejto oblasti.

4.1.5 Keďže väčšina teroristických činov zaznamenaných v Európskej únii má historický pôvod alebo súvisí so separatistickou otázkou, EHSV sa domnieva, že Výbor regiónov by mal byť vo väčšej miere zapojený do európskej diskusie ako orgán EÚ združujúci zástupcov územných samospráv, s ktorým by chcel nadviazať dialóg.

4.1.6 EHSV podporuje zámer Európskej komisie uverejniť oznámenie o osvedčených postupoch členských štátov v oblasti boja proti radikalizácii a náboru teroristov. Výbor odporúča, aby Európska komisia vo svojom budúcom oznámení zohľadnila závery a odporúčania obsiahnuté v stanovisku výboru týkajúcom sa úlohy EÚ v mierovom procese v Severnom Írsku⁽⁹⁾. Zoznam osvedčených postupov pomôže všetkým zainteresovaným stranám lepšie porozumieť jednotlivým typom terorizmu, zatriedeným podľa motivácie a následkov. Bude to krok vpred vo vypracovaní politiky špecifickej pre každý členský štát, a zvlášť pre každý typ teroristickej hrozby.

4.2 Ochrana

4.2.1 EHSV podporuje úsilie, ktoré Európska komisia, členské štáty, vedecká obec a súkromný sektor vyvíjajú na ochranu života občanov a celej infraštruktúry. Tento pilier stratégie, ktorý zahŕňa činnosti ako posudzovanie hrozieb na úrovni EÚ, bezpečnosť dodávateľského reťazca, ochranu kritickej infraštruktúry, bezpečnosť dopravy a hraničných kontrol, ako aj výskum v oblasti bezpečnosti, je najkomplexnejší a najnákladnejší zo všetkých pilierov stratégie. Vývoj ochranných systémov však musí byť primeraný závažnosti hrozby a prispôbený jednotlivým typom terorizmu.

4.2.2 Bezpečnosť dopravy na území členských štátov je kľúčovou oblasťou. Základom vnútorného trhu je voľný pohyb tovaru, kapitálu, služieb a osôb. Mobilita občanov členských krajín tak vo vnútri, ako i mimo ich hraníc je dôležitou zložkou európskych hospodárstiev a životného štýlu Európanov. Táto mobilita uľahčuje vzájomné poznanie, komunikáciu a toleranciu. EHSV sa domnieva, že inštitúcie EÚ a vlády členských štátov by mali bezpečnosti dopravy vo všetkých jej aspektoch venovať značnú pozornosť.

4.2.3 EHSV berie na vedomie úsilie, ktoré vedecká obec vyvíja v oblasti bezpečnosti s cieľom vyvinúť technológie na ochranu osôb a infraštruktúr. Vedecká obec si však musí byť vedomá možného dosahu technológií na život a súkromie jednotlivca a musí zabezpečiť, aby technológie neboli zneužitá alebo nezasahovali do oblasti dôstojnosti a práv jednotlivca.

4.2.4 EHSV víta spoluprácu so súkromným sektorom (napríklad informačné a komunikačné technológie alebo chemický priemysel) v boji proti teroristickým hrozbám. Podobne víta otvorenosť súkromných prevádzkovateľov dopravy voči zvýšeným bezpečnostným opatreniam, ktoré môžu spôsobiť hospodárske straty. V tejto súvislosti EHSV dôrazne odporúča Európskej komisii a vládam členských štátov, aby podrobne vyhodnotili hospodársky dosah bezpečnostných opatrení na súkromné hospodárstvo. Chcel by upozorniť na to, že rozvoj finančne nákladných technológií a zavádzanie ďalších procedúr môže negatívne ovplyvniť činnosť hospodárskych subjektov a občanov.

4.2.5 Vzhľadom na to, že významná časť činností súvisiacich s bezpečnosťou osobnej dopravy sa v Európe uskutočňuje v spolupráci so súkromnými subjektmi, tieto subjekty musia byť začlenené do školiacich a informačných programov, aby bezpečnostné postupy neohrozili integritu a dôstojnosť cestujúcich.

4.3 Prenasledovanie

4.3.1 Výbor víta nedávny vývoj toho piliera stratégie, ktorý sa týka oblasti zhromažďovania a analýzy informácií, opatrení na zabránenie pohybu teroristov a ich činností, policajnej a súdnej spolupráce a boja proti financovaniu terorizmu. V tomto pilieri môžu všetky zainteresované strany uplatniť svoje predstavy, pokiaľ ide o odpovede na teroristické hrozby rôzneho typu.

4.3.2 Výbor sa domnieva, že úspešný boj proti teroristickým hrozbám závisí tiež od vzájomnej dvojstrannej spolupráce vnútroštátnych orgánov a ich spolupráce so špecializovanými európskymi agentúrami. V tejto súvislosti treba poukázať na citlivú otázku zhromažďovania a používania informácií súkromného charakteru. V rámci boja proti terorizmu musíme mať neustále na zreteli ochranu práva na súkromný život. Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov konštatoval, že nezákonné alebo nevhodné používanie osobných údajov často dôverného charakteru, spolu s väčšími právomocami orgánov, môže viesť k diskriminácii a verejnému odsúdeniu určitých osôb alebo skupín⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Úloha EÚ v mierovom procese v Severnom Írsku“ z 23. 10. 2008, Ú. v. EÚ C 100, 30.4.2009, s. 100.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov k oznámeniu Európskej komisie na tému politiky v oblasti boja proti terorizmu – *Counter-Terrorism Policy and Data Protection*, príspevok pána Giovanniho Buttarelliho počas verejnej diskusie organizovanej EHSV 9. februára 2011.

4.3.3 Dôležitou súčasťou boja proti terorizmu je tiež obmedzenie prístupu k finančným zdrojom. EHSV berie na vedomie, že právne predpisy EÚ týkajúce sa postupu, na základe ktorého sú občania zaradení do zoznamu osôb a subjektov spojených s terorizmom, boli zmenené v súlade so zásadou dodržiavania základných práv. Domnieva sa, že postupy, ktorými sa ukladajú individuálne sankcie a zmrazujú aktíva, musia byť primerané, jasné a transparentné. Podozrivé osoby musia mať možnosť obhájiť sa a napadnúť úradné rozhodnutia.

4.3.4 Výbor súhlasí s tým, že transparentnosť, riadne riadenie a zodpovednosť sú pre mimovládne organizácie rozhodujúce. Dobrovoľné postupy na úrovni EÚ by mohli byť užitočné, ale ich výsledkom by nemalo byť zavedenie nového systému pravidiel, ktorý by vytváral nerealistické regulačné alebo finančné prekážky, čo by bolo v rozpore s právnymi predpismi členských štátov a mohlo obmedziť možnosti sektora alebo angažovanosť občanov pracovať pre tých, ktorým je ich činnosť určená. Výbor je pripravený spolupracovať na hľadaní riešení v záujme budovania spoločnej stratégie zameranej na politiky v oblasti boja proti terorizmu a podpory práva a prania občanov organizovať sa v nezávislých združeniach, čo je základnou slobodou, ktorá sa musí rešpektovať.

4.4 Reakcia

4.4.1 Výbor víta nedávny vývoj piliera stratégie, ktorý sa týka schopnosti civilného nasadenia s cieľom riešiť dôsledky teroristického útoku, systémov včasného varovania, krízového riadenia vo všeobecnosti a pomoci obetiam terorizmu. Domnieva sa, že členské štáty musia posilniť svoju schopnosť reagovať, s cieľom účinne chrániť život a bezpečnosť osôb v krízových situáciách.

4.4.2 Výbor víta úsilie zamerané na obmedzenie prístupu k chemickým, biologickým, rádiologickým alebo jadrovým látkam (CBRN), ktoré môžu byť použité na teroristické účely. Prioritou musí byť pokračovanie v realizácii akčného plánu CBRN Európskej únie, ktorý pozostáva zo 130 konkrétnych činností v oblasti prevencie, odhaľovania a reakcie v súvislosti s incidentmi spôsobenými uvedenými látkami, a zároveň zohľadniť možné dôsledky navrhovaných opatrení na príslušné hospodárske odvetvie. Treba uskutočniť širšie konzultácie so zástupcami spomínaných odvetví.

4.4.3 EHSV tiež oceňuje úsilie Európskej komisie zamerané na pomoc obetiam terorizmu, v rámci ktorého vyčlenila 5 miliónov eur na ich podporu a financovanie siete združení obetí terorizmu. Výbor sa domnieva, že táto podpora musí pokračovať a zlepšiť sa.

Horizontálne otázky

4.5 Dodržiavanie základných práv

4.5.1 Výbor víta, že otázka dodržiavania základných práv sa považuje za horizontálnu prioritu. Závazok Európskej komisie dodržiavať základné práva však musí správať podobný

záväzok na strane členských štátov. Podobne ochrana základných práv sa nemôže obmedziť iba na zostavenie a vypracovanie nástrojov, ale musí zahŕňať aj ich zavádzanie do praxe.

4.5.2 Európsky systém ochrany ľudských práv je z právneho hľadiska pevný a táto skutočnosť by sa mala viac prejavovať v oznámeniach a opatreniach Európskej komisie. Je dôležité, aby členské štáty ukázali väčšie odhodlanie pri využívaní špecifických nástrojov. Závazky prijaté na politickej úrovni sa musia preniesť aj do konkrétnych krokov. Praktiky súvisiace s tolerovaním alebo používaním mučenia na území členských štátov sa musia sankcionovať a definitívne zrušiť. Treba dodržiavať zásadu nevyhostenia. Diskriminačné postupy, ktoré medzinárodné, európske a vnútroštátne právne predpisy výslovne uvádzajú a trestajú, sa musia stíhať a potláčať.

4.5.3 Výbor navrhuje, aby Európska komisia určila najrýchlejšie mechanizmy, ktoré umožnia sledovanie a prijímanie rozhodnutí, pokiaľ ide o dodržiavanie základných práv v súvislosti s terorizmom. S týmto cieľom je možné vo väčšej miere mobilizovať možnosti európskej občianskej spoločnosti, ktorej neoddeliteľnou súčasťou je snaha o ochranu práv a slobôd občanov.

4.6 Medzinárodná spolupráca a partnerstvá s tretími krajinami

4.6.1 Terorizmus, najmä nábožensky motivovaný terorizmus, má významný medzinárodný rozmer. Európska únia musí spolupracovať s tretími krajinami, aby obmedzila teroristické hrozby, hoci ako sme poukázali, už nie je prvoradým terčom takéhoto druhu nebezpečenstva.

4.6.2 Európska únia musí v spolupráci s tretími krajinami presadzovať demokratické postupy a normy v boji proti terorizmu. V Európskej únii existuje mnoho systémov, ktoré skutočne zaručujú a podporujú ľudské práva. V mnohých krajinách mimo Európskej únie však hrozí, že politika v oblasti boja proti terorizmu sa zdeformuje a negatívne ovplyvní úroveň demokracie a dodržiavanie základných práv.

4.7 Financovanie

4.7.1 Výbor víta program „Bezpečnosť a ochrana slobôd“, ktorého súčasťou je špecifický program predchádzania terorizmu, pripravenosti naň a manažment jeho následkov. Rozdelenie výdavkov na všetky štyri piliere (prevencia, ochrana, prenasledovanie a reakcia) stanovené v rámci stratégie treba opätovne prehodnotiť a politický záväzok týkajúci sa prevencie treba podporiť zodpovedajúcimi rozpočtovými prostriedkami. Podobne je dôležité venovať zvýšenú pozornosť vzťahom medzi verejným a súkromným sektorom v rámci boja proti teroristickým hrozbám. Výbor so záujmom očakáva výsledky predbežného hodnotenia tohto programu a verí, že k dostupným finančným zdrojom bol ľahký prístup a že ich využitie umožnilo dosiahnuť očakávané výsledky.

5. Vyhliadky do budúcnosti

5.1 Vstup Lisabonskej zmluvy do platnosti umožňuje prehĺbenie koordinácie politík členských štátov vrátane politiky v oblasti boja proti terorizmu. Na základe tejto zmluvy sa tiež rozšírili právomoci Európskej únie v oblasti ľudských práv. Preto možno vypracovať politiku v oblasti boja proti terorizmu, ktorá v každom svojom štádiu, vrátane štádia vykonávania, zohľadní najvyspelejšie normy a postupy v oblasti ľudských práv. EHSV sa domnieva, že politiku v oblasti boja proti terorizmu treba prispôsobiť súčasnému vývoju tohto fenoménu, pričom dôraz sa musí rozhodne klásť na prevenciu v širšom zmysle, ako i na zohľadnenie jeho spoločenských, politických a hospodárskych príčin.

V Bruseli 5. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely sezónneho zamestnania“

[KOM(2010) 379 v konečnom znení – 2010/0210 (COD)]

(2011/C 218/18)

Spravodajkyňa: **Christa SCHWENG**

Rada sa 29. septembra 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely sezónneho zamestnania“

KOM(2010) 379 v konečnom znení – 2010/0210 (COD).

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním stanoviska v danej veci prijala svoje stanovisko 24. marca 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza zo 4. mája 2011) prijal 165 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 9 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Výbor víta návrh smernice ako súčasť európskeho úsilia o vypracovanie komplexného prístupu k legálnemu prisťahovalectvu. Navrhovaná smernica môže prispieť k pokrytiu zvýšenej potreby pracovných síl počas určitých ročných období, ktorá nemôže byť uspokojená domácim potenciálom pracovných síl. Návrh je zároveň dôležitým príspevkom k boju proti nelegálnemu prisťahovalectvu.

1.2 Výbor víta predovšetkým zjednodušenie a urýchlenie postupov udeľovania povolení, keďže pri sezónnej práci ide vzhľadom na jej povahu o dočasné činnosti a podniky práve v tom období čelia nedostatku pracovných síl.

1.3 Výbor podporuje aj ustanovenie, že každý prieskum trhu práce sa má prenechať členským štátom. Výbor v tejto súvislosti odporúča zapojiť sociálnych partnerov do všetkých opatrení týkajúcich sa prijímania štátnych príslušníkov tretích krajín za sezónnych pracovníkov.

1.4 Výbor vyzýva Radu, Komisiu a Európsky parlament, aby prehodnotili ustanovenie týkajúce sa maximálnej dĺžky pobytu, keďže šesť mesiacov v rámci jedného kalendárneho roka nezodpovedá potrebám podnikov, napr. v krajinách s dvomi sezónami. Preto navrhuje, aby členské štáty mohli v odôvodnených prípadoch v úzkej spolupráci so sociálnymi partnermi stanoviť aspoň výnimky z maximálnej dĺžky pobytu. Pritom sa musí zabezpečiť, aby sa neobchádzal sezónny charakter pracovnej zmluvy a príslušné možnosti kontroly.

1.5 Výbor žiada, aby sa v smernici jasne ustanovilo, v ktorých odvetviach hospodárstva je možné vykonávať sezónne práce. Výnimky by malo byť možné stanoviť v úzkej spolupráci so sociálnymi partnermi na štátnej úrovni.

1.6 Výbor poukazuje na to, že sezónni pracovníci majú časovo obmedzený prístup na trh práce príslušného členského štátu. V súlade s uplatňovaním zásady „lex loci laboris“ (právo miesta výkonu práce) musia byť preto z hľadiska pracovného práva posudzovaní rovnako ako pracovníci hostiteľského štátu bez ohľadu na to, či sú ich práva zakotvené v zákonoch, vo všeobecne platných kolektívnych zmluvách alebo regionálnych kolektívnych zmluvách. Rovnaké posudzovanie, pokiaľ ide o sociálne zabezpečenie, by malo však závisieť od existencie bilaterálnych dohôd.

2. Úvod a obsah návrhu smernice

2.1 Vo svojom oznámení „Plán politiky pre legálnu migráciu“⁽¹⁾ stanovila Európska komisia prijatie celkovo piatich legislatívnych návrhov o pracovnom prisťahovalectve v období rokov 2007 až 2009 vrátane návrhu smernice o podmienkach vstupu a pobytu sezónnych pracovníkov. Štokholmský program prijatý Radou 10. – 11. decembra 2009 opätovne vyzdvihol odhodlanie Komisie a Rady realizovať plán politiky pre legálnu migráciu.

2.2 Komisia predložila svoj návrh⁽²⁾ 13. júla 2010 a zdôvodnila ho potrebou sezónnej práce v členských štátoch, na ktorú je podľa nej k dispozícii čoraz menej pracovnej sily z radov občanov EÚ. Napriek stúpajúcemu dopytu po vysoko kvalifikovaných pracovných silách v EÚ budú tradičné odvetvia aj naďalej zaznamenávať zvyšujúcu sa štrukturálne podmienenú potrebu nízko kvalifikovaných pracovníkov. Okrem toho skúsenosti podľa Komisie ukazujú, že sezónni pracovníci z určitých tretích krajín sú vystavení vykorisťovaniu a nedôstojným pracovným podmienkam, ktoré môžu ohrozovať ich zdravie a bezpečnosť.

2.3 V rámci konzultácií počas prípravy návrhu smernice sa ukázalo, že existuje potreba spoločných pravidiel EÚ upravujúcich podmienky prijatia pre určité kľúčové kategórie

⁽¹⁾ KOM(2005) 669 v konečnom znení.

⁽²⁾ KOM(2010) 379 v konečnom znení.

ekonomických prisťahovalcov (najmä vysokokvalifikovaných pracovníkov pri presunoch v rámci koncernu a sezónnych pracovníkov). Podmienky prijatia by mali byť čo najjednoduchšie, nebyrokratické a pružné.

2.4 Návrh Komisie stanovuje zjednodušený postup prijímania sezónnych pracovníkov z tretích krajín na základe spoločných definícií a kritérií. Sezónnym pracovníkom sa za určitých podmienok vydá kombinované povolenie na prácu a pobyt, ktoré ich oprávňuje na pobyt na šesť mesiacov za kalendárny rok. Členské štáty dostanú možnosť stanoviť viacnásobné povolenie pre sezónnych pracovníkov najviac na tri roky alebo zjednodušený postup opätovného vstupu počas po sebe idúcich sezón. Pracovné podmienky pre sezónnych pracovníkov sú jasne definované a stanovujú, že pokiaľ ide o určité práva, musia sa sezónni pracovníci posudzovať rovnako ako domáci pracovníci.

3. Všeobecné úvahy

3.1 Podľa hodnotenia vplyvu, ktoré vypracovala Komisia, sa objem sezónnej práce, ktorú vykonávajú štátni príslušníci tretích krajín, v rámci Európskej únie značne líši: počty prijatých sezónnych pracovníkov sa pohybujú od 919 v Maďarsku, cez 3 860 vo Francúzsku a 7 552 vo Švédsku až po 24 838 v Španielsku (všetky údaje sú z roku 2008). V mnohých členských štátoch vykonávajú sezónni pracovníci práce s nízkymi požiadavkami na kvalifikáciu, napr. v poľnohospodárstve (60 % sezónnych pracovníkov v Taliansku, 20 % sezónnych pracovníkov v Grécku) a v cestovnom ruchu (v Španielsku tvorili pracovné povolenia na prácu v hoteloch a v stravovacích zariadeniach 13 % všetkých povolení udelených v roku 2003). Určité regióny Rakúska sú odkázané na sezónnych pracovníkov, a preto bola na zimnú sezónu 2008/2009 stanovená kvóta 8 000 pracovníkov.

3.2 Výbor sa otázkou jednotných podmienok vstupu štátnych príslušníkov tretích krajín zaoberal už v mnohých predchádzajúcich stanoviskách. Počas konzultácie k zelenej knihe o ekonomickej migrácii⁽³⁾ sa výbor vyslovil za stanovenie špecifických predpisov pre sezónnych pracovníkov a požadoval pritom aj existenciu pracovnej zmluvy.

3.3 Komisia vybrala ako právny základ článok 79 ods. 2 písm. a) a b). Podľa názoru výboru sa mohlo uvažovať aj o tom, aby sa návrh smernice opieral aj o článok 153, ktorý hovorí o pracovných podmienkach a podmienkach zamestnávania. Vtedy by sa boli museli uskutočniť aj konzultácie so sociálnymi partnermi. Výbor si však uvedomuje, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora EÚ musí návrh smernice, ktorý má dva účely, pričom jeden z nich sa dá označiť za hlavný alebo prevažujúci, vychádzať z takého právneho základu, ktorý si vyžaduje tento hlavný alebo prevažujúci účel.

3.4 Postupy pri povoľovaní pobytu a udeľovaní pracovného povolenia na účely sezónneho zamestnania vykonávaného štátnymi príslušníkmi tretích krajín platné pre celé Spoločenstvo významne prispievajú k zosúladieniu zvýšeného dopytu po

pracovnej sile, ktorý nastáva v určitých ročných obdobiach, s jej ponukou. Podniky potrebujú a aj v budúcnosti budú potrebovať pracovníkov tak s nízkou, ako aj a vyššou kvalifikáciou. Napriek nezamestnanosti, ktorá sa z dôvodu krízy zvýšila, je v niektorých krajinách, odvetviach a povolaniach na pokrytie sezónneho dopytu príliš málo pracovníkov z EÚ.

3.5 Výbor pripomína, že sa na európskych zamestnancov bez ohľadu na to, či pracujú ako mobilní alebo sezónni pracovníci v inej krajine, než je ich vlastná, vzťahujú tak európske, ako aj príslušné vnútroštátne právne predpisy. Smernica týkajúca sa štátnych príslušníkov tretích krajín ako sezónnych pracovníkov nesmie viesť k vytvoreniu zvláštnej kategórie zamestnancov. Pracovné právo štátu, v ktorom sa práca vykonáva, sa musí uplatňovať v plnom rozsahu.

3.6 Výbor súhlasí s tým, že postup na úrovni Spoločenstva môže navyše prispieť k legálnemu zamestnávaniu sezónnych pracovníkov a zabráneniu vykorisťovaniu, ku ktorému v niektorých regiónoch dochádza. V tejto súvislosti je potrebné zohľadniť aj tzv. smernicu o sankciách 2009/52⁽⁴⁾, ktorá zamestnávateľom ukladá povinnosť presvedčiť sa o právoplatnom pobyte zamestnanca a za nesplnenie tejto povinnosti ukladá sankcie. Prípadný nelegálny pobyt sezónnych pracovníkov z tretích krajín po uplynutí povolenia na pobyt znemožňuje tzv. smernica o návrate osôb 2008/115, ktorá stanovuje, že ukončenie nelegálneho pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín sa má uskutočniť prostredníctvom spravodlivého a transparentného postupu, pričom dobrovoľný návrat by mal mať prednosť pred odsunom.

3.7 Práve predkladaný návrh smernice viedol k tomu, že sedem národných parlamentov⁽⁵⁾ podrobilo dôkladnému skúmaniu otázky dodržiavania subsidiarity a proporcionality, pričom sa ozvali kritické hlasy okrem iného v súvislosti s dĺžkou trvania práva na pobyt, ako aj s otázkou ubytovania.

3.8 S cieľom zohľadniť výhrady národných parlamentov týkajúce sa dodržiavania zásady subsidiarity výbor navrhuje upraviť dĺžku trvania práva na pobyt na úrovni členských štátov a podľa ich podmienok. Tým by si mohli svoje súčasné predpisy zachovať aj tie členské štáty, ktoré majú zvýšenú potrebu sezónnych pracovníkov tak cez zimnú, ako aj cez letnú sezónu.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Výbor poukazuje na to, že zvolené definície „sezónni pracovníci“ a „činnosť závisiaca od striedania ročných období“ poskytujú veľkú flexibilitu, a tak členské štáty samy určujú, ktoré odvetvia sú závislé od ročných období. Je to v určitom rozpore vo vzťahu k odôvodneniu 10, v ktorom sa jasne poukazuje na to, že činnosti závisiace od striedania ročných období zvyčajne existujú v odvetviach, ako je poľnohospodárstvo počas obdobia výsadby alebo zberu úrody alebo cestovný ruch počas dovolenkového obdobia. Preto by sa malo v smernici jasne ustanoviť, v ktorých odvetviach je možné vykonávať sezónne práce. Výnimky na štátnej úrovni by malo byť možné stanoviť v úzkej spolupráci so sociálnymi partnermi.

⁽⁴⁾ Smernica 2009/52/ Ú. v. EÚ L 168/2009, 30.6.2009, s. 24.

⁽⁵⁾ http://www.ipex.eu/ipex/cms/home/Documents/dossier_COD20100210.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ EÚ C 286/20, 17.11.2005.

4.2 Požiadavka, že pri činnostiach závisiacich od ročného obdobia musí byť potreba pracovníkov omnoho vyššia, než je potreba pracovníkov pre bežné činnosti, si vyžaduje výklad, a tým vyvoláva právnu neistotu. Výbor zastáva názor, že by sa malo hovoriť o „podstatne vyššej“ alebo „zvýšenej“ potrebe pracovnej sily. O tom, či takáto „(podstatne) vyššia“ potreba pracovnej sily existuje, by mal rozhodnúť príslušný orgán spolu so sociálnymi partnermi v členskom štáte.

4.3 Výbor výslovne víta, že existencia platnej pracovnej zmluvy uzatvorenej na dobu určitú alebo záväznej ponuky zamestnania, rovnako ako údaj o výške odmeny a pracovnom čase je podmienkou kombinovaného povolenia s označením „sezónny pracovník“. Orgán udeľujúci povolenie na pobyt tak môže preskúmať zmluvný základ zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín. Tým sa súčasne zabezpečí, že sa budú dodržiavať príslušné podmienky zamestnávania v členskom štáte.

4.4 Medzi dôvodmi zamietnutia žiadosti o povolenie je aj dôvod, že zamestnávateľ bol sankcionovaný za výkon práce bez osvedčenia a/alebo nelegálne zamestnávanie. Výbor ostro odsudzuje nelegálne formy práce, upozorňuje však, že tento dôvod zamietnutia by sa mohol vykladať tak, že už nepatrné previnenie by viedlo k trvalému zamietnutiu žiadostí. V záujme právnej istoty by sa analogicky k smernici o sankciách malo jasne stanoviť, že tento dôvod zamietnutia sa môže uplatniť po uložení sankcie len na určitú dobu, ktorá musí byť primeraná závažnosti priestupku.

4.5 Výbor víta, že členské štáty, ktoré si to želajú, môžu aj naďalej vykonávať prieskum trhu práce. Výbor sa kladne stavia aj k možnosti členských štátov zamietnuť žiadosť z dôvodu počtu prijatých štátnych príslušníkov tretích krajín. Do prieskumov trhu práce, ako aj do stanovovania počtu prijímaných štátnych príslušníkov tretích krajín by pritom mali byť zapojení príslušní národní sociálni partneri a úrady práce. Kvóty by sa mali stanovovať spôsobom, ktorý výrazne nepredĺži postupy udeľovania jednotlivých povolení.

4.6 Dĺžka pobytu sezónnych pracovníkov stanovená v článku 11, ktorá môže byť najviac šesť mesiacov v kalendárnom roku, je podľa názoru výboru príliš nepružná a mohla by odporovať zásade subsidiarity: aby sa podnikom v členských krajinách s dvomi sezónami poskytla možnosť využívať pracovníkov z tretích krajín počas oboch sezón, mali by členské štáty dostať možnosť stanoviť výnimky z maximálnej dĺžky pobytu a pracovného povolenia pre sezónnych pracovníkov v rámci určitého obdobia. To by sa malo uskutočniť v úzkej spolupráci so sociálnymi partnermi. Pritom sa musí zabezpečiť, aby sa neobchádzal sezónny charakter pracovnej zmluvy a príslušné možnosti kontroly.

4.7 Obmedzenie na kalendárny rok nezodpovedá praxi a nezohľadňuje turistické oblasti so zimnou a letnou sezónou. Zamestnávateľ, resp. zamestnanec by bol týmto spôsobom nútený podať počas prebiehajúceho pracovného pomeru novú žiadosť.

4.8 Aj článok 11 ods. 2, ktorý sezónnym pracovníkom povoľuje „v rámci obdobia uvedeného v odseku 1 [...] predĺžiť svoju zmluvu alebo sa zamestnať ako sezónni pracovníci u iného zamestnávateľa“, je podľa názoru výboru nejasne formulovaný a vyvoláva ďalšie otázky, napr. či sa pod formuláciou „v rámci obdobia uvedeného v odseku 1“ myslí kalendárny rok alebo šesť mesiacov. Môže tým napr. sezónny pracovník predĺžiť svoje povolenie na pobyt na 11 mesiacov v kalendárnom roku?

4.9 Výbor navrhuje, aby bola stanovená možnosť zmeniť zamestnávateľa len za určitých podmienok a pri zohľadnení príslušných vnútroštátnych právnych predpisov. Sezónni pracovníci sú spravidla zamestnávaní s cieľom pokryť potrebu pracovných síl určitého zamestnávateľa. Táto potreba sa zhoduje aj s dĺžkou trvania práva na pobyt. Zmena zamestnávateľa by sa mala v každom prípade nahlasovať príslušnému orgánu s cieľom umožniť kontrolu.

4.10 Uľahčenie opätovného vstupu výbor posudzuje v zásade kladne, keďže toto ustanovenie zamestnávateľovi umožňuje využívať tých sezónnych pracovníkov, s ktorými má dobré skúsenosti. Zamestnávateľia, ktorí si nespĺnili povinnosti vyplývajúce z pracovnej zmluvy, a preto sa im uložili sankcie, sú podľa návrhu vylúčení z možnosti žiadať si sezónnych pracovníkov. Aby sa zabránilo tomu, že aj najmenšie priestupky povedú k vylúčeniu prijímania sezónnych pracovníkov, bolo by namieste určiť, či boli sankcie uvalené z dôvodu porušenia základných pracovnoprávných predpisov.

4.11 V rámci „procesných záruk“ smernica stanovuje, že členské štáty musia o žiadosti rozhodnúť do 30 dní a informovať o tom žiadateľa. Výbor v zásade víta stanovenie lehoty na prijatie rozhodnutia, poukazuje však na to, že príslušný orgán musí mať v rámci tejto lehoty v každom prípade možnosť preskúmať poskytnuté údaje.

4.12 Ustanovenie článku 14, podľa ktorého musí zamestnávateľ dokázať, že sezónny pracovník bude môcť využívať ubytovanie, ktoré zaručuje primeranú úroveň bývania, vyvoláva otázku, či je tu zahrnutá aj povinnosť zamestnávateľa dať toto ubytovanie k dispozícii. Pokiaľ by takýto výklad platil, podľa názoru výboru by to nezodpovedalo praxi. Pokiaľ by však zamestnávateľ ubytovanie poskytol, príslušný orgán by mal mať možnosť ho skontrolovať.

4.13 Výbor poukazuje na to, že sezónni pracovníci majú časovo obmedzený prístup na trh práce príslušného členského štátu. V súlade s uplatňovaním zásady „lex loci laboris“ (právo miesta výkonu práce) musia byť preto z hľadiska pracovného práva posudzovaní rovnako ako pracovníci hostiteľského štátu bez ohľadu na to, či sú ich práva zakotvené v zákonoch, vo všeobecne platných kolektívnych zmluvách alebo regionálnych kolektívnych zmluvách. Odkaz na všeobecne uplatniteľné kolektívne zmluvy a ich definícia v článku 16 ods. 1 druhý pododsek by sa podľa názoru výboru mali preto vynechať.

4.14 Ustanovenie, podľa ktorého sa v oblasti sociálneho zabezpečenia musí sezónny pracovník posudzovať rovnako ako domáci pracovníci – aspoň čo sa týka dôchodkov, dávok pri predčasnom odchode do dôchodku, plnení pozostalým, príspevkov v nezamestnanosti a rodinných dávok – by zásadne malo byť možné len pod podmienkou, že existujú príslušné bilaterálne dohody. Z povinnosti platiť príspevky do príslušných štátnych systémov by však pre tieto skupiny osôb mali vyplynúť aj nároky na zodpovedajúce dávky.

4.15 Okrem toho by členské štáty mali byť podnecované k tomu, aby svojim kontrolným orgánom (napr. inšpekcii práce)

poskytli potrebné prostriedky a príslušnú odbornú prípravu, aby tieto orgány mohli svoje úlohy plniť pri rešpektovaní základných práv.

4.16 Národní sociálni partneri sú popri príslušných orgánoch dôležitými aktérmi na trhu práce jednotlivých krajín. Z toho dôvodu by rozhodnutia týkajúce sa určovania odvetví, v ktorých je sezónna práca prípustná, prieskumy trhu, ako aj kontroly, či sa dodržiavajú ustanovenia pracovného pomeru, mali prebiehať v úzkej koordinácii s nimi.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci vnútropodnikového presunu“

[KOM(2010) 378 v konečnom znení – 2010/0209 (COD)]

(2011/C 218/19)

Spravodajca: **Oliver RÖPKE**

Rada sa rozhodla 29. septembra 2010 prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní EÚ

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci vnútropodnikového presunu“

KOM(2010) 378 v konečnom znení – 2010/0209 (COD).

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 24. marca 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza zo 4. mája 2011) prijal 152 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 6 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor víta snahy Európskej komisie vytvoriť návrhom smernice o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci vnútropodnikového presunu transparentné a harmonizované predpoklady na udelenie povolenia pre túto skupinu dočasne vysielaných pracovníkov.

1.2 EHSV má však vážne pochybnosti, pokiaľ ide o niektoré časti obsahu návrhu smernice, aj pokiaľ ide o postup Európskej komisie voči európskym sociálnym partnerom pri príprave návrhu.

1.3 Výbor ľutuje, že ako jediný právny základ smernice bol zvolený článok 79 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), keď smernica obsahuje dôležité ustanovenia o pracovnoprávnom postavení riadiacich pracovníkov, odborníkov a stážistov, a preto bude mať značný vplyv na trhy práce v členských štátoch. Komisia by sa pred predložením konkrétneho návrhu preto mala v zmysle článku 154 ZFEÚ o takejto iniciatíve formálne poradiť so sociálnymi partnermi. Nielenže by takáto konzultácia zdôraznila cieľ Lisabonskej zmluvy posilniť úlohu sociálneho dialógu v EÚ, ale bola by navyše príležitosťou, aby si sociálni partneri niektoré vzniknuté rozporov vyjasnili už počas prípravy návrhu.

1.4 Návrh smernice, ktorým sa stanovujú podmienky vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín a ich rodinných príslušníkov v rámci vnútropodnikového presunu, sa netýka iba skupiny riadiacich pracovníkov, ktorá je početne pomerne obmedzená, ale aj odborníkov a stážistov. Inak, podľa názoru výboru by smernica, ktorá sa vzťahuje iba na riadiacich

pracovníkov, lepšie zodpovedala osobitnému postaveniu a požiadavkám tejto skupiny osôb. O to dôležitejšie však je, aby pre všetkých zamestnancov, na ktorých sa smernica vzťahuje, platila zásada rovnakého posudzovania a nediskriminácie, pokiaľ ide o mzdy a pracovné podmienky, a aby sa vylúčilo zneužívanie smernice.

1.5 EHSV preto navrhuje, aby sa pre zamestnancov odosielaných v rámci koncernu stanovilo, že budú posudzovaní rovnako ako zamestnanci v prijímajúcom štáte, resp. ako kmeňoví zamestnanci, a to nielen pokiaľ ide o mzdu, ale aj pri všetkých ostatných podmienkach zamestnávania. Toto zrovnoprávnenie sa nesmie obmedzovať na všeobecne záväzné kolektívne zmluvy, ale musí platiť pri všetkých zákonných a kolektívnych úpravách, vrátane podnikových dohôd. Zlúčenie rodiny by podľa názoru EHSV malo byť upravené podobne, ako v tzv. smernici o modrej karte (smernica 2009/50/ES).

1.6 K zverejneniu návrhu dochádza v čase najväčšej finančnej a hospodárskej krízy v dejinách EÚ. Niektoré členské štáty sú ešte stále vzdialené od hospodárskeho oživenia a majú preto vysokú nezamestnanosť, takže treba počítať s väčšími migračnými tokmi aj v rámci EÚ. Vo svojom ročnom prieskume rastu za rok 2011⁽¹⁾ Európska komisia výslovne upozorňuje na nebezpečenstvo, že aj začínajúci hospodársky rast by nemusel byť spojený s nevyhnutnou dynamikou na vytváranie pracovných miest, a že je preto nevyhnutné zvýšiť relatívne nízke využitie jestvujúceho potenciálu pracovných síl v rámci EÚ. EHSV však na druhej strane v súlade s ostatnou Spoločnou správou o zamestnanosti z roku 2010 zohľadňuje, že určité členské štáty a kategórie zamestnaní naďalej čelia nedostatku pracovných síl.

⁽¹⁾ KOM(2011) 11 v konečnom znení, 12.1.2011.

1.7 Príslušní zamestnanci sú vysielaní aj z takých tretích krajín, v ktorých je mzdová a sociálna úroveň ešte podstatne nižšia, než v krajinách EÚ. Preto je nevyhnutná účinná kontrola dodržiavania smernice, pričom sa treba vyhnúť zbytočnému byrokratickému zaťaženiu podnikov. Komisia na tento účel teraz spolu s členskými štátmi vyvíja elektronický výmenný systém na zjednodušenie cezhraničnej administratívnej spolupráce v súvislosti so smernicou o vysielaní pracovníkov (smernica 96/71/ES). Takýto systém by mal zahŕňať aj prípady vysielania príslušníkov tretích krajín v rámci koncernu.

1.8 Pojmy „riadiaci pracovník“, „odborník“ a „stážista“ by podľa názoru EHSV mali byť jasnejšie vymedzené, aby sa jednak príslušným podnikom dala väčšia právna istota, a jednak aby sa zaručilo, že ich vymedzenie nebude prekračovať záväzky v rámci dohody GATS a podľa dvojstranných dohôd s tretími krajinami. Definície pojmov by mali byť naformulované tak, aby presne vymedzovali tie tri kategórie vysoko kvalifikovaných zamestnancov, ktorých vysielanie má smernica upravovať.

1.9 Ak bude smernica spĺňať uvedené požiadavky, mohla by podľa názoru EHSV skutočne prispieť k uľahčeniu transferu know-how do EÚ v rámci koncernu a upevneniu konkurencieschopnosti EÚ.

2. Návrh smernice

2.1 Smernica má koncernom, ktoré majú pobočky v EÚ aj mimo nej, uľahčiť vysielanie zamestnancov, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretej krajiny, z podniku so sídlom mimo EÚ do dcérskych spoločností alebo pobočiek v členských štátoch EÚ. Má byť možné vysielat' riadiacich pracovníkov, odborníkov a stážistov.

2.2 Za „riadiaceho pracovníka“ sa považuje každá osoba pracujúca vo vedúcej funkcii, ktorá v prvom rade usmerňuje riadenie hostiteľského subjektu a v zásade podlieha všeobecnému dohľadu alebo usmerneniu správnej rady alebo akcionárov podniku a podobne.

2.3 Za „odborníka“ sa považuje každá osoba, ktorá disponuje mimoriadnymi znalosťami podstatnými a osobitnými pre hostiteľský subjekt, pričom sa zohľadňujú nie len znalosti charakteristické pre hostiteľský subjekt, ale aj to, či má osoba vysokú úroveň kvalifikácie zodpovedajúcu druhu práce alebo činnosti, ktorá si vyžaduje osobitné technické znalosti.

2.4 Za „stážistu“ sa považuje každá osoba, ktorá úspešne ukončila najmenej trojročné univerzitné alebo vysokoškolské vzdelanie a presúva sa do hostiteľského subjektu s cieľom rozšíriť si znalosti a skúsenosti v rámci prípravy na miesto riadiaceho pracovníka vo svojej spoločnosti.

2.5 Pre výskumných pracovníkov táto smernica neplatí, lebo na nich sa vzťahuje samostatná smernica (2005/71/ES).

2.6 Členské štáty môžu stanoviť, že pred vyslaním musí osoba predložiť pracovnú zmluvu s koncernom na najmenej 12 mesiacov a je možné obmedziť aj počet osôb s takýmto povolením. Doba vyslania je obmedzená najviac na tri roky pri riadiacich pracovníkoch a odborníkoch a najviac na jeden rok pri stážistoch.

2.7 Zrýchlené schvaľovacie konanie a kombinácia pobytu a pracovného povolenia má zvýšiť príťažlivosť.

2.8 Vyslaní zamestnanci smú pracovať aj v každej pobočke, ktorá má sídlo v inom členskom štáte a patrí do tej istej skupiny podnikov, ako aj na pracoviskách zákazníkov hostiteľského subjektu v iných členských štátoch, pričom doba presunu do iného členského štátu zásadne nesmie prekročiť 12 mesiacov. Sú však výnimky z týchto pravidiel.

2.9 Musia sa dodržiavať minimálne mzdové sadzby resp. kolektívne zmluvy členského štátu. Ďalej sa stanovujú práva, ako je sloboda združovania a spolčovania, možnosť členstva a činnosti v odboroch a zväzoch zamestnávateľov, uznanie diplomov podľa postupov členského štátu a dostupnosť tovarov a služieb, ako aj sústav sociálneho zabezpečenia. Nemá sa však uplatňovať celé pracovné a sociálne právo cieľovej krajiny.

3. Úvod

3.1 Od Amsterdamskej zmluvy je migračná politika čiastočne v kompetencii EÚ. Vypracovanie migračnej politiky viackrát výslovne žiadala Európska rada a Rada EÚ (závery zo zasadnutia Rady v Tampere v roku 1999, Haagsky program z roku 2004, Štokholmský program z roku 2009 a pakt o prisťahovalectve a azyle).

3.2 Po verejnej konzultácii formou zelenej knihy Európska komisia v roku 2005 predložila „Plán politiky pre legálnu migráciu“, v ktorom ohlásila viaceré návrhy smerníc o prisťahovalectve za prácou. Už 25. mája 2009 Rada schválila smernicu o prisťahovalectve vysokokvalifikovaných zamestnancov (tzv. smernica o modrej karte)⁽²⁾, o smernici o jednotnom povolení sa ešte rokuje v Rade a v Európskom parlamente. Zároveň so súčasným návrhom predložila Európska komisia aj návrh smernice o sezónnej práci.

3.2.1 Pôvodne predložila Komisia už v roku 2001 návrh horizontálnej smernice, ktorá mala zahŕňať všetky druhy prisťahovalectva za prácou. Teraz sa však Komisia rozhodla zvoliť si odvetvový prístup, pretože sa ukázalo, že horizontálny právny predpis je neuskutočniteľný.

3.3 Európska komisia predložila 13. júla 2010 návrh smernice o vysielaní v rámci koncernu. Účelom návrhu je upraviť jednotne v celej EÚ povolenia pre pracovníkov, ktorí sú príslušníkmi tretích krajín a sú vyslaní z podniku so sídlom mimo EÚ do podniku toho istého koncernu v EÚ.

⁽²⁾ KOM(2007) 637 a 638, 23.10.2007.

3.4 Návrh smernice obsahuje úpravy pre také pracovné sily s trvalým pobytom a štátnou príslušnosťou mimo EÚ, ktoré majú pracovnú zmluvu s koncernovým podnikom so sídlom v tamom štáte a tento podnik ich chce vyslať do podniku v skupine v členskom štáte EÚ.

3.5 V zdôvodnení Európska komisia uvádza, že plánovaná smernica má prispieť k dosiahnutiu cieľov stratégie Európa 2020. Vytvorením transparentných a harmonizovaných podmienok vydávania povolení určitej skupine dočasne vysielaných zamestnancov sa má umožniť rýchlo reagovať na dopyt nadnárodných podnikov po odosielaní riadiacich pracovníkov a odborníkov z tretích krajín v rámci koncernu. Stážisti majú vďaka vyslaniu získať možnosť pripravovať sa na prevzatie miesta riadiaceho pracovníka v koncerne. Komisia je presvedčená, že navrhovaná smernica prispeje k odbúraní zbytočných administratívnych prekážok a že zároveň chráni práva zamestnancov a ponúka dostatočné záruky aj v hospodársky ťažkých časoch.

3.6 Zásadne by cieľom európskej prisťahovaleckej politiky malo byť to, aby bola na jednej strane prítiahľivá pre „najlepšie mozgy“ a aby na druhej strane zabezpečila, že nie je možné porušovať normy pracovného a sociálneho práva, čo musí byť zabezpečené aj vhodnými sprievodnými kontrolnými opatreniami. Aj keď prvoradým cieľom tejto smernice nie je udržateľné prisťahovalctvo, mala by sa táto požiadavka brať do úvahy.

3.7 Podpora takýchto cezhraničných vyslaní si vyžaduje atmosféru spravodlivej hospodárskej súťaže a rešpektovania práv zamestnancov, ako aj vytvorenie bezpečného právneho postavenia zamestnancov presunutých v rámci organizácie. Návrh obsahuje aj niektoré práva zamestnancov presunutých v rámci koncernu, ako je vyplácanie odmien stanovených v kolektívnych zmluvách cieľovej krajiny. Nemá sa však uplatňovať celé spektrum pracovného práva. Riadiaci pracovníci sice prevažne dostanú vyššiu odmenu, než je minimálna odmena, v prípade odborníkov a stážistov to však nie je pravidlom.

3.8 Vo svojom stanovisku na tému „Návrh smernice Rady o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysokokvalifikovaného zamestnania“⁽³⁾ zastával EHSV názor, že právne predpisy o udeľovaní povolení prisťahovalcom za prácou okrem iného závisia od vývoja na trhu práce, a preto by orgány členských štátov mali viesť dialóg so sociálnymi partnermi. Rovnako vo svojom stanovisku na tému „Návrh smernice Rady o zjednotenom postupe vybavovania žiadostí o jednotné povolenie na pobyt a na prácu na území členského štátu vydávané pre štátnych príslušníkov tretích krajín a o spoločnom súbore práv pre pracovníkov z tretích krajín s oprávneným pobytom v členskom štáte“⁽⁴⁾ EHSV vysvetlil, že každý štát môže podrobne prisťahovalctva stanoviť po dohode so sociálnymi partnermi.

3.9 Vo svojom stanovisku na tému „Integrácia pracovníkov z radov prisťahovalcov“⁽⁵⁾ sa EHSV vyslovil, že integrácia na

pracovisku za podmienok rovnosti príležitostí a rovnakého posudzovania je výzvou aj pre sociálnych partnerov a že sociálni partneri ju musia podporovať pri kolektívnom vyjednávaní a sociálnom dialógu aj na európskej úrovni.

3.10 Z uvedených odsekov je zrejmé, že EHSV je presvedčený, že sociálni partneri by do legislatívneho procesu mali byť zapojení tak v členských štátoch, ako aj na európskej úrovni.

3.11 V súvislosti s vysielaním pracovníkov v rámci koncernu by sa pri otázke mobility smerom von malo premyslieť, za akých podmienok sa smú občania členských štátov EÚ vyslať do tretích krajín. Konkrétne by sa malo zabezpečiť, aby navrhovaná smernica nenarušila schopnosť EÚ získať recipročné prísluby podľa režimu 4 dohody GATS alebo dvojstranných dohôd, čo je mimoriadne dôležité pre také odvetvia, ako je stavebníctvo, ktoré zatiaľ dohode GATS nepodlieha.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Prvé reakcie európskych sociálnych partnerov na návrh smernice boli veľmi odlišné. BUSINESSEUROPE zásadne návrh víta a vidí v ňom príspevok k väčšej transparentnosti a zjednodušeniu postupov udeľovania povolení pri vysielaní pracovných síl v rámci koncernu. Napriek tomu aj BUSINESSEUROPE kritizuje niektoré navrhované ustanovenia. Osobitne sa to týka možnosti stanoviť dĺžku predchádzajúceho zamestnania vo vysielajúcom podniku až do 12 mesiacov. Okrem toho by obmedzenie pre členské štáty, podľa ktorého majú používať priaznivejšie predpisy, mohlo spôsobiť zhoršenie národných predpisov platných v súčasnosti.

4.2 Európska konfederácia odborových zväzov (EKOZ) naproti tomu v súvislosti s návrhom vyslovila vážne pochybnosti a požiadala Komisiu o jeho stiahnutie. EKOZ kritizuje voľbu článku 79 ZFEÚ ako jediného právneho základu smernice napriek tomu, že smernica bude mať (rovnako ako smernica o sezónnych pracovníkoch) významný vplyv na trhy práce v členských štátoch. EKOZ tvrdí, že o takýchto návrhoch by sa mali uskutočňovať konzultácie so sociálnymi partnermi podľa článku 154 ZFEÚ. Okrem toho sa podľa nej nezaručí rovnaké posudzovanie pracovníkov vysielaných v rámci koncernu, ani sa nepočíta s kontrolnými mechanizmami a sankciami pri porušovaní ustanovení.

4.3 Z hľadiska prisťahovaleckej politiky tento prístup aspoň čiastočne predstavuje pokračovanie v koncepcii „kyvadlovej migrácie“. V každom prípade ide o koncepciu prechodnej, teda dočasnej migrácie, ktorá sa z hľadiska integračnej politiky a politiky trhu práce často posudzuje ako chybná. Ak by v Európe dlhodobo panoval nedostatok kvalifikovaných pracovných síl a mladých obyvateľov v niektorých krajinách, odvetviach a profesiách, mal by sa tento nedostatok najprv riešiť vnútroeurópskou kvalifikačnou ofenzívou a využitím voľného pohybu pracovníkov v EÚ. Až potom by sa malo uvažovať o kontrolovanom prisťahovalctve za prácou s postupne pribúdajúcimi právami a trvalejšími druhmi pobytu.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, s. 108.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, s. 114.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s. 16.

4.4 Iní zasa považujú koncepciu dočasnej resp. kyvadlovej migrácie za správne opatrenie na to, aby sa najprv podporilo prísťahovalectvo vysokokvalifikovaných zamestnancov do Európy, ktorí potom môžu získané skúsenosti využiť v krajine svojho pôvodu. Zároveň tým môže Európa aj v celosvetovej konkurencii pri získavaní najlepších mozgov vytvoriť rovnaké východiskové podmienky, aké majú jej konkurenti.

4.5 Určité formy modelu dočasnej migrácie sa však v niektorých členských štátoch neosvedčili už v minulosti. Keďže sa verilo, že toto prísťahovalectvo je len krátkodobé, neinvestovalo sa do integračných opatrení. Čo sa vtedy premeškalo, to sa v niektorých prípadoch dodnes nedobehlo.

4.6 Európska komisia vydala v roku 2007 dôležité oznámenie o okružnej migrácii a partnerstvách v oblasti mobility medzi EÚ a tretími krajinami⁽⁶⁾, v ktorom uvádza výhody, ale aj špecifiká tejto koncepcie. EHSV prispel do tejto diskusie objektívnym spôsobom stanoviskom z vlastnej iniciatívy⁽⁷⁾, v ktorom uznal, že postupy pre dočasné prijímanie by mohli byť užitočné a že nepružnosť súčasnej európskej legislatívy predstavuje hlavnú prekážku okružnej migrácie.

4.7 Súvisiacou otázkou je samozrejme zlučovanie rodín, ktoré je o to relevantnejšie, ak dočasné prísťahovanie trvá viaceré roky alebo ak sa zmení na trvalé prísťahovanie. Zlúčenie rodiny by malo byť upravené podobne, ako v tzv. smernici o modrej karte (smernica 2009/50/ES).

4.8 Koniec koncov EHSV zdôrazňuje veľký význam integrácie v mnohých svojich stanoviskách⁽⁸⁾.

4.9 EÚ a orgány členských štátov musia spolupracovať pri podpore integračnej politiky. Nedávno EHSV zdôraznil, že k spoločnej prísťahovaleckej politike patrí aj integrácia ako vzájomný spoločenský proces recipročného prispôsobovania sa prísťahovalcov a prijímajúcej spoločnosti, ktorý sa musí podporovať dobrými praktikami v administratíve, vláde a samospráve na úrovni EÚ, členských štátov aj na regionálnej a miestnej úrovni⁽⁹⁾. Vo svojom stanovisku na tému „Integrácia a sociálna agenda“⁽¹⁰⁾ EHSV navrhol snažiť sa o proces neustáleho zohľadňovania otázok integrácie v rozličných politických, legislatívnych a finančných nástrojoch EÚ, aby sa podporila integrácia, rovnaké posudzovanie a nediskriminácia.

4.10 Predkladaný návrh smernice je však v napätom vzťahu k týmto integračným snaženiam, pretože vo viere v dočasnosť by sa mohlo upustiť od integračných opatrení.

4.11 Aby sa zabránilo nekalej konkurencii, musia sa vnútro podnikovo vyslaným zamestnancom poskytnúť aspoň rovnaké pracovné podmienky ako kmeňovým zamestnancom koncernu. Nemôže sa to týkať iba minimálnej odmeny za prácu, ale musí to platiť pre všetky pracovnoprávne normy cieľovej krajiny, musí teda celoplošne platiť celé pracovné právo prijímajúceho členského štátu.

4.12 Pokiaľ ide o tieto práva, EHSV už vo svojom stanovisku na tému „Zelená kniha o prístupe EÚ k riadeniu ekonomickej migrácie“⁽¹¹⁾, konštatoval: „Počiatočným bodom v tejto diskusii by mala byť zásada nediskriminácie. Migrujúci zamestnanec, nezávisle na dĺžke trvania povolenia na pobyt a pracovného povolenia, by mal mať tie isté hospodárske, pracovné a sociálne práva ako ostatní zamestnanci.“

4.13 V stanovisku k tzv. smernici o jednotnom povolení⁽¹²⁾ EHSV upozornil na úlohu, ktorú zohrávajú sociálni partneri pri podpore rovnakého zaobchádzania na pracovisku v najrozličnejších oblastiach (podniková, odvetvová, štátna a európska úroveň). Aj európske zamestnanecké rady tu treba spomenúť ako podstatné subjekty, veď pri predložení návrhu ide zväčša o veľké koncerny s mnohými pobočkami.

4.14 Osobitný význam bude mať kontrola dodržiavania ustanovení. EHSV v stanovisku na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa stanovujú sankcie proti zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín bez povolenia na pobyt“⁽¹³⁾ vysvetlil, že pre slabé personálne vybavenie kontrolných orgánov, nejasnú príslušnosť jednotlivých orgánov a veľký počet podnikov, ktoré treba kontrolovať, nebude kontrola ľahkou úlohou. Členské štáty preto musia zabezpečiť zodpovedajúce vybavenie kontrolných orgánov tak, aby boli schopné účinne plniť svoje úlohy.

4.15 Rozsah platnosti smernice je vymedzený príliš nejasne: predovšetkým sa musí jasne vymedziť pojem „odborníci“, aby sa zabránilo tomu, že fakticky všetci zamestnanci koncernu budú môcť až tri roky pracovať v pobočke v určitom členskom štáte. Takisto sa treba zamyslieť na vymedzením pojmu „stážista“, aby bolo možné ako stážistov vyslať naozaj len také osoby, ktoré sa majú pripravovať na konkrétne riadiace úlohy. Pri formulácii by sa mala zobrať do úvahy ponuka EÚ v rámci dohody GATS z roku 2005.

4.16 O vylúčení niektorých odvetví z pôsobnosti smernice by sa malo uvažovať vtedy, ak to budú požadovať na základe dohody zamestnávateľa aj odbory príslušného odvetvia.

⁽⁶⁾ KOM(2007) 248 v konečnom znení.

⁽⁷⁾ Ú. v. C 44/91, 16.2.2008.

⁽⁸⁾ Pozri nasledujúce stanoviská EHSV: Ú. v. ES C 125, 27.5.2002, s. 112; Ú. v. EÚ C 80, 30.3.2004, s. 92; Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2006, s. 128; Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 19; Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s. 16 a stanovisko na tému „Nové výzvy integrácie“ (spravodajca: Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS).

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 6.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 19.

⁽¹¹⁾ Ú. v. EÚ C 286, 17.11.2005, s. 20.

⁽¹²⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 4.

⁽¹³⁾ Ú. v. EÚ C 204, 9.8.2008, s. 70.

4.17 Pri vysielaní z jedného členského štátu do druhého jestvujú faktické problémy, pokiaľ ide o vyplácanie prislúchajúcej odmeny. Obavy, ktoré sa pravidelne spomínajú, pokiaľ ide o mzdový damping v súvislosti s vysielaním z iných členských štátov (podľa smernice o vysielaní pracovníkov), platia rovnako v prípade rozsahu pôsobnosti tohto návrhu. Predovšetkým v stanovisku EHSV k vysielaniu pracovníkov v rámci poskytovania služieb⁽¹⁴⁾ sa zdôrazňuje, že nedostatky v možnostiach kontroly môžu spôsobiť problémy.

5. Konkrétne pripomienky

5.1 Vymedzenie pojmu „odborník“ je máťúce a môže sa použiť takmer na každý pracovný pomer, pretože sa vyžadujú iba „mimoriadne znalosti“. Toto vymedzenie („odborník“ je každá osoba, ktorá disponuje mimoriadnymi znalosťami podstatnými a osobitnými pre hostiteľský subjekt, pričom sa zohľadňujú nielen znalosti charakteristické pre hostiteľský subjekt, ale aj to, či má osoba vysokú úroveň kvalifikácie zodpovedajúcu druhu práce alebo činnosti, ktorá si vyžaduje osobitné technické znalosti) je oveľa širšie, než zodpovedajúca definícia v časti o záväzkoch EÚ v dohode GATS, pretože (v nemeckej verzii) sa nevyžadujú žiadne nezvyčajné znalosti. Tým možno vyslať každého kvalifikovaného pracovníka, čím prudko rastie nebezpečenstvo tlaku na mzdy.

5.2 Aj keď vyslanie v rámci koncernu využívajú v súčasnosti hlavné veľké nadnárodné podniky, mali by sa voči hostiteľskému subjektu stanoviť minimálne nároky, aby sa zabránilo prípadom zneužívania. V každom prípade by mal mať určitú veľkosť, predovšetkým určitý minimálny počet zamestnancov, aby sa zabránilo takému zneužitiu, že vyslaním v rámci koncernu vzniknú podniky pozostávajúce len z jednej osoby – vyslaného odborníka alebo riadiaceho pracovníka.

5.3 Malo by sa tiež zabezpečiť, aby agentúry na sprostredkovanie dočasného zamestnania (patriace do koncernu) nemohli do pobočiek vysielat zamestnancov.

5.4 V návrhu smernice sa počíta s tým, že členské štáty zamietnu žiadosť o povolenie vnútropodnikového vyslania, ak bol zamestnávateľ alebo hostiteľský subjekt v súlade s právom členského štátu sankcionovaný za neohlásenú zárobkovú činnosť alebo nelegálne zamestnávanie. Malo by sa to rozšíriť aj na prípady vyplácania miezd nedosahujúcich úroveň minimálnych tarifných miezd. V zmysle proporcionality by mali byť zamestnávateľia z možnosti podať žiadosť vylúčení iba dočasne a nie trvalo, ako sa predpokladá v návrhu. Takisto by sa malo diferencovať podľa závažnosti priestupku.

5.5 Samotná možnosť návratu do pobočky vo vysielajúcom štáte takisto nie je dostatočná: mala by sa skôr stanoviť požiadavka platného pracovného pomeru, ktorý aspoň presahuje obdobie vyslania, aby sa zabezpečilo, že zamestnanec nebude prijatý do zamestnania iba na vyslanie.

5.6 V návrhu sa počíta s dodržaním právnych predpisov členských štátov, iba pokiaľ ide o mzdu. V citlivých oblastiach, ako je vyslanie v rámci koncernu, by sa však do smernice malo zaradiť, že všetky pracovnoprávne predpisy cieľovej krajiny (zákonne aj vyplývajúce z kolektívnych zmlúv) platia aj pre zamestnancov vyslaných v rámci koncernu a že sa vysielajúci subjekt resp. hostiteľský subjekt pred začatím vyslania zaväzujú tieto predpisy dodržiavať. Rozhodujúce je, aby sa zabránilo neistým pracovným pomerom a rozdielom oproti kmeňovým zamestnancom.

5.7 Ustanovenie článku 16 má v skutočnosti za následok, že členských štát dostane právomoc vydávať povolenie na pobyt a pracovné povolenie aj pre zvrchované územie iných členských štátov. Orgány jednotlivých členských štátov však nemajú právomoc vystavovať zodpovedajúce povolenia. Ani EÚ tieto právomoci nemôže prenášať, pretože ona samotná nemá právomoci vydávať povolenia na pobyt ani pracovné povolenia pre jednotlivé členské štáty. Okrem toho sa nepočíta s možnosťou, že by druhý členský štát mohol nejako skontrolovať pracovné povolenie vydané v prvom členskom štáte, spoločne s povolením na pobyt. Musí sa preto ujasniť, že povolenie môže platiť výlučne v tom členskom štáte, ktorý ho aj vydal.

5.8 V súčasnosti je tiež nejasné, ktorý systém platí pri ďalšom vyslaní do druhého členského štátu, pretože potom ide o vyslanie z jedného členského štátu do druhého. V každom prípade bude nevyhnutné stanoviť osobitné postupy administratívnej spolupráce členských štátov.

5.9 Návrh počíta so zavedením zjednodušených postupov. Je nejasné, v čom konkrétne má spočívať zjednodušenie postupu. Zrýchlený postup preto nesmie ísť na úkor presnosti pri skúmaní žiadosti. V každom prípade musí zostať zaručené, že orgány budú môcť každý prípad presne a pohotovo skontrolovať, osobitne s ohľadom na platenie mzdy.

5.10 Vyslanie má byť možné na celkové obdobie až troch rokov. Pri takomto trvaní vyslania už nemožno hovoriť nevyhnutnom krátkodobom zamestnávaní v rámci koncernu. Vyslaní zamestnanci sa majú normálne začleniť do podniku v cieľovom štáte. V každom prípade preto musí platiť celé spektrum pracovných a sociálnych právnych predpisov cieľovej krajiny.

5.11 Vyslanie na tri roky v mnohých odvetviach prekračuje bežnú dobu pracovného pomeru. Pre prísťahovalectvo za prácou vysokokvalifikovaných pracovníkov však už bola schválená rámcová smernica 2009/50/ES (smernica o modrej karte).

5.12 Ani minimálne mzdy nemôžu v každom prípade zabrániť mzdovému dampingu, pretože pri „ďalšom vyslaní“ do druhého členského štátu sa v návrhu počíta s tým, že sa budú uplatňovať podmienky platné v štáte, ktorý vydal povolenie. Pri ďalšom vyslaní by to spôsobilo, že by nemusela platiť vyššia minimálna mzda krajiny, v ktorej zamestnanec pracuje, ale minimálna mzda tej krajiny, ktorá vydala povolenie. V každom prípade sa preto musí objasniť, že sa musí vyplácať príslušná minimálna mzda tej krajiny, v ktorej sa práca

⁽¹⁴⁾ Ú. v. EÚ C 224, 30.8.2008, s. 95.

skutočne vykonáva. Pritom treba zabezpečiť, že ako zásada rovnakého zaobchádzania budú platiť všetky ustanovenia kolektívnych zmlúv.

5.13 V návrhu smernice, ktorý tu rozoberáme, sa nepočíta s možnosťou podania žaloby vyslaného zamestnanca proti jeho zamestnávateľovi na súde v Európskej únii. Miestne príslušným súdom pri zamestnancoch vyslaných z tretích krajín, napríklad vo veci výplaty mzdy podľa sadzby v cieľovom štáte, by bol spravídla súd vo vysielajúcom štáte, a nie v danom členskom štáte. Pre navrhovateľa by to pri domáhaní sa svojho oprávneného nároku pracovníka vyslaného v rámci koncernu

predstavovalo neprijateľné ťažkosti. Možnosť domôcť sa spravodlivosti je však jednou zo základných zásad demokratickej spoločnosti, a preto musí byť daná v štáte, do ktorého bol zamestnanec vyslaný.

5.14 EHSV vyzýva Európsky parlament a Radu, aby vyvinuli úsilie na odstránenie uvedených nedostatkov tohto návrhu smernice v ďalšom priebehu legislatívneho procesu v snahe zaručiť, že tieto ustanovenia budú môcť skutočne prispieť k uľahčeniu potrebného transferu know-how do EÚ v rámci koncernu.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o využívaní údajov z osobných záznamov o cestujúcich na účely prevencie, odhalovania, vyšetrovania a stíhania teroristických trestných činov a závažnej trestnej činnosti“

[KOM(2011) 32 v konečnom znení– 2011/0023 (COD)]

(2011/C 218/20)

Hlavný spravodajca: **pán RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO**

Rada sa 2. marca 2011 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o využívaní údajov z osobných záznamov o cestujúcich na účely prevencie, odhalovania, vyšetrovania a stíhania teroristických trestných činov a závažnej trestnej činnosti“

KOM(2011) 32 v konečnom znení – 2011/0023 (COD).

Predsedníctvo výboru poverilo 14. marca 2011 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán Rodríguez García-Caro rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011. (schôdza z 5. mája 2011) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 80 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 7 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor víta s výhradami, ktoré sú uvedené v tomto stanovisku, návrh smernice a vyjadruje svoje znepokojenie, pretože zdôrazňovaná voľba medzi bezpečnosťou a slobodou alebo konkrétnejšie medzi zvýšením bezpečnosti a zredukovaním práv občanov v oblasti ochrany ich osobných údajov nemôže byť v žiadnom prípade v rozpore so všeobecnými zásadami, ktoré vyplývajú zo základných ľudských práv.

1.2 EHSV súhlasí so všeobecným stanoviskom európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov, pracovnej skupiny zriadenej podľa článku 29 pre ochranu osobných údajov, Agentúry pre základné práva a Európskeho parlamentu. Takisto sa domnieva, že v návrhu nie je dostatočne odôvodnená nutnosť všeobecného a nediferencovaného využívania údajov z osobných záznamov o cestujúcich (PNR) všetkých cestujúcich na medzinárodných letoch. Opatrenie, ktoré sa plánuje prijať, preto výbor považuje za neprimerané.

1.3 EHSV podporuje obzvlášť pripomienku európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov v jeho poslednom stanovisku k návrhu, podľa ktorej údaje PNR nemožno využívať systematicky a nediferencovane, ale na individuálnom základe.

1.4 EHSV sa domnieva, že možnosť vytvorenia centrálného útvaru informácií o cestujúcich namiesto decentralizovaného variantu v jednotlivých členských štátoch, ktorá sa zvažuje v návrhu, môže byť menej nákladná pre leteckých dopravcov a pre samotné štáty a môže umožniť lepší dohľad a kontrolu

nad osobnými údajmi zahrnutými do PNR, keďže sa zabráni ich opakovanému prenosu.

2. Úvod k návrhu smernice

2.1 Cieľom smernice je úprava prenosu údajov PNR leteckými dopravcami na medzinárodných letoch smerujúcich do členských štátov a z nich, ako aj spracovanie týchto údajov a ich výmena medzi členskými štátmi navzájom a medzi členskými štátmi a tretími krajinami. Snaží sa o zjednotenie ustanovení členských štátov v oblasti ochrany údajov s cieľom využívať údaje PNR na boj proti terorizmu⁽¹⁾ a závažným trestným činom⁽²⁾ v súlade s ich vymedzeniami v právnych predpisoch Spoločenstva.

2.2 Súčasťou návrhu je vymedzenie spôsobov, akými môžu členské štáty používať PNR, ďalej prvkov údajov, ktoré sa majú zhromažďovať, účelov, na ktoré sa informácie môžu použiť, výmeny týchto údajov medzi útvarmi členských štátov zodpovednými za informácie o cestujúcich a technických podmienok takejto výmeny. Z tohto dôvodu sa zvolil decentralizovaný systém zhromažďovania a spracúvania údajov PNR jednotlivými členskými štátmi.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor ako legitímny zástupca organizovanej občianskej spoločnosti je vhodným partnerom na vyjadrenie jej postoja. Výbor z tohto dôvodu víta, že Rada sa rozhodla požiadať EHSV o nepovinnú konzultáciu o tomto návrhu.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 164, 22.6.2002, s. 3.

⁽²⁾ Ú. v. ES L 190, 18. 7. 2002, s. 1.

3.2 Návrh smernice, ktorý sa predkladá Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru na konzultáciu, možno charakterizovať ako zjednotenie *a priori* právnych predpisov členských štátov v tejto oblasti, keďže väčšina z nich nemá osobitné predpisy týkajúce sa využívania údajov PNR na účely špecifikované v návrhu. Vzhľadom na to považuje výbor za správne stanoviť spoločný právny rámec, ktorému by sa prispôbali právne predpisy členských štátov, aby tak záruky a bezpečnosť v oblasti ochrany týchto údajov boli pre občanov rovnaké v celej únii.

3.3 Podľa ustanovení obsiahnutých v návrhu ide o právny predpis, ktorý by umožnil spracúvať a analyzovať širokú škálu údajov o miliónoch občanov, ktorí nikdy nespáchali a nespáchajú zločinov z trestných činov uvedených v smernici. Na odhaľovanie profilov nebezpečných zločincov sa teda budú využívať údaje úplne normálnych občanov. Podľa výboru ide o voľbu, keď si musíme vybrať buď bezpečnosť alebo slobodu, alebo konkrétnejšie zvýšenie bezpečnosti alebo zredukovanie práv občanov v oblasti ochrany ich osobných údajov.

3.4 Vzhľadom na dlhý čas prípravy návrhu mohli hlavní partneri z tejto oblasti viackrát prispieť rôznymi odbornými názormi. Od roku 2007, keď Komisia prijala návrh rámcového rozhodnutia Rady o využívaní údajov PNR, ktoré predchádzalo návrhu smernice, sa k návrhu vyjadril európsky dozorný úradník pre ochranu údajov⁽³⁾, ktorý okrem toho v marci 2007 vydal stanovisko k tomuto novému textu. Takisto sa k nemu v apríli tohto roka vyjadrila pracovná skupina zriadená podľa článku 29 pre ochranu osobných údajov⁽⁴⁾, Agentúra pre základné práva a Európsky parlament, ktorý v súvislosti s návrhom z roku 2007 vydal príslušné uznesenie⁽⁵⁾ a ktorý sa prostredníctvom aktuálneho návrhu podieľa na legislatívnom procese v súlade so Zmluvou o fungovaní Európskej únie.

3.5 EHSV súhlasí so všeobecným názorom všetkých týchto odborných subjektov. Takisto sa domnieva, že v návrhu nie je dostatočne odôvodnená nutnosť všeobecného a nediferencovaného využívania údajov PNR všetkých cestujúcich na medzinárodných letoch a opatrenie, ktoré sa plánuje prijať, považuje v dôsledku toho za neprimerané, keď sa navyše v zdôvodnení a v texte návrhu uznáva, že „... na úrovni EÚ, nie sú k dispozícii ani podrobné štatistiky o tom, v akom rozsahu môžu takéto údaje pomôcť pri prevencii, odhaľovaní, vyšetrovaní a stíhaní závažnej trestnej činnosti a terorizmu“⁽⁶⁾. Podporuje preto obzvlášť pripomienku európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov, podľa ktorej údaje PNR nemožno využívať systematicky a nediferencovane, ale na individuálnom základe.

3.6 V súlade s predchádzajúcimi argumentmi a v snahe zachovať konzistentnosť s predchádzajúcimi stanoviskami EHSV treba pripomenúť a začleniť do tohto dokumentu

nasledovné odporúčanie schválené v stanovisku na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti pre občanov“⁽⁷⁾: „Politika v oblasti bezpečnosti nesmie ohrozovať základné hodnoty (ľudské práva a občianske slobody) a demokratické zásady (právny štát), s ktorými sa stotožňuje celá Únia. Sloboda jedinca nesmie byť obmedzovaná kvôli kolektívnej a štátnej bezpečnosti. Niektoré politické návrhy opakujú chybu minulosti: navrhujú obetovať slobodu v záujme zvýšenia bezpečnosti.“

3.7 Text, ktorý bude napokon schválený v legislatívnom procese, musí v každom prípade zaručiť maximálny dôverný charakter a ochranu osobných údajov zahrnutých do PNR rešpektujúc pritom zásady uvedené v rámcovom rozhodnutí Rady 2008/977/SVV o ochrane osobných údajov spracúvaných v rámci policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach⁽⁸⁾ a v smernici Európskeho parlamentu a Rady 95/46/EHS o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov⁽⁹⁾. Výnimočný charakter pravidiel nemôže byť v žiadnom prípade v rozpore so všeobecnými zásadami, ktoré vyplývajú zo základných ľudských práv.

3.8 Vychádzajúc z toho, že návrh smernice s určitou istotou predpokladá výnimočné využívanie osobných údajov, sa však EHSV domnieva, že pravidlá pre najzásadnejšie výnimky, ktoré sú uvedené v článkoch 6 a 7, by mali byť v čo najväčšej miere zredukované, aby sa tak zabránilo ich zneužívaniu. Žiadosť o poskytnutie údajov nad rámec všeobecných pravidiel obsiahnutých v článkoch 4 a 5 návrhu musí byť vždy odôvodnená.

3.9 S cieľom zaistiť, že údaje sa používajú výlučne na účely uvedené v návrhu smernice, a aby bolo možné v každom momente zistiť, kto má prístup k databázam údajov PNR alebo už spracovaným údajom, by návrh smernice mal obsahovať povinnosť zriadiť systém výsledovateľnosti, ktorý by umožnil identifikovať subjekt alebo orgán, ktorý mal prístup k údajom, a spôsob spracovania alebo použitia týchto údajov.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 K článku 3

V globalizovanom svete je obsah bodu 18 návrhu pochopiteľný len v kontexte zdôvodnenia možnosti zvolenej v článku 3 – prijatia decentralizovaného modelu. Podľa EHSV môže tento model viesť k zvýšeniu nákladov leteckých dopravcov, keďže budú musieť zabezpečiť prenos údajov útvarom všetkých štátov, v ktorých sa počas medzinárodného letu uskutoční medzipristátie. Rovnako tento model umožní spracovanie a prenos osobných údajov viacerými útvarmi. Zdá sa, že tento systém nie je veľmi v súlade s kritériami účinnosti a efektívnosti, o ktoré by sme sa mali všetci usilovať.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 110, 1.5.2008.

⁽⁴⁾ Stanovisko č.145 z 5.12.2007 a stanovisko č. 10 z 5.4.2011.

⁽⁵⁾ P6_TA (2008) 0561.

⁽⁶⁾ KOM(2011) 32 v konečnom znení, s. 6.

⁽⁷⁾ Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti pre občanov“, Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 80.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ L 350, 30.12.2008, s. 60.

⁽⁹⁾ Ú. v. ES L 281, 23.11.1995, s. 31.

4.2 K článku 4 ods. 1

EHSV navrhuje doplniť na konci prvého odseku článku vetu: „... a informuje o tom leteckých dopravcov, aby ich už viac neodovzdávali“. Domnievame sa, že v prípade zistenia nezrovnalosti sa musia okamžite vydať pokyny na nápravu.

4.3 K článku 4 ods. 4 a článku 5 ods. 4

EHSV sa nazdáva, že medzi znením obidvoch článkov existuje nesúlad. V článku 4 ods. 4 sa uvádza, že útvary informácií o cestujúcich v členskom štáte zabezpečí prenos údajov zodpovedným orgánom na individuálnom základe. V článku 5 ods. 4 sa však uvádza, že údaje PNR a výsledky spracovania údajov PNR, ktoré dostal útvary informácií o cestujúcich, môžu príslušné orgány členského štátu ďalej spracúvať. Nazdávame sa, že tento zjavný nesúlad treba napraviť alebo vhodne objasniť, aby sa predišlo odlišným interpretáciám.

4.4 K článku 6 ods. 1

V súlade s poznámkou k článku 4 ods. 1 zastáva EHSV názor, že tento systém prenosu údajov rozličným útvarami informácií o cestujúcich zvyšuje administratívnu záťaž pre leteckých dopravcov, pričom cieľom je práve jej zníženie, a zvyšujú sa tiež prevádzkové náklady, čo by mohlo mať dôsledky pre spotrebiteľov v podobe zvýšenej ceny letenky.

4.5 K článku 6 ods. 2

Z hľadiska bezpečnosti a ochrany osobných údajov občanov sa EHSV domnieva, že prenos „... akýmkoľvek inými vhodnými prostriedkami“ v prípade, že dôjde k poruche pri zasielaní elektronickými prostriedkami, nie je najvhodnejším spôsobom. Trváme na tom, aby sa viac konkretizovali prostriedky použiteľné na prenos.

4.6 K článku 6 ods. 3

Nazdávame sa, že úvodná časť odseku by bola účinnejšia, ak by sa vypustilo slovo „môžu“, aby uplatňovanie článku nezáviselo od rozhodnutia členského štátu. Text by sa mal začínať takto: „Členské štáty povolia leteckým dopravcom ...“.

4.7 K článku 6 ods.4 a článku 7

Podľa EHSV predstavuje odsek 4 článku 6 a celý článok 7 sériu na seba nadväzujúcich výnimiek čoraz väčšieho rozsahu, čím sa upúšťa od prenosu údajov „na individuálnom základe“, o ktorom sa hovorí v článku 4 ods. 4, a prechádza sa k takmer všeobecnému prenosu, v rámci ktorého majú všetci právo poskytovať a získavať informácie z údajov PNR. Článok 7 je súhrnom výnimiek z predpisov.

4.8 K článku 8

V snahe vyhnúť sa maximálne výnimočnej situácii, keď sa údaje poskytnú tretím krajinám, ktoré ich zároveň môžu dať k dispozícii ďalším tretím krajinám, by malo byť v tomto článku ustanovené, že tento prenos sa uskutoční až potom, ako údaje spracuje útvary informácií o cestujúcich alebo príslušný orgán členského štátu, ktorý ich poskytne tretej krajine a vždy na individuálnom základe.

4.9 K článku 11 ods.3

Z rovnakého dôvodu, aký bol uvedený v súvislosti s článkom 4 ods. 1 EHSV navrhuje doplniť na konci odseku vetu: „... a informuje o tom leteckých dopravcov, aby ich už viac neodovzdávali“.

4.10 K článku 11 ods. 4

Systém vysledovateľnosti, ktorý EHSV navrhuje v bode 3.9 tohto stanoviska, možno logicky začleniť do tohto článku, aby tak bolo zaznamenávané, kto má v danom momente prístup k informáciám.

V Bruseli 5. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1234/2007, pokiaľ ide o zmluvné vzťahy v sektore mlieka a mliečnych výrobkov“

[KOM(2010) 728 v konečnom znení – 2010/0362 (COD)]

(2011/C 218/21)

Spravodajkyňa: **Dilyana SLAVOVA**

Rada sa 22. decembra 2010 rozhodla podľa článku 42 a článku 43 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1234/2007, pokiaľ ide o zmluvné vzťahy v sektore mlieka a mliečnych výrobkov“

KOM(2010) 728 v konečnom znení – 2010/0362 (COD).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 6. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza zo 4. mája 2011) prijal 150 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 13 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV konštatuje, že kríza v rokoch 2007 až 2009 veľmi zaťažila mliekarenský sektor, predovšetkým výrobcov.

1.2 EHSV poukazuje na nerovnováhu v rámci dodávateľského reťazca, najmä medzi maloobchodníkmi na jednej strane a poľnohospodármi a spracovateľmi na druhej strane, čo bráni spravodlivejšiemu prerozdeleniu pridanej hodnoty výrobkov v prospech výrobcov mlieka. EHSV odporúča Komisii prijať opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa transparentnosť uplatňovala rovnako v celom mliekarenskom reťazci (výrobcovia – spracovatelia – distribútori – maloobchodníci).

1.3 EHSV víta skutočnosť, že Komisia dbá na odporúčania skupiny odborníkov na vysokej úrovni pre mlieko (HLG) a včas reaguje na problémy, ktorým mliekarenské odvetvie čelí.

1.4 EHSV je presvedčený, že je v záujme všetkých zúčastnených strán, aby mliekarenský dodávateľský reťazec fungoval čo najefektívnejšie, a zdôrazňuje, že spravodlivé rozdelenie pridanej hodnoty v rámci reťazca – a predovšetkým zvýšenie vyjednávacej sily výrobcov – prispieje k jeho celkovej efektívnosti, konkurencieschopnosti a udržateľnosti.

1.5 EHSV sa domnieva, že všetky štyri prvky (zmluvné vzťahy, vyjednávacia sila výrobcov, medziodborové/medziodvetvové organizácie a transparentnosť) sú úzko prepojené a sú od seba navzájom závislé. Preto je potrebné ich riešiť spoločne.

1.6 EHSV uznáva, že štruktúra mliekarenskej výroby sa môže v jednotlivých členských štátoch výrazne líšiť a preto súhlasí s tým, aby bolo používanie zmlúv naďalej dobrovoľné. Členské štáty by však v zásade mali mať možnosť na svojom území

používanie zmlúv vyžadovať s prihliadnutím na to, že je potrebné zabezpečiť hladké fungovanie vnútorného trhu. Je veľmi dôležité zdôrazniť, že návrh sa nevzťahuje na družstvá, a upozorniť na osvedčené postupy zavedené v niektorých členských štátoch.

1.7 EHSV súhlasí s tým, že takéto zmluvy by mali obsahovať aspoň tieto štyri hlavné aspekty, o ktorých by mali partneri slobodne rokovať: 1) cena splatná pri dodávke/ cenový vzorec, 2) objem dodávok, 3) časový rozvrh dodávok počas sezóny a 4) trvanie platnosti zmluvy.

1.8 EHSV nabáda na vytváranie organizácií výrobcov a medziodvetvových organizácií, najmä v niektorých nových členských štátoch, v ktorých má roztrieštené mliekarenské odvetvie veľmi obmedzenú vyjednávaciu silu. EHSV uznáva prínos, aký majú pre odvetvie ovocia a zeleniny organizácie, ktoré posilňujú vzťahy medzi rôznymi zainteresovanými stranami v rámci jednotlivých odvetví, pretože môžu zlepšovať znalosti o výrobe a trhoch, ako aj ich transparentnosť. Domnieva sa, že podobný vývoj by mohol zlepšiť celkové fungovanie mliekarenskeho dodávateľského reťazca.

1.9 EHSV sa domnieva, že je potrebné bližšie objasniť a rozvinúť uplatňovanie pravidiel hospodárskej súťaže EÚ na mliekarenský sektor, aby mohli organizácie primárnych výrobcov profitovať z lepšej vyjednávacej pozície.

1.10 EHSV zdôrazňuje, že zvýšená transparentnosť môže napomôcť hladšiemu fungovaniu mliekarenskeho reťazca v prospech všetkých aktérov, a v tejto súvislosti víta odporúčania skupiny HLG Komisii, ktorými sa zabezpečí, že transparentnosť nenaruší hospodársku súťaž na vnútornom trhu.

1.11 EHSV víta prácu, ktorú vykonala Komisia, takisto však zdôrazňuje skutočnosť, že tento návrh nevyrieši všetky problémy v mliekarenskom sektore.

2. Úvod

2.1 Výroba mlieka je v EÚ veľmi dôležitá nielen z hospodárskeho hľadiska vzhľadom na jej obrat a počet pracovných miest v tomto sektore, ale aj z hľadiska úlohy, ktorú má vo využívaní pôdy a ochrane životného prostredia. V mnohých regiónoch, najmä horských a znevýhodnených, je tiež jedným z mála druhov výroby, ktorý má reálnu šancu na rozvoj a udržanie sa.

2.2 Mliekarenské odvetvie hrá významnú úlohu, pokiaľ ide o kvalitu života v Európe, pretože prispieva k zdravej, zodpovednej a bezpečnej výžive spotrebiteľov a má hospodársky význam pre rozvoj vidieka a environmentálnu udržateľnosť.

2.3 Odvetvia výroby a spracovania mlieka sa medzi členskými štátmi podstatne líšia. Výrobné a spracovateľské štruktúry sú v jednotlivých členských štátoch veľmi rozdielne. Na jednej strane prevláda družstevná organizácia, kde družstvo mlieko zároveň aj spracováva, a na opačnej strane je veľké množstvo individuálnych výrobcov a súkromných spracovateľov. Do roku 2015 budú musieť byť výrobcovia aj v tom najorganizovanejšom prostredí schopní primerane sa pripraviť na novú situáciu na trhu, ktorej budú čeliť po zrušení kvót. Je potrebné poznamenať, že zainteresované subjekty pôsobiace v tomto sektore budú postavené pred úplne nové okolnosti a budú čeliť novým povinnostiam, keď sa verejné orgány (na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni) stiahnu z riadenia výroby. Za týchto okolností musia mať výrobcovia istotu, že môžu na trhu dosiahnuť spravodlivú cenu.

3. Kontext

3.1 Vzhľadom na vážnu situáciu v sektore mlieka na trhu sa v októbri 2009 zriadila skupina odborníkov na vysokej úrovni pre mlieko s cieľom rokovať o strednodobých a dlhodobých opatreniach v sektore mlieka a mliečnych výrobkov, pracovať na regulačnom rámci a prispieť k stabilizácii trhu a príjmov výrobcov.

3.2 Skupina odborníkov na vysokej úrovni získala ústne aj písomné príspevky od najvýznamnejších európskych skupín zainteresovaných strán v rámci mliekarenského dodávateľského reťazca, ktoré zahŕňajú poľnohospodárov, spracovateľov mlieka, výkupcov mlieka, maloobchodníkov a spotrebiteľov. Skupina navyše získala príspevky od pozvaných odborníkov z akademickej obce, predstaviteľov tretích krajín, vnútroštátnych orgánov pre hospodársku súťaž a Komisie.

3.3 Okrem toho sa 26. marca 2010 uskutočnila konferencia so zainteresovanými stranami, ktorá ponúkla priestor na to, aby ďalší aktéri v dodávateľskom reťazci vyjadrili svoje názory. Skupina odborníkov na vysokej úrovni predložila 15. júna 2010 správu, v ktorej bola zahrnutá analýza súčasnej situácie v mliekarenskom sektore a niekoľko odporúčaní.

3.4 Skupina HLG zistila veľkú nevyváženosť v dodávateľskom reťazci (výrobcovia – spracovatelia – distribútori – maloobchodní predajcovia) a nerovnomerné rozdelenie

pridanej hodnoty. Túto situáciu spôsobuje nedostatok transparentnosti, nepružnosť a problémy pri prenose cien v rámci dodávateľského reťazca.

3.5 Správu a odporúčania, ktoré HLG predložila, preskúmala Rada a na zasadnutí 27. septembra 2010 sa prijali závery predsedníctva. V týchto záveroch sa od Komisie požaduje, aby do konca roka predložila svoju odpoveď na prvé štyri odporúčania HLG (zmluvné vzťahy, vyjednávací sila výrobcov, medziodvetvové organizácie a transparentnosť).

3.6 Súčasný návrh Komisie sa zaoberá všetkými štyrmi prvkami (zmluvné vzťahy, vyjednávací sila výrobcov, medziodvetvové organizácie a transparentnosť) s tým výsledkom, že súčasné ustanovenia je potrebné zmeniť a doplniť.

3.7 Pokiaľ ide o vzťahy medzi výrobcami mlieka a mliekarenskými podnikmi, koncentrácia ponuky je často oveľa nižšia než na spracovateľskej úrovni. Táto situácia vedie k nerovnováhe vo vyjednávací sile medzi týmito úrovňami. V návrhu sa stanovujú dobrovoľné písomné zmluvy, ktoré by mal vypracovať poľnohospodár pred dodávkou surového mlieka mliekarenskému podniku a ktoré by zahŕňali kľúčové aspekty týkajúce sa ceny, časového rozvrhu a objemu dodávok, ako aj trvania zmluvy. Členské štáty majú možnosť na svojom území vyžadovať, že používanie týchto zmlúv bude povinné. Vzhľadom na osobitnú povahu družstiev sa od nich nebude požadovať, aby uzatvárali zmluvy, ak ich stanovy obsahujú podobné ustanovenia.

3.8 S cieľom obnoviť rovnováhu vyjednávacích síl v dodávateľskom reťazci sa v návrhu plánuje umožniť poľnohospodárom kolektívne vyjednávanie zmlúv cez organizácie výrobcov. Návrh stanovuje primerané kvantitatívne limity objemu z týchto rokovaní, ktoré by mali priniesť poľnohospodárom rovnaké podmienky, ako majú veľké mliekarene, a zároveň sa zachová účinná hospodárska súťaž v oblasti dodávok surového mlieka. Limity sú stanovené na úrovni 3,5 % celkovej produkcie EÚ a 33 % vnútroštátnej produkcie, pričom sa zároveň stanovujú špecifické záruky s cieľom predísť vážnemu poškodeniu najmä vo vzťahu k MSP. Tieto organizácie výrobcov by preto mali byť oprávnené na uznanie podľa článku 122 nariadenia (ES) č. 1234/2007. Komisia by mala byť splnomocnená prijať delegované akty v súlade s článkom 290 ZFEÚ, pokiaľ ide o podmienky schválenia asociácií organizácií výrobcov.

3.9 V návrhu sa takisto stanovujú špecifické pravidlá EÚ pre medziodvetvové organizácie pokrývajúce všetky časti reťazca. Tieto organizácie môžu potenciálne zastávať užitočné úlohy pri výskume, zlepšovaní kvality, podpore a rozširovaní najlepších postupov v rámci výrobných a spracovateľských metód.

3.10 Navrhuje sa, aby sa pravidlá týkajúce sa medziodvetvových organizácií, ktoré existujú v odvetví ovocia a zeleniny, uplatňovali s príslušnými úpravami na mliekarenský sektor.

3.11 Medziodvetvové organizácie by prispeli k zlepšovaniu vedomostí a transparentnosti výroby a trhu, vrátane uverejňovania štatistických údajov o cenách, objeme a trvaní zmlúv týkajúcich sa dodávok surového mlieka, ktoré boli uzatvorené, a poskytovaním analýzy možných budúcich trhových trendov na regionálnej alebo vnútroštátnej úrovni.

3.12 V návrhu sa udeľuje Komisii právomoc prijímať v súlade s článkom 290 ZFEÚ delegované akty, aby mohla doplniť alebo zmeniť a doplniť určité menej zásadné prvky opatrení stanovených v tomto nariadení. Mali by sa vymedziť prvky, v prípade ktorých možno uplatniť uvedenú právomoc, ako aj podmienky, za akých ju možno preniesť.

3.13 S cieľom zaručiť jednotné uplatňovanie opatrení stanovených v tomto nariadení vo všetkých členských štátoch by Komisia mala byť splnomocnená prijímať vykonávacie akty v súlade s článkom 291 ZFEÚ.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Návrh má posilniť pozíciu výrobcov mlieka v mliekarenskom dodávateľskom reťazci a pripraviť tento sektor na viac trhovo orientovanú a udržateľnú budúcnosť.

4.2 Ustanovujú sa ním písomné zmluvy medzi výrobcami a spracovateľmi mlieka, možnosť kolektívne vyjednávať o podmienkach zmluvy cez organizácie výrobcov tak, aby sa dosiahla rovnováha medzi vyjednávacou silou výrobcov mlieka a veľkých spracovateľov, ďalej špecifické pravidlá EÚ pre medziodvetvové organizácie a opatrenia na zvýšenie transparentnosti trhu. Opatrenia majú byť podľa návrhu platné do roku 2020 s dvomi priebežnými preskúmaniami. Primerané kvantitatívne limity pre kolektívne vyjednávanie a ďalšie konkrétne ochranné opatrenia by mali zabezpečiť dosiahnutie cieľov týkajúcich sa zvýšenia vyjednávacjej sily výrobcov mlieka, pričom by sa súčasne chránila hospodárska súťaž a záujmy MSP.

4.3 Každý členský štát sa môže rozhodnúť, ako bude pristupovať k zmluvným vzťahom. Každý členský štát sa môže v rámci svojho systému zmluvného práva slobodne rozhodnúť, či budú zmluvy medzi poľnohospodármi a spracovateľmi povinné. Keďže v tejto súvislosti existujú v rámci EÚ rôzne pomery, toto rozhodnutie by v záujme zásady subsidiarity malo zostať právomocou členských štátov.

4.4 EHSV súhlasí s tým, že je potrebné posilniť vyjednávaciu silu výrobcov, no museli by sa vziať do úvahy rôzne pomery a charakteristiky v jednotlivých štátoch.

4.5 Pokiaľ ide o trvanie delegovania právomoci prijímať delegované akty, EHSV sa domnieva, že delegovať sa musí vždy na určitý čas (mandát). Okrem toho by mali byť delegované akty vyhradené pre oblasti, v ktorých je potrebné prijímať rozhodnutia rýchlo.

4.6 V prípadoch, keď by bolo pre členské štáty lepšie, aby zosúládili implementáciu, by sa mali používať vykonávacie akty.

4.7 EHSV je presvedčeným zástancom konzultácií so zainteresovanými stranami v priebehu vypracúvania právnych predpisov EÚ. Je preto dôležité, aby sa v záujme lepšej regulácie nestáleho trhu s mliekom konzultovalo s odborníkmi z členských štátov. V tejto súvislosti má veľký význam zabezpečenie toho, že táto nestálosť nebude mať trvalý negatívny vplyv na výrobcov v mliekarenskom sektore EÚ. V tomto kontexte je jasné, že sa bude musieť zväziť transparentnejšie a spravodlivejšie rozdelenie pridanej hodnoty medzi aktérov trhu a predovšetkým potreba väčšej vyjednávacjej sily výrobcov.

4.8 Medziodvetvové organizácie v súčasnosti existujú v niekoľkých členských štátoch a plnia tieto úlohy v súlade s právnymi predpismi EÚ. Ich účinnosť obmedzuje nerovnováha mliekarenského reťazca.

4.9 Pre EHSV je však zjavné, že návrhy Komisie by nevyriešili všetky problémy trhu s mliekom a že sa nevzťahujú na mliekarenské družstvá, ktoré majú 58 % podiel na výrobe mlieka. EHSV ľutuje, že predložené návrhy nezahŕňajú ani mliekarenský sektor, ani veľkoobchod, ktoré zohrávajú rozhodujúcu úlohu z hľadiska rovnováhy na trhu s mliečnymi výrobkami a stanovovania cien.

4.10 EHSV sa domnieva, že navrhnuté obmedzenia sa vzhľadom na štruktúru mliekarenského sektora v jednotlivých členských štátoch, a najmä v tých najmenších, môžu ukázať ako príliš obmedzujúce. EHSV vyzýva Komisiu, aby v určitých mimoriadnych prípadoch umožnila vytvoriť zoskupenie všetkých výrobcov, ktorí sú dodávateľmi tej istej mliekarne, takže by bolo možné vytvoriť zoskupenia výrobcov v závislosti od veľkosti nákupu.

4.11 Vzhľadom na to, že Komisia má v pláne stiahnuť sa z riadenia výroby mlieka a preniesť právomoc na subjekty v praxi, je nanajvýš dôležité, aby tieto subjekty mali čo najúplnejšie a najaktuálnejšie informácie o vývoji na trhu, ktoré musia byť transparentné. EHSV preto považuje za kľúčové vytvoriť na európskej úrovni účinný nástroj na monitorovanie, aby bol možný aspoň určitý stupeň riadenia výroby.

4.12 A napokon, nové okolnosti si vyžadujú zachovanie nástrojov riadenia trhu (ako sú intervencie, súkromné skladovanie, vývozné náhrady), ktoré musia byť na jednej strane účinné a na druhej strane sa musia dať rýchlo a ľahko implementovať.

5. Konkrétne pripomienky

5.1 EHSV si cení osobitné úsilie Komisie smerujúce k predloženiu návrhu nariadenia Európskemu parlamentu a Rade, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1234/2007 o zmluvných vzťahoch v sektore mlieka a mliečnych výrobkov. EHSV vníma tento akt pozitívne a považuje ho za správne načasovaný, pokiaľ ide o reagovanie na hlavné výzvy, ktorým tento špecifický sektor poľnohospodárstva čelí.

5.2 Napriek tomu však EHSV poukazuje na to, že tento návrh nebude schopný vyriešiť všetky problémy, s ktorými mliekarenský sektor zápasí. V záujme ďalšieho zlepšenia hladkého fungovania mliekarenského reťazca by malo monitorovanie zabezpečiť transparentnosť v celom tomto reťazci (výrobcovia – spracovatelia – distribútori – maloobchodní predajcovia).

5.3 Úspešný mliekarenský sektor EÚ po roku 2015 si bude vyžadovať veľmi efektívnu výrobu mlieka produkčnými jednotkami primeranej hospodárskej veľkosti a s vysokou úrovňou ľudského kapitálu. Malo by sa preto pokračovať v úsilí o reštrukturalizáciu, a to v poľnohospodárskych i mliekarenských podnikoch – z hľadiska poľnohospodárskych výrobcov má rozhodujúci význam prístup k efektívnym, konkurencieschopným a inovatívnym mliekarenským podnikom, ktoré vedia z príležitostí na trhu vyťažiť maximum. Osobitná pozornosť by sa tu mala venovať znevýhodneným oblastiam, kde musia mliekarenské podniky tiež často bojovať s menej priaznivými geografickými okolnosťami, a preto majú komparatívnu nevýhodu. V tejto súvislosti sa musí zvláštna pozornosť zamerať na transparentnú a efektívnu regionálnu výrobu, ktorá znížením počtu prostredníkov zabezpečí len malý dosah na životné prostredie, informácie pre spotrebiteľov a kvalitu. Mliekarenský priemysel ako celok by sa mal zamerať na

produkovanie výrobkov vysokej kvality a pridanej hodnoty, v súvislosti s ktorými rastie domáci trh a existujú dobré vývozné možnosti.

5.4 EHSV sa domnieva, že príslušné členské štáty môžu stanoviť nariadenia s cieľom zlepšiť a stabilizovať fungovanie trhu s mliekarenskými výrobkami, na ktoré sa vzťahuje označenie pôvodu alebo chránené zemepisné označenie podľa nariadenia (ES) č. 510/2006.

5.5 Medzi mliekarenskými sektormi členských štátov vládnu väčšie rozdiely, ako je to v iných poľnohospodárskych sektoroch EÚ, čo si vyžaduje väčšiu flexibilitu pri implementácii politiky EÚ. EHSV predpokladá, že bude potrebné implementovať špecifické opatrenia vo vzťahu k výrobcom mlieka a jeho spracovateľom v záujme reštrukturalizácie a modernizácie mliekarenského sektora v členských štátoch.

5.6 EHSV vyzýva Komisiu, aby rýchlejšie a flexibilnejšie reagovala na krízy. V roku 2011 je trh s mliekom mimoriadne nestály, čo je odrazom klimatických zmien, a je možné, že sa zopakuje cyklus krízy z obdobia rokov 2007 až 2009. EHSV preto navrhuje, aby Komisia pokračovala v monitorovaní dynamiky mliekarenského sektora, aby sa tak urobilo všetko, čo je možné, na zabránenie budúcej zničujúcej krízy v mliekarenstve.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o systémoch kvality poľnohospodárskych výrobkov“

[KOM(2010) 733 v konečnom znení – 2010/0353 (COD)]

(2011/C 218/22)

Spravodajca: **José María ESPUNY MOYANO**

Európsky parlament (18. januára 2011) a Rada (27. januára 2011) sa rozhodli podľa článku 43 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o systémoch kvality poľnohospodárskych výrobkov“

KOM(2010) 733 v konečnom znení – 2010/0353 (COD).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 6. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza z 5. mája 2011) prijal 82 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV podporuje iniciatívu Európskej komisie začleniť do balíka kvality všetky európske právne predpisy týkajúce sa kvality poľnohospodárskych výrobkov. Vytvorí tým všeobecnú a súdržnejšiu politiku v tejto oblasti, pričom v prvom rade prispeje k budovaniu silnejšieho a dynamickejšieho európskeho poľnohospodársko-potravinárskeho sektora. Výbor považuje za dôležité zlepšovanie kvality európskych výrobkov a ich pridanej hodnoty, ako aj skvalitnenie informácií pre spotrebiteľov, a to prostredníctvom zlepšenia nástrojov a ustanovení EÚ v tejto oblasti.

1.2 Výbor pozitívne hodnotí súčasné systémy kvality na úrovni Spoločenstva (chránené označenie pôvodu, chránené zemepisné označenie a zaručená tradičná špecialita) a uznáva, že ide o vynikajúce iniciatívy na podporu európskych výrobkov. EHSV si myslí, že označenie určitých výrobkov takýmto certifikátom dodáva územiu, poľnohospodárom a výrobcom skutočnú pridanú hodnotu, čo je prínosom aj pre konečného spotrebiteľa. Súhlasí tiež s Komisiou v tom, že tieto systémy prispievajú k politike rozvoja vidieka. Výbor však chce pripomenúť, že je dôležité, aby sa kvalita európskych výrobkov a spôsobu ich výroby uznávala nielen na vnútornom trhu, ale aj (a najmä) na medzinárodnom trhu, a tiež aby sa kvalita výrobkov podporovala, a žiada o dôkladné uznávanie a kontrolu uvádzania na trh poľnohospodársko-potravinárskych výrobkov na všetkých úrovniach⁽¹⁾.

1.3 EHSV víta zachovanie odlišností medzi systémami kvality chránené označenie pôvodu a chránené zemepisné označenie,

hoci sa nazdáva, že navrhnuté vymedzenia pojmov sú menej jasné ako vymedzenia v nariadení č. 510/2006. Zároveň však ľutuje, že nový text nerozlišuje tri etapy výroby (rastlinná alebo živočíšna výroba – spracovanie – balenie) a zmieňuje sa len o etape výroby.

1.4 EHSV sa nazdáva, že pokiaľ ide o požiadavky na certifikáciu výrobkov označením zaručená tradičná špecialita, súvisí tradícia určitého výrobku okrem časového vývoja, ako sa uvádza v návrhu, aj s inými parametrami, medzi ktoré patria samotné charakteristiky surovín, spôsob výroby alebo spracovania, kultúra danej oblasti, ako aj iné vlastnosti a podmienky. Zaručené tradičné špeciality sa okrem toho neustále vyvíjajú, a preto EHSV nesúhlasí s názorom, že počet rokov by mal byť základným parametrom pre začlenenie výrobku do tejto kategórie.

1.5 EHSV zastáva názor, že obmedzenie systému zaručených tradičných špecialít iba na registráciu s vyhradením názvu, by mohlo nielen podstatne znížiť počet registrácií, ale aj odstrániť nástroj, ktorý odmeňuje rozmanitosť a výrobcu, ktorý sa rozhodne vyrábať určitú potravinu v súlade s tradíciou. Vzhľadom na to EHSV navrhuje, aby po uplynutí prechodného obdobia Komisia navrhla taký systém, ktorý umožní zachovať zaručené tradičné špeciality, ktoré budú zaregistrované bez vyhradenia názvu pred nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia.

1.6 Pokiaľ ide o nepovinné výrazy kvality, EHSV žiada, aby sa mohla prehodnotiť možnosť začleniť a uznať horské výrobky⁽²⁾.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 1 – 4 „Posilnenie európskeho poľnohospodársko-potravinárskeho modelu“ a Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 5 – 10 „Informovanie o kvalite poľnohospodárskych produktov“.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 120, 16.5.2008, s. 47 – 48 „Poľnohospodárstvo v osobitne znevýhodnených prírodných oblastiach“.

1.7 Pojem kvality by sa mal v budúcnosti rozšíriť, aby mohol spotrebiteľ lepšie rozlišovať jednotlivé formy chovu zvierat, ako je tomu pri vajciach už dnes. Zároveň by mali sugestívne reklamy na obaloch (napríklad obrázky pasúcich sa kráv alebo názvy ako „alpské mlieko“) zodpovedať samotnému výrobku. EHSV očakáva od Komisie príslušné konkrétne návrhy.

1.8 EHSV vyzýva Komisiu, aby navrhla vhodné následné opatrenia s cieľom umožniť splnenie technických požiadaviek vyplývajúcich zo zapojenia do systémov kvality EÚ.

1.9 EHSV súhlasí s tým, že ďalšie pravidlá, ktoré Komisia navrhuje ako doplnenie špecifikácie výrobku pre udelenie chráneného označenia pôvodu alebo chráneného zemepisného označenia, ako aj pre nepovinné výrazy kvality, by mali byť prijaté prostredníctvom delegovaných aktov.

1.10 Pokiaľ ide o uvádzanie miesta pestovania a/alebo pôvodu týkajúce sa produktov rastlinnej a živočíšnej výroby stanovené v obchodných normách, EHSV žiada, aby sa pri posúdení vplyvu každého jednotlivého prípadu konkrétne uviedla analýza nákladov a prínosu. Povinnosť označenia pôvodu pri určitých poľnohospodársko-potravinárskych výrobkoch sa okrem toho zavádza aj v návrhu nariadenia o informáciách pre spotrebiteľa, pričom posledné dokumenty na túto tému uznávajú potrebu posúdenia vplyvu každého jednotlivého prípadu. EHSV žiada, aby sa aj naďalej vyvíjalo úsilie o definovanie a zaručenie súladu medzi jednotlivými balíkmi právnych predpisov, pričom sa zabráni ich vzájomnému prekrývaniu.

1.11 V súlade so smernicami o označovaní výrobkov, ktoré používajú výrobky s chráneným označením pôvodu a chráneným zemepisným označením ako zložky, ako aj s osvedčenými postupmi, ktoré možno uplatniť v dobrovoľných systémoch certifikácie, EHSV poukazuje na význam týchto iniciatív a vyzýva k podpore ich plnenia.

2. Zhrnutie oznámenia

2.1 Cieľom balíka kvality je zlepšiť ustanovenia Únie v oblasti kvality poľnohospodárskych výrobkov a rovnako aj v oblasti prevádzky vnútroštátnych a súkromných systémov certifikácie s cieľom zabezpečiť, aby boli jednoduchšie, transparentnejšie, zrozumiteľnejšie, lepšie prispôsobiteľné inováciám a aby menej zťažovali výrobcov a správcov.

2.2 V roku 2009 uverejnila Komisia oznámenie KOM(2009) 234 o politike kvality poľnohospodárskych výrobkov, v ktorom stanovila tieto strategické usmernenia:

- zlepšiť komunikáciu medzi poľnohospodármi, kupujúcimi a spotrebiteľmi týkajúcu sa vlastností poľnohospodárskych výrobkov,
- zvýšiť súdržnosť nástrojov politiky EÚ v oblasti kvality poľnohospodárskych výrobkov,

— znížiť zložitosť s cieľom uľahčiť poľnohospodárom, výrobcom a spotrebiteľom využívanie a chápanie rozličných systémov a pojmov v oblasti označovania.

2.3 Balík kvality obsahuje:

2.3.1 návrh nariadenia, ktorým sa zjednodušuje správa systémov kvality tým, že sa spájajú do jedného legislatívneho nástroja. Toto nariadenie zabezpečuje súdržnosť medzi jednotlivými nástrojmi a zlepšuje zrozumiteľnosť systémov pre zainteresované strany;

2.3.2 návrh nariadenia o obchodných normách, ktorým sa zvýši transparentnosť a zjednodušia sa príslušné postupy;

2.3.3 usmernenia, ktoré stanovujú osvedčené postupy pre dobrovoľné systémy certifikácie poľnohospodárskych výrobkov a potravín;

2.3.4 usmernenia pre označovanie potravín, ktoré používajú výrobky s chráneným označením pôvodu (CHOP) a chráneným zemepisným označením (CHZO) ako zložky.

2.4 Označenia pôvodu a zemepisné označenia

Návrh zachováva a posilňuje systém kvality pre poľnohospodárske výrobky a potraviny bez toho, aby sa dotkol systémov, ktoré regulujú zemepisné označenia vín, aromatizovaných vín a liehovín. Okrem toho, súčasný proces registrácie skracuje lehoty, stanovuje sa súbor minimálnych spoločných pravidiel pre úradné kontroly a zachováva sa rozsah nariadenia (poľnohospodárske výrobky na ľudskú spotrebu a ďalšie výrobky).

2.5 Zaručené tradičné špeciality

Zachováva sa systém vyhradenia názvov, ale ruší sa možnosť registrácie názvov bez vyhradenia. Zjednodušuje sa systém registrácie, kritérium tradície sa predlžuje na 50 rokov a systém je obmedzený na hotové jedlá a spracované výrobky.

2.6 Nepovinné výrazy kvality

Navrhne sa zaradiť tieto výrazy do nariadenia s cieľom poukázať na pridanú hodnotu a podporiť niektoré špecifické obchodné normy (hydina chovaná vo voľnom výbehu, med kvetového pôvodu, olivový olej z prvého lisovania za studena), pričom sa prispôbia právnomu rámcu Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

2.7 Obchodné normy

Návrh stanovuje ako všeobecné pravidlo, že Komisia prijme obchodné normy prostredníctvom delegovaných aktov. Vo všetkých sektoroch sa zavedie právny základ pre povinné označovanie miesta poľnohospodárskej výroby v súlade so špecifickými podmienkami každého sektora. Každý prípad sa bude posudzovať samostatne, pričom sa začne mliekarenským sektorom.

2.8 Zásada subsidiarity

Táto zásada sa zavedie s cieľom zaručiť, aby boli názvy a výrazy, ktoré dodávajú systémom pridanú hodnotu, rovnako chránené vo všetkých členských štátoch EÚ, pričom sa zabráni zavádzaniu spotrebiteľov alebo prekážkam obchodu v rámci Únie. Efektívne a účinné určenie príslušných práv sa vykoná na úrovni EÚ. Naopak, spracovanie a analýza žiadostí sa uskutoční na vnútroštátnej úrovni, pretože práve na tejto úrovni je to efektívnejšie a účinnejšie.

2.9 Zásada proporcionality

S cieľom zaručiť dôveryhodnosť systémov kvality a efektívneho dodržania požiadaviek sa výrobcovia musia zaviazat', že prevezmú zodpovednosť a prijmú záväzok kvality týchto systémov a zároveň budú mať právo zaradiť sa do systému, ktorý si vyberú. Tieto podmienky účasti a kontroly budú primerané záruke, ktorou sa zabezpečuje príslušná kvalita.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Balík kvality po prvýkrát vytvára všeobecnú politiku systémov kvality Spoločenstva a výrazov kvality o pridanej hodnote poľnohospodárskych výrobkov, ako aj o obchodných normách. Obsahuje tiež dve usmernenia pre dobrovoľné systémy certifikácie a používanie výrobkov s CHOP a CHZO ako zložiek. EHSV víta úsilie Komisie, ktoré vyvinula v uplynulých troch rokoch s cieľom vytvoriť tento ambiciózný jednotný systém na základe mnohých existujúcich legislatívnych textov, ktoré boli vypracované osobitne pre každý sektor.

3.2 Komisia tvrdí, že sila európskej poľnohospodársko-potravinárskej výroby spočíva v jej rozmanitosti, v zručnosti výrobcov, v pôde a územiach, na ktorých výroba prebieha. EHSV s týmto názorom súhlasí. Zároveň tiež súhlasí s tým, že systémy kvality Spoločenstva podporujú diverzifikáciu výroby, chránia výrobky pred zneužitím alebo napodobňovaním a pomáhajú spotrebiteľom spoznať vlastnosti a charakteristické znaky výrobkov. EHSV podporuje názor, že jednotlivé systémy kvality sú vynikajúcimi iniciatívami na propagáciu európskych výrobkov. Výbor však pripomína, že je dôležité, aby sa kvalita týchto výrobkov uznávala na medzinárodnej úrovni. Aby sa mohlo európske poľnohospodárstvo a potravinársko-spracovateľský priemysel zachovať a ďalej rozvíjať, nestačí zvyšovať povedomie o európskej kvalite len na vnútornom trhu, treba ju propagovať aj na iných trhoch. V tejto súvislosti EHSV zdôrazňuje, že je dôležité chrániť európsky model výroby a poukazuje na potrebu vytvorenia rovnakých podmienok pri uvádzaní výrobkov z EÚ a z tretích krajín na trh, a to pokiaľ ide o kvalitu, zdravie, životné prostredie a dobré životné podmienky zvierat, ako to už uznalo predsedníctvo Rady vo svojich záveroch k oznámeniu Európskej komisie o SPP do roku 2020.

3.3 Systémy kvality poľnohospodárskych výrobkov dodávajú regiónom, v ktorých sa tieto výrobky produkujú, pridanú hodnotu, pričom prispievajú k cieľu zachovania rozmanitosti

a zvýšenia konkurencieschopnosti poľnohospodárskych a spracovateľských činností. Tým prispievajú k plneniu cieľov politiky rozvoja vidieka, ktoré sú začlenené do oznámenia Komisie o SPP do roku 2020 (KOM(2010) 672). EHSV víta takúto súdržnosť medzi oboma politikami a žiada, aby bolo toto nariadenie o systémoch kvality poľnohospodárskych výrobkov tiež v súlade s prioritami iných politík, ako je stratégia Európa 2020 (vytváranie hodnoty, podpora inovácií, zvyšovanie konkurencieschopnosti výroby, ochrana životného prostredia, účinné využívanie zdrojov atď.). Zároveň žiada, aby nariadenie zohľadnilo výzvy jednotného trhu (výrazný, udržateľný a spravodlivý rast podnikov a lepšie fungovanie vnútorného trhu) a aby bolo v súlade s cieľmi politík zameraných na ochranu a informovanosť spotrebiteľov, hospodársku súťaž a vonkajší trh.

3.4 Pokiaľ ide o smernice o označovaní výrobkov, ktoré používajú výrobky s chráneným označením pôvodu a chráneným zemepisným označením ako zložky (2010/C 341/03), EHSV poukazuje na význam tejto iniciatívy a vyzýva k podpore jej plnenia.

3.5 Výbor tiež pozitívne hodnotí návrh usmernení Komisie pre osvedčené postupy v dobrovoľných systémoch certifikácie (2010/C 341/04). V posledných rokoch došlo k zvýšeniu predaja poľnohospodárskych výrobkov, ktoré nie sú označené v súlade s predpismi, čo viedlo k zavedeniu etických, sociálnych a environmentálnych požiadaviek. Ďalej je tiež potrebné, rovnako ako uvádza Komisia, zabezpečiť väčšiu dôveryhodnosť, transparentnosť a jednoznačnosť dohôd v dodávateľskom reťazci. Výbor požiadal Komisiu, aby vypracovala tieto usmernenia⁽³⁾, a preto nalieha na všetky organizácie, ktoré v súčasnosti prevádzkujú systémy certifikácie pre všetky poľnohospodárske výrobky, aby prehodnotili svoje systémy s cieľom dosiahnuť čo najväčší súlad s usmerneniami pre osvedčené postupy.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Chránené označenie pôvodu (CHOP) a chránené zemepisné označenie (CHZO)

4.1.1 EHSV s uspokojením konštatuje, že sa zachovali oba systémy kvality, no ľutuje, že v novom návrhu vymedzenia pojmov sa neponechali tri etapy výroby (rastlinná alebo živočíšna výroba – spracovanie – balenie).

4.1.2 EHSV uznáva, že tieto poľnohospodárske výrobky prispievajú k zachovaniu tradičných foriem výroby a životného prostredia, a to nielen v prospech výrobcov a spracovateľov, ale aj v prospech spotrebiteľov. Uznanie týchto systémov kvality okrem toho prispieva k rozvoju vidieka v danej oblasti tým, že obyvateľov viaže k určitému územiu, zlepšuje kvalitu ich života, posilňuje a podporuje pracovné príležitosti a podnikateľskú činnosť a zároveň podporuje účinné využitie prírodných zdrojov.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 28, 3.2.2006, s. 72 – 81 „Etický obchod a systémy záruk pre spotrebiteľov“.

4.1.3 Aby mohli výrobcovia používať označenia CHOP a CHZO, musia splniť príslušnú špecifikáciu. V súlade s návrhom a aby sa zabezpečilo, že táto špecifikácia výrobku poskytne relevantné a stručné informácie, môže Komisia prostredníctvom delegovaných aktov stanoviť ďalšie pravidlá. Pokiaľ ide o chránené zemepisné označenia, EHSV zastáva názor, že vždy, keď je miesto výroby použitého poľnohospodárskeho produktu odlišné od miesta pôvodu spracovanej potraviny, musí to byť uvedené na etikete.

4.1.4 EHSV podporuje a presadzuje, a to aj na žiadosť zoskupení výrobcov, aby práve členské štáty prostredníctvom administratívnych alebo právnych krokov predchádzali alebo bránili akémukoľvek zneužívaniu CHOP alebo CHZO.

4.2 Zaručené tradičné špeciality

4.2.1 EHSV víta, že zaručené tradičné špeciality (ZTŠ) sa zachovali ako jeden zo systémov kvality určitých výrobkov, pretože toto označenie predstavuje jediný spôsob uznávania tradičných výrobkov pochádzajúcich z niektorého členského štátu.

4.2.2 EHSV sa nazdáva, že pokiaľ ide o požiadavky na certifikáciu výrobkov s označením zaručená tradičná špecialita, obmedzenie systému zaručených tradičných špecialít iba na registráciu s výhradou názvu by mohlo nielen podstatne znížiť počet registrácií, ale aj odstrániť nástroj, ktorý odmeňuje rozmanitosť a výrobcu, ktorý sa rozhodne vyrábať určitú potravinu v súlade s tradíciou. Vzhľadom na to EHSV navrhuje, aby po uplynutí prechodného obdobia Komisia navrhla taký systém, ktorý umožní zachovať zaručené tradičné špeciality zaregistrované bez rezervovania názvu pred nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia. Na druhej strane, tradícia určitého výrobku súvisí okrem časového vývoja, ako sa uvádza v návrhu, aj s inými parametrami, medzi ktoré patria samotné charakteristiky surovín, spôsob výroby alebo spracovania, kultúra danej oblasti, ako aj iné vlastnosti a podmienky. Výbor preto navrhuje, aby sa na takéto označenie výrobku ako jediný parameter nepoužíval len určitý počet rokov.

4.3 Označenia a symboly systému kvality a úloha výrobcov

4.3.1 Návrh nariadenia stanovuje, že zoskupenia výrobcov sa môžu podieľať na zabezpečení kvality svojich výrobkov na trhu, vykonávať informačnú a propagačnú činnosť, zaručiť súlad výrobkov s ich špecifikáciami a prijímať opatrenia, ktoré umožnia zlepšiť fungovanie týchto systémov. EHSV podporuje a víta toto zlepšenie systému, ktoré posilňuje a objasňuje úlohu takýchto zoskupení a podporuje väčšie zapojenie zoskupení

nielen v súvislosti s usmerňovaním ponuky na trhu, ale aj s používaním výrobkov s CHOP a CHZO ako zložiek. Žiada však, aby toto oprávnenie nepoškodzovalo osobitné ustanovenia týkajúce sa organizácií výrobcov a medziodvetvových organizácií, ktoré sú stanovené v nariadení (ES) č. 1234/2007. Na druhej strane EHSV víta, že hospodárske subjekty, ktoré pripravujú, uskladňujú alebo predávajú výrobky s označením CHOP, CHZO alebo ZTŠ, podliehajú úradnej kontrole.

4.4 Ďalšie údaje k obsiahlejšej politike kvality

4.4.1 EHSV zastáva názor, že pokiaľ ide o „kvalitu“, mali by sa v budúcnosti uvádzať aj konkrétnejšie informácie, napr. o podmienkach chovu zvierat (výbehový chov, podstielkový chov atď.). Zodpovedajúce diferencovanie sa javí ako vhodné na to, aby spotrebiteľ mohol lepšie rozlišovať medzi jednotlivými druhmi výroby, a takisto sa javí ako potrebné na odlíšenie priemyselných foriem výroby od roľníckej výroby. Ako kladný príklad možno spomenúť už používané označovanie vajec a Komisiu žiadame, aby vypracovala návrhy aj pre iné oblasti chovu zvierat.

4.4.2 Okrem toho je dnes ešte možné uvádzať na obaloch také informácie, ktoré spotrebiteľovi sugerujú určité vlastnosti bez toho, aby sa nimi produkt naozaj musel vyznačovať. Napríklad na mliekových obaloch sa zobrazujú pasúce sa kravy, hoci nie je zaručené, že mlieko pochádza od kráv z výbehového chovu, alebo sa na trh uvádza „alpské mlieko“, aj keď nepochádza z alpského regiónu, ale napr. z Maďarska. Podobne pri šunke s označením „Schwarzwälder Schinken“ sa výrobky v danom regióne prakticky iba údia, ale mäso sa tam nevyrába. EHSV to považuje za zavádzanie: ide o predstierania vlastností, ktoré výrobok nemá, a teda o klamanie zákazníka. V návrhu Komisie výbor nenachádza jasné vyjadrenie, že takejto praxi sa má zamedziť.

4.5 Proces vybavenia žiadosti a registrácie

4.5.1 Komisia predkladá niekoľko návrhov s cieľom skrátiť postup registrácie a EHSV súhlasí s tým, že to môže priniesť určité zlepšenie. V súvislosti so zrušením pravidelného uverejňovania žiadostí raz mesačne však EHSV žiada, aby sa zväzilo zachovanie tohto uverejňovania s cieľom umožniť jeho monitorovanie, a to vzhľadom na navrhnuté skrátenie lehoty na podávanie námietok len na dva mesiace.

4.5.2 Naopak, pokiaľ ide o zabezpečenie toho, aby generické označenia nemohli byť zaregistrované ako CHOP alebo CHZO, sa EHSV nazdáva, že návrh by mal byť podložený adekvátnym hodnotením na vnútroštátnej úrovni aj na úrovni Spoločenstva.

V Bruseli 5. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1234/2007, pokiaľ ide o obchodné normy“

[KOM(2010) 738 v konečnom znení – 2010/0354 (COD)]

(2011/C 218/23)

Spravodajca: **Antonio POLICA**

Európsky parlament (27. januára 2011) a Európska rada (18. januára 2011) sa rozhodli podľa článku 43 ods. 2 a pokiaľ ide o hlavu II, aj podľa článku 118 prvého odseku Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1234/2007, pokiaľ ide o obchodné normy“

KOM(2010)738 v konečnom znení – 2010/0354 (COD).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 6. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza zo 4. mája 2011) prijal 152 hlasmi za, pričom 5 členovia hlasovali proti a 10 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie pripomienok a odporúčaní EHSV

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) kladne hodnotí návrh Komisie na zavedenie jednotnej politiky v oblasti kvality poľnohospodárskych výrobkov s cieľom pomôcť poľnohospodárom lepšie sprostredkovať informácie o kvalite, charakteristických vlastnostiach a spôsoboch produkcie poľnohospodárskych výrobkov a zabezpečiť primerané informovanie spotrebiteľov. Výbor sa okrem toho domnieva, že balík opatrení zameraných na kvalitu môže pomôcť vytvoriť ďalšie pracovné príležitosti a zvýšiť podnikateľskú činnosť vo vidieckych oblastiach, a tým zabrániť ich vyľudňovaniu, a zároveň prispieť k zachovaniu ich kultúrnych špecifik, zlepšeniu vzťahu medzi človekom a životným prostredím a lepšiemu hospodáreniu s prírodnými zdrojmi.

1.2 Výbor podporuje snahu skvalitniť systémy označovania špecifických vlastností poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov (chránené označenia pôvodu, chránené zemepisné označenia a zaručené tradičné špeciality), aby sa zjednodušením a racionalizáciou požiadaviek posilnil tento model. Výbor rovnako dúfa, že sa posilní ochrana proti nekalým obchodným praktikám a nazdáva sa, že všeobecné uplatňovanie obchodných noriem môže prispieť k zlepšeniu v tomto zmysle.

1.3 EHSV zastáva názor, rovnako ako aj v predchádzajúcich stanoviskách⁽¹⁾, že sledovateľnosť ako možnosť sledovať výrobok v rámci výrobného reťazca od výroby po predaj, je dôležitým nástrojom, ktorý umožňuje účinné uplatňovanie všetkých stanovených podmienok, ktoré budú prijaté po zavedení

špecifických obchodných noriem. Uvádzať len označenia na etikete nie je postačujúce, musí byť zaručená aj možnosť objektívne tieto informácie preveriť.

1.4 Popri zaručení pravdivosti informácií prostredníctvom účinných nástrojov sledovateľnosti je potrebné aj zvýšiť účinnosť a uplatnenie v praxi tým, že sa na etikete uvedú jasné, úplné a zrozumiteľné informácie, pričom treba nájsť správnu rovnováhu medzi právom spotrebiteľa na úplné informácie a praktickou čitateľnosťou závisiacou od veľkosti použitého písma, vyhýbajúc sa tým prílišnej zložitosti, odbornosti alebo dĺžke, ktorá by ho mohla zmiatať alebo odradiť od čítania.

1.5 V snahe zaručiť primeranosť a účinnosť kontrol sa odporúča, aby aj faktúry a vo všeobecnosti všetky doklady priložené k výrobkom uvádzali základné informácie obsiahnuté v špecifických obchodných normách platných pre konkrétny sektor alebo výrobok. Osobitnú pozornosť treba venovať výrobkom dovážaným do Únie z tretích krajín, s cieľom bojovať proti nekalým obchodným praktikám a odrádzať od nich⁽²⁾.

1.6 Súbežne so sieťou kontrol potrebných na overenie, či sú výrobky v súlade so zavedenými ustanoveniami, a na stanovenie a uplatnenie primeraných administratívnych sankcií v prípade porušenia obchodných noriem, by sa malo vyvíjať úsilie a iniciatívy v snahe zvýšiť zodpovednosť hospodárskych subjektov sektora a posilniť čoraz rozširujúcu kultúru dodržiavania pravidiel.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 5 – 10. „Poľnohospodársky model Spoločenstva: kvalita výroby a poskytovanie informácií spotrebiteľom ako prvky konkurencieschopnosti“.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 100, 30.4.2009, s. 60 – 64. „Zdravotná bezpečnosť dovážaných poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov“.

1.7 Výbor chápe, že zavedenie nástroja delegovaných aktov na prijímanie ustanovení v oblasti obchodných noriem je v súlade s prístupom zavedeným v Lisabonskej zmluve, ktorého cieľom je zjednodušenie právnych predpisov podľa článku 290 ZFEÚ a v súlade s prístupom, ktorý doteraz zaujala Komisia a výbor schválil v podobných situáciách⁽³⁾. Odporúča sa však pozorne používať tento nástroj, pretože ak nebude náležite selektívny a špecifický, mohol by narušiť fungovanie sektorov, pre ktoré už platia presné obchodné normy, predovšetkým „sektor čerstvého ovocia a zeleniny“⁽⁴⁾.

1.8 Pokiaľ ide o povinné údaje, ktoré má obsahovať etiketa, jednoznačne pozitívnou skutočnosťou je zavedenie právneho základu, ktorým sa ukladá povinnosť vo všetkých sektoroch označiť „miesto výroby“⁽⁵⁾, čím sa spĺňajú požiadavky transparentnosti a informovania spotrebiteľov a predíde sa iným označeniam, ktoré by mohli byť zavádzajúce. Naopak sa zdá byť málo koherentné určenie „primeranej zemepisnej úrovne“ podľa jednotlivých prípadov. Ako už výbor v minulosti sčasti zdôraznil⁽⁶⁾, bolo by skôr vhodné na etikete uvádzať „miesto výroby chápané ako miesto pestovania alebo chovu, t. j. krajinu, z ktorej pochádza nespracovaný poľnohospodársky výrobok použitý na prípravu potraviny.“

1.9 Parlament a Rada jednoznačne prejavili vôľu právne upraviť a chrániť výrobky, ktoré sú neodmysliteľné pre stravovanie európskych občanov. V tejto oblasti už Únia v minulosti vykonala veľa a má rozsiahle odborné schopnosti a legislatívne právomoci na to, aby mohla naďalej vyvíjať toto úsilie. Výbor sa stavia najmä proti automatickému prispôbovaniu relevantným obchodným normám, ktoré prijali iné medzinárodné organizácie⁽⁷⁾ bez toho, aby bola vykonaná predbežná analýza týchto noriem a posúdenie ich účinnosti a súladu s novým legislatívnym rámcom.

1.10 Výbor súhlasí so zásadou proporcionality v právnych princípoch návrhu, ale obáva sa, že jej uplatňovanie v súvislosti s nepovinnými označeniami kvality by mohlo viesť k zavedeniu menej prísnych kontrol a zníženiu úrovne dodržiavania príslušných noriem. Sledovaným cieľom by malo byť zjednodušenie a odbúravanie byrokracie, pričom treba zároveň zachovať primeraný systém kontrol na ochranu spotrebiteľov.

1.11 Opatrenia obsiahnuté v návrhu by mohli byť účinnejšie, ak by boli dostatočne šírené v osvetovej kampani obracajúcej sa priamo na spotrebiteľov a prostredníctvom spotrebiteľských združení. Masmédiá sa v rozsiahlej miere využívajú na stimulovanie predaja, ale nedostatočne na informovanie občanov Únie o predpisoch, ktoré im poskytujú ochranu, či na to, aby sa vedeli pri nákupe uvedomelo rozhodovať.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 30-32, „Podpora rozvoja vidieka prostredníctvom EPRV – režimy priamej podpory v rámci SPP“.

⁽⁴⁾ Nariadenie (ES) č. 1580/2007, zmenené a doplnené nariadením Komisie (ES) č. 1221/2008.

⁽⁵⁾ KOM(2010) 738 v konečnom znení – článok 112e ods. 3 písm. c).

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 81, bod 1.3 a EÚ C 354, 28.12.2010, s. 35 bod 5.5.18.

⁽⁷⁾ KOM(2010) 738 v konečnom znení – článok 112b ods. 3 a príloha IIb.

2. Úvod – dokument Komisie

2.1 Cieľom balíka opatrení zameraných na kvalitu je zlepšiť právne predpisy Európskej únie v oblasti kvality poľnohospodárskych výrobkov, ako aj fungovanie vnútroštátnych a súkromných certifikačných systémov, s cieľom zjednodušiť ich, zabezpečiť ich väčšiu transparentnosť, zrozumiteľnosť, schopnosť prispôbovať sa inovácii a nižšiu záťaž pre výrobcov a správne orgány.

2.1.1 Balík opatrení zameraných na kvalitu je vypracovaný v súlade s ostatnými politikami Únie. V nedávnom oznámení Komisie o SPP v období po roku 2013 sa stanovila medzi iným potreba zachovať rôznorodosť poľnohospodárskych činností vo vidieckych oblastiach a zvýšiť konkurencieschopnosť. Aj v oznámení Komisie Európa 2020: Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu sa pri stanovovaní priorit politiky Únie poukazuje na strategický cieľ, ktorým je presadzovať väčšiu konkurencieschopnosť hospodárstva, keďže politika kvality je jednou zo silných stránok konkurencieschopnosti európskeho poľnohospodárstva.

2.2 Komisia zverejnila v roku 2009 oznámenie o politike kvality poľnohospodárskych výrobkov [KOM(2009) 234 v konečnom znení], ktoré obsahovalo tieto strategické usmernenia:

- zlepšiť komunikáciu medzi poľnohospodármi, kupujúcimi a spotrebiteľmi o kvalite poľnohospodárskych výrobkov,
- zvýšiť súdržnosť nástrojov politiky Európskej únie v oblasti kvality poľnohospodárskych výrobkov,
- zredukovať zložitost' s cieľom uľahčiť poľnohospodárom, výrobcom a spotrebiteľom využívanie a chápanie rozličných systémov a pojmov v oblasti označovania.

2.3 Balík opatrení zameraných na kvalitu zahŕňa:

2.3.1 návrh nariadenia na zjednodušenie správy systémov kvality ich spojením do jedného legislatívneho nástroja. Toto nariadenie zabezpečuje súlad medzi rôznymi nástrojmi a lepšiu pochopiteľnosť systémov pre zainteresované strany;

2.3.2 návrh nariadenia o obchodných normách zameraný na zvýšenie transparentnosti a zjednodušenie príslušných postupov;

2.3.3 usmernenia, ktorými sa stanovujú osvedčené postupy pre rozvoj a fungovanie certifikačných systémov týkajúcich sa poľnohospodárskych výrobkov a potravín;

2.3.4 usmernenia pre označovanie potravinárskych výrobkov získaných zo zložiek s chráneným označením pôvodu (CHOZ) a chráneným zemepisným označením (CHZO).

2.4 Označenia pôvodu a zemepisné označenia:

Návrh zachováva a posilňuje systém kvality poľnohospodárskych výrobkov a potravín, s výnimkou systémov zemepisných označení pre vína, aromatizované nápoje a liehoviny. Navyše sa zavádza skrátenie lehôt stanovených pre súčasný postup registrácie, ustanovujú sa minimálne spoločné predpisy pre úradné kontroly a zachováva sa rozsah pôsobnosti nariadenia (poľnohospodárske výrobky na ľudskú spotrebu a určité ďalšie výrobky).

2.5 Zaručené tradičné špeciality:

Zachováva sa systém vyhradenia označení, ale ukončuje sa možnosť registrácie označení bez vyhradenia. Zjednodušuje sa systém registrácie, obdobie, na základe ktorého možno uplatniť kritérium tradičnosti, sa rozširuje na 50 rokov a systém sa obmedzuje na hotové jedlá a spracované výrobky.

2.6 Nepovinné označenia kvality

Cieľom návrhu je začleniť do nariadenia nepovinné označenia kvality, keďže majú vlastnosti poukazujúce na pridanú hodnotu, podporiť niektoré špecifické obchodné normy (hydinné mäso z chovu vo výbehu s úplnou voľnosťou, med kvetového pôvodu, olivový olej získaný prvým lisovaním za studena) a dosiahnuť súlad s legislatívnym rámcom, ktorý vymedzuje Zmluva o fungovaní Európskej únie.

2.7 Obchodné normy:

Návrh stanovuje ako všeobecné pravidlo, že Komisia prijme obchodné normy prostredníctvom delegovaných aktov. Vo všetkých sektoroch sa zavedie právny základ pre povinné označovanie miesta poľnohospodárskej výroby na primeranej zemepisnej úrovni a v súlade so špecifickými podmienkami každého sektoru. Každý prípad sa bude posudzovať samostatne, pričom sa začne mliekarenským sektorom.

2.8 V návrhu sa ustanovuje, že dohľadom nad všetkými systémami sa majú poveriť príslušné vnútroštátne orgány. Dohľad nad kontrolnými činnosťami jednotlivých členských štátov sa musí vykonávať na najvyššej možnej úrovni, čiže na úrovni Únie, aby sa zachovala dôveryhodnosť právnych systémov v oblasti potravín v celej Európskej únii v súlade so zásadami stanovenými v uvedenom nariadení.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Návrh Komisie s cieľom poskytnúť výrobcovi správne nástroje na oznamovanie charakteristických vlastností a spôsobov produkcie výrobkov spotrebiteľovi a na ich ochranu proti nekalým obchodným praktikám je dôležitým krokom pri prijímaní rozhodnutí týkajúcich sa kvality.

3.2 Sledovateľnosť je dôležitým nástrojom na sledovanie výrobku v rámci výrobného reťazca, ktorý pomáha poskytnúť spotrebiteľovi spolu s údajmi uvedenými na etikete jasné, úplné

a zrozumiteľné informácie o výrobku uvádzanom na trh. Nástroj na preukázanie sledovateľnosti teda budú všetky hospodárske subjekty zapojené do daného výrobného reťazca uchovávať spolu s označovaním, registráciou a obchodnými dokladmi o použitých postupoch a presunoch a predkladať na prípadne požiadanie kontrolných orgánov.

3.3 V návrhu sa stanovuje, že členské štáty vykonávajú kontroly na základe analýzy rizika s cieľom overiť, či sú výrobky v súlade so zavedenými ustanoveniami, a podľa potreby uplatňujú primerané administratívne sankcie. Výbor odporúča podporovať udržanie účinnej siete kontrol, pričom treba rozšíriť a uplatňovať v praxi právomoci príslušných vnútroštátnych kontrolných orgánov, ktoré už v súčasnosti majú na starosti dodržiavanie obchodných noriem v tých sektoroch, kde je to stanovené.

3.4 Súbežne s činnosťou v rámci dohľadu prostredníctvom systému kontrol, aj použitím analýzy, sa odporúča vyvíjať úsilie a iniciatívy v snahe zvýšiť zodpovednosť hospodárskych subjektov sektora a posilniť čoraz rozširujúcu kultúru dodržiavania pravidiel.

3.5 Návrh je príliš všeobecný, pokiaľ ide o povinné uvádzanie „miesta výroby“ na etikete, keďže ponúka možnosť určiť ho podľa jednotlivých prípadov „na primeranej zemepisnej úrovni“. Ak by sa zachovalo toto kritérium, mohlo by dôjsť k hraničnému prípadu, keď bude na etikete uvedené iba všeobecne „vyrobené v EÚ“, čo by síce vylúčilo pôvod z tretích krajín, ale určite by nebolo v súlade s chvályhodnou snahou o transparentnosť a informovanie spotrebiteľov, ktorou sú predchnuté vznikajúce obchodné normy.

3.6 Všeobecné využívanie nástroja delegovaných aktov v podobe, v ktorej je uvedené v návrhu zmien a doplnení existujúcich i navrhnutých obchodných noriem, neumožňuje v súčasnosti dostatočne podrobne posúdiť tento súbor predpisov ako celok. Rozhodne je pozitívne, že sa presne vymedzil obsah budúcich obchodných noriem, pričom sa už teraz určil rámec údajov, informácií a pokynov zahŕňajúcich všetky postupy, spracovanie a dopravu, ktoré sa týkali výrobku ponúkanému na predaj. Jednako určite kladné hodnotenie ich uplatniteľnosti, ktorú potvrdili aj uskutočnené posúdenia vplyvu, nemožno ešte porovnať s hodnotením ich uplatnenia v praxi a najmä ich účinnosti podľa sektorov alebo výrobkov. Toto hodnotenie bude možné vykonať až po správnom uplatnení noriem.

3.7 Návrhy obsiahnuté v balíku opatrení zameraných na kvalitu sú súčasťou uceleného projektu kvality. To znamená, že rôzne nástroje musia byť považované za navzájom komplementárne a musia pôsobiť v úplnom súlade. Preto bude potrebné dohliadať na to, aby akákoľvek zmena jedného z nich nemala negatívny alebo neželaný účinok na ostatné.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Ustanovenia článku 112b tretí pododsek sa zdajú byť v rozpore so snahou o dosiahnutie cieľa politiky kvality, keďže sa v ňom výrobok považuje „za spĺňajúci všeobecnú obchodnú normu, ak je výrobok určený na uvedenie na trh v súlade s uplatniteľnou normou, ktorú prípadne prijala niektorá z medzinárodných organizácií uvedených v prílohe XIIb“. Výbor je preto proti tomuto ustanoveniu, ktoré neumožňuje vykonať žiadnu účinnú kontrolu zásadného súladu so všeobecnými i špecifickými obchodnými normami, ktoré sú nevyhnutné na ochranu európskych občanov a hospodárskej súťaže.

4.2 Výnimky ustanovené v článku 112k neuvádzajú dostatočné vysvetlenia dôvodov, pre ktoré môžu členské štáty prijímať výnimky alebo zachovávať v platnosti vnútroštátne predpisy, najmä pokiaľ ide o rozťierateľné tuky a enologické postupy. Avšak hoci je snahou právne zakotviť *status quo* s cieľom zabrániť zavedeniu nadmerného počtu výnimiek z vznikajúcich obchodných noriem pre ďalšie systémy, výbor

súhlasí s týmto rozhodnutím, ale žiada, aby bolo explicitne formulované v znení návrhu v záujme jednoznačnosti a potvrdenia tohto výkladu.

4.3 Do návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1234/2007, sa začleňuje ustanovenie, ktoré umožňuje Komisii prijímať prostredníctvom delegovaných aktov špecifické obchodné normy pre všetky výrobky uvedené v prílohe I tohto návrhu ako aj pre etylalkohol poľnohospodárskeho pôvodu. Odporúča sa venovať patričnú pozornosť ich používaniu, pretože ak nie sú náležite špecificky stanovené, mohli by narušiť fungovanie sektorov, pre ktoré už platia presné obchodné normy, predovšetkým sektor čerstvého ovocia a zeleniny.

4.4 Na záver treba upozorniť na to, že by sa zmeny pôvodného nariadenia (ES) č. 1234/2007 v podobe zrušení a nahradení vzhľadom na ich komplexnosť mali obzvlášť precízne zvýrazniť, aby sa konečným užívateľom, predovšetkým výrobcom a spotrebiteľom, uľahčilo čítanie a pochopenie ustanovení v záujme ich správneho a jednotného uplatňovania.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 834/2007 o ekologickej výrobe a označovaní ekologických produktov“

[KOM(2010) 759 v konečnom znení – 2010/0364 (COD)]

(2011/C 218/24)

Spravodajca: **Richard ADAMS**

Rada (27. januára 2011) a Európsky parlament (18. januára 2011) sa rozhodli podľa článku 43 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 834/2007 o ekologickej výrobe a označovaní ekologických produktov“

KOM(2010) 759 v konečnom znení – 2010/0364 (COD).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 6. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza zo 4. mája 2011) prijal 156 hlasmi za, pričom 6 členovia hlasovali proti a 10 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV víta skutočnosť, že Komisia využíva revíziu právnych predpisov, ktoré ovplyvnila Lisabonská zmluva na zavedenie zjednodušujúcich opatrení. Toto zjednodušenie sa týka najmä administratívnych postupov, naďalej však treba vo všeobecnosti zjednodušiť predpisy pre ekologických poľnohospodárov a výrobcov.

1.2 Výbor podotýka, že vo svojom nedávnom stanovisku CESE 357/2011 na tému „Podpora rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV)“ predložil podrobné pripomienky týkajúce sa vplyvu zosúladienia delegovaných a vykonávacích právomocí Komisie, a v tomto návrhu podporuje prístup, ktorý navrhla Komisia, pokiaľ ide o tieto právomoci.

1.3 Výbor sa domnieva, že by mala byť zachovaná úloha skupín, ktoré poskytujú Komisii poradenstvo v oblasti vykonávacích predpisov, najmä MVO a zainteresovaných strán.

1.4 Výbor navrhuje, aby bolo nové ekologické logo farebne odlišené, pokiaľ sú ním označené ekologické výrobky pochádzajúce z krajín mimo EÚ.

2. Kontext stanoviska

2.1 Stanovisko sa zaoberá oznámením KOM(2010) 759, ktorého obsahom je Návrh nariadenia, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 834/2007 o ekologickej výrobe a označovaní ekologických produktov. Cieľom návrhu nariadenia je zosúladiť vykonávacie právomoci Komisie uvedené v nariadení Rady (ES) č. 834/2007 na tú istú tému, s cieľom

rozlišovať medzi delegovanými a vykonávacími právomocami Komisie zavedenými článkami 290 a 291 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

2.2 Články 290 a 291 ZFEÚ prinášajú zmeny postupov prijímania rozhodnutí medzi Európskou komisiou, Radou a Európskym parlamentom, pokiaľ ide o podmienky vykonávania právnych predpisov EÚ.

2.3 Nariadenie prináša najmä menšie úpravy predchádzajúceho nariadenia o označovaní organických výrobkov a dopĺňa odkazy na sedem nových článkov (38a až 38g), ktoré sa týkajú „konkrétnych vymedzení pojmov súvisiacich s [...] rozsahom pôsobnosti“.

2.4 Toto nariadenie sa zaoberá konkrétnymi oblasťami, ako sú výrobné pravidlá, napríklad požiadavky na prevádzkovateľov a povoľovanie produktov a látok; ekologické logo EÚ; ako aj otázky týkajúce sa systémov kontroly, napr. audit štátnych inšpekčných organizácií a súkromných inšpekčných organizácií.

3. Konkrétne pripomienky

3.1 Hoci má toto nariadenie obmedzený rozsah pôsobnosti a je z veľkej časti technickej povahy, je potrebné stručne vysvetlenie, aby sme pochopili situáciu ekologickej výroby ako súčasť SPP. Definícia „ekologického“ poľnohospodárstva sa objavila až vtedy, keď moderné metódy v poľnohospodárstve začali vytláčať tradičné systémy. V súčasnosti sa chápe ako druh poľnohospodárstva, ktorý využíva na zachovanie úrodnosti pôdy a ochranu pred škodcami najmä striedanie plodín, zelené hnojenie, kompost a biologickú ochranu pred škodcami. Úplne vylučuje alebo aspoň veľmi prísne obmedzuje využívanie

umelých hnojív, pesticídov (ktoré zahŕňajú herbicídy, insekticídy a fungicídy), regulátorov rastu rastlín, ako napríklad hormóny, antibiotík pri chove zvierat, potravinárskych prídavných látok a geneticky modifikovaných organizmov.

3.2 Ekologické spôsoby výroby sú založené na ekologických zásadách, miestnych, regionálnych a národných tradíciách, a do určitej miery aj na filozofických hodnotách. Výsledkom je, že v Európe sa vyvinulo mnoho rôznych prístupov. Začiatkom 70. rokov 20. storočia začali početné celoštátne, dobrovoľnícke organizácie ekologickej kontroly hľadať spoločný základ ako odpoveď na „europeizáciu“ a rastúci záujem a dopyt. V 80. rokoch začala Komisia na základe požiadaviek spotrebiteľov, pestovateľov, spracovateľov a maloobchodníkov vytvárať v rámci SPP harmonizované normy pre ekologickú výrobu. To viedlo k vzniku nariadenia o rastlinách (1991) ⁽¹⁾ a zvieratách (1999) ⁽²⁾.

3.3 Ustavičné zmeny vo filozofii ekologickej výroby a prístupe k nej si však spolu so vstupom svetových výrobcov vyžadujú neustále prispôsobovanie, zmeny a vývoj nariadení EÚ ⁽³⁾ v tejto oblasti. Aktuálnym príkladom takéhoto vývoja je prijatie nového európskeho ekologického loga a príslušného nariadenia ⁽⁴⁾ v roku 2010.

3.4 V súčasnosti poskytujú nariadenia o ekologickej výrobe jednotné, základné normy pre všetkých prevádzkovateľov. Ekologická výroba, ktorá sa prevádzkuje na približne 5 % poľnohospodárskej pôdy v EÚ a ktorá ročne predá výrobky s ekologickým certifikátom ⁽⁵⁾ v hodnote 18 miliárd EUR, má významný podiel na trhu. Zaužívané súkromné logá uznávaných celoštátnych kontrolných orgánov môžu byť zobrazené

spolu s logom EÚ a môžu spotrebiteľovi naznačiť, že boli splnené aj ďalšie kritériá. Výbor konštatuje, že zmeny a doplnenia navrhnuté v tomto nariadení, ktorých účelom je zjednodušenie právnych predpisov, majú obmedzený rozsah a technický charakter.

3.5 Výbor podrobne vyjadril svoje názory na širší vplyv článkov 290 a 291 vo svojom nedávnom stanovisku CESE 3527/2011 na tému „Podpora rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV)“.

3.6 V tejto súvislosti, a ako súčasť neustálej snahy o konsolidáciu nariadení o ekologickej výrobe, výbor podporuje prístup k delegovaným a vykonávacím právomociam, ktorý navrhla Komisia v navrhovanom nariadení. Výbor by však aj napriek tomu chcel vyjadriť nasledujúce pripomienky.

3.7 Úloha skupín, ktoré poskytujú Komisii poradenstvo v oblasti vykonávacích predpisov, najmä MVO a zainteresovaných strán, by mala zostať zachovaná. Ekologická výroba a marketing je aj naďalej zložitou oblasťou, ktorej prospeje širšie zastúpenie záujmov.

3.8 Nové ekologické logo EÚ začne povinne používať od budúceho roka. Návrh rozšíriť jeho použitie v kontrolovaných podmienkach aj na produkty z tretích krajín by sa mal prehodnotiť, rovnako ako možnosť odlišiť logá, napríklad použitím inej farby, aby bolo jasné, že výrobok pochádza z krajiny, ktorá nie je členom EÚ.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Nariadenie (EHS) č. 2092/91.

⁽²⁾ Nariadenie (EHS) č. 1804/99.

⁽³⁾ The International Federation of Organic Agriculture Movements (IFOAM), medzinárodné združenie ekologických poľnohospodárov, má viac ako 750 členov v 1115 krajinách.

⁽⁴⁾ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 271/2010.

⁽⁵⁾ Údaje za rok 2009.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. .../..., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1290/2005 o financovaní Spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 165/94 a (ES) č. 78/2008“

[KOM(2010) 745 v konečnom znení – 2010/0365 (COD)]

(2011/C 218/25)

Spravodajca: **Seppo KALLIO**

Európsky parlament a Európska rada sa 18. januára 2011 rozhodli podľa článku 42, článku 43 ods. 2 a článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. .../..., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1290/2005 o financovaní Spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 165/94 a (ES) č. 78/2008“

KOM(2010) 745 v konečnom znení – 2010/0365 (COD).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 6. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza zo 4. mája 2011) prijal 150 hlasmi za, pričom 6 členovia hlasovali proti a 9 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) zdôrazňuje, že Spoločná poľnohospodárska politika EÚ a jej dobré riadenie sú dôležité pre celý potravinový dodávateľský reťazec i pre poľnohospodárov. Zložité a zdĺhavé administratívne procesy sú pre poľnohospodárov často záťažou. Návrh na reformu a zjednodušenie Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) je oprávnený, pokiaľ zvyšuje administratívnu účinnosť a rozširuje možnosti orgánov.

1.2 EHSV osobitne upozorňuje na skutočnosť, že niektoré nové právomoci môžu pre členské štáty znamenať vyššie administratívne náklady na činnosť platobných agentúr a certifikačných orgánov. Tomuto problému by sa malo pri uplatňovaní návrhu predísť.

1.3 EHSV sa domnieva, že je potrebné bližšie objasniť rozsah právomocí, ktoré budú udelené na prijímanie delegovaných aktov. Dôležité ustanovenia musia byť sformulované jasnejšie a presnejšie než v návrhu Komisie.

1.4 EHSV sa nazdáva, že je podstatné, aby základné nariadenie obsahovalo všetky kľúčové pravidlá, ktoré dávajú konkrétnu podobu základným zásadám poľnohospodárskej politiky. V iných ohľadoch môžu byť právomoci presunuté na Komisiu. Rozsah vykonávacích právomocí v poľnohospodárskej politike musí byť dostatočne široký, aby sa dala účinne riadiť.

1.5 EHSV sa domnieva, že je nevyhnutné, aby Komisia pri prijímaní delegovaných aktov poskytla značný priestor pre

konzultácie s expertmi členských štátov. Otvorený a široký konzultačný proces môže obmedziť neistotu a zmätok, ktorý vznikol pri príprave reformy. Členské štáty musia mať dostatok príležitostí zapojiť sa do prípravy špecifických ustanovení.

1.6 EHSV očakáva, že navrhnuté zmeny a doplnenia uľahčia financovanie a riadenie poľnohospodárskej politiky EÚ, čo by znamenalo zjednodušenie a obmedzenie byrokratických postupov. Je však poľutovaniahodné, že bez odbornej pomoci je skutočne veľmi ťažké porozumieť príslušným finančným predpisom a interpretovať ich. Preto je potrebné ďalej pokračovať v procese zjednodušovania a zintenzívniť toto úsilie.

2. Všeobecne

2.1 Podľa článku 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) môže právny predpis delegovať na Komisiu právomoc prijímať všeobecne záväzné nelegislatívne akty, ktorými sa dopĺňajú alebo menia určité nepodstatné prvky legislatívneho aktu.

2.2 V súlade s článkom 291 ZFEÚ ak sú potrebné jednotné podmienky na vykonávanie právne záväzných aktov Únie, právny predpis zverí Komisii vykonávacie právomoci prijímať vykonávacie akty.

2.3 Cieľom návrhu Komisie je dať jej na základe legislatívneho aktu právomoc prijímať delegované akty (článok 209 ZFEÚ) alebo vykonávacie predpisy (článok 291 ZFEÚ) v určitých oblastiach. Pokiaľ ide o delegované právomoci, právomoci Komisie sú pre každú oblasť stanovené v základnom nariadení. Komisia pri prijímaní delegovaných

aktov konzultuje s expertmi členských štátov, ale v týchto prípadoch sa nepostupuje podľa komitologického postupu. Komisia však dodrží komitologický postup pri prijímaní vykonávacích aktov, pričom v tomto prípade majú experti členských štátov príležitosť predkladať pripomienky k navrhovanej legislatíve a oficiálne o nej hlasovať.

2.4 Zámerom návrhu je tiež zjednodušiť postupy zrušením dvoch nariadení Rady. Príslušné regulačné ustanovenia by sa presunuli do navrhovaného nariadenia. Návrh sa okrem toho zameriava na zjednodušenie postupov pri vymáhaní s cieľom znížiť administratívnu záťaž členských štátov.

3. Konkrétne pripomienky

3.1 Komisia mala v poľnohospodárskej politike tradične rozsiahle právomoci. Teraz navrhuje, aby sa pravidlá dohľadu a riadenia, ako aj osobitné záväzky prijímali ako delegované akty. Na národnej úrovni sa už v určitých prípadoch objavili ťažkosti s výkladom a systémami platieb, účtovníctva a monitorovania jestvujúcej podpory poľnohospodárstva. Bolo by vhodné položiť si otázku, či delegované akty ponúkajú lepšie

podmienky pre finančné riadenie. Hrozí tiež, že zavedenie delegovaných aktov by pre členské štáty znamenalo vyššie náklady na riadenie a monitorovanie podpory.

3.2 Návrh Komisie obsahuje viac ako tucet bodov, ktoré jej udeľujú právomoci prijímať delegované akty. Tieto právomoci sa týkajú okrem iného povinností platobných agentúr a prijímania postupov, ako aj menovania certifikačných orgánov, dobrého hospodárenia s prostriedkami a zverejňovania informácií o dotáciách. Presný charakter delegovaných právomocí a rozsah, v akom boli udelené Komisii, vyvoláva niekoľko otázok. Navrhované právomoci sa zdajú byť príliš široké a príliš všeobecné.

3.3 Konkrétne je potrebné presnejšie sformulovať povinnosti certifikačných orgánov, pretože návrh nemôže rozšíriť rozsah ich právomocí.

3.4 Návrh tiež obsahuje nové body týkajúce sa právomocí prijímať vykonávacie akty. Tieto právomoci sa týkajú dodržiavania fiškálnej disciplíny, pravidiel predkladania dokumentov Komisii a zúčtovania. Zdá sa, že cieľ týchto právomocí je vymedzený lepšie ako cieľ delegovaných aktov.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 485/2008 o kontrole opatrení tvoriacich súčasť systému financovania Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu, vykonávaných členskými štátmi“

[KOM(2010) 761 v konečnom znení – 2010/0366 (COD)]

(2011/C 218/26)

Samostatný spravodajca: **Nikolaos LIOLIOS**

Rada (1. februára 2011) a Európsky parlament (18. januára 2011) sa podľa článku 42, článku 43 ods. 2 a článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie rozhodli prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 485/2008 o kontrole opatrení tvoriacich súčasť systému financovania Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu, vykonávaných členskými štátmi“

KOM(2010) 761 v konečnom znení – 2010/0366 (COD).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 6. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza zo 4. mája 2011) prijal 149 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 13 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 V snahe zosúladiť nariadenie (ES) č. 485/2008 o kontrole opatrení tvoriacich súčasť systému financovania Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu, vykonávaných členskými štátmi s Lisabonskou zmluvou sa navrhuje prispôsobiť vykonávacie právomoci Komisie stanovené v nariadení (ES) č. 485/2008 rozlišovaniu medzi delegovanými a vykonávacími právomocami Komisie, ktoré sa zavádza článkami 290 a 291 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

1.2 Výbor sa zasadzuje za to, aby sa pri navrhovaní aktov Európskej únie používali postupy konzultácie zainteresovaných strán a aby sa podporovala snaha získať potrebné poznatky a skúsenosti a využiť ich.

1.3 Pokiaľ ide o zosúladenie nariadenia (ES) č. 485/2008 s článkom 290 ZFEÚ, EHSV sa domnieva, že návrh Komisie zostáva v základných medziach delegovania právomocí, ako ich vyjadril zákonodarca v článku 290 ods. 1 druhý pododsek ZFEÚ. Návrh Komisie týkajúci sa nového znenia článku 1 ods. 2 druhá veta navrhovaného nariadenia jasne vymedzuje ciele, obsah a rozsah delegovania právomocí.

1.4 EHSV sa však domnieva, že Komisia nerešpektuje časové kritériá delegovania právomocí, ako ich definuje zákonodarca v článku 290 ods. 1 druhá veta ZFEÚ. Návrh Komisie vyjadrený v článku 13a navrhovaného nového nariadenia, že právomoc prijímať delegované akty sa udeľuje Komisii na neurčitý čas, nerešpektuje ustanovenie zákonodarcu, podľa ktorého má byť

trvanie delegovania právomocí výslovne vymedzené, je v rozpore so zásadou proporcionality a vyvoláva tiež otázky týkajúce sa legitímnosti. EHSV sa domnieva, že trvanie delegovania právomocí na Komisiu musí byť jasne určené, musí íť o presne vymedzený časový úsek.

1.5 EHSV akceptuje, že lehota, počas ktorej môžu Európsky parlament a Rada vysloviť proti delegovanému aktu námietky, ktorá bola v predchádzajúcom systéme tri mesiace, sa skrátila na dva mesiace, pod podmienkou, že jej prípadné predĺženie bude zmenené na dva mesiace.

1.6 EHSV má isté výhrady, pokiaľ ide o posúdenie ustanovení týkajúcich sa vykonávacích právomocí Komisie, ktoré sa uvádza v navrhovanom znení článku 13d. Tento článok odkazuje na nariadenie (ES) č. 1290/2005⁽¹⁾, ktoré je momentálne v štádiu zmien⁽²⁾. Zmenené a doplnené nariadenie (ES) č. 1290/2005 má pre nariadenie (ES) č. 485/2008 určite mimoriadny význam, nepoznáme však jeho obsah⁽³⁾. Keďže príslušný článok zmeneného a doplneného nariadenia (ES) č. 1290/2005 odkazuje na nový komitologický postup, stanovený v novom nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a

⁽¹⁾ Nariadenie Rady (ES) č. 1290/2005 z 21. júna 2005 o financovaní Spoločnej poľnohospodárskej politiky (Ú. v. EÚ L 209, 11.8.2005, s. 1).

⁽²⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. .../... z ..., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1290/2005 o financovaní Spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 165/94 a (ES) č. 78/2008, KOM(2010) 745 v konečnom znení.

⁽³⁾ Pozri odsek 4.2.

všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie⁽⁴⁾, a vzhľadom na to, že tento nový postup zjednodušuje systém, ktorý sa doteraz uplatňoval, EHSV sa napriek všetkému domnieva, že praktické uplatňovanie navrhovaného nového článku 13d nepredstavuje žiaden problém.

2. Všeobecný kontext stanoviska

2.1 V návrhu zmeneného nariadenia Komisia tvrdí, že vykonávacie právomoci, ktoré jej podľa nariadenia (ES) č. 485/2008 prislúchajú, musia byť prispôbené rozlišovaniu medzi delegovanými a vykonávacími právomocami Komisie zavedenému článkami 290 a 291 ZFEÚ.

2.2 Nový článok 291 ZFEÚ vychádza z článku 202 tretia zarážka a článku 211 štvrtá zarážka Zmluvy o založení Európskeho Spoločenstva, ktorými sa Komisii, a za určitých podmienok aj Rade, zverujú vykonávacie právomoci. V článku 290 ZFEÚ sa na oplátku ustanovuje pre Komisiu nová právomoc prijímať všeobecne záväzné nelegislatívne akty, ktorými sa dopĺňajú alebo menia a dopĺňajú určité nepodstatné prvky legislatívneho aktu. Článkom 291 ZFEÚ sa riadi vykonávanie vykonávacích právomocí zverených Komisii alebo, v osobitných prípadoch, Rade.

2.3 V návrhu Komisie sa snaha zosúladiť nariadenie (ES) č. 485/2008 s článkom 290 ZFEÚ odráža najmä v novom článku 1 ods. 2, ako aj v nových článkoch 13a, 13b a 13c navrhovaného nariadenia. Zosúladenie s článkom 291 ZFEÚ sa prejavuje najmä v novom článku 13d navrhovaného nariadenia.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Výbor sa zasadzuje za to, aby sa pri navrhovaní aktov Európskej únie používali postupy konzultácie zainteresovaných strán a aby sa podporovala snaha získať potrebné poznatky a skúsenosti a využiť ich. Podľa názoru EHSV majú tieto kroky mimoriadny význam pre tento návrh zosúladenia nariadenia (ES) č. 485/2008 s Lisabonskou zmluvou, pretože sa domnieva, že zmeny v záujme zjednodušenia nemajú obmedzený rozsah uplatnenia, ani čisto technický charakter. Týkajú sa poľnohospodárstva, ktoré je citlivou oblasťou, pretože sa naň vzťahujú spoločné právomoci v súlade s článkom 4 ods. 2 písm. d) ZFEÚ a podlieha ustanoveniam článku 43 tej istej zmluvy.

3.2 Keďže cieľom je prispôsobiť vykonávacie právomoci Komisie stanovené v nariadení (ES) č. 485/2008 rozlišovaniu vymedzenému medzi týmito vykonávacími právomocami a jej delegovanými právomocami, je potrebné jasne rozlišovať medzi „kvázi legislatívnymi“ opatreniami, na ktoré sa vzťahuje článok 290 ZFEÚ, a vykonávacími aktmi, ktoré spadajú do článku 291.

V oznámení o vykonávaní článku 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie⁽⁵⁾ Komisia uvádza, že v záujme efektivity zákonodarca zveruje Komisii právomoc prijímať delegované akty. Takto môže Komisia doplniť alebo zmeniť prácu zákonodarcu. Takéto delegovanie je vždy dobrovoľné a musí spĺňať podmienky stanovené v zmluve. Naopak článok 291 ZFEÚ umožňuje Komisii prijímať akty, ktoré majú vykonávací a nelegislatívny charakter. Za vykonávanie a uplatňovanie právne záväzných aktov Únie sú zodpovedné členské štáty (článok 291 ods. 1 ZFEÚ a článok 4 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii) a preto vykonávajú svoju vlastnú právomoc a nie právomoc Európskej únie. Túto právomoc členských štátov možno obmedziť len vtedy, ak si vykonávanie právne záväzných aktov Únie vyžaduje jednotné podmienky. Jedine v tomto prípade musí Komisia v súlade s článkom 291 ZFEÚ vykonávať vykonávaciu právomoc, ktorá je vtedy povinná⁽⁶⁾.

3.3 Keď zákonodarca zveruje Komisii právomoc prijímať delegované akty, musí v každom akte vymedziť rozsah uplatnenia. Článok 290 ods. 1 druhý pododsek ZFEÚ mu ukladá, aby výslovne vymedzil ciele, obsah, rozsah a trvanie delegovania právomoci. Takto definuje dva typy obmedzení delegovania právomoci, to jest obmedzenie z hľadiska podstaty a obmedzenie z hľadiska času⁽⁷⁾.

3.4 V prípade tohto nariadenia by bolo treba preskúmať, či zákonodarca rešpektuje obmedzenia stanovené z hľadiska podstaty a času.

3.5 Obmedzenia delegovania právomoci z hľadiska podstaty sú vyjadrené v článku 1 ods. 2 navrhovaného nariadeniu a týkajú sa vypracovania zoznamu opatrení (zoznam vypracuje Komisia), ktoré nie sú vzhľadom na svoju povahu vhodné na následnú kontrolu obchodnej dokumentácie a na ktoré sa toto nariadenie nebude vzťahovať.

3.6 Delegovanie právomoci je v tomto prípade skutočne jasné a dobre vymedzené. Nie je v rozpore s článkom 290 ZFEÚ, pretože sa týka skutočne nepodstatných prvkov legislatívneho aktu, a ciele, obsah a rozsah delegovania právomoci sú dostatočne vymedzené.

3.7 Pokiaľ ide o časové obmedzenie delegovania právomoci, Komisia v článku 13a navrhovaného nariadenia navrhuje, aby právomoc prijímať delegované akty uvedené v tomto nariadení bola Komisii udelená na neurčitý čas. Tento návrh Komisie je hneď v rozpore s článkom 290 ods. 1 druhý pododsek ZFEÚ, v ktorom sa stanovuje, že legislatívne akty majú výslovne vymedziť okrem iného aj trvanie delegovania.

(4) Ú. v. EÚ L 55, 28.2.2011, s. 13. Týmto nariadením sa zrušuje rozhodnutie Rady z 28. júna 1999, ktorým sa ustanovujú postupy pre výkon vykonávacích právomocí prenesených na Komisiu (Ú. v. EÚ L 184, 17.7.1999, s. 23).

(5) KOM(2009) 673 v konečnom znení.

(6) KOM(2009) 673 v konečnom znení, s. 3. a ďalšie.

(7) Komisia dospela k rovnakému zisteniu: KOM(2009) 673 v konečnom znení, s. 5 a ďalšie.

3.8 Ako vyplýva z oznámenia Komisie o vykonávaní článku 290 ZFEÚ, predložený návrh možno obhájiť argumentom, podľa ktorého požiadavka, že zákonodarca musí jasne vymedziť trvanie delegovania právomoci „neobmedzuje takzvanú ‚doložku o ukončení platnosti‘, ktorou sa po jej začlenení do legislatívneho aktu automaticky stanovuje časové obdobie, počas ktorého sú právomoci zverené Komisii, čím v skutočnosti núti Komisiu predložiť nový legislatívny návrh, keď lehota stanovená zákonodarcom uplynie. V článku 290 sa predovšetkým vyžaduje, aby boli delegované právomoci jasne a predvídateľne vymedzené; nevyžaduje sa však, aby sa na Komisiu vzťahovali ‚príliš krátke lehoty‘.“ Preto podľa názoru Komisie môžu byť právomoci v zásade delegované na dobu neurčitú. V snahe ešte lepšie obhájiť tento názor Komisia pripomína, že podľa článku 290⁽⁸⁾ ods. 2 písm. a) ZFEÚ sa Európsky parlament alebo Rada môžu rozhodnúť odvolať delegovanie právomoci: „Z právneho hľadiska má zrušenie rovnaký účinok ako doložka o ukončení platnosti; obe možnosti ukončujú platnosť právomoci, ktoré boli Komisii udelené, pričom bude jej povinnosťou predložiť legislatívny návrh, ak to bude užitočné a nutné. Inými slovami, ak zákonodarca mieni v určitých oblastiach predísť transformácii delegovania právomoci na trvalý mandát, môže si udeliť právomoc zrušiť takéto delegovanie. Tento spôsob môže byť flexibilnejším riešením ako automatická doložka o ukončení platnosti.“

3.9 V prílohe k svojmu oznámeniu Komisia uvádza „vzory“ uplatňovania nového článku zmluvy. Pokiaľ ide o časové obmedzenia stanovené pre delegovanie právomoci, navrhuje, aby sa zvolilo buď delegovanie na dobu neurčitú, alebo aby sa stanovilo obdobie platnosti, ktoré, ak ho neodvolá Európsky parlament alebo Rada, sa automaticky predĺži na rovnako dlhé obdobia⁽⁹⁾.

3.10 Udeliť Komisii právomoc prijímať delegované akty na dobu neurčitú nie je v žiadnom prípade jasným vymedzením trvania delegovania. Zmluva jasne požaduje, aby bolo toto trvanie výslovne vymedzené, aby mohol zákonodarca podrobiť Komisiu pravidelnej a účinnej kontrole. Právom odvolať delegovanie, ktoré článok 290 ods. 2 písm. a) ZFEÚ priznáva Rade a Európskemu parlamentu, nemožno nahradiť explicitné určenie trvania delegovania, ktoré musí stanoviť zákonodarca. Toto právo, ktoré mu je priznané, predstavuje ďalšiu poistku, ktorá má zabezpečiť, aby nedošlo k uzurpovaniu jeho práv. V prípade, že sú tieto právomoci delegované na Komisiu na neurčitý čas, dochádza k porušeniu povinnosti, že toto delegovanie musí byť časovo obmedzené, ako sa uvádza v článku 290 ZFEÚ, a okrem toho inštitúcia prekračuje rámec svojich právomoci.

3.11 Navyše podľa článku 4 ods. 2 písm. d) ZFEÚ spadá sektor poľnohospodárstva do spoločných právomoci Únie. Z toho vyplýva, že každá legislatívna iniciatíva Únie v tejto oblasti musí rešpektovať zásadu subsidiarity (článok 5 ods. 3 ZFEÚ). Navrhované zmenené a doplnené nariadenie sa týka kontrol, ktoré vykonávajú Komisia a členské štáty, ako aj pomoci, ktorú si navzájom poskytujú, a spolupráce, ktorú rozvíjajú, pokiaľ ide o opatrenia, ktoré sú súčasťou systému

financovania z Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu. Nevyhnutnosť mať k dispozícii jediný a jednotný systém na európskej úrovni je oprávneným dôvodom na to, aby Únia vydala v tejto súvislosti nariadenie. Podľa zásady proporcionality (článok 5 ods. 4 ZFEÚ) neprekračuje obsah a forma činnosti Únie rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľov zmlúv. Zveriť Komisii na neurčitý čas právomoc prijímať delegované akty je v rozpore s požiadavkou stanoviť trvanie tohto delegovania, ktorej cieľom je umožniť pravidelne a účinne kontrolovať, akým spôsobom Komisia prijíma „kvázi legislatívne“ opatrenia. Takýto krok by sa teda mohol považovať za snahu obísť zásadu proporcionality, a v širšom zmysle aj zásadu subsidiarity, a mohol by byť dôvodom na podanie žaloby na Súdnom dvore Európskej únie za porušenie zásady subsidiarity, v súlade s článkom 8 protokolu č. 2 o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality⁽¹⁰⁾.

3.12 Okrem toho delegovanie právomoci prijímať delegované akty na Komisiu predstavuje otázku, ktorá sa týka oddelenia právomoci. Keďže legislatívnymi orgánmi Európskej únie sú Európsky parlament a Rada, prijímanie „kvázi legislatívnych“ opatrení sa na Komisiu, ktorá je orgánom výkonnej moci, deleguje vo výnimočných prípadoch. Vzhľadom na otázky spojené so základnou demokratickou legitimosťou, o ktoré tu ide, je nevyhnutné rešpektovať ustanovenia zákonodarcu týkajúce sa výslovného vymedzenia cieľov, obsahu, rozsahu a trvania tohto delegovania. Okrem toho, keďže v článku 290 ZFEÚ sa na kontrolu delegovaných aktov, ktoré prijíma Komisia, nestanovuje podobný systém, ako je mechanizmus uvedený v článku 291 ods. 3 tej istej zmluvy, je dôležité, aby sa neohrozilo právo kontroly prislúchajúce Rade a Európskemu parlamentu.

3.13 V porovnaní s delegovanou právomocou na neurčitý čas, ďalšia možnosť, ktorú navrhuje Komisia, teda automatické predĺženie delegovania právomoci, ktorá jej bola zverená, by predstavovala rovnako vážne porušenie primárneho práva Európskej únie.

3.14 Udeliť Komisii na neurčitý čas právomoc prijímať delegované akty nepredstavuje napokon ani koherentné zosúladienie s článkom 290 ZFEÚ. Skutočnosť, že Rada a Európsky parlament majú právo odvolať delegovanie právomoci, nemôže odstrániť dôvod, ktorý oprávňuje výslovné vymedzenie trvania, teda pravidelnú a účinnú kontrolu „kvázi legislatívnych“ opatrení Komisie, ktorú musí zákonodarca vykonať. Keď Komisia prijíma delegované akty, vykonáva právomoc, ktorá jej neprislúcha a ktorá spadá do právomoci legislatívnych orgánov. Je nemysliteľné, aby sa obmedzovalo právo príslušného zodpovedného orgánu, v tomto prípade zákonodarcu, vykonávať pravidelnú a účinnú kontrolu v tejto súvislosti. Keďže poľnohospodárstvo je oblasťou, ktorá spadá do spoločných právomoci Únie a v dôsledku toho musí byť každá legislatívna iniciatíva EÚ v tejto súvislosti v súlade so zásadami subsidiarity a proporcionality, je nevyhnutné zamietnuť návrh Komisie, aby jej na prijímanie delegovaných aktov bolo udelené delegovanie právomoci na dobu neurčitú.

⁽⁸⁾ KOM (2009) 673 v konečnom znení, s. 5 a ďalšie.

⁽⁹⁾ Článok A, KOM(2009) 673 v konečnom znení, s. 12.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 83, 30.3.2010, s. 206.

3.15 Lehota dvoch mesiacov odo dňa oznámenia stanovená v novom článku 13c návrhu nariadenia, počas ktorej môžu Európsky parlament a Rada vysloviť svoje námietky, je krokom späť v porovnaní s trojmesačnou lehotou, ktorá sa uplatňovala doteraz. EHSV v snahe urýchliť a zefektívniť tento postup neprotestuje proti skráteniu tohto časového úseku, avšak pod podmienkou, že jeho prípadné predĺženie bude zmenené na dva mesiace.

3.16 Článok 13d návrhu nariadenia sa týka uplatňovania článku 291 ZFEÚ a je v súlade s jeho obsahom. Ďalším textom, ktorý by sa tu dal uplatniť, je nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie⁽¹¹⁾. Toto nariadenie zjednodušuje doterajší komitologický postup tak, že stanovuje len dva postupy: konzultačný postup a postup preskúmania.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 EHSV upozorňuje, že bol požiadaný, aby sa vyjadril k otázkam, ktoré zatiaľ nie sú dosť presné. Napríklad štvrté

odôvodnenie v návrhu Komisie odkazuje na článok 41d ods. 1 nariadenia (ES) č. 1290/2008 z 21. júna 2005 o financovaní Spoločnej poľnohospodárskej politiky, zatiaľ čo článok 13d návrhu nariadenia odkazuje na článok 42d ods. 2 toho istého textu⁽¹²⁾, ktorý však článok 41d ani 42d neobsahuje.

4.2 Komisia síce predložila návrh na zmenu a doplnenie tohto nariadenia⁽¹³⁾, avšak postup prijímania sa ešte neskončil. Návrh nariadenia zatiaľ neprijala ani Rada Európskej únie, ani Európsky parlament. Ak aj bude tento návrh neskôr prijatý, články 41d a 42d budú odkazovať na nové znenie nariadenia (ES) č. 1290/2005, ktoré bude mať iné číslovanie. V bode 26 článku 1 tohto návrhu Komisie sa uvádza, že článok 41 sa vypúšťa a článok 41d sa tu vôbec nespomína. Môžeme sa teda právom čudovať, že Komisia napreduje v postupe zmien a doplnení nariadenia (ES) č. 485/2008, hoci do veľkej miery nevieme, aké bude znenie nariadenia (ES) č. 1290/2005, ktoré určuje hlavný obsah prvého spomínaného nariadenia.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹¹⁾ Ú. v. EÚ L 55, 28.2.2011. s. 13. Týmto nariadením sa zrušuje rozhodnutie Rady z 28. júna 1999, ktorým sa ustanovujú postupy pre výkon vykonávacích právomocí prenesených na Komisiu (Ú. v. EÚ L 184, 17.7.1999, s. 23).

⁽¹²⁾ Ú. v. EÚ L 209, 11.8.2005. s. 1.

⁽¹³⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. .../... z ..., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1290/2005 o financovaní Spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 165/94 a (ES) č. 78/2008, KOM(2010) 745 v konečnom znení.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o útokoch na informačné systémy a ktorou sa zrušuje rámcové rozhodnutie Rady 2005/222/SVV“

[KOM(2010) 517 v konečnom znení – 2010/0273 (COD)]

(2011/C 218/27)

Hlavný spravodajca: **pán MORGAN**

Rada sa 20. januára 2011 rozhodla podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o útokoch na informačné systémy a ktorou sa zrušuje rámcové rozhodnutie Rady 2005/222/SVV“

KOM(2010) 517 v konečnom znení – 2010/0273 (COD).

Predsedníctvo Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru poverilo 15. februára 2011 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť.

Vzhľadom na naliehavosť prác (článok 59 rokovacieho poriadku) vymenoval Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2010 (schôdza zo 4. mája 2011) pána Morgana za hlavného spravodajcu a prijal 173 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 7 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Výbor víta oznámenie Komisie o návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o útokoch na informačné systémy. Výbor je rovnako ako Komisia hlboko znepokojený v súvislosti s rozsahom počítačovej kriminality v Európe a možnými a skutočnými škodami, ktoré táto rastúca hrozba spôsobuje hospodárstvu a blahobytu občanov.

1.2 Výbor je rovnako ako Komisia sklamaný, že len 17 z 27 členských štátov doteraz ratifikovalo Dohovor Rady Európy o počítačovej kriminalite („Dohovor o počítačovej kriminalite“) (1). Výbor vyzýva zvyšné členské štáty (2) - Belgicko, Českú republiku, Grécko, Írsko, Luxembursko, Maltu, Poľsko, Rakúsko, Spojené kráľovstvo a Švédsko, aby Dohovor o počítačovej kriminalite ratifikovali čo najskôr.

1.3 Výbor súhlasí s Komisiou, že smernica je bezodkladne potrebná na to, aby sa mohlo aktualizovať vymedzenie trestných činov spadajúcich pod útoky na informačné systémy a aby sa mohla zlepšiť európska koordinácia v trestných veciach a spolupráca s cieľom účinne riešiť tento závažný problém.

1.4 Vzhľadom na naliehavú potrebu legislatívnych opatrení na riešenie problematiky útokov na informačné systémy výbor súhlasí s rozhodnutím Komisie použiť politickú možnosť v podobe smernice podporenej nelegislatívnymi opatreniami zameranými na toto konkrétne hľadisko počítačovej kriminality.

1.5 Výbor by však uvítal (tak, ako to už uviedol v predchádzajúcom stanovisku (3)), keby Komisia súčasne vypracovala komplexné právne predpisy EÚ zamerané na boj proti počítačovej kriminalite. Výbor sa domnieva, že komplexný rámec je kľúčový pre úspech Digitálnej agendy a stratégie Európa 2020 (4). Tento rámec by sa mal okrem presadzovania práva a trestov zaoberať otázkami súvisiacimi s prevenciou, odhaľovaním a vzdelávaním.

1.6 EHSV by vo vhodnom čase rád preskúmal návrhy Komisie na vypracovanie komplexného rámca opatrení na riešenie všeobecnej problematiky bezpečnosti internetu. Berúc do úvahy, že o 10 rokov bude väčšina obyvateľov používať internet a väčšina hospodárskej a sociálnej aktivity bude závislá od internetu, je nepredstaviteľné, že budeme stále schopní spoliehať sa na terajší nekoncepčný a neštruktúrovaný prístup k využívaniu internetu, predovšetkým vzhľadom na nevyčísliteľný význam tejto aktivity. Objaví sa množstvo otázok, vrátane problémov, ako je bezpečnosť a ochrana osobných údajov, ako aj počítačová kriminalita. Bezpečnosť aerolínií je kontrolovaná centrálnym orgánom, ktorý stanovuje normy pre lietadlá, letiská a letecké operácie. Je načase zriadiť podobný orgán, ktorý by stanovoval spoľahlivé normy pre koncové zariadenia (osobné počítače, počítače Tablet PC, inteligentné telefóny alias *smarthphones*) a pre bezpečnosť sietí, internetu a údajov. Fyzická konfigurácia internetu je kľúčovým prvkom ochrany pred počítačovou kriminalitou. EÚ bude potrebovať regulačný orgán s právomocami pre internet.

1.7 Smernica sa bude zameriavať na definíciu trestného činu a hrozbu trestov. EHSV požaduje, aby sa paralelne zamerala

(1) Dohovor Rady Európy o počítačovej kriminalite, Budapešť 23.11.2001, CETS č. 185.

(2) Pozri <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=185&CM=&DF=&CL=ENG>.

(3) Stanovisko EHSV na tému „Bezpečná informačná spoločnosť“, Ú. v. EÚ C 97, 28.4.2007, s. 21.

(4) KOM(2010) 245, KOM(2010) 2020.

pozornosť na prevenciu prostredníctvom lepších bezpečnostných opatrení. Výrobcovia zariadení by mali spĺňať normy, aby sa zaručila spoľahlivosť zariadení. Je neprijateľné, aby bezpečnosť zariadení, a tým aj sietí, závisela od rozhodnutia majiteľa. Malo by sa zväziť zavedenie európskeho elektronického identifikačného systému, ktorý treba zostaviť veľmi pozorne, aby sa zabránilo narušeniu súkromia občanov. Treba plne využiť bezpečnostné možnosti IPv6 a osveta občanov v oblasti osobnej počítačovej bezpečnosti, vrátane bezpečnosti údajov, by mala byť nevyhnutnou súčasťou všetkých programov na získanie počítačovej gramotnosti. Komisia by sa mala opierať o predchádzajúce stanoviská výboru, ktoré sa zaoberali týmito otázkami ⁽⁵⁾.

1.8 Výbor vyjadruje spokojnosť s tým, že navrhovaná smernica vhodne pokrýva útoky na informačné systémy použitím botnetov ⁽⁶⁾, vrátane útokov v súvislosti s odmietnutím služieb ⁽⁷⁾. Výbor sa tiež domnieva, že smernica pomôže orgánom stíhať počítačovú kriminalitu, ktorá sa snaží zneužívať medzinárodnú prepojenosť sietí, a stíhať páchatelov snažiacich sa ukrývať v anonymite, ktorú môžu poskytnúť dômyselné nástroje počítačovej kriminality.

1.9 Výbor víta zoznam trestných činov spadajúcich pod smernicu, predovšetkým zahrnutie „protiprávneho zachytávania údajov“ a jasné vysvetlenie pojmu „nástroje na spáchanie trestných činov“.

1.10 Vzhľadom na význam dôvery a bezpečnosti pre digitálne hospodárstvo a mimoriadne vysoké náklady počítačovej kriminality ⁽⁸⁾ výbor navrhuje, aby výška trestov stanovená smernicou odrážala závažnosť kriminality a tiež pôsobila na páchatelov ako skutočný odstrašujúci prostriedok. Navrhovaná smernica stanovuje minimálne tresty vo výške 2 alebo 5 rokov odňatia slobody (5 rokov za činy spáchané za prítiažujúcich okolností). Výbor sa domnieva, že treba zostaviť škálu trestov podľa závažnosti trestného činu.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému „Bezpečná informačná spoločnosť“, Ú. v. EÚ C 97, 28.4.2011, s. 21; Stanovisko EHSV na tému „Rozvoj internetu“, Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 92; Stanovisko EHSV na tému „Ochrana kritických informačných infraštruktúr“, Ú. v. C 255, 22.9.2010, s. 98; Stanovisko EHSV na tému „Digitálna agenda pre Európu“, Ú. v. C 54, 19.2.2011, s. 58; Stanovisko EHSV na tému, „Nové nariadenie o ENISA“, zatiaľ nezverejnené v ú. v.; Stanovisko EHSV na tému „Podpora digitálnej gramotnosti, digitálnych zručností a digitálneho začlenenia“, zatiaľ nezverejnené v ú.

⁽⁶⁾ Pojem „botnet“ označuje sieť počítačov, ktoré boli infikované škodlivým softvérom (počítačovým vírusom). Takáto sieť kompromitovaných počítačov („zombies“) môže byť aktivovaná na vykonávanie špecifických činností, ako sú útoky na informačné systémy (počítačové útoky). Tieto „zombies“ môže - často bez vedomia užívateľov kompromitovaných počítačov - kontrolovať iný počítač. Je náročné vystopovať týchto páchatelov, keďže počítače, ktoré tvoria botnet a vykonávajú útok, sa môžu nachádzať na inom mieste, ako je samotný páchatel.

⁽⁷⁾ Útok v súvislosti s odmietnutím služieb – ide o čin, ktorého cieľom je zablokovanie prístupu cieľového zdroja (napríklad webovej stránky alebo internetovej služby) pre predpokladaných užívateľov. Kontaktovaný server alebo webová stránka sa budú ukazovať užívateľom ako „nedostupné“. Takýto útok môže viesť k zablokovaniu systémov on-line platieb, a tým k stratám pre ich užívateľov.

⁽⁸⁾ Podľa správy z roku 2009, ktorá bola prezentovaná na Svetovom ekonomickom fóre, dosiahli svetové škody spôsobené počítačovou kriminalitou výšku jedného bilióna USD a rýchlo rastú. Pozri bod 2.5 a bod 2.7.

1.11 EHSV navrhuje, aby sa prostredníctvom stanovenia prísnejších trestov využila príležitosť na vyslanie dôrazného signálu páchatelom a občanom, ktorí chcú mať istotu. Napríklad Spojené kráľovstvo ⁽⁹⁾ má tresty odňatia slobody vo výške 10 rokov za masívne útoky na informačné systémy a Estónsko zvýšilo tresty, pričom za masívne útoky na teroristické účely možno udeliť trest odňatia slobody vo výške 25 rokov ⁽¹⁰⁾.

1.12 Výbor víta návrh Komisie na posilnenie smernice prostredníctvom nelegislatívnych opatrení na podporu ďalšej koordinovanej činnosti na úrovni EÚ a zvýšenie účinnosti presadzovania práva. EHSV tiež zdôrazňuje, že je potrebné rozšíriť koordináciu tak, aby bola jej súčasťou úzka spolupráca so všetkými členskými štátmi EFTA a NATO.

1.13 Výbor rozhodne podporuje odporúčania týkajúce sa organizovania programov odbornej prípravy a osvedčených postupov navrhovaných pre orgány presadzovania práva na posilnenie účinnosti existujúcich kontaktných miest, ktoré sú k dispozícii dvadsaťštyri hodín denne a sedem dní v týždni.

1.14 Výbor vyzýva Komisiu, aby v rámci boja proti útokom na informačné systémy okrem nelegislatívnych opatrení uvedených v návrhu osobitne nasmerovala finančné prostriedky v oblasti výskumu a vývoja na vývoj systémov včasného odhalovania a reakcie. Najnovšie technológie v oblasti cloud computing ⁽¹¹⁾ a grid computing ⁽¹²⁾ majú potenciál na to, aby poskytli Európe väčšiu ochranu pred mnohými hrozbami.

1.15 Výbor navrhuje, aby Európska agentúra pre bezpečnosť sietí a informácií (ENISA) financovala programy cieľového rozvoja zručností s cieľom posilniť európske odvetvie bezpečnosti IKT mimo orgánov presadzovania práva ⁽¹³⁾.

1.16 Výbor chce zdôrazniť, že na posilnenie európskej obrany pred počítačovými útokmi je dôležité vytvoriť Európske verejno-súkromné partnerstvo pre odolnosť (EP3R) a zapojiť ho do činnosti Európskej agentúry pre bezpečnosť sietí a informácií (ENISA) a Európskej skupiny vládnych tímov CERT (EGC).

⁽⁹⁾ <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/48/contents>.

⁽¹⁰⁾ SEC(2010) 1122 final - Pracovný dokument útvarov Komisie a Hodnotenie vplyvu, ktoré sú pripojené k návrhu smernice o útokoch na informačné systémy.

⁽¹¹⁾ **Cloud computing** je pojem, ktorý sa vzťahuje na poskytovanie zdrojov výpočtovej techniky na požiadanie alebo automaticky prostredníctvom internetu. Služby cloud sú ponúkané užívateľom jednoduchým spôsobom, ktorý možno ľahko pochopiť bez toho, aby užívatelia vedeli, ako sú tieto služby poskytované. Najnovšie antivírusové softvéry a softvéry pre bezpečnosť internetu by sa mohli poskytovať prostredníctvom cloud platformy všetkým pripojeným užívateľom v Európe, čo by pre nich znamenalo menšiu potrebu chrániť sa individuálne.

⁽¹²⁾ **Grids** sú spôsoby deleného počítania, keď virtuálny superpočítač pozostáva z mnohých počítačov voľne prepojených v sieti, ktoré spolu vykonávajú rozsiahle úlohy. Technológie grid computing môžu poskytovať platformu pre analýzu počítačových útokov v reálnom čase a pre systémy reakcie.

⁽¹³⁾ Stanovisko EHSV na tému, „Nové“ nariadenie o ENISA (Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 58).

1.17 Je nevyhnutné podporovať v Európe vytvorenie silného odvetvia bezpečnosti informácií, ktoré by mohlo konkurovať veľmi dobre financovanému sektoru bezpečnosti v USA⁽¹⁴⁾. Investície do výskumu a vývoja a vzdelávania v oblasti kybernetickej bezpečnosti by sa mali značne zvýšiť.

1.18 Výbor berie na vedomie výnimky z uplatňovania navrhovanej smernice, ktoré protokoly k zmluve udeľujú Spojenému kráľovstvu, Írsku a Dánsku. Napriek týmto výnimkám výbor vyzýva tieto členské štáty, aby v čo najväčšej možnej miere spolupracovali v súlade s ustanoveniami smernice v snahe zabrániť páchatelom zneužívať nedostatky v politike Únie.

2. Úvod

2.1 Európa je v súčasnosti pri vytváraní bohatstva a zvyšovaní kvality života do veľkej miery závislá od informačných systémov. Je dôležité, aby našu rastúcu závislosť sprevádzala zvyšujúca sa dômyselnosť bezpečnostných opatrení a dôrazné právne predpisy na ochranu informačných systémov pred útokmi.

2.2 Internet je základnou platformou digitálnej spoločnosti. Pre rozvoj digitálnej spoločnosti a digitálneho hospodárstva je mimoriadne dôležité zaoberať sa bezpečnosťou informačných systémov. Internet podporuje väčšinu európskej kritickej informačnej infraštruktúry: opierajú sa oň informačné a komunikačné platformy na zaistovanie základného tovaru a služieb. Útoky na informačné systémy - vládne systémy, finančné systémy, systémy sociálnych služieb a kritickej infraštruktúry, ako sú dodávky energie a vody, doprava, zdravotnícke a pohotovostné služby – sa stali veľkým problémom.

2.3 Štruktúra internetu spočíva na vzájomnom prepojení miliónov počítačov, pričom spracovanie údajov, komunikácia a kontrola prebiehajú globálne. Rozptýlená štruktúra je kľúčom k tomu, aby sa internet stal stabilným a odolným a aby sa kedykoľvek v prípade problému mohla komunikácia rýchlo obnoviť. Znamená to však tiež, že masívne kybernetické útoky môže, napríklad prostredníctvom botnetov, z periferie siete spustiť ktokoľvek s nekalým úmyslom a základnými vedomosťami.

2.4 Rozvoj informačných technológií zvýšil naliehavosť týchto problémov, pretože uľahčil výrobu a distribúciu nástrojov („malware“⁽¹⁵⁾ a „botnetov“) a súčasne páchatelom zabezpečil anonymitu a spôsobil rozšírenie trestnoprávnej zodpovednosti na viacero jurisdikcií. Keďže stíhanie je zložité, organizovaná trestná činnosť dokáže pri malom riziku prinášať značné zisky.

⁽¹⁴⁾ Oficiálne údaje Bieleho domu ukazujú, že vláda USA v roku 2010 investovala 407 miliónov USD do výskumu a vývoja a vzdelávania v oblasti elektronickej bezpečnosti a navrhuje vyčleniť 548 miliónov USD v rozpočtovom roku 2012. <http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/microsites/ostp/FY12-slides.pdf>.

⁽¹⁵⁾ „Malware“ – skrátené označenie pre *malicious software* – je softvér určený na tajný prístup k počítačovému systému bez súhlasu majiteľa.

2.5 Podľa štúdie z roku 2009⁽¹⁶⁾ predstavenej Svetovému ekonomickému fóru dosiahli svetové škody spôsobené počítačovou kriminalitou výšku jedného bilióna USD a rýchlo rastú. V nedávnej správe vlády Spojeného kráľovstva⁽¹⁷⁾ sa uvádza, že ročné škody len v tejto krajine predstavujú 27 miliárd GBP. Vysoké náklady súvisiace s počítačovou kriminalitou dávajú oprávnenie na rázne opatrenia, prísnu kontrolu ich uplatňovania a vysoké tresty pre páchatelov.

2.6 Ako sa podrobne uvádza v pracovnom dokumente Komisie, ktorý dopĺňa návrh smernice⁽¹⁸⁾, organizovaný zločin a nepriateľské vlády využívajú ničivý potenciál útokov na informačné systémy po celej Únii. Útoky z takýchto botnetov môžu byť veľmi nebezpečné pre postihnutú krajinu ako celok a tiež ich môžu využiť teroristi alebo iní útočníci s cieľom vyvinúť politický tlak na štát.

2.7 Útok na Estónsko v apríli a máji 2007 poukázal na tento problém. Tento útok vzhľadom na svoj veľký rozsah vyradil na niekoľko dní z prevádzky dôležité časti kritickej informačnej infraštruktúry vo vládnom a súkromnom sektore, pričom spôsobil škody vo výške 19 – 28 miliónov EUR a značné politické škody. Podobné ničivé útoky boli spustené aj proti Litve a Gruzínsku.

2.8 Globálne komunikačné siete sa vyznačujú veľkou cezhraničnou vzájomnou prepojenosťou. Obzvlášť dôležitý je spoločný a jednotný postup všetkých 27 členských štátov v boji proti počítačovej kriminalite a predovšetkým v boji proti útokom na informačné systémy. Táto medzinárodná vzájomná závislosť sietí si vyžaduje, aby EÚ mala integrovanú politiku v oblasti ochrany informačných systémov pred útokmi a v oblasti trestného stíhania páchatelov.

2.9 V stanovisku z roku 2007 k oznámeniu Komisie na tému „Stratégia pre bezpečnú informačnú spoločnosť – Dialóg, partnerstvo a aktívne pôsobenie“⁽¹⁹⁾, výbor konštatoval, že by úval komplexné právne predpisy na boj proti počítačovej kriminalite. Komplexný právny rámec by zahŕňal nielen útoky na informačné systémy, ale aj finančnú počítačovú kriminalitu, protiprávny internetový obsah, zber/úschovu/prenos elektronických dôkazov a podrobnejšie pravidlá súdnej právomoci.

2.10 Výbor uznáva, že vytvorenie komplexného právneho rámca je veľmi náročnou úlohou, ktorú ešte viac sťažuje nedostatok politického konsenzu⁽²⁰⁾ a problémy súvisiace so značnými rozdielmi medzi členskými štátmi v oblasti prípustnosti

⁽¹⁶⁾ Štúdia *Unsecured Economies: Protecting Vital Information* (Nezabezpečené ekonomiky: ochrana kľúčových informácií), ktorú vypracovali výskumní pracovníci z Centra pre vzdelávanie a výskum v informačnom zabezpečení a bezpečnosti pre spoločnosť McAfee (Centre for Education and Research in Information Assurance and Security for McAfee) univerzity Purdue (2009), http://www.cerias.purdue.edu/assets/pdf/mfe_unsec_econ_pr_rpt_fnl_online_012109.pdf.

⁽¹⁷⁾ <http://www.cabinetoffice.gov.uk/resource-library/cost-of-cyber-crime>.

⁽¹⁸⁾ SEK(2010) 1122.

⁽¹⁹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Bezpečná informačná spoločnosť“, Ú. v. EÚ C 97, 28.4.2007, s. 21 (TEN/254).

⁽²⁰⁾ SEK(2010) 1122, posúdenie vplyvu KOM(2010) 517.

elektronických dôkazov na súdoch. Takýto komplexný právny rámec by však maximalizoval prínos legislatívnych a nelegislatívnych nástrojov pri riešení širokého spektra problémov v oblasti počítačovej kriminality. Zaoberal by sa tiež trestno-právnym rámcom a súčasne by zlepšil spoluprácu pri presadzovaní práva v Únii. Výbor vyzýva Komisiu, aby pokračovala v snahách o vytvorenie komplexného právneho rámca pre počítačovú kriminalitu.

2.11 Boj proti počítačovej kriminalite si vyžaduje osobitné zručnosti. Výbor vo svojom stanovisku k návrhu nariadenia o agentúre ENISA⁽²¹⁾ zdôraznil význam odbornej prípravy osôb v oblasti presadzovania práva. Výbor oceňuje pokrok Komisie pri zriaďovaní platformy pre odborné vzdelávanie v oblasti počítačovej kriminality, ktoré zahŕňa aj presadzovanie práva a súkromný sektor, ako sa navrhuje v dokumente KOM(2007) 267⁽²²⁾.

2.12 Zainteresovanou stranou v oblasti kybernetickej bezpečnosti v EÚ je každý občan, ktorého život by mohol závisieť od dôležitých služieb. Títo občania sú zároveň povinní čo najlepšie chrániť svoje pripojenie na internet pred útokmi. Ešte väčšiu zodpovednosť nesú poskytovatelia technológie a služieb IKT, ktorí zabezpečujú informačné systémy.

2.13 Všetky zainteresované strany musia byť dostatočne informované o kybernetickej bezpečnosti. Je tiež dôležité, aby Európa mala veľa kvalifikovaných odborníkov v oblasti kybernetickej bezpečnosti.

2.14 Je nevyhnutné podporovať v Európe vytvorenie silného odvetvia bezpečnosti informácií, ktoré by mohlo konkurovať veľmi dobre financovanému sektoru bezpečnosti v USA⁽²³⁾. Investície do výskumu a vývoja a vzdelávania v oblasti kybernetickej bezpečnosti by sa mali značne zvýšiť.

3. Zhrnutie návrhu smernice

3.1 Cieľom tohto návrhu je nahradiť rámcové rozhodnutie Rady 2005/222/SVV z 24. februára 2005 o útokoch na informačné systémy⁽²⁴⁾. Rámcové rozhodnutie, ako bolo uvedené v jeho odôvodneniach, sa zameriavalo na zlepšenie spolupráce medzi súdnymi a inými príslušnými orgánmi, vrátane policajných a iných špecializovaných orgánov presadzovania práva v členských štátoch, prostredníctvom aproximácie pravidiel

⁽²¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskej agentúre pre bezpečnosť sietí a informácií ENISA, (Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 58).

⁽²²⁾ KOM(2007) 267 „Smerovanie k všeobecnej politike boja proti počítačovej trestnej činnosti“.

⁽²³⁾ Oficiálne údaje Bieleho domu ukazujú, že vláda USA v roku 2010 investovala 407 miliónov USD do výskumu a rozvoja v oblasti elektronickej bezpečnosti a navrhuje vyčleniť 548 miliónov USD v rozpočtovom roku 2012. <http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/microsites/ostp/FY12-slides.pdf>.

⁽²⁴⁾ Ú. v. EÚ L 69, 16.3.2005, s. 68.

trestného práva v členských štátoch v oblasti útokov na informačné systémy. Zaviedlo právne predpisy EÚ na boj proti trestným činom, ako sú protiprávny prístup k informačným systémom, protiprávny zásah do systému a protiprávny zásah do údajov, ako aj osobitné pravidlá týkajúce sa zodpovednosti právnických osôb, súdnej právomoci a výmeny informácií. Členské štáty boli vyzvané prijať všetky nevyhnutné opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s ustanoveniami tohto rámcového rozhodnutia do 16. marca 2007.

3.2 Komisia 14. júla 2008 uverejnila správu o vykonávaní rámcového rozhodnutia⁽²⁵⁾. V záveroch sa uvádza, že od „prijatia rámcového rozhodnutia došlo k nedávnym útokom v celej Európe, čo ešte viac zdôraznilo viacero nových hrozieb, predovšetkým vznik masívnych simultánných útokov na informačné systémy a zvýšené zločinné využívanie tzv. botnetov“. Tieto útoky neboli v centre pozornosti, keď sa rámcové rozhodnutie prijímalo.

3.3 Tento návrh zohľadňuje nové metódy páchania počítačových trestných činov, najmä použitie botnetov⁽²⁶⁾. Je veľmi náročné vystopovať týchto páchatel'ov, keďže počítače, ktoré tvoria botnet a vykonávajú útok, sa môžu nachádzať na inom mieste, ako je samotný páchatel'.

3.4 Útoky vykonávané prostredníctvom botnetu sa často uskutočňujú vo veľkom rozsahu. V prípade masívnych útokov ide buď o útoky realizované použitím nástrojov, ktoré postihujú veľké množstvo informačných systémov (počítačov), alebo o také, ktoré spôsobujú značné škody, napr. narušenie systémových služieb, finančné náklady, straty osobných údajov atď. Škody spôsobené masívnymi útokmi majú významný vplyv na fungovanie samotného cieľa útoku a/alebo na jeho pracovné prostredie. V tomto zmysle sa „veľký botnet“ chápe tak, že môže spôsobiť vážnu škodu. Je ťažké definovať botnety podľa veľkosti, avšak najväčšie pozorované botnety sa odhadovali na 40 000 až 100 000 pripojení (t. j. infikovaných počítačov) za 24 hodín⁽²⁷⁾.

3.5 Rámcové rozhodnutie vzhľadom na rastúci rozsah a počet trestných činov (počítačových útokov) vykazuje rad nedostatkov. K aproximácii právnych predpisov dochádza len v obmedzenom počte trestných činov, avšak na potenciálnu hrozbu, ktorú pre spoločnosť predstavujú masívne útoky, sa plne nereaguje. Dostatočne sa nezohľadňuje ani závažnosť trestných činov a sankcie proti nim.

3.6 Cieľom tejto smernice je aproximácia pravidiel trestného práva v členských štátoch v oblasti útokov na informačné systémy a zlepšenie spolupráce medzi súdnymi a inými príslušnými orgánmi vrátane policajných a iných špecializovaných orgánov presadzovania práva v členských štátoch.

⁽²⁵⁾ Správa Komisie Rade založená na článku 12 rámcového rozhodnutia Rady z 24. februára 2005 o útokoch na informačné systémy - KOM(2008) 448.

⁽²⁶⁾ Pozri poznámku pod čiarou 6.

⁽²⁷⁾ Počet pripojení za 24 hodín je bežne používaná meracia jednotka na odhad veľkosti botnetov.

3.7 Útoky na informačné systémy - najmä v rámci organizovanej trestnej činnosti - predstavujú rastúce ohrozenie a zvyšuje sa obava z potenciálnych teroristických alebo politicky motivovaných útokov na informačné systémy, ktoré tvoria časť kritickej infraštruktúry členských štátov a Únie. Tým je ohrozené dosiahnutie bezpečnejšej informačnej spoločnosti a priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, a preto je potrebné prijať opatrenia na úrovni Európskej únie.

3.8 Existuje tendencia smerom k čoraz nebezpečnejším a opakujúcim sa masívnym útokom na informačné systémy, ktoré sú pre štáty alebo určité funkcie verejného alebo súkromného sektora rozhodujúce. Táto tendencia je sprevádzaná vývojom čoraz dokonalejších nástrojov, ktoré páchatelia používajú na počítačové útoky rôznych druhov.

3.9 Spoločné vymedzenie pojmov v tejto oblasti, najmä informačných systémov a počítačových údajov, je dôležité na zabezpečenie konzistentného prístupu v členských štátoch pri uplatňovaní tejto smernice.

3.10 Je potrebné dosiahnuť spoločný prístup k znakom skutkovej podstaty trestných činov zavedením spoločných trestných činov protiprávneho prístupu k informačným systémom, protiprávneho zásahu do systému, protiprávneho zásahu do údajov a protiprávneho zachytávania údajov.

3.11 Členské štáty by mali ustanoviť sankcie za útoky na informačné systémy. Uložené sankcie by mali byť účinné, primerané a odrádzajúce.

3.12 V smernici, ktorou sa zrušuje rámcové rozhodnutie 2005/222/SVV, sa zachovávajú jeho súčasné ustanovenia a pribudnú tieto nové prvky:

- a) ukladá tresty za výrobu, predaj, obstarávanie na použitie, dovoz, distribúciu alebo akékoľvek získavanie zariadení/nástrojov, ktoré sa používajú na spáchanie trestných činov;
- b) zaraďuje prirážajúce okolnosti:
  - rozsiahlosť útokov - botnety alebo podobné nástroje by sa riešili zavedením nových prirážajúcich okolností v tom zmysle, že čin umiestnenia botnetu alebo podobného nástroja by bol prirážajúcim faktorom pri spáchaní trestných činov uvedených v súčasnom rámcovom rozhodnutí,
  - okolnosť, keď bola pri spáchaní trestného činu utajená skutočná identita páchatelia a spôsobená ujma právoplatnému vlastníkovi identity;
- c) zavádza ako trestný čin „protiprávne zachytávanie údajov“;
- d) zavádza opatrenia na zlepšenie európskej spolupráce v trestných veciach posilnením existujúcej štruktúry kontaktných miest, ktoré sú k dispozícii dvadsaťštyri hodín denne a sedem dní v týždni ⁽²⁸⁾;
- e) rieši potrebu poskytovania štatistických údajov o počítačovej kriminalite vrátane útokov uvedených v terajšom rámcovom rozhodnutí a nedávno pridaného „protiprávneho zachytávania údajov“;
- f) obsahuje vo vymedzení trestných činov uvedených v článkoch 3, 4, 5 (protiprávny prístup k informačným systémom, protiprávny zásah do systému a protiprávny zásah do údajov) ustanovenie, podľa ktorého môžu členské štáty v procese transpozície smernice do vnútroštátnych právnych predpisov kriminalizovať iba „prípady, ktoré nie sú menej závažné“.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽²⁸⁾ Zavedené dohovorom a rámcovým rozhodnutím 2005/222/SVV o útokoch na informačné systémy.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady o nakladaní s vyhoretým palivom a rádioaktívnym odpadom“

[KOM(2010) 618 v konečnom znení]

(2011/C 218/28)

Spravodajca: **pán ADAMS**

Komisia sa 1. februára 2011 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Rady o nakladaní s vyhoretým palivom a rádioaktívnym odpadom“

KOM(2010) 618 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 29. marca 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdza zo 4. mája 2011) prijal 146 hlasmi za, pričom 7 členovia hlasovali proti a 8 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Závery

1.2 O tejto smernici sa rokuje viac ako desať rokov a výbor ju víta ako jasný krok vpred v požiadavke minimálnych noriem pre plánované nakladanie s existujúcim veľkým objemom rádioaktívneho odpadu v EÚ.

1.3 Dôraz sa povzbudivo kladie na transparentnosť a zapojenie verejnosti a požiadavka vypracovať prognózy nákladov a financovania návrhov bude kľúčovým analytickým nástrojom. Po prvýkrát budú medzinárodne prijaté bezpečnostné normy právne záväzné a vymáhateľné v Európskej únii. EÚ by mala spolupracovať so susednými krajinami a nabádať ich, aby prijali podobné bezpečnostné normy.

1.4 Vývoj tejto smernice však nebol priamočiary. O hraniciach vedeckej istoty sa stále diskutuje a všetkým je jasné, že je ťažké predvídať politickú a sociálnu situáciu ďaleko do budúcnosti.

1.4.1 Hoci sa dosiahla široká vedecká zhoda o všeobecnej technickej realizovateľnosti, pokiaľ ide o hlboké geologické ukladanie odpadu, stále pokračuje diskusia o stupni vedeckej istoty alebo vhodnosti v niektorých oblastiach. Je nepravdepodobné, že sa táto situácia úplne vyrieši tak, aby boli spokojné všetky zúčastnené strany, najmä z dôvodu samotného charakteru vysoko rádioaktívneho odpadu, jeho interakcie s najbližším okolím a zvažovaných geologických období. Súčasnú „skladovaciu“ opatrenia sú jasne neudržateľné zo strednodobého hľadiska, čo zdôrazňuje potrebu konať.

1.4.2 Pokračujú živé a zatiaľ bezvýsledné diskusie o primeranej úrovni bezpečnosti a rizika. Čo vlastne znamená to, že najvyššou prioritou bude ľudská bezpečnosť a bezpečnosť životného prostredia? V praxi bude ukázkou bezpečnosti kombinácia kvalitatívnych a kvantitatívnych argumentov snažiacich sa o minimalizáciu neistôt v kontexte vnútroštátneho rozhodovacieho procesu.

1.4.3 Dôvera v odhady spojené s politickou a inštitucionálnou súdržnosťou a v schopnosti každého systému nakladania s odpadom sa postupom času logicky znižuje. „Pasívna“ bezpečnosť sa preto stáva silným prvkom a je žiaduce, aby bola účinná i v prípadoch, že časom dôjde k strate kontroly a informácií o úložisku odpadu.

1.4.4 Neustály prínos a rozvoj energie založenej na jadrovom štiepení, ktorá je súčasťou energetického mixu členských štátov, je do určitej miery závislý od súhlasu zo strany verejnosti a finančnej udržateľnosti. Diskusia o využívaní alebo rozvoji jadrovej energie výrazne odvádza pozornosť od bezodkladnej a naliehavej potreby riešiť problém hromadiaceho sa rádioaktívneho odpadu, najmä vzhľadom na to, že súčasné a prebiehajúce programy vyradovania jadrových zariadení z prevádzky zväčšia rozsah tohto problému. Postoj verejnosti sa značne mení v celej EÚ, ale veľká väčšina Európanov verí, že by bolo užitočné mať k dispozícii nástroj na nakladanie s rádioaktívnym odpadom na úrovni Spoločenstva („Attitudes towards radioactive waste“, Eurobarometer z júna 2008).

1.5 Výbor sa preto snaží konštruktívne pristupovať k nejednotným názorom verejnosti a predkladá množstvo náležitých odporúčaní s cieľom posilniť odhodlanie Komisie nájsť riešenie.

1.6 Odporúčania

1.6.1 Výbor predkladá rad osobitných pripomienok, návrhov a odporúčaní v častiach 4 a 5 tohto stanoviska a žiada Komisiu, Parlament a Radu, aby ich plne zohľadnili. Okrem toho vo všeobecnosti odporúča:

— aby členské štáty uznali, že bezpečnosť treba v ustanoveniach smernice zaradiť medzi priority, a aby urýchlene a dôsledne transponovali smernicu do vnútroštátneho práva ako reakciu na naliehavý problém hromadenia sa rádioaktívneho odpadu,

— aby vlády, jadrový priemysel a príslušné vedecké obce vynaložili väčšie úsilie a poskytnú verejnosti ako celku podrobnejšie, transparentné informácie s hodnotením rizika o nakladaní s rádioaktívnym odpadom.

2. Úvod

2.1 Otázka jadrovej bezpečnosti v súčasnosti priťahuje značnú pozornosť a vyvoláva veľké obavy v súvislosti so zemetrasením a s vlnou tsunami a ich dôsledkami na štyri reaktory jadrovej elektrárne Fukušima v severnom Japonsku. Podmienky bezpečnosti prevádzky a preventívne opatrenia týkajúce sa európskych jadrových elektrární sú predmetom smernice o jadrovej bezpečnosti (pozri bod 5.6) a spadajú do právomoci vnútroštátnych orgánov členských štátov. Členské štáty 21. marca súhlasili, že zlepšia spoluprácu svojich regulačných orgánov a požiadajú európsku skupinu na vysokej úrovni pre jadrovú bezpečnosť a nakladanie s odpadom, aby stanovila spôsob navrhovaných záťažových skúšok (komplexné posúdenie rizika a bezpečnosti) pre všetky jadrové elektrárne v EÚ. Keďže verejnosť je hlboko znepokojená v spojitosti s nehodou v jadrovej elektrárni Fukušima Daiiči, výbor sa bude usilovať čo najskôr a transparentne o to, aby bol v plnej miere zapojený do dialógu s občianskou spoločnosťou o tejto problematike a s ňou súvisiacich otázok, a to najmä prostredníctvom presadzovania novej orientácie pracovnej skupiny pre transparentnosť Európskeho fóra pre jadrovú energiu (ENEF), ktorej EHSV v súčasnosti predsedá, a zapojenia do pracovných skupín pre oblasti príležitostí a rizík.

2.2 Z technického hľadiska sa musí vykonať riadna analýza dôsledkov nehody, ktorá sa stala v jadrovej elektrárni Fukušima, ako aj jej priameho dosahu na smernicu o rádioaktívnom odpade obsiahnutú v tomto stanovisku. Je však pochopiteľné, že vzrástli obavy verejnosti a jej povedomie o otázkach týkajúcich sa jadrovej bezpečnosti. Výbor sa v tejto súvislosti domnieva, že spomínaná nehoda môže ovplyvniť prebiehajúcu diskusiu.

2.3 V novembri 2010 bolo v 14 členských štátoch EÚ v prevádzke 143 jadrových elektrární (reaktorov). Okrem toho bolo zatvorených mnoho jadrových elektrární a iných jadrových zariadení, ako sú elektrárne opätovne spracúvajúce vyhoreté palivo, ktoré produkujú rádioaktívny odpad. EÚ každý rok bežne vyprodukuje 280 m³ vysokoaktívneho odpadu, 3 600 ton ťažkých kovov z vyhorelého paliva a 5 100 m³ rádioaktívneho odpadu s dlhým polčasom rozpadu, pre ktorý neexistujú cesty zneškodňovania (Šiesta správa o situácii v oblasti nakladania s rádioaktívnym odpadom a vyhoreným palivom v Európskej únii SEC(2008)2416). Ďalej rastie množstvo odpadu s nižšou aktivitou, z ktorého sa väčšina bežne ukladá. Vysoko aktívny odpad (HLW) je vysoko rádioaktívny, obsahuje rádionuklidy s dlhým polčasom rozpadu a produkuje značné množstvo tepla. Predstavuje 10 % vyprodukovaného rádioaktívneho odpadu a obsahuje 99 % celkovej rádioaktivity a zahŕňa produkty štiepenia a vyhoreté palivo.

2.4 Tento odpad vzniká opätovným spracúvaním vyhorelého jadrového paliva, vyhorelého paliva určeného na priame

uloženie, pri bežných operáciách jadrových elektrární a pri ich vyradovaní z prevádzky. Plánuje sa výstavba mnohých ďalších jadrových elektrární, niektoré z nich v členských štátoch, ktoré nemajú skúsenosti s výrobou jadrovej energie. Existujú veľmi závažné riziká pre zdravie a bezpečnosť, ak sa so vznikajúcim odpadom, ktorý v niektorých prípadoch predstavuje hrozbu na desiatky tisícročí, nebude riadne nakladať a nebude sa kontrolovať. Rádioaktívny odpad obsahuje izotopy prvkov, u ktorých dochádza k poklesu rádioaktivity a ktoré vydávajú ionizujúce žiarenie, čo môže byť škodlivé pre ľudí a životné prostredie.

2.5 Rozhodnutia prijaté v tomto storočí budú mať vplyv na ďalšie stovky storočí. Táto smernica sa zameriava najmä na nakladanie s odpadom vznikajúcim pri jadrovom palivovom cykle, ale pokrýva aj rádioaktívny odpad vyprodukovaný v oblasti výskumu, medicíny a priemyslu. V dôsledku nárastu produkcie energie z jadrových elektrární vzrástol v rokoch 2000 – 2005 objem vysokoaktívneho odpadu o 1,5 % ročne a vyradovaním starších elektrární z prevádzky sa jeho objem zvyšuje. Odhaduje sa, že v roku 2004 sa v Európe uložilo 220 000 metrov kubických nízko a stredne aktívneho odpadu s dlhým polčasom rozpadu, 7 000 metrov kubických vysoko rádioaktívneho odpadu a 38 000 ton ťažkých kovov z vyhorelého paliva (Tieto čísla nie sú presné, pretože v krajinách opätovne spracúvajúcich vyhoreté palivo, ako sú Spojené kráľovstvo a Francúzsko, nie je vyhoreté jadrové palivo a opätovne spracované plutónium a urán v súčasnosti klasifikované ako jadrový odpad na základe toho, že vyhoreté palivo je recyklovateľný odpad a spracované plutónium a urán sa môžu použiť ako čerstvé palivo.).

2.6 Od uvedenia prvej komerčnej jadrovej elektrárne do prevádzky uplynulo 54 rokov. Po celý ten čas prebiehajú diskusie o nakladaní s odpadom. Všeobecná dohoda sa dosiahla okrem iného v tom, že dočasné dlhodobé skladovanie je vhodné pre prvú fázu každého riešenia. V súčasnosti stále neexistujú konečné úložiská vysoko aktívneho jadrového odpadu v EÚ, hoci Švédsko, Fínsko a Francúzsko plánujú uviesť takéto úložiská do prevádzky do roku 2025. Cieľom je navrhnuť a vybudovať zariadenia, ktoré zabezpečia dlhodobú bezpečnosť prostredníctvom pasívnych bezpečnostných systémov v podobe technických a stabilných geologických bariér, pri ktorých by sa po zatvorení zariadenia nebolo potrebné spoliehať na monitorovanie, zásah človeka alebo inštitucionálne kontroly. Väčšina členských štátov však okrem zaistenia bezpečného skladovania počas predĺženého časového obdobia do 100 rokov nemá jasne vyhranenú politiku v oblasti vyhorelého paliva (Šiesta správa o situácii v oblasti nakladania s rádioaktívnym odpadom a vyhoreným palivom v Európskej únii SEC(2008)2416).

2.7 Podľa 93 % európskych občanov je naliehavo potrebné vyriešiť problém nakladania s rádioaktívnym odpadom a nenechať toto riešenie na budúce generácie. Veľká väčšina občanov EÚ vo všetkých krajinách súhlasí, že EÚ by mala zostaviť normy a byť schopná monitorovať vnútroštátne postupy („Attitudes towards radioactive waste“, Eurobarometer z júna 2008).

2.8 Súčasný právny predpis EÚ sa považujú za nedostačujúce. Smernicu 2009/71/Euratom, ktorou sa zriaďuje rámec Spoločenstva pre jadrovú bezpečnosť jadrových zariadení, podporilo všetkých 27 členských štátov EÚ a táto smernica o nakladaní s rádioaktívnym odpadom (KOM(2010) 618) je logickým ďalším krokom.

2.9 Energetický mix každého členského štátu a rozhodnutie používať jadrovú elektrárňu je vo vnútroštátnej kompetencii a nie je predmetom tejto smernice. Jadrový odpad je však neoddeliteľnou súčasťou využívania jadrovej energie, existuje v značnom množstve a predstavuje možnú vážnu, dlhodobú a nadnárodnú hrozbu. Aj keby sa prevádzka jadrových elektrární dnes zastavila, musíme vyriešiť problém už existujúceho odpadu. Je v záujme všetkých občanov EÚ, aby sa rádioaktívny odpad ukladal čo najbezpečnejším spôsobom. V tomto kontexte Komisia predložila smernicu, ktorou sa stanovuje rámec pre zabezpečenie zodpovedného nakladania s vyhoretým palivom a rádioaktívnym odpadom.

2.10 Výbor sa týmto problémom naposledy zaoberal v roku 2003⁽¹⁾ a zdôraznil jeho naliehavosť v súvislosti s rozšírením a význam zásady „znečisťovateľ platí“. Navrhovaná smernica, ktorá bola predmetom stanoviska z roku 2003, nebola prijatá, keďže členské štáty považovali niektoré aspekty za príliš normatívne a žiadali viac času na zváženie.

3. Zhrnutie navrhovanej smernice

3.1 Od členských štátov sa požaduje, aby do štyroch rokov od prijatia smernice vypracovali a predložili vnútroštátne programy, v ktorých uvedú súčasné umiestnenie odpadu a plány na nakladanie s týmto odpadom a jeho likvidáciu.

3.2 Bude existovať právne záväzný a vymáhateľný rámec, aby sa zabezpečilo, že všetky členské štáty uplatnia spoločné normy vypracované Medzinárodnou agentúrou pre atómovú energiu (IAEA) na všetky fázy nakladania s vyhoretým palivom a s rádioaktívnym odpadom až po jeho definitívnu likvidáciu.

3.3 Vnútroštátne programy zahrnú zoznamy rádioaktívneho odpadu, plány nakladania s odpadom od výroby po likvidáciu, plány na obdobie po uzavretí zariadenia na likvidáciu, činnosti v oblasti výskumu a vývoja, časové rámce a ciele implementácie a popis všetkých činností, ktoré sú potrebné na implementáciu riešení likvidácie odpadu, hodnotenia nákladov a zvolené systémy financovania. V smernici sa nestanovuje, že by sa mal uprednostňovať jeden konkrétny spôsob likvidácie.

3.4 Navrhovaná smernica obsahuje článok o transparentnosti, aby sa zabezpečila dostupnosť informácií pre verejnosť a jej účinná účasť na rozhodovacom procese o určitých aspektoch nakladania s rádioaktívnym odpadom.

3.5 Členské štáty budú Komisii predkladať správy o implementácii týchto požiadaviek a Komisia bude následne predkladať správu Rade a Európskemu parlamentu o dosiahnutom pokroku. Členské štáty tiež pozývajú misiu na medzinárodné partnerské posúdenie svojich vnútroštátnych

programov, o ktorom budú taktiež informované členské štáty a Komisia.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Výbor sa v tomto stanovisku zaoberá v prvom rade praktickým a naliehavým problémom existencie a neustálej produkcie rádioaktívneho odpadu. Väčšia časť tohto odpadu (viac ako 90 %) pochádza z činností spojených s výrobou jadrovej energie. Rozhodnutie používať alebo zaradiť jadrovú energiu ako súčasť energetického mixu je v právomoci každého členského štátu, ale dlhodobé dôsledky súvisiaceho nakladania s odpadom môžu mať cezhraničné (a transgeneračné) následky.

4.2 Názor verejnosti na jadrovú energiu v krajinách s jadrovými elektrárnami by sa výrazne zmenil (v prospech výroby jadrovej energie), ak by mohla byť zabezpečená o tom, že existuje bezpečné a trvalé riešenie nakladania s rádioaktívnym odpadom („Attitudes towards radioactive waste“, Eurobarometer z júna 2008). Hlavnou prekážkou takéhto zabezpečenia je dlhodobé nebezpečenstvo vyplývajúce z vysokoaktívneho odpadu, pochybnosti o bezpečnosti hlbokého geologického ukladania odpadu, otázka, či sa riziko súvisiace s týmito úložiskami zachová v povedomí verejnosti aj v budúciach generáciách a neistota o realizovateľnosti iných metód ukladania.

4.3 Vzhľadom na pomalý pokrok v niektorých členských štátoch, pokiaľ ide o návrhy týkajúce sa dlhodobého nakladania s rádioaktívnym odpadom, by mala navrhovaná smernica, ktorá samotná sa vyvíjala niekoľko rokov, slúžiť na stimuláciu komplexného formulovania vnútroštátnych programov nakladania s odpadom. V súčasnosti existujú príklady vhodnej metodiky, ktoré je možné použiť ako referenciu. Cieľom navrhovanej smernice je zabezpečiť, aby boli kľúčové aspekty noriem dohodnutých pod záštitou Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (IAEA) právne záväzné a vymáhateľné prostredníctvom právnych predpisov EÚ. Výbor víta tento prístup.

4.4 EÚ už má významný súbor právnych predpisov, ktoré sa týkajú odpadu vrátane nebezpečného odpadu⁽²⁾. Hoci sa v navrhovanej smernici jasne uvádza, že nevychádza z týchto právnych predpisov, ale má iný právny základ – kapitolu 3 zmluvy o Euratome, mala by sa využiť príležitosť a v odôvodneniach navrhovanej smernice by sa mali potvrdiť zásady obsiahnuté v súbore zákonov týkajúcich sa nebezpečného odpadu.

4.5 Prístup založený na zásade „znečisťovateľ platí“ bol vyjadrený požiadavkou zabezpečiť, že návrhy týkajúce sa nakladania s odpadom sú primerane a bezpečne financované „s náležitým zohľadnením zodpovednosti pôvodcov rádioaktívneho odpadu“. Môžu sa preto vyskytnúť otázky týkajúce sa štátnej krízovej dotácie a následne otázky týkajúce sa hospodárskej súťaže na trhu s energiou. Výbor preto navrhuje, aby sa v smernici jednoznačne uviedlo, že financovanie nakladania s odpadom by malo byť v súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“ (v tomto prípade spoločnosť produkováca rádioaktívny odpad z jadrových reaktorov) okrem prípadov vyššej moci, kedy môže byť potrebný zásah štátu.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 133, 6.6.2003, s. 70.

⁽²⁾ Ú. v. ES L 377, 31.12.1991, s. 20.

4.6 Výbor konštatuje, že ustanovenia tejto smernice sa týkajú iba rádioaktívneho odpadu z civilnej činnosti. V niektorých krajinách sa uvoľnili významné prostriedky na nakladanie s rádioaktívnym odpadom z vojenskej činnosti. Existujú ďalšie jasné dôsledky spoločných vojenských a civilných programov z bezpečnostného hľadiska, ale keďže nakladanie s necivilným rádioaktívnym odpadom si môže v niektorých členských štátoch vyžadovať významné technologické a finančné zdroje, ako aj úložné kapacity, malo by sa zväžiť konkrétnejšie prepojenie s touto smernicou.

5. Konkrétne pripomienky

5.1 Rádioaktívny odpad bol osobitne vylúčený z rozsahu smerníc EÚ o odpade⁽³⁾, ktoré však obsahujú mnoho cenných zásad, ktoré by sa mali zobrať do úvahy. Výbor preto navrhuje, aby sa v odôvodneniach k navrhovanej smernici konkrétne odkazovalo na smernicu o nebezpečnom náklade (91/689/EHS) a aby sa uviedlo, že ju dopĺňa.

5.2 Výbor navrhuje, že ustanovenie článku 2, ktoré vylučuje „povolené uvoľňovanie“, by v skutočnosti malo takéto uvoľňovanie pokrývať. V súčasnosti neexistuje na úrovni EÚ súlad v regulácii takéhoto uvoľňovania, ktoré z dôvodu rôznej interpretácie zostáva spornou otázkou medzi členskými štátmi (napríklad spor medzi Spojeným kráľovstvom a Írskom, ktorý sa týka uvoľňovania do Írskeho mora).

5.3 Výbor vždy podporoval predchádzanie vzniku odpadu, ktoré presadzuje EÚ a ktoré je prioritou smernice o odpade (2006/12/ES). Tak ako v iných priemyselných odvetviach, aj pri výrobe jadrovej energie vzniká významné množstvo nebezpečného odpadu. Názory členských štátov na to, či sa nájdu hospodársky, sociálne a environmentálne udržateľné alternatívy jadrovej energie, sa v súčasnosti líšia, a nezhodnú sa teda ani na tom, či je nevyhnutné, aby rádioaktívny odpad ďalej vznikal. S cieľom vyriešiť tento problém a vzhľadom na to, že väčšina členov výboru zastáva názor, že jadrová energia bude z časti potrebná pri prechode Európy na hospodárstvo s nízkymi emisiami CO₂, navrhujeme, aby sa v smernici uprednostnila snaha odstrániť množstvo rádioaktívneho odpadu pri zdroji kým sa budú vyvíjať lepšie a udržateľné alternatívy.

5.4 V článku 3 ods. 3 sa „uloženie“ vymedzuje ako umiestnenie vyhorelého paliva alebo rádioaktívneho odpadu do schváleného zariadenia bez úmyslu jeho opätovného vybratia. Výbor

uznáva, že existujú rôzne názory na problém zvrtnosti tohto procesu a opätovného použitia odpadu. Výbor sa v súlade s ustanoveniami príslušnej dokumentácie o bezpečnosti domnieva, že pri vytváraní koncepcií likvidácie odpadu by sa tieto dva aspekty nemali vylučovať.

5.5 V článku 4 ods. 3 sa požaduje, aby sa rádioaktívny odpad likvidoval v tom členskom štáte, v ktorom vznikol, ak členské štáty medzi sebou neuzatvorili dohodu o spoločnom využívaní svojich úložísk. Výbor odporúča túto možnosť intenzívne uplatňovať, aby sa obzvlášť vhodné úložiská čo najlepšie využili. Výbor víta tento jednoznačný prístup spočívajúci v tom, že s rádioaktívnym odpadom vyrobeným členskými štátmi sa bude nakladať výlučne v rámci EÚ a tiež v príležitosti vytvárať spoločné zariadenia. Poukazuje na to, že sa tým nevylúčilo vracanie opätovne spracovaného odpadu z opätovne spracovaného vyhorelého paliva do krajín pôvodu mimo EÚ. Aby sa však predišlo pochybnostiam, výbor navrhuje, aby sa táto skutočnosť výslovne uviedla buď v dôvodovej správe, alebo v odôvodneniach.

5.6 Výbor sa zamýšľa nad tým, či sebahodnotenie vnútroštátnych programov, ktoré členské štáty vykonávajú každých desať rokov, spolu s medzinárodným partnerským posúdením (článok 16) poskytujú príležitosť na plnú konsolidáciu vedomostí a osvedčených postupov. Je tiež otáznne, či sa bude dôsledne uplatňovať dostatočná miera objektivity, prísnosť a nezávislá analýza. Členské štáty budú znášať značné náklady na predkladanie správ a s tým spojené výdavky a výbor sa domnieva, že by sa vo vhodnom čase mala zriadiť hodnotiaca komisia s právomocou kontrolovať nakladanie s rádioaktívnym odpadom v EÚ. Zlepšilo by to nielen normy na predkladanie správ a osvedčené postupy, ale slúžilo by to aj ako účinný mechanizmus delby nákladov a pomoc pri podpore smernice o jadrovej bezpečnosti⁽⁴⁾.

5.7 Výbor vyslovene víta skutočnosť, že Komisia má tiež v úmysle ďalej poskytovať podporu výskumu geologického ukladania rádioaktívneho odpadu a koordinovať výskum v celej EÚ. Výbor zdôrazňuje, že tieto programy by sa mali primerane a v širokej miere podporovať, a vyzýva členské štáty, aby sa touto otázkou zaoberali vo svojich vnútroštátnych výskumných programoch a v rámci spoločného výskumu prostredníctvom rámcových programov Komisie pre výskum a vývoj.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 312, 22.11.2008, s. 3.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ L 172, 2.7.2009, s. 18.

PRÍLOHA

k Stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúci bod stanoviska odbornej sekcie bol zmenený pozmeňovacím návrhom schváleným na plenárnom zasadnutí, získal však aspoň štvrtinu odovzdaných hlasov:

Bod 5.5

„V článku 4 ods. 3 sa požaduje, aby sa rádioaktívny odpad likvidoval v tom členskom štáte, v ktorom vznikol, ak členské štáty medzi sebou neuzatvoria dohodu o využívaní svojich úložísk. Výbor víta tento jednoznačný prístup spočívajúci v tom, že s rádioaktívnym odpadom vyrobeným členskými štátmi sa bude nakladať výlučne v rámci EÚ a tiež v príležitosti vytvárania spoločné zariadenia. Poukazuje na to, že sa tým nevyklúčilo vracanie opätovne spracovaného odpadu z opätovne spracovaného vyhorelého paliva do krajín pôvodu mimo EÚ. Aby sa však predišlo pochybnostiam, výbor navrhuje, aby sa táto skutočnosť výslovne uviedla buď v dôvodovej správe, alebo v odôvodneniach.“

Výsledok hlasovania o pozmeňovacom návrhu:

Za: 67
Proti: 57
Zdržali sa: 26

2011/C 218/15	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2003/71/ES a 2009/138/ES v súvislosti s právomocami Európskeho orgánu pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov a Európskeho orgánu pre cenné papiere a trhy“ [KOM(2011) 8 v konečnom znení – 2011/0006 (COD)]	82
2011/C 218/16	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o odpovedi na správu skupiny odborníkov o priebežnom hodnotení siedmeho rámcového programu v oblasti výskumu, technického rozvoja a demonštračných činností a na správu skupiny odborníkov o priebežnom hodnotení finančného nástroja s rozdelením rizika“ [KOM(2011) 52 v konečnom znení]	87
2011/C 218/17	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Politika EÚ v oblasti boja proti terorizmu: hlavné úspechy a budúce výzvy“ [KOM(2010) 386 v konečnom znení]	91
2011/C 218/18	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely sezónneho zamestnania“ [KOM(2010) 379 v konečnom znení – 2010/0210 (COD)]	97
2011/C 218/19	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci vnútropodnikového presunu“ [KOM(2010) 378 v konečnom znení – 2010/0209 (COD)]	101
2011/C 218/20	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o využívaní údajov z osobných záznamov o cestujúcich na účely prevencie, odhaľovania, vyšetrovania a stíhania teroristických trestných činov a závažnej trestnej činnosti“ [KOM(2011) 32 v konečnom znení – 2011/0023 (COD)]	107
2011/C 218/21	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1234/2007, pokiaľ ide o zmluvné vzťahy v sektore mlieka a mliečnych výrobkov“ [KOM(2010) 728 v konečnom znení – 2010/0362 (COD)]	110
2011/C 218/22	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o systémoch kvality poľnohospodárskych výrobkov“ [KOM(2010) 733 v konečnom znení – 2010/0353 (COD)]	114
2011/C 218/23	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1234/2007, pokiaľ ide o obchodné normy“ [KOM(2010) 738 v konečnom znení – 2010/0354 (COD)]	118
2011/C 218/24	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 834/2007 o ekologickej výrobe a označovaní ekologických produktov“ [KOM(2010) 759 v konečnom znení – 2010/0364 (COD)]	122

2011/C 218/25	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. .../..., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1290/2005 o financovaní Spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 165/94 a (ES) č. 78/2008“ [KOM(2010) 745 v konečnom znení – 2010/0365 (COD)] 124
2011/C 218/26	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 485/2008 o kontrole opatrení tvoriacich súčasť systému financovania Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu, vykonávaných členskými štátmi“ [KOM(2010) 761 v konečnom znení – 2010/0366 (COD)] 126
2011/C 218/27	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o útokoch na informačné systémy a ktorou sa zrušuje rámcové rozhodnutie Rady 2005/222/SVV“ [KOM(2010) 517 v konečnom znení – 2010/0273 (COD)] 130
2011/C 218/28	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady o nakladaní s vyhoretým palivom a rádioaktívnym odpadom“ [KOM(2010) 618 v konečnom znení] 135

Predplatné na rok 2011 (bez DPH, vrátane poštovného)

Úradný vestník EÚ, séria L + C, len tlačené vydanie	22 úradných jazykov EÚ	1 100 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria L + C, tlačené vydanie + ročné DVD	22 úradných jazykov EÚ	1 200 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria L, len tlačené vydanie	22 úradných jazykov EÚ	770 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria L + C, mesačné (súhrnné) DVD	22 úradných jazykov EÚ	400 EUR ročne
Dodatok k úradnému vestníku (séria S), Verejné obstarávanie a výberové konania, DVD, jedno vydanie za týždeň	viacjazyčné: 23 úradných jazykov EÚ	300 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria C – konkurzy	jazyk(-y), v ktorom(-ých) sa konajú konkurzy	50 EUR ročne

Úradný vestník Európskej únie, ktorý vychádza vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie, si možno predplatiť v ktoromkoľvek z 22 jazykových znení. Zahŕňa sériu L (Právne predpisy) a C (Informácie a oznámenia).

Každé jazykové znenie má samostatné predplatné.

V súlade s nariadením Rady (ES) č. 920/2005 uverejneným v úradnom vestníku L 156 z 18. júna 2005 a ustanovujúcim, že inštitúcie Európskej únie nie sú viazané povinnosťou vyhotovovať všetky právne akty v írskom jazyku a uverejňovať ich v tomto jazyku, sa úradné vestníky uverejnené v írskom jazyku predávajú osobitne.

Predplatné na dodatok k úradnému vestníku (séria S – Verejné obstarávanie a výberové konania) zahŕňa všetkých 23 úradných jazykových znení na jednom viacjazyčnom DVD.

Predplatitelia *Úradného vestníka Európskej únie* môžu získať rôzne prílohy k úradnému vestníku, ktoré sa budú zasielať na základe jednoduchej žiadosti. O vydaní týchto príloh budú informovaní prostredníctvom oznámení pre čitateľov, ktoré sa vkladajú do *Úradného vestníka Európskej únie*.

Predaj a predplatné

Rozličné platené publikácie, rovnako ako aj *Úradný vestník Európskej únie*, si možno predplatiť a získať u obchodných distribútorov. Zoznam obchodných distribútorov možno nájsť na tejto internetovej adrese:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_sk.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) poskytuje priamy a bezplatný prístup k právu Európskej únie. Na stránke si možno prehliadať *Úradný vestník Európskej únie*, ako aj zmluvy, právne predpisy, judikatúru a návrhy právnych aktov.

Viac sa dozviete na stránke: <http://europa.eu>

Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie
2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK